

**DEVREKÂNİLİ MUHAMMED NÛRÎ DİVANI'NDA SIFAT FİİL
EKLERİ**

NAGİHAN OKTAY

YÛKSEK LİSANS TEZİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ MEHMET MALİK BANKIR

KASIM - 2021

KASTAMONU

TAAHHÜTNAME

Tez içindeki bütün bilgilerin ilmi, ahlaki ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazdığımı ve faydalandığım eserlerin kaynakçada gösterdiklerimden ibaret olduğunu, bunlara atıf yaparak eserlerden yararlanmış olduğumu ve tez yazım kılavuzuna uygun olarak yazdığımı belirtir ve bunu taahhüt ederim.

Nagihan OKTAY

İMZA

ÖZET**YÜKSEK LİSANS TEZİ****DEVREKÂNILİ MUHAMMED NÛRÎ DİVANI'NDA SIFAT FİİL EKLERİ****NAGİHAN OKTAY****KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ****TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI****DANIŞMAN:DR. ÖĞR. ÜYESİ MEHMET MALİK BANKIR**

Çalışmamız 19. asrın ikinci yarısına ait olduğunu tespit ettiğimiz Devrekânili Muhammed Nûrî'nin eserlerindeki sıfat fiil eklerinin incelenmesi ile ilgilidir. Eserin dil özellikleri, Kastamonu ağız özellikleri, son dönem Türk kültürü ve Kastamonu kültürünü ele alması açısından Türk Dili ve Edebiyatı ve Halkbilim çalışmalarına da yardımcı olabilecek bir eserdir. Eserin bu özelliklerinden dolayı ve daha önce çevirisi yapılmamış bir eser olması sebebiyle sıfat fiil konusunu Devrekânili Muhammed Nûrî Divanı'nda yapmaya karar verdik. Önce Divan'daki şiirlerin transkripsiyonunu yaparak daha sonra transkripsiyonlu metin üzerinden inceleme yaptık. Çalışma giriş, Devrekânili Muhammed Nûrî'nin Hayatı ve Yaşadığı Dönem Özellikleri, Sıfat fiilin tanımı ve sıfat fiil hakkında bilgi, Devrekânili Muhammed Nûrî Divanı'nda Sıfat Fiil Ekleri, Transkripsiyonlu Metin, Sonuç, İnceleme, İmla Hatası Yapılan Kelimelerin Lügati ve Ekler Dizini bölümlerinden oluşmaktadır. Çalışmamızın birinci bölümünde Devrekânili Muhammed Nûrî ve yaşadığı dönem hakkında bilgi verilecek, ikinci bölümünde ise sıfat, sıfat fiil ve araştırmacıların sıfat- fiil hakkındaki görüşleri anlatılacaktır. Bu tanımlardan ve görüşlerden hareketle sıfat fiiller hakkındaki kanaatimiz dile getirilecektir. Çalışmanın üçüncü bölümünde Devrekânili Muhammed Nûrî'nin eserlerindeki sıfat fiil fonksiyonları tespit edilecek; ana ve alt fonksiyon olarak kategorize edilecektir. Çalışmamız; sonuç, eserdeki ünlü ve ünsüz değişimlerinin incelenmesi, imla hatası yapılan kelimelerin lügati ve ekler dizini ile sona erecektir.

ANAHTAR KELİMELEER:Devrekânili Muhammed Nûrî, Sıfat-Fiil, Partisip, Beyit, Şiir, Dil, Fonksiyon, Tanzimat

Kasım 2021, 308 Sayfa

ABSTRACT**MSC THESIS****PARTICIPLE ADJECTIVES IN THE DIWAN OF DEVREKÂNÎ'S
MUHAMMED NÛRÎ****NAGIHAN OKTAY****KASTAMONU UNIVERSITY INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCE
DEPARTMENT OF TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE
SUPERVISOR:LECTURER MEHMET MALIK BANKIR**

Our study is about the examination of the adjective verb affixes in the works of Devrekânili Muhammed Nûrî, which we determined to belong to the second half of the 19th century. It is a work that can help the studies of Turkish Language and Literature and Folklore in terms of the language features of work, Kastamonu dialect features, recent Turkish culture and Kastamonu culture. Because of these features of the work and because it is a work that has not been translated before, we decided to do the subject of adjective verb in the Divan of Devrekânili Muhammed Nûrî. First, we transcribed the Divan, and then we did tag over the transcribed text. The study consists of introduction, Life and Characteristics of the Period in Devrekânili Muhammed Nûrî, Adjective Verb Attachments in Devrekânili Muhammed Nûrî Divan, Transcribed Text, Conclusion, Examination, Dictionary of Spelling Errors and Attachments Index. In the first part of our study, information about Muhammed Nûrî from Devrekânili and the period he lived in will be given, and in the second part, the opinions of the adjective, adjective verb and the researchers about the adjective-verb will be explained. Based on these definitions and opinions, our opinion about adjective verbs will be expressed. In the third part of the study, the adjective verb functions in the works of Devrekânili Muhammed Nûrî will be determined; It will be categorized as main and sub-functions. Our work; The result will end with the examination of the vowel and consonant changes in the work, the lexicon of the spelling mistakes and the suffixes index.

KEYWORDS:Devrekânili Muhammed Nûrî, Verbal Adjective, Partisip, Couplet, Poem, Language, Function, Tanzimat

November 2021, 308 Page

TEŞEKKÜR

Devrekânili Muhammed Nûrî'nin Divan'ını bizimle paylaşan sayın Mustafa Gezici'ye, çalışmama öncülük eden değerli hocam Dr. Öğretim Üyesi Yasin Şerifoğlu'na, değerli katkılarından dolayı Prof. Dr. Abdullah Aydın'a, çalışma boyunca bilgisini, desteğini ve rehberliğini eksik etmeyen ve çalışmanın ilmî bir araştırma haline gelmesine vesile olan kıymetli hocam Dr. Öğretim Üyesi Mehmet Malik BANKIR'a, maddî ve manevî desteğini hiç esirgemeyen aileme ve arkadaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Nagihan OKTAY

Kastamonu, 2021

İÇİNDEKİLER

TAAHHÜTNAME	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	vii
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	viii
1. GİRİŞ	1
2. DEVREKÂNİLİ MUHAMMED NÛRÎ.....	6
2.1 Devrekânili Muhammed Nûrî'nin Hayatı.....	6
2.2 Devrekânili Muhammed Nûrî'nin Düşünce Dünyası	11
2.3 Devrekânili Muhammed Nûrî'nin Edebi Kişiliği.....	12
2.4 Devrekânili Muhammed Nûrî'nin Eseri/ Divan'ı	13
2.5 Devrekânili Muhammed Nûrî'nin Şiirlerinin Ses ve Şekil Özellikleri	15
2.5.1 Ses Özellikleri.....	16
2.5.2 Şekil Özellikleri	22
3. SIFAT FİİL	28
3.1 Sıfat Nedir?	28
3.2 Sıfat Fiil Nedir?.....	28
3.3 Sıfat Fiil ile İlgili Görüşler	29
4. DEVREKÂNİLİ MUHAMMED NÛRÎ'NİN ESERLERİNDE SIFAT FİİL EKLERİ.....	35
4.1 Fonksiyonlar	35
4.1.1 Alışkanlık	35
4.1.2 Rivayet.....	41
4.1.3 Diğerlerinden Ayırma	48
4.1.4.2 İstek – Emir	55
4.1.5 Tahmin	67
4.1.6 Yetkinlik	70
4.1.7 Olgu	80
4.2 Şekiller	81
4.2.1 -Ø	81

4.2.2	- AcAk.....	83
4.2.3	(y)An.....	83
4.2.4	-Dık.....	87
4.2.5	-mİş.....	88
4.2.6	-Gun.....	91
4.2.7	-(I/U) k.....	91
4.2.9	-sA.....	95
4.2.10	-z.....	97
DEVREKÂNİLİ MUHAMMED NÛRÎ DİVANI.....		101
SONUÇ.....		295
LÛGAT.....		297
KAYNAKÇA.....		300

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Simgeler

- Ø :Bir gramer unsurunun belirtilmeyen ama korunan fonksiyonunun şeklini ifade eder.
- :Fiile bağlanmayı, fiil kategorisini gösterir.
- () :Bir gramer unsurunun belirtilmeyen fakat unsurunu koruyan şekli olduğunu ifade eder.

Kısaltmalar

A: Arapça

bk: Bakınız

b: Beyit

d: Dörtlük

ND: Nûrî Divânı

F: Farsça

mec: Mecâz

T: Türkçe

s: Sayfa

ş: Şiir

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ء ا	' , a , e,	ش	ʃ
آ	ā	ص	ʂ
ب	b	ض	z-ɖ
ت	p	ط	t̪
ث	t	ظ	ʒ
ث	ṭ	ع	ʕ
ج	c	غ	g̠
چ	ç	ف	f
ح	ħ	ق	k̠
خ	ħ	ك	k, ŋ, g
د	d	ل	l
ذ	ð	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ɔ̃, ö
ذ	j	ه	h, a, e
س	s	ى	y, ɪ, i, ì

1. GİRİŞ

Türklerin 11. yüzyıldan sonra Anadolu'ya yerleşmesi ile birlikte 13. yüzyılda Türkçe bir yazı dili halini almaya başlar. Selçuklu Dönemi'nde devletin resmi dilleri Arapça ve Farsça olarak kabul edilir. Selçuklu Devleti'nin yıkılmasıyla birlikte Türkçe edebi, ilmi bir dil ve devlet dili olarak önem kazanır ve Osmanlı Devleti'nde zirveyi yaşar. (Develi, 2003: 14-15)

13. yüzyılda başlayan, Anadolu Selçuklularının son dönemini ve Osmanlı'nın ilk iki asrını da kapsayan döneme "Eski Anadolu Türkçesi" dönemi denilir. Eski Anadolu Türkçesi, edebi dilin yeni oluşmaya başladığı ve Arap, Fars edebiyatlarının etkisinde olduğu, henüz kendi gelişimini tamamlamadığı bir dönemde olduğu için eksikliğe ve kusurlara sahip olan bir dönemdir.

Eksikliklerin tamamlanması ve edebiyat dilinin oluşması için Osmanlı Türkçesi dönemi beklenir. (Akar, 2005: 279)

16. yüzyıl ile birlikte başlayıp Arap ve Fars edebiyatlarının etkisiyle kendi şiir çizgisine yön veren döneme Osmanlı Türkçesi dönemi denir. Osmanlı Türkçesi dönemi ile birlikte Türkçe'nin edebi bir dil olarak varlığını göstermesi, Arap ve Fars edebiyatlarıyla mukayese edilebilmesi hatta artık bu dönemde diğer edebiyat geleneklerinden daha üstün şiirler ortaya koyulabilmesi yönüyle farklı bir dil döneminin kapıları açılır. Daha önceleri Fars şairlerini takip eden Türk şiiri bu yüzyılda özgün bir yapı oluşturarak Fuad Köprülü'nün de ifadesiyle "*Türk klasizmini yaratmıştır.*"(Köprülü, 1981: 367)

16. yüzyıl hem devletin hem de şiir geleneğinin zirvede olduğu bir dönemdir. Fakat 16. yüzyılda Türk edebiyatı ve Türk şiiri kendi sanatını gerçekleştirmesine rağmen Arapça ve Farsça kelimeleri, mazmunları ve Arap şiirinin kalıplarını yoğun olarak kullanmaya devam eder. Arapça sözcük ve tamlamalar da yoğunlaşarak devam eder.

Osmanlı Türkçesinin ilk asır dil özellikleri Oğuz Türkçesi ile ve son asırlar ise Türkiye Türkçesi ile aynılık gösterir.

Nitekim Ahmet Bican Ercilasun da Osmanlı Türkçesi'nin ilk asırlarının Oğuz Türkçesi ile aynı olduğunu ve son asırlarının bugünkü Türkiye Türkçesi ile aynı olduğunu söylemiştir. (Ercilasun, 2014: 458)

Türkçe'nin geçirdiği dönemleri de göz önünde bulundurarak şöyle söyleyebiliriz. Türkçe Ural-Altay dil ailesinin Altay koluna mensup eklemeli diller arasında yer alan, kelimenin kök ve gövdelerine gelen eklerle oluşan sondan eklemeli bir dildir. Ekler bazen kelimenin anlamını değiştirdiği gibi bazen de anlamı değiştirmeyerek kelimeye zaman ve hareket anlamı katar. Kelimeye zaman ve hareket anlamı katan eklerden birisi olan sıfat fiiller, fiilimsilerin bir alt kategorisini oluşturur ve Türkçe'nin söz diziminde çoğunlukla başvurulan önemli bir gramer kategorisini teşkil eder.

Sıfat fiiller, fiilin kök veya gövdelerine gelen eklerle oluşturulmuş ve sıfatlaştırılmış kelimelerdir. Söz dizimi açısından bazen ana unsur bazen de yardımcı unsura takılı olan yapılar olarak tanımlanmaktadır. Bazı araştırmacılar tarafından yapım eki bazıları tarafından ise çekim eki kategorisine alınmakta, bazıları ise bu eklerin ne yapım eki ne çekim olduğunu, bunların farklı bir ek kategorisi oluşturduğunu belirtmektedir.

Sıfat fiiller, fiillerin şeklini değiştiren ama anlamını muhafaza eden ve isimleri niteleme görevleri olan dilbilgisi unsurları olarak kabul görmektedir. Sıfat fiiller, cümlede yardımcı unsur olabildikleri gibi tamlamalarda tamlama unsuru da olabilmektedirler.

Sıfat fiiller, yan önerme ve temel önerme gibi çeşitlere sahip olan birleşik fiillerin alt başlığı altında yer alırlar. Bu konu araştırmacılar arasında bir ayrılığı da beraberinde getirir. Bazıları fiilimsilerin ve sıfat fiilin birleşik cümle oluşturduğunu söylerken bazıları ise fiilimsilerin basit cümle adı altında kabul edilebileceğini ifade etmektedir.

Araştırmacılar arasında sıfat fiil için, ortaç, partisip, sıfat eylem gibi isimlendirmeler yapılmakta; ortaç ve sıfat fiil terimleri yaygın olarak kullanılmaktadır. Yaygın olarak kullanılması sebebiyle biz de çalışmamızda “sıfat-fiil” terimini kullanmayı tercih ettik.

Zeynep KORKMAZ sıfat fiiller için; “*Sıfat-fiiller hem fiillerin hem de sıfatların özelliklerini içerirler. Bir yandan sıfat fiiller, fiiller gibi, zaman ve hareket anlamını taşır. Diğer taraftan ise, isimler gibi, çokluk ekini, isim durum eklerini ve iyelik eklerini alır. Sıfat-fiiller, fiillerin geçici sıfat şekilleridir.*” demektedir.(Korkmaz, 2017: 72)

Farklı tartışmalara konu olan sıfat fiiller,araştırmacılar tarafından kesin bir tanımı yapılmamakta ve kategori olarak da ortak bir sınıflandırmaya alınmamaktadır.

Son dönemde sıfat fiil çalışmaları yapan ve onlara farklı bir yönden bakan Zikri Turan (Turan, 2016) ve Çiğdem Topçu (Topçu, 2011) fiilimsilerin birleşik cümle oluşturmadıklarını ve farklı bir kategoride incelenmeleri gerektiğini savunur.

Dilbilim çalışmalarında sıfat fiillerin sınıflandırılması sadece şekil olarak ele alınmakta ve fonksiyon ile ilgili çalışmalar sınırlı kalmaktadır. Çalışmamızda sıfat fiil ekleri fonksiyonlarına ve şekillerine göre ele alınacak ve kategorilendirme de bu minvalde oluşturulacaktır

Devrekânili Muhammed Nûrî'nin nerede ve ne zaman doğduğu, hangi tarihte vefat ettiği, mesleği, eseri kaleme aldığı tarih gibi bilgiler konusunda kesin bir bilgi yoktur. Onun ile ilgili bilgileri elimizdeki divanından ve divanın sonundaki dörtlüklerden öğrenmekteyiz.

Devrekânili Muhammed Nûrî'nin eserindeki dil ile yaşadığı dönemin dil özellikleri arasında benzerlikler bulunmakla birlikte eserinde kullandığı Kastamonu ağız özellikleri sebebiyle birtakım farklılıklar da bulunmaktadır. Ağız özelliklerinin sıkça kullanılması ve imla hatalarının çokluğu sebebiyle eserin çevirisi büyük bir zorluğu ve zahmeti beraberinde getirmektedir.

Bununla birlikte çalışma hem son dönem sıfat fiil çalışmalarına yardım edecek hem de muhtevastaki zenginlik sebebiyle halkbilim çalışmalarına kaynaklık edecek niteliktedir.

Çalışmanın Konusu:

On dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında yazıldığını düşündüğümüz Devrekânîli Muhammed Nûrî Divanı; dilbilim ve halkbilimi açısından zengin bir muhtevaya sahiptir. Yine Türk dili için önemli bir konu olan sıfat fiil konusu çalışmamızda farklı bir şekilde ele alındı. Devrekânîli Muhammed Nûrî Divanındaki sıfat fiiller fonksiyonlarına ve şekillerine göre sınıflandırıldı.

Çalışmanın Önemi:

Sıfat fiiller şekle yönelik incelenmekte ve sıfat fiillerin fonksiyonları üzerinde çok fazla durulmamaktadır. Çalışmamızda geleneksel dilcilik anlayışından farklı olarak sıfat fiilleri fonksiyonlarına göre ele aldık ve bununla ilgili bir sınıflandırma yaptık. Şimdiye kadar sadece teorik olarak ele alınan ve farklı tartışmalara sebep olan sıfat fiil konusu çalışmamızda sadece teorik olarak değil farklı bir bakış açısı ve uygulama ile ele alındı.

Çalışmanın Amacı:

Sıfat fiiller hakkındaki görüşlerden yola çıkarak Devrekânîli Muhammed Nûrî'nin eserlerindeki sıfat fiilleri tespit etmek, bunları alt ve üst kategori olarak sınıflandırmak ve bu eklerin metne kattığı anlamı değerlendirmek.

Çalışmanın Yöntemi:

Sıfat fiiller ile ilgili görüşlerden ve teorilerden yola çıkarak bu konunun artık farklı bir şekilde ele alınması ve teoriden ziyade uygulamada yer bulması için bu çalışma yapıldı.

Çalışma yapılırken öncelikle sıfat fiiller hakkındaki tanımlar ve görüşler incelendi; bunun için konuyla ilgili makale, bildiri, yüksek lisans, doktora tezleri ve dilbilgisi kitapları taranarak konuyla ilgili bilgiler derlendi.

Bu bilgiler ışığında sıfat fiillerin tanımı ve sınıflandırılması konusunda fikir beyan edilerek divandaki sıfat fiil ekleri fonksiyonlarına ve şekillerine göre sınıflandırılarak bir sonuç elde edildi.

İncelenen eserin transkripsiyonlu çevirisi yapılarak metindeki sıfat fiiller tespit edildi. Hem eseri transkripsiyonlu şekilde yazmak hem de bu metindeki sıfat fiilleri tespit etmek büyük bir çabayı beraberinde getirdi.

Kaynaklarda hakkında bir bilgi bulunmayan şair ile ilgili bilgiler divanındaki şiirlerinden alındı ve bu bilgiler ışığında yaşadığı dönem hakkında çıkarım yapıldı. Şiirin ünlü ve ünsüz hususiyetleri dikkate alınarak şairin yaşadığı dönemin ses ve şekil özellikleri hakkında bilgi verildi.

Devrekânili Muhammed Nûrî'nin Divanı'nda sıfat fiiller ana ve alt başlıklarına göre sınıflandırıldı. Bu sınıflandırmalar fonksiyonlarına göre ve anlam ilişkisine dikkat edilerek yapıldı. Çalışmamızda araştırmacıların sıfat fiille ilgili daha önce ortaya koyduğu görüşleri dikkate alındı. Sıfat fiillerin fonksiyonunu tespit edebilmek için Topçu'nun 2011'de hazırladığı "Türkçede Sıfat Fiil Kategorisi" adlı doktora tezini esas aldık. Kategorileri oluştururken sıfat fiilleri temel fonksiyon ve alt fonksiyon olarak ayırdık. Alt fonksiyon ile ilgili tespitlerde ikilemde kalmamak için anlam ilişkisine ve sıfat fiilin cümleye kattığı anlama dikkat edildi. Bu fonksiyonların okuyan kişiye göre farklılık göstereceği gerçeğini göz önünde tutarak doğruya en yakın sınıflandırma yapılmaya çalışıldı. Nitelik ve niceliklerine göre sıralanan sıfat fiiller konunun uygulama kısmı için gerekli bilgiyi okuyuculara aktarıldı.

Sıfat fiiller fonksiyon ve şekillerine göre sıralandı, dilbilimi açısından büyük bir öneme sahip olan sıfat fiil konusu Devrekâni'nin şiirlerinde ele alındı. Sıfat fiilleri kategorilendirirken eserin transkripsiyonlu hali esas alındı.

Çalışmada, sıfat fiil kategorilerinin bulunduğu cümlenin yanına sayfa, şiir ve beyit numaraları kısaltmalarıyla yazılarak verilen örnekler kalın ve italik olarak belirtildi.

Sonuç bölümünde sıfat fiillerin fonksiyonları ve şekillerine göre yapılan tespitlerin sonucunda Devrekânili Muhammed Nûrî'nin şiirleri üzerinden bu gramer unsurunun önemi ve söz dizimine sağladığı fayda aktarıldı.

Ekler dizisinde, kategorilerde kullanılan sıfat fiiller sayfanın rakamlarına göre sıralanarak tez, sıfat fiiller için çalışma yapmak isteyen araştırmacıların istifadesine sunuldu.

2. DEVREKÂNILİ MUHAMMED NÛRÎ

2.1 Devrekânili Muhammed Nûrî'nin Hayatı

19. yy.'ın ikinci yarısında yaşadığını bildiğimiz Devrekânili Muhammed Nûrî hakkında kaynaklarda kesin bir bilgi yoktur. Şiirlerinden halk şairi, âşık olduğu anlaşılan şair, devrin genel özentisine uyarak aruz vezni ile divan yazar. Şiirlerinde kendi hayatı ile ilgili verdiği bilgiler, divanda geçen ilişkide bulunduğu isimler, devrin yeme, içme ve kültürel gelenek ve göreneklerinden yola çıkarak şair hakkında bir biyografi oluşturulabilmektedir. Şairin, divanının başında zikrettiği isminden kendisinin Kastamonu'nun Devrekâni ilçesinden olduğunu anlamaktayız (*Divan, 1*)

Şairin asıl ismi “*Muhammed Nûrî İsmühü's-âânî Melik Tâcü's Sa'dî ed-Devrekânî*”(Divan, 1) mahlası ise “*Muhammed mülk ü şac Nûrî*” (Divan, 1)dir.

1. *Doğuzan üçde girdiñ 'askere*
Beş sene deyince çıktı teökere¹
Kesede yok idi manķır beş päre
'Aceb² nolur şorma ğurbetiñ³ ħâli” (Divan, 78)

mısraları şairin “93”te askere gittiğini ifade etmektedir. Bu tarih muhtemelen 93 harbi olarak da bilinen Rumi takvime göre 1293 yılını ifade etmektedir. Bu tarih Osmanlı – Rus Savaşı'nın yapıldığı 1877 – 1878 yıllarına tekabül etmektedir.

¹ Metinde teskere şeklindedir.

² Metinde ‘acâb şeklindedir.

³ Metinde ķurbet şeklindedir.

Bu bilgiden yola çıkarak Osmanlı Devleti'nde askere alma yaşının 20 olduğu (Özgün,2017:56) göz önüne alındığında şairin 1857 – 1858 yıllarında doğmuş olabileceğini söyleyebiliriz. Şairin “hayat serencâmi”ni anlattığı şiirinden çalkantılı bir hayat yaşadığı anlaşılıyor.

*Şabāvet hālimde on iki yaşında
Var idi bu sevdā⁴ benim başımda*

*Ağlar idim gider hālî⁵ çöllerde
Bilmez idim sırr-ı ahvālî⁶*

*Girdim on üç on dört yaşına
Māh-likālar⁷ düştü benim peşime*

*Yaşam dayanmazdı çeşm-i yaşına⁸
Vālidem⁹ der idi āh n'olur hāli*

*On beş yaşında durmaz yilerdim
Güzeller peşinde fır fır dönerdim (Divan, 77)*

Devrekânili şiirinde 12- 13 yaşlarında âşık olduğunu, bu aşkın onu çok üzdüğünü, 15 yaşına geldiğinde ise güzellerin onun etrafında döndüğünü vurgulamaktadır.

*“Üç telli curayı aldım elime
'Aşk sırrı olan geldi yanım[a]
Amān hemşeri ver şu curanıñ telini
Sînemüz¹⁰ 'üryān¹¹ yürek yaralı ” (Divan, 77)*

⁴ Metinde sāvda şeklinde.

⁵ Metinde hālî şeklinde.

⁶ Metinde sırrı ahvāl şeklinde.

⁷ Metinde māh-lîkâ şeklinde.

⁸ Metinde çeşmi yaş şeklinde.

⁹ Metinde vālidā şeklinde.

¹⁰ Metinde sînā şeklinde.

¹¹ Metinde üryān şeklinde.

“Nihāyet¹² bu sevdādan gördiñ zararı
 ‘Āşıklıkda¹³ kıldık şimdi kararı
 Alınca kucağa koca bir sazı
 Vaşfederdim yārāna hāli” (Divan, 77)

Şairin saz, cura çalması, çocukluk ve gençlik aşklarından bahsetmesi; onun halk şairlerinden etkilendiğini ve bu minvalde bir eser ortaya koyduğunu gösterir.

Eserin genelinde aruz veznini kullanmış olmasına rağmen bazı şiirlerini halk şiirinin unsuru olan 11’li hece ölçüsüyle kaleme almıştır. Şiirlerinde eğitime dair herhangi bir bilgi verilmeyen şairin şiirlerindeki hatalar göz önüne alındığında şairin yazma konusunda iyi bir eğitim almadığını ya da eserinin başka biri tarafından kaleme alındığını tahmin etmekteyiz.

Şair, 20 yaşında “kayış delme işi” üzerine āsitāneye gider ve burada bir süre çalışır. Şairin çalışmak amacıyla gittiği bu yerde en büyük kazancı cura çalmayı öğrenmesi olur. Şair, üç telli cura ile aşk derdi olanları yanına geldiğini, onlarla beraber yaralarını hatırladığını ifade eder. Şair, iş için gelen ozanlardan bu çalgıyı öğrenmiş olmalıdır.

93’te askere gidip 5 sene sonra teskere bırakması şairin 1877 – 1878 yıllarında askere gittiğini ve 1882 – 1883 yıllarında ise tekrar Devrekāni’ye geri döndüğünü göstermektedir. Çalkantılı bir hayat yaşadığını söyleyen şairin güzellerle olan ilişkisi hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olamasak da güzellerin şairi fazlasıyla üzdüğü anlaşılıyor.

“Varub ğurbet¹⁴ elde kalmaduk hālā¹⁵
 ‘Aşk yüzünden çekdi biñ dürli belā
 Bir düzen virince on iki tele
 Artururdi başda sevdā-yı hāli¹⁶”

¹² Metinde nihāyet şeklindedir.

¹³ Metinde ‘āşik şeklindedir.

¹⁴ Metinde kurbet şeklindedir.

¹⁵ Metinde hālā şeklindedir.

¹⁶ Metinde sävdāyı hāli şeklindedir.

*Yirmi altı yirmi yedi yaşında
 Kalmadı öerre¹⁷ 'aqlım başında
 Gören koymak ister yüzük kaşına
 Altını gümüşe katup eyledik kalı*

*Yirmi sekiz otuzunda eyledik kârı
 'Aşk sırrı gelüb virde efkârı
 Şarmağ isterdim gül yüzlü yâri
 'Aşk ı muhabbet olanıñ baldır hâli*

*Otuz bir otuz ikimde severdim kaşdı
 Meyhânelerde sermişim poşdu
 Keseniñ dibini güve mi kesdi
 Ahîr¹⁸ zâm zūmdur serhîşuñ¹⁹ hâli” (Divan, 78)*

Yirmili yaşların sonlarına doğru mecazi aşkla tanışan şair, hayatının bu yıllarını ve bu değişimini klasik divan şiiri mazmunları ile anlatır. Buna göre şairin 28 yaşında dergâhla tanışarak bu dergâha intisap ettiği söylenebilir. Divanda geçen

“Benim ol rehberim²⁰ pîrim Sa'âdetdin²¹ Cebbâvidir” (Divan,31)

mısraından bu dergâhın, Sâ'deddin el-Cebâvî tarafından kurulan Sa'diyye tarikatına ait olduğu anlaşılmaktadır.

Tüysüz Baba isimli bir şeyhin Âhi Ali (Şüca) Tekkesi'ni 1785 yıllarında tamir ettirmesiyle Kastamonu'da faaliyete başlayan bu tarikatın(Yücer, 2008)son şeyhlerinden biri de Devrekânili Muhammed Nûrî olmalıdır:

¹⁷ Metinde zârre şeklindedir.

¹⁸ Metinde âhîr şeklindedir.

¹⁹ Metinde sârhîş şeklindedir.

²⁰ Metinde rehber şeklindedir.

²¹ Metinde S'adeldin şeklindedir.

*Otuz altımda oldum mışra sulţāni*²²

*Giymişem başıma tāk-ı abdāli*²³

Erenner gösterdi yolu erkāni

Yol erkān bilmeyeniñ ne olur hāli (Divan, 79)

36 yaşında posta oturan şairin kaç yıl postta kaldığı ve kaç yaşında öldüğüne dair elimizde bir bilgi bulunmamaktadır.

Şairin şiirlerinde dikkat çeken bir diğer unsur da yemek adlarıdır. Şair, iftar sofrasında yiyeceklerden; “*Limon, portakal, vişne reçeli, siyah zeytin, turp tatlısı, yeşil dolma, tarhana çorbası, yumurta, paça, yufka, torba yoğurdunun ezmesi, bamya, yufka böreği, yassı kadayıf, üryani, manda dudağı, papaz yahnisi, imam bayıldı, dolma, incir ezmesi, sütlü aş, zerdali, ishakiye irmik helvası, kımıl kadayıf, saray lokması, Hakani helvası, vişne ekmeği kuzu kızartması, maydanozlu yahni, terbiyeli köfte, kadın budu, Halep dolması, şiş kebabı, Sud kebabı, hindiba salatası, keklik eti, ördek, acem pilavı tel kadayıf; içeceklerden ise şeker şerbeti, şalgam, nar hoşafı*” bahseder. (Divan, 80-81)

Şiirde diğer yüzyıllarda olmayan ve 19. Yüzyılda Batılı milletlerle olan münasebetin sonucunda Türk mutfağına girerek yapılmaya başlanan bazı yemek isimleri bulunmaktadır. Bu yemekler hem bize şairin yaşadığı dönem hakkında bilgi vermekte hem de o döneme ait yemeklerin neler olduğunu anlatmaktadır.

“*Midye pilavı, uskumru, lüfer, midye dolması, sardalya, istakoz*” (Divan 80-81) gibi deniz ürünleri şairin ismini verdiği bazı yemeklerdir.

19. yüzyılda deniz ürünleri meze olarak tavernalarda servis edilmeye başlar ve Osmanlı sultanları da deniz ürünlerinin düzenli olarak saraya gelmelerini sağlarlar. 1844’te Mehmet Kamil tarafından yazılan kitapta birçok deniz ürününün tarifi verilir. Şiirlerde isimleri verilen midyeli yalancı dolma, zamanın padişahı 1. Abdülaziz tarafından 1869 yılında Dolmabahçe Sarayı’nda verilen ziyafette bulunmaktadır.²⁴

²² Metinde sülţān şeklindedir.

²³ Metinde tākı abdāl şeklindedir.

²⁴ Ayrıntılı bilgi için bk. Rıdvan Altın, Osmanlı Saray Mutfağı ve Deniz Ürünleri. (Çevrimiçi) biomag cumartesi, 2013

Osmanlı mutfağına 19.yy.'ın ikinci yarısında giren bu yemekler, şairin yaşadığı döneme ışık tutarken, şairin saray mutfağından ve şehir kültüründen uzak kalmadığının da bir göstergesidir.

2.2 Devrekânili Muhammed Nûrî'nin Düşünce Dünyası

Devrekânili Muhammed Nûrî'nin divanında hayat serencamını anlattığı bölümlerden, onun çocukluk ve gençlik çağlarında hercaî bir yaşama sahip olduğu anlaşılmaktadır. Gerek onun güzellere olan ilgisi gerekse güzellerin ona olan ilgisi şiirlerinde özellikle üzerinde durduğu bölümlerdir. Eğitiminden hiç bahsetmeyen şairin düzenli bir medrese eğitimi almadığı, Sadiyye tarikatına mensup olduktan sonra dergâh eğitiminden ve tarikat kültüründen yetiştiği anlaşılıyor. Kayısı dilimlemek için gittiği İstani'ye de cura çalmayı öğrenmesi, 28 yaşında saz çalmayı öğrenmesi halk kültürüne yakın olduğu ve “alaylı” olarak bir eğitime sahip olduğunu göstermektedir. Şiirlerinin belli kalıplara uymaması, aruz hatalarının, yazım ve söyleyiş hatalarının olması da bu görüşü desteklemektedir.

Şairin 28 yaşından itibaren Sadiyye tarikatına mensup olması ve 36 yaşına geldiğinde dergâhta posta oturması dergâh eğitiminde başarı gösterdiği ve posta oturacak kadar da yetenekli olduğunu ifade etmektedir. Yaklaşık 8 yıl dergâh eğitimi alarak posta oturması tarikat bilgilerini edinmesi, basit düzeyde divan şiir geleneğinden yararlanması onun divan yazmasında etkilidir.

Şairin “*Benim ol rehberim²⁵ pîrim Sa'âdetdin²⁶ Cebbâvidir*”(Divan, 31) mısraında bu intisabını ifade etmektedir. Sadiyye tarikatının asıl İstanbul'da güçlü bir hareket olduğu daha sonra Bursa ve Kastamonu'da taraftar bulduğu bilinmektedir. Kastamonu'da Tüysüz Baba isimli şeyhin açtığı dergâhın son şeyhlerinden biri de Devrekânili Muhammed Nûrî'dir.

Devrekânili Muhammed Nûrî'nin mensup olduğu Sadiyye tarikatının kurucusu olan ve Mekke'de dünyaya gelen Sadeddin Cebavi'nin soyu anne ve baba tarafından

²⁵ Metinde rehber şeklindedir.

²⁶ Metinde S'adeldin şeklindedir.

Hazreti peygambere dayanır. Sadeddin Cebavi, Şam'ın Cebā köyüne nispetle Cebāvi adıyla bilinir. Yedi yaşında iken Kur'an-ı Kerim hafızı olur ve babası da dahil farklı âlimlerden eğitim alır. Yemen, Şam, Mısır, Kudüs gibi şehirlere giderek ilmini ilerletmek ister. Bir dönem eşkıyalar arasında bulunan daha sonra babasının duası üzerine rüyasında Hazreti peygamber tarafından uyarılan Cebavi, hatasından dönüp tarikat yoluna girer.

Bu uyarıdan sonra Mekke'ye dönüp eğitimini tamamlar ve ardından icazet alır. Sonrasında Şam'ın 60 km. yakınında bulunan Cebā köyünde tekkesini kurarak faaliyetlerine başlar. Sadeddin Cebāvi, akıl hastaları başta olmak üzere pek çok hastayı tedavi eder ve sonrasında bu tür uygulamalar Sadiyye tarikatında gelenek halini alır. (Yücer, 2008)

Abdürrezzak Tek, Sadiyye kültürünün Şam'da oluştuğu dönemde Osmanlı coğrafyasına Kastamonulu Şeyh Osman tarafından getirildiğini, altı asır sonrasında ise III. Mustafa döneminde Abdüsselam eş-Şeybani tarafından İstanbul'da temsil edildiğini söylemektedir. (Tek, 2019: 226) Kastamonulu olan Devrekânili Muhammed Nûrî de bu anlayışı benimsemiştir.

2.3 Devrekânili Muhammed Nûrî'nin Edebi Kişiliği

19. yüzyılın ikinci yarısını içine alan bu dönem ses, şekil ve biçim özellikleri açısından hâlâ Arap ve Fars etkisinde olan eski şiir geleneğinin devam ettiği bir dönemdir. Muhammed Nûrî de eski şiir geleneğini devam ettirerek şiirlerini kaleme alır. Kullandığı kelimeler, mazmunlar, aruz kalıpları eski şiir geleneğinin onun şiirinde devam ettiğini göstermektedir.

Şairin ele aldığı konular yönüyle eserinde Arapça ve Farsça kelimelerin yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir.

Devrekânili Muhammed Nûrî'nin eserini yazmadaki amacının sanat yapmaktan çok sahip olduğu bilgileri sözün etkisini kullanarak aktarmak olduğu eserinden anlaşılmaktadır. Allah'a imanın önemini, Hazreti peygambere ve onun arkadaşlarına

muhabbetin güzelliğini, dünyaya ve nefse ait olan sevginin boş olduğunu ve insanın güzelliğe ancak iman vesikasıyla ulaşabileceğini aktarmaktadır.

Eğitim durumu ile ilgili bir bilgiye rastlamadığımız şairin dergâhta dini ilimler ile birlikte edebî bir bilgisinin olduğu anlaşılmaktadır. Şiirlerinde vezin ve şekil özelliklerine çok dikkat etmeyen şairin asıl hedefi dini konuları akılda kalıcı bir şekilde anlatmaktır. Kullanılan kelimelerin halk ağzında kullanılan kelimeler olması, kelimelerin Arapça ve Farsça asıllarından daha çok Türkçelerinin tercih edilmesi, öğretici bir üslup benimsemesi, şiirlerini yazarken ağız özelliklerini kullanması yukarıdaki düşünceyi destekler niteliktedir.

Tasavvuf edebiyatının şeyhin/şairin bulunduğu dergah ve çevresinde bulunan yerleşim yerlerindeki insanlara bir şeyler öğretebilmek için oluşturulduğu düşünülürse şairin dil ve üslup özelliklerinin halka yakın olması anlaşılabilir olmaktadır. Bu nedenle kelimelerin söylenişinde yazımında kalıplara uyulmamış, şair standart sapmalar yaparak anlamı ön plana çıkartmaya çalışmıştır. Şairin bu çabası şiirin millileştirilmesi, halk dilinin kullanılması gibi Tanzimat'ın ilk yıllarından beri dile getirilen ancak hayata geçirilemeyen bir anlayışın farklı bir uygulaması olarak da görülebilir.

Şiirlerde dikkat çeken bir diğer özellik ise ahlakilik ve öğreticiliktir. Şiirlerinde gerek anlam gerekse üslup özelliği olarak ünlü eserlere benzerlikler sıkça görülmektedir.

2.4 Devrekânili Muhammed Nûrî'nin Eseri/ Divan'ı

Divanın ne zaman yazıldığı ile ilgili elimizde yada kaynaklarda kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Sadece divanın son bölümünde geçen “Doğuzan üçde girdiñ 'askere” (*Divan*,78) mısraı şairin eserini 19.yy'ın son çeyreğinde yazdığını göstermektedir.

Devrekani'ye ait olduğunu tahmin ettiğimiz elimizde olan tek eseri “*Divan*” ıdır. Eser toplamda 81 sayfadan meydana gelmekte ancak numaralandırma hatası yapıldığı için bir sayfası sehven yazılmamaktadır.

Bu yüzden eser gerçekte 80 sayfadan meydana gelmektedir. El yazması olan eserde, kağıttaki yıpranmalardan ve imla hatalarından dolayı okunamayan kelime ve kelimeler bulunmaktadır. Eser, Mustafa Gezici'den temin edilmiştir. Eserin ön ve arka kapağı bulunmamaktadır.

Şairin, şiirinde verdiği tarihten hareketle onun 19.yy.ın son çeyreğinde şiirlerini kaleme almış olduğu anlaşılmaktadır. Hayat serencâmını anlattığı şiirde 36 yaşına kadar olan bölümde geçmiş zaman kullanması bu yaştan sonraki kısımlar için geniş zaman kullanması divanın 30'lu yaşlarda yazıldığını göstermektedir. Doğum tarihini 1857 -1858 olarak tespit edebildiğimiz şair şiirlerini 1888 – 1900 yılları arasında kaleme alır.

Şiir, Allāh'ın birliği ile başlamakta , peygambere ve dört halifeye sevgi, övgü ve saygı ile devam etmektedir. Şiirin diğer beyitlerinde ise nefsin hilelerini, dünyanın geçiciliğini, Allāh aşkının güzelliğini işlemektedir. Divanın dörtlükler halinde yazılan son bölümünde ise kendi hayatı hakkında bilgiler vermektedir.

Türk-İslam geleneğinde eser veren diğer tüm şairler gibi şiirlerinde Allāh, peygamber, dört halife, aşk, sevgi, dünya malının geçiciliği gibi konulardan bahsetmiş, nefsin hilelerinden şikâyet etmiş ve insanlara Allāh aşkını tavsiye etmiştir.

Evvelā Allāh adıyla açalım bu kenzi biz

Tā ezel²⁷ bildik bu lā ilāhe illallāh biz

Allāh adıyla tamām olur bizim enfāsumuz

Şu gibi çağlar gideriz Allāh Allāh deyu biz

Vardır ol birliğine aşla anıñ yokdur zevāl

Evvel āhîr birlemişüz ol ulu ħallākı biz

²⁷ Metinde eöe1 şeklindedir.

*Yok idi bu kā' ināt çün kāf nūna nun oldu var
Tā elest bezminde kulluğda idik rahmān²⁸ biz*

*Yā cevād²⁹ u hayy kayyūm bî-zevāl lā-mekān
Mücrîmiz³⁰ geldik meded kıl sen ğanî ğufrān³¹ biz (Divan, 1)*

Ayrıca divanda halk bilimine ait bazı parçalar da bulunmaktadır. Divanda geçen Kastamonu ağzına ait kelimeler, ifadeler ve divanın sonunda anlattığı iftar sofrasındaki yemek isimleri halk bilimine katkı sağlayacak ve halk bilimi çalışmalarına zenginlik katacak niteliktedir.

Eser, genellikle gazel nazım şekli ile yazılmıştır. Bunun dışında 7,22, 23, 28, 29, 30, 111, 140, 152, 153 numaralı şiirler mesnevi nazım şekliyle; 8 ve 79 numaralı şiirler müselles nazım şekliyle ve 158 numaralı şiirin 12. beyitinden sonraki şiirler dörtlükler halinde ve hece ölçüsüyle yazılmıştır. Şiir 1332 beyit, 20 bend ve 45 dörtlükten oluşmaktadır. Eser, eski şiir geleneğine uygun olarak varaklar halinde değil sayfalar halinde numaralandırılmıştır.

Divan, bazı müsellesler ve dörtlükler haricinde beyitlerle ve aruz kalıpları kullanılarak yazılmıştır. Divan, çoğunlukla aruzun “Fāilātün Fāilātün Fāilātün Fāilātün”, “Mefāîlün Mefāîlün Mefāîlün Mefāîlün” ve “Fāilātün Fāilātün Fāilün” kalıpları ile yazılmıştır. Aruz vezninin haricinde ahenk sağlayıcı unsur olarak kafiye ve redif kullanılmıştır.

2.5 Devrekânili Muhammed Nûrî'nin Şiirlerinin Ses ve Şekil Özellikleri

Devrekânili Muhammed Nûrî Divanı'ndaki dilbilgisi unsurlarından yola çıkarak; divanın şairin bir beytinde de adı geçen “doksan üç” te yani doksan üç harbi zamanında yazıldığı tahmin edilmektedir. Ses ve şekil özelliklerinin 19. asır dilbilgisi unsurları ile aynı olması da bu görüşümüzü destekler niteliktedir.

²⁸ Metinde rahmān şeklindedir.

²⁹ Metinde cāvād şeklindedir.

³⁰ Metinde mücrîm şeklindedir.

³¹ Metinde küfrān şeklindedir.

Bazı dilbilgisi unsurlarında eski dönem gramer özelliklerinin kullanılmasının da şairin kullandığı ağız özellikleri sebebiyle olduğunu düşünmekteyiz.

2.5.1 Ses Özellikleri

2.5.1.1 Ünlü harf hususiyetleri

Hareke kullanılan metinlerde Arapça ve Farsçadan dilimize geçen kelimelerdeki kısa ünlüleri göstermek için esre, ötre ve üstün sembolleri kullanılır. Harekesiz metinlerde herhangi bir işaret kullanılmamaktadır. Med harfleri olarak bilinen elif, vav, ye kendi ses değerlerinin dışında yabancı dilden Türkçe'ye giren kelimelerdeki “a, ı, u” uzun ünlülerini karşılamak için kullanılır.

İncelediğimiz metin harekesiz olduğu için kısa ünlüler için bir işaret kullanılmamaktadır. Uzun ünlüler ise elif, vav, ye harfleri ve med işareti ile gösterilmektedir.

a Ünlüsü

Metin harekesiz olduğu için hiçbir işaretleme kullanılmaz. Elif harfinin med işareti kullanılmadan yazılmasıyla kısa a ünlüsü elde edilir.

vardır: Vardır ol birliğine aşla anıñ yoǵdur zevāl ND-1 Ş-1 B-3

bağışla: Ol ħabîbiñe bağışla bu mülk ü tāci³² ve ihvānın kāmı ND-1 Ş-1 B-7

ağla: Ağla gönül ağla başıña ağla ND-5 Ş-10 B-2

eyle: İftihār eyler vücuduñla seniñ kevn ü mekân ND- 7 Ş-9 B-2

e Ünlüsü

Metin harekesiz olduğu için kelime başındaki e ünlüleri elif ile kelime sonundaki e ünlüleri ise hemze ile yazılır.

³² Metinde t̄ac şeklindedir.

ecel: Ecel yaşduğunda belim büküldi³³ ND-5 Ş- 8 B-3

zülfünde: Doğarız kefende bir ş'ule dağılır 'aleme zevki ND-10 D-14 B-5

üstüne: Kabrim kızın benim yolun üstüne ND-6 Ş-8 B-9

öerre: Çünkü pek nâzik mecâzdir öerreden³⁴ hile sezer ND-7 Ş-11 B-5

ı-i Ünlüsü

Metin harekesiz olduğu için ı ünlüleri başta, oratada ve sonda “y” harfi ile gösterilir. Nispet “i” si de y harfi ile gösterilir. Divan’da isim tamlamaları da “y” harfi ile yapılmıştır.

pendim: verme bu pendim benim ol gūşuna mengūş-ı dānā ND-17 Ş-26 B-9

muti: Mūt-i kıabil sırrına irmek dilerseñ ey āhı ND- 17 Ş-33 B-1

meriz: ‘Aşk ile ülfetlenir³⁵ göñlüm meriz³⁶ oldu hemān ND-26 Ş-42 B-3

çeşm-i envār: Ağlamaz bu çeşm-i envārim³⁷ niçün āh ağlamaz ND-31 Ş-63 B-8

o-ö, u-ü Ünlüleri

Metin harekesiz olduğu için bu ünlüler “v” harfi ile gösterilmiştir.

ulu: Gülün³⁸ aşlın eger bilseñ anıñ³⁹ ‘aşkıñ aldu derdiñ ND-22 Ş-33 B-3

artuktur: Ne bilsün ‘andelib derdim benim dağlardan artukturND-22 Ş-33 B-5

haddüyü: Haddüyü⁴⁰ bil geç dedilerND-23 Ş-36 B-7

yok: Yok yere sa‘yiñ⁴¹ kı geç dediler ND-23 Ş-36 B-10

döker: İki çeşmim kıan döker āh eyler göñlüm hemān ND-24 Ş-38 B-6

³³ Metinde büküldü şeklindedir. Kafiye gereği büküldi olarak yazıldı.

³⁴ Metinde zerre şeklindedir.

³⁵ Metinde ülfet şeklindedir.

³⁶ Metinde meriz şeklindedir.

³⁷ Metinde ‘anvārim şeklindedir.

³⁸ Metinde gül şeklindedir.

³⁹ Metinde ‘anıñ şeklindedir.

⁴⁰ Metinde hād şeklindedir.

⁴¹ Metinde şāy şeklindedir.

2.5.1.2 Ünlü değişikliği

a-ı

çığırıldılar: Çığırıldılar bizi qurāya mollā ND-77 Ş-157 D-2

e-a

heman: Hemān qaşları şîr u tār yüzünden görünür leylā ND-7 Ş-10 B-1

qardaş: Gir sülük-ı⁴² sırr-ı sa'âdetdine qardaşım hemān ND-29 Ş-61 B-14

qardaş: Aç göziñi qardaş qaflıtden⁴³ uyan ND-25 Ş-40 B-5

e-i

Türkçe, dil tarihi boyunca “i-e, e-i” değişmelerini yaşar. Eski Türkçe’de “e” olan ses i şeklinde gelişim gösterir. Divan’da “e-i” ünlüleri bazen “e” bazen “i” şeklinde kullanılmaktadır.

ider: Bu derūnum āteş düşdü küli hāndan ider ND-11 Ş-17 B-12

ider: Seniñ hār-ı gül ider yaqar bu gönüm āteşi ND-28 Ş-48 B-4

etmez: Cān dirig etmez Mevlāsı ana cāndan leziz ND-29 Ş-49 B-1

yimem: ‘Ahdim⁴⁴ olşun yimem sensüz güzel sen gel yetiş ND-30 Ş-51 B-6

ider: Āgyār ile ülfet⁴⁵ ider ol gāmzeşi⁴⁶ gaddār⁴⁷ ND-75 Ş-153 B-4

u-ı

doğrusı: Bu mecāzi şıqletden gayrı bıkdım doğrusı ND-32 Ş-54 B-1

orduşı: Dāima yolum vurur benim sitemkār uğruşı⁴⁸ ND-32 Ş-54 B-1

ulusı: Benim bu derdime dermān cihānda⁴⁹ bir bilen olşa ND-33 Ş-54 B-12

⁴² Metinde sülük şeklindedir.

⁴³ Metinde qaflıtden şeklindedir.

⁴⁴ Metinde ahtim şeklindedir.

⁴⁵ Metinde ülfet şeklindedir.

⁴⁶ Metinde gāmza şeklindedir.

⁴⁷ Metinde qatdār şeklindedir.

⁴⁸ Metinde uğruşı şeklindedir.

⁴⁹ Metinde cihān şeklindedir.

vardur: Dî-n-i Aḥmed⁵⁰ kuvveti bize vardur himmet⁵¹ ND-50 Ş-100 B-9

ü-i

virşün: Anîñ 'aşıklarına çok şabır virşün ğanî mevlâ ND-7 Ş-10 B-3

neylesün: Bu mülk ü tâcî⁵² gedāniñ derdi bî-hād neylesün ND-27 Ş-44 B-5

sönmesün: Sönmesün 'ālemde şem'in dil- figārım⁵³yan tutuş ND-32 Ş-55 B-13

eylesünler: Eylesünler seni meşhūr⁵⁴ çaresüz kal yan tutuş ND-32 Ş-53 B-13

Bu mülk ü tâc⁵⁵ şana ilhām⁵⁶ ile söyler bu sözi ND-38 Ş-69 B-5

2.5.1.3 Ünsüz değişikliği

Ses değişikliklerinin büyük bir kısmını konsonantlar (ünsüzler) oluşturur.

b-p

būs: Es seḥer⁵⁷ yeli ḥaber⁵⁸ vir būs⁵⁹ idem riḳābını⁶⁰ ND-73 Ş-151 B-42

La'l-i yāḥūd⁶¹ leblerimden büseyi⁶² al al deyü ND-60 Ş-124 B-42

d-t

dürlü: Dürlü buruḳ ḥuyuları var gönli kırğın⁶³ ğālibā ND-7 Ş-14 B-6

daṭ: Zühdiñi ḳo ğel şofu sen 'aşkıımın bir kere daṭ ND-33 Ş-56 B-1

unudmuş: Kimi dünyā⁶⁴ derdine düşmüş unudmuş ḥālıḳın ND-38 Ş-80 B-9

⁵⁰ Metinde dîni Aḥmed şeklindedir.

⁵¹ Metinde ḥimmet şeklindedir.

⁵² Metinde tâc şeklindedir.

⁵³ Metinde dil şeklindedir.

⁵⁴ Metinde meshūr şeklindedir.

⁵⁵ Metinde tâc şeklindedir.

⁵⁶ Metinde ilhām şeklindedir.

⁵⁷ Metinde seḥ 'ar şeklindedir.

⁵⁸ Metinde ḥabār şeklindedir.

⁵⁹ Metinde püş şeklindedir.

⁶⁰ Metinde riḳāb şeklindedir.

⁶¹ Metinde la'li yāḥūd şeklindedir.

⁶² Metinde püse şeklindedir.

⁶³ Metinde kırğın şeklindedir.

⁶⁴ Metinde dünyā şeklindedir.

unudma: Gece gündüz unudma halığı kardeş diyelim biz hemân Allāh ND-61 Ş-143 B-6

unuddurur: Unuddurur on bir ayda geçen cefâyı ND-79 Ş-158 B-1

unudur: Bir kusur⁶⁵ görmekle senden unudur ihsânlarıñ⁶⁶ ND-76 Ş-155 B-3

g-ğ

diregi: Hem emîrû'l mü'minîndür dîn-i islâm diregi ND-4 Ş-6 B-16

eger: Gülün⁶⁷ aşlın eger bilseñ anıñ⁶⁸ 'aşkın aldu derdiñ ND-22 Ş-42 B-3

degilem: Bülbül [ü] gülden görünen ulu mollâ degilem ND-51 Ş-102 B-6

degil: Var iken sende bu varlık pâdişâhlık yeg degil ND-57 Ş-119 B-1

degil: Yalğız bir ben degil benim gibi biñ bir gulâm⁶⁹ olsun sana ND-69 Ş-142 B-1

ķ-ø

oşar: Bağrına başar öper oşar seni bir cân gibi ND-76 Ş-155 B-5

ķ-ķ

aħar: Sırr-ı yâb olub aħar feyzi⁷⁰ mürîdin⁷¹ göñlüne ND-38 Ş-105 B-5

çıħar: Sür çıħar gönlüñde ağıyârı koma ol şâfi dil ND-42 Ş-80 B-3

ķoħuşu: Gerdâniñ kâfura benzer miski ezfâr ķoħuşu ND-46 Ş-90 B-5

aħar: İki çeşmim aħar ceyhün gibi çağlar gider yâ hū ND-62 Ş-130 B-2

'aħıl: 'Aħıl⁷² ermez ol cenabuñ sırrına hem işine ND-29 Ş-49 B-6

Yaħamuz: Yaħamuz çāk⁷³ edüp her dem diyelim biz hemân Allāh ND-67 Ş-143 B-3

Geceler subħa⁷⁴ dek uyħu uyumaz bu iki çeşmim ND-66 Ş-141 B-2

⁶⁵ Metinde kūsūr şeklindedir.

⁶⁶ Metinde ihsân şeklindedir.

⁶⁷ Metinde gül şeklindedir.

⁶⁸ Metinde 'anıñ şeklindedir.

⁶⁹ Metinde külâm şeklindedir.

⁷⁰ Metinde feyz şeklindedir.

⁷¹ Metinde mürîd şeklindedir.

⁷² Metinde aħıl şeklindedir.

⁷³ Metinde çek şeklindedir.

⁷⁴ Metinde sübh şeklindedir.

l-ø

dinøesen: Cünündan⁷⁵ baḥâeder *dinesen* meyer ki anda ceyḳun var ND-22 Ş-44
B-2

l-r

ḳalanfil: Ḳaranfil⁷⁶ secdegâhında başın ḳoymuş hemân aḡlarND-47 Ş-105 B-4

n-l

olannar: Zâtîña⁷⁷ düşmân olannar görseler uḳub⁷⁸ gerek ND-4 Ş-5 B-5

annarı: Bilmez isen şana bir bir vaşfedeyim anları⁷⁹ND-17 Ş-33 B-5

annîña: Çekilmiş annîña bir ḥaṭ hemân sūr-i⁸⁰ ilâhîdir ND-21 Ş-41 B-1

olanlar: ‘Ārîf-i⁸¹ billâh olannar kimseyi ḥor⁸² görmedi ND-33 Ş-55 B-3

düşmännare: Çekelim ḳılınçları varalım düşmännare⁸³ ND-49 Ş-100 B-1

n-ġ

kuluġam: ‘Āciz-i⁸⁴ bî-çâre kemter kuluġam men ey ḥudâ⁸⁵ ND-23 Ş-35 B-7

ḥâõıġam: Ṭabîb-ı ḥâõıḳam⁸⁶ ancak benim ‘aşḳ-ı ilâhîdir ND-26 Ş-43 B-1

ḳuluġam: Ḳapuñda gelmişem bir ‘âciz-i⁸⁷ kemter ḳuluġam ben ND-5 Ş-7 B-6

n-n

aña: Aña gülşendin ol serserinin şoñı hıizardır ND-23 Ş-59 B-2

öziñ: Öziñ aḡlar göziñ ġandadır ND -25 Ş-66 B-5

ümmetleriñ: Ümmetleriñ aḡlar gözi ḳandadır ND-25 Ş-66 B-5

derdimiñ: Derdiniñ dermânı yok bî-çâre derdimendleriñ⁸⁸ ND-40 Ş-74 B-8

l-r

⁷⁵ Metinde cünün şeklindedir.

⁷⁶ Metinde ḳaranbil şeklindedir.

⁷⁷ Metinde õât şeklindedir.

⁷⁸ Metinde: uḳb şeklindedir.

⁷⁹ Metinde annarı şeklindedir.

⁸⁰ Metinde sūr şeklindedir.

⁸¹ Metinde ârif şeklindedir.

⁸² Metinde ḥor şeklindedir.

⁸³ Metinde düşmân şeklindedir.

⁸⁴ Metinde âciz şeklindedir.

⁸⁵ Metinde ḥudâ şeklindedir.

⁸⁶ Metinde ḥâõıġam şeklindedir.

⁸⁷ Metinde âciz şeklindedir.

⁸⁸ Metinde derdimed şeklindedir.

Çaranfil⁸⁹ secdegâhında başın koymuş hemân ağlar ND-47 Ş-105 B-4

v-k

menevşe: Menevşe lâlezâr Allâh deyüb çarha döner gördüm ND-47 Ş-105 B-2

2.5.2 Şekil Özellikleri

2.5.2.1 İsim hâl ekleri

Yönelme Hâl Eki

+ (y) A

şultâna: Rû siyâhımızla geldik sen ganî şultâna⁹⁰ biz ND-1 Ş-1 B-6

habîbiñe: Ol habîbiñe bağışla bu mülk ü tâcı⁹¹ ve ihvânın kamu ND-1 Ş-1 B-7

illâya: Lâm lâyı terk it 'âkıl⁹² îsen gel hemân illâya sen ND-2 Ş-2 B-12

dünyâya: Şu dünyâya⁹³ geldik dönüb gitmeye ND-5 Ş-8 B-1

Bulunma Hâli Eki

+DA

yerde: Yerde gökde lâfta döndi seniñ çün şanıña ND-4 Ş-6 B-4

vaqtinde: Seher vaqtinde gülşende şalınur kâmet-i bâlâ⁹⁴ ND-7 Ş-10 B-1

cihânda: Serseri⁹⁵ gezem cihânda⁹⁶ sen dönen devrâna bak ND-38 Ş-64 B-19

yolda: Ol karannık yolda Nürî şem'imuz şâhim bu 'aşk ND-37 Ş-64 B-5

Ayrılma Hâl Eki

⁸⁹ Metinde çaranbil şeklindedir.

⁹⁰ Metinde: şultan şeklindedir.

⁹¹ Metinde tãc şeklindedir.

⁹² Metinde:âkîl şeklindedir.

⁹³ Metinde dünyâ şeklindedir.

⁹⁴ Metinde kâmeti bâlâ şeklindedir.

⁹⁵ Metinde sârseri şeklindedir.

⁹⁶ Metinde cîhân şeklindedir.

+DAn

mecāzdan: Gel mecāzdan geç ā cānım heb⁹⁷ işiñ beyhüdedir ND-22 Ş-35 B-1

vardan: Usandım şāl-ı şāl vardan fāhîr ü nātüvân⁹⁸ oldum ND-28 Ş-48 B-5

āteşten: Bu ‘ālem halkı⁹⁹ şimdi fırka fırka āteşten oldu ND-62 Ş-130 B-2

‘ālemden: Severdim bir şehin şāhı bu ‘ālemden¹⁰⁰ nihān¹⁰¹ oldu ND-64 Ş-136 B-1

Yükleme Hâl Eki**+n, +I,+nI, +yI**

derdin: Nūrîniñ derdin ‘aceb sorduñ hîç¹⁰² ND-16 Ş-24 B-1

hesābını: Geçüb ey cān hesābını¹⁰³ hāçem beni gel çevir¹⁰⁴ evrāk ND-65 Ş-136 B-5

‘aşkıını: ‘Aşkııñ yoğ hāvfi aşla ‘aşkıını ma ‘öür¹⁰⁵ ider ND-66 Ş-139 B-5

vaḳti: Geceler ḳa’ im¹⁰⁶ ol şāhım seher¹⁰⁷ vaḳti¹⁰⁸ uyanıḳ ol ND-67 Ş-143 B-5

eşyāyı: Ketm ü ‘ademden¹⁰⁹ götürdi cümle¹¹⁰ eşyāyı hūdā¹¹¹ ND-69 Ş-146 B-8

Vasıta Hâl Eki**+IA, +yIA,**

ḳudretle: Şun’-ı ḳudretle¹¹² bize hilḳatde mevlā-yı hālîfe ND-3 Ş-6 B-14

hicriyle: Derd-i hicriyle gözinden ḳannu yaşlar ey āhı ND-17 Ş-26 B-9

‘aşkıyla: Anıñ¹¹³ ‘aşkıyla re’ simden matemimde aḳıtdım ḳan ND-19 Ş-28 B-5

sıdḳla: Şıdḳla¹¹⁴ imān getürdiñ ḳazreti peygāmbere ND-29 Ş-49 B-21

Eşitlik Hâl Eki

⁹⁷ Metinde heb şeklidir.

⁹⁸ Metinde nātüvân şeklidir.

⁹⁹ Metinde hālk şeklidir.

¹⁰⁰ Metinde ālem şeklidir.

¹⁰¹ Metinde nihān şeklidir.

¹⁰² Metinde hîç şeklidir.

¹⁰³ Metinde hîşāb şeklidir.

¹⁰⁴ Metinde çāvır şeklidir.

¹⁰⁵ Metinde māvūr şeklidir.

¹⁰⁶ Metinde ḳa’ im şeklidir.

¹⁰⁷ Metinde sehār şeklidir.

¹⁰⁸ Metinde vāḳt şeklidir.

¹⁰⁹ Metinde adem şeklidir.

¹¹⁰ Metinde cümle şeklidir.

¹¹¹ Metinde hūdā şeklidir.

¹¹² Metinde şün’î ḳudretle şeklidir.

¹¹³ Metinde ‘anıñ şeklidir.

¹¹⁴ Metinde sıdḳ şeklidir.

+CA

olunca: ‘Aşkla esiriñ olunca ben temāşā devridir ND-25 Ş-41 B-4

halca: Āhū gözlüm halca kaldı tende cānım gel yetiş ND-32 Ş-53 B-3

kuşca: Seyyād elinden kuşca cānım al efendim āh yetiş ND-32 Ş-53 B-6

olmayınca: Hakkā vāşıl olmaz ‘aşkı olmayınca bir ehad¹¹⁵ ND-37 Ş-64 B-4

Çokluk Eki**+IAr**

günahlar: Günāhlar¹¹⁶ ‘afv¹¹⁷ eden sensiñ amān¹¹⁸ estagfurullāh ND-5 Ş-7 B-1

kulların: Kulların haqdan çevirir korkmaz ol ġarīb¹¹⁹ riyā ND-10 Ş-16 B-2

yaşlarım: Kani yaşlarım seniñ çün sînem üstün āhı ND-18 Ş-26 B-12

‘Oāmanlar: ‘Oāmanlar yaşaşun ġazîlerim¹²⁰ sağ olsun ND-49 Ş-100 B-5

İlgi Hâl Eki**+İñ, Im, +nIn, +Uñ**

zünnārın: Nice dîn düşmannarıñ zünnārını kesdi ‘Ömer ND-3 Ş-4 B-10

seniñ: Seniñ ihsāniña¹²¹ yokdur zamān estagfurullāh ND-5 Ş-7 B-6

benim: Nîm nigāhiñdan şems āh eyleyüb eyler hayā ND-7 Ş-9 B-1

dostuñ: Ben o dostuñ ‘aşkıña oldum esîr-i bî-devā ND-24 Ş-38 B-4

anıñ: Yok anıñ göñlünde senden ġayrı hiç¹²² eylencesi ND-74 Ş-151 B-49

anıñ: Anıñ¹²³ ihvāni¹²⁴ ‘aşkla dutar çünki pervāne¹²⁵ ND-73 Ş-151 B-33

İyelik Eki

¹¹⁵ Metinde āhād şeklindedir.

¹¹⁶ Metinde günah şeklindedir.

¹¹⁷ Metinde ‘af şeklindedir.

¹¹⁸ Metinde ‘amān şeklindedir.

¹¹⁹ Metinde ġarīb şeklindedir.

¹²⁰ Metinde ġazî şeklindedir.

¹²¹ Metinde ihsān şeklindedir.

¹²² Metinde hiç şeklindedir.

¹²³ Metinde ‘anıñ şeklindedir.

¹²⁴ Metinde ihvān şeklindedir.

¹²⁵ Metinde pervāne şeklidir.

İyelik I. teklik +Um, m

derūnum: Derūnum doldu āteşle geceler yođ benim uyđum ND-5 Ş-7 B-5

dostum: Cümle¹²⁶ dostum¹²⁷ benden ‘ibret¹²⁸ alsunlar ND-6 Ş-8 B-7

muhtācīnım: Tā ezel muhtācīnım men yā resūlallāh meded¹²⁹ND-19 Ş-19 B-1

gönlüm: Bu gönlüm kıandedir ‘aceb¹³⁰ girüb anı bulan olşa ND-33 Ş-54 B-11

İyelik II. Teklik +ñ, +Uñ, +İñ

zūlfñ: Hem siyāh zūlfñ nikāb itmiş cemāli örtüli ND-7 Ş-11 B-3

diline: Bu diline bir sā’ir mi doldı a cānım ND-12 Ş-18 B-1

elinden: Nūrî giydi tãç erenner elinden çok şükür¹³¹ ND-17 Ş-25 B-5

İyelik III. Teklik +I, +sI, +U

zātını: Zel zātını inkār eden bulmaz hayāt-ı cāvidān¹³²ND-2 Ş-2 B-5

arslānı: Tañrı arslānı veliyü murtazaşñ¹³³ sen ND-4 Ş-6 B-5

devası: Dost¹³⁴ için cān terkini vurduñ mu hiç¹³⁵ND-16 Ş-24 B-5

māşukuna: Derd ile āh eyleyüb o nāz eyler hemen¹³⁶ ma’ şükuna¹³⁷ND-29 Ş-49 B-9

İyelik I. çokluk: +UmUz, +ImUz, +mUz

enfāsumuz: Allāh adıyla tamām olur bizim enfāsumuz ND-1 Ş-1 B-2

duamuz: Düşmānın kıahrıyla yā rāb kııl du‘āmuz¹³⁸ mucib ND-4 Ş-6 B-11

yağamuz: Yađāmuz çāk¹³⁹ edüp her dem diyelim biz hemān Allāh ND-67 Ş-143 B-3

¹²⁶ Metinde cūmlā şeklindedir.

¹²⁷ Metinde dosdum şeklindedir.

¹²⁸ Metinde ‘ibrāt şeklindedir.

¹²⁹ Metinde medet şeklindedir.

¹³⁰ Metinde aceb şeklindedir.

¹³¹ Metinde şükür şeklindedir.

¹³² Metinde: cāvidan şeklindedir.

¹³³ Metinde: murtaza şeklindedir.

¹³⁴ Metinde dos şeklindedir.

¹³⁵ Metinde hiç şeklindedir.

¹³⁶ Metinde hemān şeklindedir.

¹³⁷ Metinde māşük şeklindedir.

¹³⁸ Metinde: du‘āmuz şeklindedir.

¹³⁹ Metinde çek şeklindedir.

ordumuza: Şu arslan ordumuza fütühat vir yâ ğani ND-49 Ş-144 B-8

İyelik II. Çokluk: +UñUz, +IñUz

Divan'da iyelik II. Çokluk ekine rastlanmamıştır.

İyelik III. Çokluk +IArI

puğları: Yürüyüb heybetle beyte puğları kırdı 'Ömer ND-3 Ş-4 B-7

kaşları: Hemān kaşları şîr u tār yüzünden görünür leylā ND-7 Ş-10 B-1

kaşları: Tevbe kaşları şimdi açıktır ND-274 Ş-37 B-4

2.5.2.2 Zaman ekleri

2.5.2.2.1 Geniş zaman

+Ar, +r, +mAz

ataram: Bir avuç toprāk ataram ol leyiniñ yüzüne ND-10 Ş-16 B-4

acur: Luţfiñe olmaz nihāyet¹⁴⁰ bize acur āb u kaf ND-36 Ş-61 B-13

kalmar: Āhıma kalmar taḥāmmül¹⁴¹ ol 'arz-ı semā gūh-ı kaf¹⁴² ND-36 Ş-61 B-17

olmaz: Men faḳîri 'afv edersen sana hîç¹⁴³ olmaz ḥalel ND-45 Ş-87 B-12

ağlaram: Yān derūnu şu şu deyü ND-60 Ş-124 B-1

nolur: Vālidem der idi āh nolur ḥāli ND-77 Ş-220 B-5

2.5.2.2.2 Görülen geçmiş zaman

-dI, -dU, -idi

idi: Yoğ idi bu kā' ināt çün kāf nūna nun oldu var ND-1 Ş-1 B-4

başdı: Fāruğ ismiyle 'adālet taḥtına başdı 'Ömer ND-3 Ş-4 B-6

¹⁴⁰ Metinde nihāyet şeklindedir.

¹⁴¹ Metinde taḥānmül şeklindedir.

¹⁴² Metinde 'arzı semā gūhı kaf şeklindedir.

¹⁴³ Metinde hiç şeklindedir.

ķalmadı: Men faķîrem¹⁴⁴ ķalmadı sermāye-i nutķā eâer¹⁴⁵ ND-9 Ş-13 B-12
 idim: Bilmez idim ‘aşķ nedir sevdā nedir ben ey ĥudā¹⁴⁶ ND-13 Ş-19 B-3

2.5.2.2.3 Duyulan geķmiş zaman

-mİş

olmuşam: Geceler ‘aşķıñla bî-dār olmuşam men ey ĥudā¹⁴⁷ ND-27 Ş-58 B-2

olmuşam: Tevāzu‘ da¹⁴⁸ olmuşam yā rab ‘ināyet¹⁴⁹ senden olmazsa ND-31 Ş-64 B-10

olmuşuz: ‘Aşķ ile mest olmuşuz biz şūra beñzer göñlümüz ND-19 Ş-36 B-3

2.5.2.2.4 Gelecek zaman

-AcAk

göreceksiñ: göreceksiñ: Gidüp ol cān eline aķîri¹⁵⁰ gūlzār¹⁵¹ göreceksiñ ND-38 Ş-82 B-2

göreceksiñ: Gidüp ol cān eline aķîri¹⁵² gūlzār¹⁵³ göreceksiñ ND-38 Ş-82 B-2

olacaksiñ: Gel ģafleti¹⁵⁴ ķo aķiri bî-dār olacaksiñ ND-38 Ş-82 B-5

ermeyecek: Elim ermeyecek yere uzandım ND-77 Ş-173 D-5

¹⁴⁴ Metinde faķîrem şeklindedir.

¹⁴⁵ Metinde eser şeklindedir.

¹⁴⁶ Metinde ĥudā şeklindedir.

¹⁴⁷ Metinde ĥudā şeklindedir.

¹⁴⁸ Metinde tevzū şeklindedir.

¹⁴⁹ Metinde ināyet şeklindedir.

¹⁵⁰ Metinde aķîr şeklindedir.

¹⁵¹ Metinde gūlzār şeklindedir.

¹⁵² Metinde aķîr şeklindedir.

¹⁵³ Metinde gūlzār şeklindedir.

¹⁵⁴ Metinde ķaflāt şeklindedir.

3. SIFAT FİİL

3.1 Sıfat Nedir?

“Sıfat” kelimesi Arapça kökenli bir kelimedir. “*vasf*” kökünden türemiştir. Bu kelime ise “*hal, keyfiyet, suret, şekil, varlık*” anlamına gelmektedir. (Devellioğlu, 2012: 1107) Sıfat kelimesi *vasf* kelimesinin çoğuludur ve “sıfatlar, vasıflar” anlamına gelir.

Dilbilim bakımından sıfat, “*Türkiye Türkçesi’nde çok geniş bir yeri olan, adlardan önce gelerek onları niteleyen, nasıl olduklarını gösteren veya çeşitli yönlerden belirten sözlerdir.*” (Korkmaz, 2017: 335)

Zeynep Korkmaz’ın belirttiği gibi sıfatlar, Türkçe ‘de isimlerden önce gelen ve onların nitelik ve nicelikleri hakkında bilgi veren kelimelerdir. Ancak Korkmaz’ın bu görüşüne rağmen sıfatlar her zaman isimlerden önce kullanılmaz ve kendi başına da bir ismin özelliğini taşırlar. Nitekim Türkçe’de adlaşmış sıfat olarak kabul edilen kural, tamlayan eki ve tamlaman ekinin kalıplaşarak bir isim ve ismin özelliği hakkında bilgi verdiğini göstermektedir.

3.2 Sıfat Fiil Nedir?

Sıfat-fiiller, fiilin kök veya gövdelerine gelen eklerle oluşturulan ve sıfatlaştırılan kelimelerdir. Söz dizimi açısından da bazen ana unsur bazen de yardımcı unsura takılı olan yapılardır.

Fiilimsilerin alt dalında isim-fiil, zarf-fiil ile bulunan sıfat fiiller Türk grameri için önemli bir yer tutar ve aşağıda adı geçen araştırmacılar tarafından da ele alınır.

Sıfat-fiiller genel olarak yapım eki kategorisine alınmakta, bazı araştırmacılar tarafından çekim eki olarak görülmekte, bazıları için de zaman eki hatta kip eki olarak kabul edilmektedir. Bazı araştırmacılar ise sıfat-fiili yapım eki ve çekim eki kategorilerinin dışında ayrı bir kategoride incelemektedir.

Türkçe ‘de basit cümle ve birleşik cümle olarak ele alınan cümle yapısı fiilimsileri de ilgilendiren bir konudur. Fiilimsiler, yan önerme ve temel önerme gibi çeşitlere sahip olan birleşik fiillerin alt başlığı altında yer almaktadır. Bu konu araştırmacılar arasında bir ayrılığı da beraberinde getirir. Bazıları fiilimsilerin ve sıfat fiilin birleşik cümle oluşturduğunu söylerken bazıları ise fiilimsilerin basit cümle adı altında kabul edilebileceğini söylemektedir.

Sıfat fiiller ile ilgili literatürde farklı terimler kullanılmakta ve araştırmacılar tarafından sıfat fiiller hakkında tanımlar yapılmaktadır. Her araştırmacı bu konuda farklı bir bakış açısına sahip olduğu için ortak bir gramer anlayışı sağlanamamakta ve sıfat fiiller hakkında kesin bir sınıflandırma yapılamamaktadır.

3.3 Sıfat Fiil ile İlgili Görüşler

Sıfat fiiller için kullanılan terimler;

Sıfat Fiil: (Tahsin Banguoğlu, Haydar Ediskun, Kaya Bilgegil) (Banguoğlu, 1974: 22)(Ediskun, 1992) (Bilgegil, 1984: 197)

İsim Fiil: (Kemal Eraslan ve Zeynep Korkmaz)(Eraslan, 1993: 32) (Korkmaz, 2017: 335)

Ortaç: (Tahir Nejat Gencan ve Tuncer Gülensoy)(Gencan, 1979) (Gencan, 1979: 382) (Gülensoy, 1988: 111)

Partisip: (Tahsin Banguoğlu, Muharrem Ergin, Faruk Kadri Timurtaş, Ahmet Caferoğlu) (Banguoğlu, 1974: 422) (Ergin, 2009) (Timurtaş, 1976: 351-353)

Sıfat eylem: (Gencan, 1979: 382)

Sıfat-fiil terimi için yaygınlık kazanan isimler sıfat fiil ve ortaç kelimeleridir. (Korkmaz, 2017) ortaç kelimesinin kesin bir anlamı ifade etmediğini, sonradan

bulunma bir kelime olduğunu ifade etmektedir. Literatürde en fazla kullanılan terim “sıfat fiil” olduğu için biz de çalışmamızda bu gramer yapısına “sıfat-fiil” demeyi uygun gördük.

Banguoğlu, sıfat fiiller için “yatık fiil” kavramını kullanmaktadır. Sıfat fiillerin, fiillerin zamanına bağlı olarak kavramı sıfatlaştırdığını, zaman anlamı taşımaları yönünden isim fiillerden ayrıldıklarını ifade etmekte zaman anlamı taşıdıkları ve kişi eki aldıkları için çekimli fiil haline gelebileceklerini söylemektedir. (Banguoğlu, 1974: 422)

Banguoğlu, sıfat fiilleri zamanlarına göre; geçmiş zaman, şimdiki zaman ve gelecek zaman olmak üzere üç grupta incelemektedir.

Timurtaş, sıfatlarda Eski Anadolu Türkçesi ile günümüz Türkçesi arasında çok fazla fark olmadığını söylemekte sadece bazı sayı isimlerinde ses değişiklikleri olduğunu ifade etmektedir. Timurtaş, sıfat fiilleri zaman yönüyle kategorize eder ve geçmiş zaman -mİş, gelecek zaman -AcAk ve geniş zaman -Ar olarak incelemektedir.(Timurtaş, 1976: 35-353)

Gencan, sıfat fiilleri varlıkları niteledikleri ve belirttiği için sıfat; özne nesne ve tümleç olarak da yan önerme kurabildikleri için sıfat fiil olarak değerlendirmektedir. Hem sıfat hem de fiil oldukları için bu sözcükleri “ortaç” olarak tanımlamaktadır.

Ortaçları fiil köklerinden türeyen sıfatlar olarak tanımlamakta ve “-en,-()r, -ecek, -miş, -dik, -medik” eklerini sıfat fiil eki olarak kabul etmektedir.(Gencan, 1979: 382)

Sıfat fiillerin genellikle kendi öznelerini nitelediğini, yani öznelerinin sıfatı olduğunu ifade etmekte sıfat fiiller için “sıfat eylem” tabirini kullanmaktadır.

Bilgegil, “Eylem kavramı taşıdıkları halde çekebilme kabiliyetinden mahrum olan, yan cümleciklerde yüklem görevi alabilen niteleyici kelimelere sıfat fiil demektedir. (Bilgegil, 1984: 197)

Tuncer Gülensoy fiillerin zamana bağlı sıfat ve isim şekillerine “sıfat-fiil” demektedir. (Gülensoy, 1988: 111)

Sıfat fiillerin başlıca hususiyetleri ifade ettiğini, bunların bir fiil şekli olup hareket ve zaman özellikleri ile fiile geçişlilik, geçişsizlik, olumsuzluk, çatı, şahıs, tarz, idare, zarflarla birlikte kullanma özelliği kattığını söyler. Ona göre fiiller de sıfat fiiller de zaman bildirmesi yönünden benzerdir. (Eraslan, 1993: 32)

Ancak fiillerde zaman daha açık ve net; sıfat fiilde ise ait olduğu sözü zamanla vasıflandırdığı için daha umumidir. Ona göre sıfat fiillerin zaman bildirmesi onun en önemli özelliğidir ve onu fiillerden türemiş sıfatlardan ayıran en önemli özelliktir.

Karahan, Türk Dili dergisindeki yazısında girişik cümleyi kabul etmez ve fiilimsilerle kurulan cümleleri birleşik yapıyı kabul edenlerin fiilimsilerin yargı veya yan yargı bildirdiğini kabul ettiklerini, bu cümlelerin taşıdıkları birden fazla yargıdan dolayı birleşik cümle kabul edilmeleri fikrine karşı çıktığını dile getirmektedir. (Karahan,1994: 22) Karahan, fiilimsilerin yargı bildirmeyen, cümlede isim, sıfat ve zarf yapan kelimeler olduğunu ifade etmekte ve sıfat fiillerin basit cümleler oluşturduğunu dile getirmektedir. (Karahan, 1999)

Gemalmaz, sıfat-fiiler konusunu anlatmadan önce fiil çekimi konusunun kesin olmadığını, fiillerin kalıcı olmaktan çok geçici isimler yaptığını ve bu şekillerden yola çıkarak yüklem fiillerinin oluşturulduğunu savunmaktadır. (Gemalmaz, 1998: 3-16)

Üstüner, Sıfat fiillerin yan cümlelerde yüklem olabileceğini ve yan cümlede özne, tümleç ve nesne alabildiklerini düşünmektedir. (Üstüner, 1999)

Hengirmen, Eylemin, sıfat olarak kullanılış biçimi olduğunu ifade etmektedir.(Hengirmen, 1999)

Sebzecioğlu, fiilimsilerin, birden fazla yargıyı bağlaç kullanmadan bir araya getirdiğini, bu bir araya getirme işlevini yerine getirirken anlatımda gereksiz tekrarları önlediğini, verilmek istenen düşüncüyü az çabayla çok daha kolay iletilmesini

sağladığını, iki tümceyi akıcı ve kolay bir biçimde birbirine bağladığını dile getirmektedir.(Sebzecioğlu, 2004)

Başdaş, fiilimsilerin fiilden isim yapma eki olduklarını, diğer isim yapma eklerinden farklı olarak her zaman tek başlarına kalıcı isimler yapmadıklarını, çoğunlukla fiil ve isim arasında ayrı ve geçici bir gramer kategorisi oluşturduklarını düşünür ve bu eklere ise “ara ekler” adını verir.¹⁵⁵ (Başdaş, 2006: 26-27)

Karadoğan, sıfat fiillerin kalıcı isim yapabilme özelliklerinin olduğunu ve isimlere gelen çokluk eki, iyelik eki ve hâl eklerini almalarından dolayı bu ekleri fiilden isim yapan ekler sınıfına dahil eder.

Sıfat fiillerin kalıcı isim olmadıkları zaman cümle içerisinde isim görevinde kullanıldıklarını, her ne kadar fiili isimleştirseler de bu eklerin fiil tabanının tamlayıcı alabilme özelliğini kaybettirmediklerini söyler. Hatta bazı fiilden isim yapma eklerinin sıfat yapıcı özelliğe sahip olmasına rağmen eklendikleri fiilin tamlayıcı alma özelliğini yok ettikleri için sıfat fiil sayılmadıklarını dile getirir.(Karadoğan, 2008: 57-58)

Mustafa Özkan ve Veysi Sevinçli fiilimsilerle kurulu birleşik cümleleri, yargı bildirmediikleri için yardımcı cümle değil kelime grubu niteliğinde olduklarını savunmuş ve böyle cümlelerin birleşik değil basit cümle olduklarını iNDia etmiştir. (Özkan ve Sevinçli, 2009)

Ergin, sıfat fiiller için “partisip” tanımını kullanmakta ve partisiplere “isim gibi çekilen fiil şekilleri” demektedir. Ona göre sıfat fiiller nesnelere hareket özelliklerini karşılayan ve anlam yönünden isim kategorisinde bulunan yapılardır. Hareket halinde bulunmalarının onları fiil kategorisine yaklaştırdığını, fiil kök ve gövdelerine gelen eklerin nesnelere hareketleri ile etkilediklerini söylemektedir. Ergin’e göre sıfat-fiiller, isimler gibi kullanılmakta fiiller gibi de zaman ve hareket anlamını korumaktadır. Ergin, -Ar, -mAz, -mİş, -AsI, -AcAk gibi eklerin zaman eki olarak da kullanıldığını ifade eder.(Ergin, 2009)

¹⁵⁵ Başdaş, makalesinde fiilimsileri, çokluk eklerini, iyelik eklerini, olumsuzluk eklerini, çokluk eklerini, eski yön gösterme eklerini, eski vasıta ekini ve eşitlik ekini “ara ekler” olarak tanımlamıştır.

Erdem, fiilimsilerin, bazı özellikleriyle yapım ekine bazı özellikleri ile de çekim ekine yaklaştıklarını söyler. Sözdizimsel zorunlulukla kullanılmaları, düzenli çekimlenebilmeleri, kalıcı anlamlar oluşturabilmelerinin onları çekim eki yaptığını; fakat kelimenin türünü değiştirdikleri için de yapım eki olabileceklerini düşünmektedir. (Erdem, 2011: 85)

Şahin, sıfat fiillerin zaman ve hareket anlamı taşıyarak nesnelere niteleyen kelimeler olduğunu söyler; sıfat fiilleri -mİş, -Dık, -AcAk, (y)ası, -(y)an, (U)r, -(mAz) olarak sınıflandırır. (Şahin, 2011)

Gülsevin, sıfat fiillerin, fiilin zamanına bağlı olarak isim ve sıfat olduğunu, fiilleri geçici isim haline getirdiklerini ve isimler gibi çokluk, iyelik ve hal eki aldıklarını söylemektedir. (Gürer Gülsevin, 2013)

Korkmaz, sıfat fiiller için “partisip” tanımını kullanır. Geçici bir sıfat gibi kullanıldığı ve bir ismi nitelediği için onları isim kategorisinde, kendilerinde zaman bildirme, dönüşlük edilgenlik, olumsuzluk gösterme ekleri de bulunduğu için fiil kategorisinde olabileceğini ifade eder. Sıfat- fiillerin isim ekleri gibi çekim eki, iyelik eki ve şahıs eki alabildiklerini, fiillerde bulunan zaman kavramı dolayısıyla da çekimli fiillere yaklaştığını belirtir.(Korkmaz, 2017)

Leontiç, sıfat- fiiller için partisip tanımını kullanan araştırmacılardan birisidir. Partisiplerin, bir yandan fiiller gibi zaman ve hareket anlamını taşıdıklarını diğer tarafta ise isimler gibi çokluk eki, hal eki ve iyelik eki alabildiklerini ve fiillerin geçici sıfat şekilleri olduğunu savunur.(Leontiç, 2017: 72)

Bu eklerin çoğunun zaman eki olduğunu dile getirmekte ve “-An, -Ar, -mAz, -AcAk, -mİş, -Dık, -Ası” eklerini sıfat fiil eki olarak kabul etmektedir.

Turan, fiilimsilerin anlamlarını muhafaza ettiklerini, kullandıkları zaman içerisinde fiilleri şekil olarak isim kalıbına geçirdikleri fikrini taşımaktadır. (Turan, 2016)

“-mİş, -AcAk, ” gibi eklerin zaman ekleri ve sıfat fiil ekleri için ortak unsurlar olduğunu, bu unsurlar bitimlilik özelliği gösteriyorsa zaman eki olduğunu eğer bitimsizlik gösteriyorsa sıfat fiil ekleri olduğunu dile getirmekte bu fikirden yola çıkarak sıfat fiil eklerinin ayrı bir ek grubu oluşturduklarını ifade etmektedir.

Topçu, sıfatın diğer araştırmacılar tarafından bir kelime türü imiş gibi kabul edildiğini, ancak sıfatın bir kelime türü değil söz dizimi içerisinde bir fiili niteleyerek ortaya çıkan bir görev adı olduğunu belirtmektedir.(Topçu, 2011)

Topçu, sıfat fiillerin yapım eki olarak kabul edilemeyeceğini, yapım ekleri gibi kelimenin anlamını değiştirmediklerini, sadece fiili şekilce isim kalıbına soktuklarını ama anlamda bir değişikliğe sebep olmadıklarını düşünmektedir. Topçu, “türetme “kelimesinin üzerinde durur ve sıfat fiillerin yapım ekleri gibi yeni bir kelime türetmek yerine fiili şekil olarak değiştirip anlamını muhafaza ettiğini söylemektedir.

Diğer araştırmacılar tarafından da ele alınan birleşik cümle konusunda, sıfat fiillerin yüklem gibi değerlendirildiği için birleşik cümle olarak kabul edildiğini ama birleşik cümle oluşturmaya muktedir olmadıklarını, zaten birleşik cümle diye bir şey olmadığını ileri sürmektedir.

Araştırmacıların açıklamaları sonucunda sıfat fiil ile ilgili bazı hususlar dikkat çekmektedir. Dilbilim çalışmalarında sıfat fiil ile ilgili farklı tanım ve isimlendirmeler yapılmakta fakat ortak bir karara varılamamaktadır. Bir görüş ortaya koyabilmek ve fikir sunabilmek için yukarıda bahsi geçen tanım ve görüşlerden yola çıkarak sıfat fiiller hakkında bir çıkarımda bulunacağız.

Sıfat fiiller, fiillerin şeklini değiştiren ama anlamını muhafaza eden ve isimleri niteleme görevleri olan dilbilgisi unsurlarıdır.

Sıfat fiiller yapım eki ya da çekim eki kategorisi altında değildir. Şekil ve anlam olarak hem isim hem fiil kategorisine yaklaşan bu ekler fiilimsilere bağlı olan ayrı bir kategori içerisinde değerlendirilmelidir. Çünkü sıfat fiiller bir kelime türü değil ancak cümlede bir görev ismidir.

Sıfat fiil ve zaman ekleri aynı şekil unsurlarına sahip olsalar da bitimli ve bitimsiz olmaları yönüyle birbirlerinden ayrılmaktadır. Bu yüzden zamanlarına göre değil fonksiyonlarına göre alışkanlık, diğerlerinden ayırma, oluş, istek, gösterme, rivayet, tahmin, sınırlama ve yetkinlik gibi ana fonksiyonları olarak incelenmelidir.

4. DEVREKÂNİLİ MUHAMMED NÛRÎ'NİN ESERLERİNDE SIFAT FİİL EKLERİ

Devrekânili Muhammed Nûrî'nin eserinde sıfat fiil kategorileri tespit edilmiş; kategoriler fonksiyonlarına göre sıralanmıştır.

4.1 Fonksiyonlar

Fiilimsilerin alt kategorisi olarak kabul edilen sıfat fiiller temel fonksiyon ve alt fonksiyon olarak ayrılmış; yedi ana başlık olarak kategorize edilmiştir.

4.1.1 Alışkanlık

Bu fonksiyon fiilin sürekli ve tekrar yapıldığı, yapılan işin alışkanlık haline getirildiği durumlarda kullanılır. “Bu fonksiyon tamlanan, telaffuz edilsin veya edilmesin, sürekli tekrar ettiği, âdet hâline getirdiği hareketleriyle nitelenmek istendiğinde kullanılmaktadır.” “Alışkanlık” ın taranan ekleşme örneklerinde “olgu, âdet; istidat, gösterme” gibi alt fonksiyonları da içine alan bir ana fonksiyon olduğu tespit edilmiştir.

Devrekânili Muhammed Nûrî'nin şiirlerinde bu fonksiyonun gösterme, istidat, olgu, âdet, rivayet, tespit, farkında varma, tasvir gibi alt fonksiyonlarda incelenmiştir.

-(A/U)r

Āh-ı efgān¹⁵⁶ ile ben *eyler* idim ihtizā‘ ND-35 Ş-72 B-3

Kā’ inātı devr *eder* bu gönülümün qararı yok ND-37 Ş-78 B-1

Yār gider gülşen¹⁵⁷ şafāsında *güler oynar* hemān ND-37 Ş-78 B-2

‘Andelîb feryād ile bî-zār *eder* ol goncayı¹⁵⁸ ND-37 Ş-78 B-4

Bu mülk ü tāc¹⁵⁹ *ağlar* Allāh der hemān leyl ü nehār ND-37 Ş-78 B-5

Bilmem nice yaħın *olur* ırağın ND-39 Ş-84 B-4

4.1.1.1 Alışkanlık – Gösterme

-(A/I) r

Rüz-ı şebde ‘ișyānımı¹⁶⁰ fikr eyleyüp ben *ağlarım* ND-35 Ş-72 B-5

Dil-i derūnumdan¹⁶¹ *çihar* bu masivāyı eyle def¹⁶² ND-36 Ş-76 B-4

Ķan *döker* çeşm-i siyāhı haħdan artuğlar yok ND-37 Ş-78 B-5

Elde bir burhānımız¹⁶³ *durur* bilmediñ şāhım bu ‘aşkı ND-37 Ş-79 B-2

Sırr-ı yāb olup *aħar* feyzi¹⁶⁴ mürîdin¹⁶⁵ gönlüne ND-38 Ş-80 B-5

¹⁵⁶ Metinde efgān şeklindedir.

¹⁵⁷ Metinde gülşān şeklindedir.

¹⁵⁸ Metinde konca şeklindedir.

¹⁵⁹ Metinde mülk tāc şeklindedir.

¹⁶⁰ Metinde işyān şeklindedir.

¹⁶¹ Metinde dîl derūnum şeklindedir.

¹⁶² Metinde dāf şeklindedir.

¹⁶³ Metinde burhān şeklindedir.

¹⁶⁴ Metinde feyz şeklindedir.

¹⁶⁵ Metinde mürîd şeklindedir.

‘Aceb sevdā¹⁶⁶ ile **yanar** çerāğın¹⁶⁷ ND-38 Ş-84 B-3

Ol siyāh ebrūlarıñ cāna **kıyar** ND-40 Ş-87 B-3

Gezer göñlüm açar berreyñ **uçar** ol ber hevālarda¹⁶⁸ ND-40 Ş-88 B-3

Yazuğ düşmüşsün ey Nūrî bu ‘aşkıñ gün be gün artar ND-40 Ş-88 B-5

‘Aşkla ol māha¹⁶⁹ **gider** ND-42 Ş-92 B-4

Ṭālî‘m¹⁷⁰ **ağlar** niçün efendim şormal[1] ND-43 Ş-95 B-1

Seherlerde¹⁷¹ **şakır** bülbül gibi derdli¹⁷² zebānım¹⁷³¹⁷⁴ gel ND-43 Ş-96 B-4

Ḳatlime¹⁷⁵ fermān¹⁷⁶ mı **yazar** ol ḳālem parmaqlarıñ ND-46 Ş-103 B-8

Güler **oynardım** hemān ben bilmez idim derd¹⁷⁷ nedir ND-47 Ş-104 B-3

Yanar āteşe döndiñ nice yandıñ ben bilmem ND-53 Ş-120 B-5

Her¹⁷⁸ seherde¹⁷⁹ her dem **ağlar** benim ol ‘andelib ND-53 Ş-123 B-3

Bāğ-ı gülşende¹⁸⁰ gözinden ḳan **döker** ol ‘andelib ND-54 Ş-124 B-13

Uyumaz gözlerim **ağlar** geceler subḥa¹⁸¹ dek yā rab ND-55 Ş-126 B-2

¹⁶⁶ Metinde sāvāda şeklidir.

¹⁶⁷ Metinde cîrāğ şeklidir.

¹⁶⁸ Metinde hevā şeklidir.

¹⁶⁹ Metinde māh şeklidir.

¹⁷⁰ Metinde ṭālîh şeklidir.

¹⁷¹ Metinde seher şeklidir.

¹⁷² Metinde dert şeklidir.

¹⁷³ Metinde zübān şeklidir.

¹⁷⁴ Metinde zübān şeklidir.

¹⁷⁵ Metinde ḳātl şeklidir.

¹⁷⁶ Metinde fārmān şeklidir.

¹⁷⁷ Metinde dert şeklidir.

¹⁷⁸ Metinde hār şeklidir.

¹⁷⁹ Metinde sāher şeklidir.

¹⁸⁰ Metinde bağı gülşān şeklidir.

¹⁸¹ Metinde sūbh şeklidir.

Dağlara **çıkar** giderdim Kayşa-veş Leylâ deyü ND-59 Ş- 136 B-3

Kaşını **çatar** bana gel sîneme şar şar deyü ND-60 Ş- 137 B-4

Ṭālin¹⁸² yardım **eder** hünkār¹⁸³ olursıñ ey ‘amū ND-61 Ş- 139 B-2

‘Āleme iḥsān¹⁸⁴ **ider** altun bana virmez pulu ND-61 Ş- 141 B-2

Yanar gönlümde ‘aşkıñ var ben ol mäh-ı sirāc¹⁸⁵ etmem ND-64 Ş- 146 B-2

İdelim tevbe-i naşūh¹⁸⁶ **geçer** mevlām şuçumuzdan ND-67 Ş- 155 B-3

Hem **çıkar gider** eliñden bir büyük kār olmaşa ND-70 Ş-160 B-4

Mevsim-i evvel¹⁸⁷ bahārda¹⁸⁸ **bezenir** zîbā gibi hem¹⁸⁹ şallanır ND-70 Ş-160 B-5

Güler oynar yüziñe aḥîr¹⁹⁰ seni bed-nām¹⁹¹ eder ND-70 Ş-160 B-7

Ƙan **döker** bu iki çeşmim Ƙanda bulayım seni ND-71 Ş-163 B-13

Seniñ ‘aşıklarıñ çoƘdur **arzular**¹⁹² gönlüm seni ND-71 Ş-163 B-14

Göñlümü işgāl¹⁹³ **ider** bu dūñi kār endişesi¹⁹⁴ ND-74 Ş-167 B-1

Murġı-veş¹⁹⁵ pervāz¹⁹⁶ **ider** göñlüm o cānān eline ND-75 Ş-167 B-8

¹⁸² Metinde ṭālih şeklindedir.

¹⁸³ Metinde hünkār şeklindedir.

¹⁸⁴ Metinde iḥsān şeklindedir.

¹⁸⁵ Metinde sirāc şeklindedir.

¹⁸⁶ Metinde tevbei naşūh şeklindedir.

¹⁸⁷ Metinde māvsiñi evvel şeklindedir.

¹⁸⁸ Metinde bahār şeklindedir.

¹⁸⁹ Metinde hem şeklindedir.

¹⁹⁰ Metinde aḥîr şeklindedir.

¹⁹¹ Metinde bāt şeklindedir.

¹⁹² Metinde arzū şeklindedir.

¹⁹³ Metinde işkāl şeklindedir.

¹⁹⁴ Metinde entişe şeklindedir.

¹⁹⁵ Metinde murġı vāş şeklindedir.

¹⁹⁶ Metinde pārvāz şeklindedir.

Semā ile *ider* öikri¹⁹⁷ a bülbül¹⁹⁸ unudur virdin¹⁹⁹ ND-75 Ş-168 B-2

Mevc²⁰⁰ *ider* deryā²⁰¹ misāli ḥaşbî²⁰² bir ümmî velî ND-76 Ş-170 B-8

Bağrına başar *öper oşar* seni bir cān gibi ND-76 Ş-171 B-5

Ağlar idim gider ḥālî²⁰³ çöllerde ND-77 Ş-122 B-3

-mAz

Dile *geçmez* gönül selamın nāme-i gül gül ND-40 Ş-88 B-3

Yimez idim 'aşkla olur idim küt lâ-yemüt²⁰⁴ ND-52 Ş-118 B-4

Nürî naşîḥatîñ dutan *yorulmaz* ND-68 Ş- 156 B-7

N'ideyim sevdi bu gönülüm *geçmez* andan ey ḥüca²⁰⁵ ND-69 Ş- 158 B-5

4.1.1.2 Alışkanlık – İstidât

-(A/I) r

Terk²⁰⁶ edüp *gider* bu dūnı ins ü cinni hem tıyūr²⁰⁷ ND-35 Ş-73 B-8

N'ideyim āh ağladır her dem bu dîdem kan *döker* ND-35 Ş-73 B-6

Getirür aklıma ḥiffet o benim āh ND-36 Ş-77 B-3

¹⁹⁷ Metinde zîkr şeklidir.

¹⁹⁸ Metinde bülbül şeklidir.

¹⁹⁹ Metinde vîrd şeklidir.

²⁰⁰ Metinde mâvc şeklidir.

²⁰¹ Metinde dāryā şeklidir.

²⁰² Metinde ḥaşbî şeklidir.

²⁰³ Metinde ḥālî şeklidir.

²⁰⁴ Metinde lâ-yemüd şeklidir.

²⁰⁵ Metinde ḥocā şeklidir.

²⁰⁶ Metinde târk şeklidir.

²⁰⁷ Metinde tıyūr şeklidir.

Menevşe²⁰⁸ lālezār Allāh deyüp çarha **döner** gördüm ND-47 Ş-105 B-2

Seniñ aşkıñla ol nergis²⁰⁹ alevlenüb **yanar** gördüm ND-47 Ş-105 B-3

Ağlaram iki gözüm kan yāş **döker** senin içüñ ND-69 Ş- 159 B-2

4.1.1.3 Alışkanlık – Olgu, Âdet

-İr

Hāl kıymdan²¹⁰ **isterim** cürmümle²¹¹ günāhım²¹² āfv²¹³ ND-36 Ş-74 B-1

4.1.1.4 Alışkanlık – Olgu, Adet /Rivayet – Tespit /Farkına Varma

-mİş

O yanuķ son **bulur** cān kızarmış gül²¹⁴ hicābından ND-47 Ş-105 B-3

4.1.1.5 Alışkanlık – Olgu, Âdet/Tasvir

-Ar

Eder ol göñlümü biçen ayrılık ND-36 Ş-77 B-3

Gāhî yerde gāhî gökde **gezersiñ** ND-39 Ş-84 B-5

Nürî pervāz²¹⁵ edüp bugün **uçarsıñ** ND-39 Ş-84 B-7

Pes ān emîr ü serdār **şanursıñ** ND-39 Ş-84 B-5

²⁰⁸ Metinde menāvşā şeklindedir.

²⁰⁹ Metinde nārgîz şeklindedir.

²¹⁰ Metinde hālîğ şeklindedir.

²¹¹ Metinde cürm şeklindedir.

²¹² Metinde günāh şeklindedir.

²¹³ Metinde ‘af şeklindedir.

²¹⁴ Metinde gül şeklindedir.

²¹⁵ Metinde pārvāz şeklindedir.

Hod²¹⁶ bu dünyâyı²¹⁷ hemen kendüñe bir kâr mı *şanurstıñ* ND-39 Ş-85 B-2

-mAz

Terk²¹⁸ etmeyecek elimi mevlâ el *girmez* ND-39 Ş-85 B-2

4.1.2 Rivayet

“Bu fonksiyon, geçmişte gerçekleşmiş ancak etkisi hâlâ sürmekte olan bir fiiliyle tamlananın nitelenmesini sağlayan bir fonksiyondur ve çok fazla kullanılmaktadır.” (Topçu, 2011)

-mİş

Nâzik pençelerin²¹⁹ *dağmış* diline ND-20 Ş-37 B-8

Bülbül *şarmış* güli bağından ‘âciz²²⁰ ND-20 Ş-37 B-8

Ol elif kıaddiñ gören bâlâda *görmüşler* seniñ ND-26 GŞ-53 B-11

Kimi dünyâ²²¹ derdine *düşmüş* unudmuş hâlıkın ND-38 Ş-80 B-9

Varı terk²²² *eylemişsin* sen o zerrine cām-ı gül gül ND-40 Ş-88 B-5

Başımıñ tacı benim Zeynel ‘abâdür *bilmiş* ol ND-41 Ş-89 B-8

Eylerem gönülüm şikâyet haqqa senden bilmiş ol ND-47 Ş-104 B-1

²¹⁶ Metinde hot şeklindedir.

²¹⁷ Metinde dünyâ şeklindedir.

²¹⁸ Metinde târk şeklindedir.

²¹⁹ Metinde pânçe şeklindedir.

²²⁰ Metinde âciz şeklindedir.

²²¹ Metinde dünyâ şeklindedir.

²²² Metinde târk şeklindedir.

4.1.2.1 Rivayet – Diğerlerinden Ayırma /Zümre Oluşturma

-mİş

Evvel aḥîr *birlemişüz* ol ulu ḥallâkı biz ND-1 Ş-1 B-3

Sevmişem cāndan seni ‘Oāmān emîrû’l-mü’ minîn ND-3 Ş-6 B-3

Ḳapuña *gelmişem* dağlar gibi cürmüm amān²²³ yā rab estagfurullāh ND-5 Ş-9 B-2

Ḳapuñda *gelmişem* bir ‘āciz-i²²⁴ kemter ḳuluğam ben ND-5 Ş-9 B-6

Rū siyāhımla gelüb ḳapuñda boynum *egmişim* ND-9 Ş-18 B-10

Dest-i ḳudretten²²⁵ içüp mest *olmuşam* men cür’āyı ND-11 Ş-23 B-8

Gelmışem ḳapuña red etme beni yā rab meded²²⁶ ND-14 Ş-26 B-17

Nūrîyem pîrden teyyār *almuşam* yokdur ḥîle²²⁷ -----²²⁸ ND-14 Ş-26 B-24

Olmuşam tã’atde kâhil çok benim çün seyyi’ āt²²⁹ ND-15 Ş-28 B-1

Mâtemin tıtdum o yāriñ *giymişem* men ḳaralar ND-26 Ş-53 B-4

Tevāzu‘ da²³⁰ *olmuşam* yā rab ‘ināyet²³¹ senden olmazsa ND-31 Ş-64 B-10

Çenkli ‘aşḳa daḥıluḡ mest-i ḥayrān *olmuşam* ND-32 Ş-65 B-7

²²³ Metinde ‘amān şeklindedir.

²²⁴ Metinde āciz şeklindedir.

²²⁵ Metinde dest-i ḳudred şeklindedir.

²²⁶ Metinde medet şeklindedir.

²²⁷ Metinde ḥîle şeklindedir.

²²⁸ Bu kelime okunamamaktadır.

²²⁹ Bu kelime okunamamaktadır.

²³⁰ Metinde tevzū şeklindedir.

²³¹ Metinde ināyet şeklindedir.

İlâhî *olmuşam* mücrim²³² günâhım²³³ oldu kara dağ ND-35 Ş-73 B-1

Geçmişüz biz kaf-ı nūndan²³⁴ sen ne gördüñ ey şof [i] ND-36 Ş-75 B-6

Ta ezel²³⁵ ‘ahdiyle²³⁶ karar *vermişüz* şâh biz ND-36 Ş-76 B-2

Ta ezel²³⁷ nūşi *itmişüz* biz bu şarāba ey hūmā ND-37 Ş-79 B-2

İçmişem mürşid²³⁸ elinden bir dolu seh-pāya²³⁹ bağ ND-37 Ş-80 B-1

Düşmüşem pāyinde anıñ virdügi esmāya bağ ND-37 Ş-80 B-1

Tā ezelden²⁴⁰ ‘ahd-i ikrār²⁴¹ virmişiz sultāna²⁴² biz ND-67 Ş-154 B-4

Elest bezminde ikrār *virmişüz* elhamdülillāh ND-69 Ş-158 B-7

Olmuşam kulu mağrib meşriğda²⁴³ iki kolu ND-73 Ş-165 B-3

Meyhānelerde *sermişim* poşdu ND-78 Ş-173 D-13

Giymişem başıma tāc-ı abdāl²⁴⁴ ND-79 Ş-173 D-16

4.1.2.2 Rivayet – Küçümseme

-mİş

‘Aşka esîr olmayan bilmez bu derdi ne *imîş* ND-17 Ş-33 B-10

²³² Metinde mücrim şeklindedir.

²³³ Metinde günâh şeklindedir.

²³⁴ Metinde kâfi nūn şeklindedir.

²³⁵ Metinde ezel şeklindedir.

²³⁶ Metinde aht şeklindedir.

²³⁷ Metinde eöel şeklindedir.

²³⁸ Metinde mürşit şeklindedir.

²³⁹ Metinde seh-pā şeklindedir.

²⁴⁰ Metinde ezel şeklindedir.

²⁴¹ Metinde ahte ikrār şeklindedir.

²⁴² Metinde şültān şeklindedir.

²⁴³ Metinde meşriğ şeklindedir.

²⁴⁴ Metinde taci abdāl şeklindedir.

Ney *imiş* cürmüm²⁴⁵ günāhım²⁴⁶ āh efendî m şormal[ı] ND-43 Ş-95 B-5

4.1.2.3 Rivayet – Olgu

-mİş

Anı aḥsen-i şüretde *yaratmışdı* ol ğanî mevlâ ND-7 Ş-13 B-4

Zâtına maḥşûş²⁴⁷ yer *etmiş* ol ğanî ğaffāra²⁴⁸ ānı ND-20 Ş-38 B-2

Çekilmiş annıña bir ḥaṭ hemān sūr-ı²⁴⁹ ilāhî dir ND-21 Ş-41 B-1

Hep serāserle *döşenmiş* bāĝ-ı gülşen²⁵⁰ devridir ND-25 Ş-52 B-1

Başına *giymiş* mücevher²⁵¹ tāci²⁵² sultān devridir ND-25 Ş-52 B-2

‘Ālem *etmiş* esîr gündelik biñ cān şatar ND-26 Ş-53 B-10

Nice yüz biñ merd pāk-i zülfîne bend *eylemiş* ND-26 GŞ-53 B-13

Hem sivādan *geçmişüz* biz kıl ü gışden kıla nîz ND-29 Ş-61 B-20

Eḥl-i beyti *sevmüşüz* biz hem fedādur cānımız ND-29 Ş-81 B-2

Āline ve aṣḥābına *inanmışuz* ve *sevmişüz* ND-30 Ş-61 B-23

²⁴⁵ Metinde cürm şeklindedir.

²⁴⁶ Metinde günāh şeklindedir.

²⁴⁷ Metinde maḥşûş şeklindedir.

²⁴⁸ Metinde ḳaffār şeklindedir.

²⁴⁹ Metinde sūr şeklindedir.

²⁵⁰ Metinde gülşān şeklindedir.

²⁵¹ Metinde mücevher şeklindedir.

²⁵² Metinde tāc şeklindedir.

Açılmış mâh-i tâb²⁵³ üzre hemân lâle-yi sünbül²⁵⁴ ND-40 Ş-88 B-1

Ƙaranfil²⁵⁵ secdegâhında başın *koymuş* hemân ağlar ND-47 Ş-105 B-4

Yakmış anda bir çerâğ²⁵⁶ ol haşbî²⁵⁷ bir ümmî velî ND-76 Ş-170 B-5

Gül fidanın *işlemiş* ol haşbi bir ümmi veli ND-76 Ş-170 B-7

4.1.2.4 Rivayet – Tahmin

-miş

Rengi *şararmışdır* divân-ı gülûñ ND-41 Ş-117 B1

4.1.2.5 Rivayet – Tasvir

-miş

Bu *yihılmış* gönlümi ey i ‘mâr²⁵⁸ içün mi ‘mârî²⁵⁹ yok ND-38 Ş-81 B-5

Ol siyâh zülfüñ *döşenmiş* yüzüñ üstüne hemân ND-46 Ş-103 B-4

‘Anîñ²⁶⁰ bâbunda mest *olmuş* nice ‘aşk ehli cân gördüm ND-47 Ş-105 B-8

Şallanur tãūs gibi kendini tezyîñ²⁶¹ *eylemiş* ND-60 Ş-137 B-3

N’ideyim levh-i ezel²⁶² böyle *çalınmış* şalemi ND-76 Ş-170 B-1

²⁵³ Metinde mâhî tâtâb şeklindedir.

²⁵⁴ Metinde lâleyi sünbül şeklindedir.

²⁵⁵ Metinde Ƙaranbil şeklindedir.

²⁵⁶ Metinde çerâğ şeklindedir.

²⁵⁷ Metinde haşbî şeklindedir.

²⁵⁸ Metinde îmar şeklindedir.

²⁵⁹ Metinde mîmâr şeklindedir.

²⁶⁰ Metinde ‘anîñ şeklindedir.

²⁶¹ Metinde tãzyîñ şeklindedir.

²⁶² Metinde levhi eöe1 şeklindedir.

4.1.2.6 Rivayet – Tespit / Farkına varma

-mİş

Hem siyāh zülfin nikāb *itmış* cemāli örtüli ND-7 Ş-14 B-3

Gül seni *etmiş* esîr-i²⁶³ bî-devāsîñ ey hümā ND-9 Ş-18 B-3

‘Aşk ile mest *olmuşuz* biz şūra beñzer göñlümüz ND-19 Ş-36 B-3

Bana *gülmüş* ol dildārim meded²⁶⁴ göñlümdede kırkūn var ND-22 Ş-44 B-1

Siyāh zülfin²⁶⁵ niķāb²⁶⁶ *etmiş* cemālin örtüli gördüm ND-22 Ş-44 B-2

Fāni dünyā menfiġı yok bir elde ciġān²⁶⁷ *imış* ND-25 Ş-50 B-2

Anıñ²⁶⁸ *yazmış* ġudā²⁶⁹ bin bir kārım ey rūġ-ı pāk²⁷⁰ ND-26 Ş-53 B-10

Geceler ‘aşkıñla bî-dār *olmuşam* men ey ġudā²⁷¹ ND-27 Ş-58 B-2

Çāk-i giryān *olmuşam* yok ki raġatdan eāer²⁷² ND-27 Ş-58 B-2

‘Aceb²⁷³ sevdāya *düşmüşem* bulunmaz derdime dermān²⁷⁴ ND-28 Ş-60 B-11

Çekmişem mecāz yüziden çok serencām ey dilā²⁷⁵ ND-30 Ş-62 B-6

²⁶³ Metinde esîri şeklindedir.

²⁶⁴ Metinde medet şeklindedir.

²⁶⁵ Metinde zūlf şeklindedir.

²⁶⁶ Metinde niķab şeklindedir.

²⁶⁷ Metinde ciġān şeklindedir.

²⁶⁸ Metinde ‘anıñ şeklindedir.

²⁶⁹ Metinde ġudā şeklindedir.

²⁷⁰ Metinde ruh-ı pāk şeklindedir.

²⁷¹ Metinde ġudā şeklindedir.

²⁷² Metinde eser şeklindedir.

²⁷³ Metinde āceb şeklindedir.

²⁷⁴ Metinde dermen şeklindedir.

²⁷⁵ Metinde dilā şeklindedir.

Ölem cazı ‘aşkıyla men çok çalup *çağırmişam* ND-30 Ş-62 B-8

Men mülk ü təcim²⁷⁶ şana *göstermişem* doğru yolu ND-39 Ş-83 B-6

Sinem ‘üryān²⁷⁷ *gelmişem* kapuñda şimdi bî-melāl ND-45 Ş-100 B-13

Gelmışem cürmümle²⁷⁸ şāhim yazma fermānım benim ND-47 Ş-106 B-3

Dest-i kudretten²⁷⁹ alub cām-ı hayāt *içmişem* ND-50 Ş-115 B-1

Sinem²⁸⁰ kalhan edüp tığ-ı²⁸¹ ‘adüvden *geçmişem* ND-50 Ş-115 B-1

‘Ahd-i ikrār²⁸² *virmişem* aniñ yüzini görmeden ND-57 Ş-132 B-6

Men mülk ü təcem²⁸³ o varlık perdesinden²⁸⁴ *geçmişem* ND-63 Ş-143 B-6

4.1.2.7 Rivayet – Tespit /Eleştiri

-mİş

Bizden aña söz *götürmüş* ol münāfık-ı bî-ḥayā²⁸⁵ ND-7 Ş-14 B-4

Yazılmış ānnıma levḥ-i ezelde²⁸⁶ ND-68 Ş-156 B-5

4.1.2.8 Rivayet – Yetkinlik

-mİş

²⁷⁶ Metinde t̄ac şeklidir.

²⁷⁷ Metinde üryān şeklidir.

²⁷⁸ Metinde cürm şeklidir.

²⁷⁹ Metinde desd-i k̄üred şeklidir.

²⁸⁰ Metinde sinem şeklidir.

²⁸¹ Metinde t̄ıg şeklidir.

²⁸² Metinde aḥti ikrār şeklidir.

²⁸³ Metinde t̄ac şeklidir.

²⁸⁴ Metinde pārde şeklidir.

²⁸⁵ Metinde münāfıkı bî-ḥayā şeklidir.

²⁸⁶ Metinde levhi eöel şeklidir.

Kurulmuş meclis-i kübrā şükûfe²⁸⁷ anda şaf şafdır ND-47 Ş-105 B-2

4.1.3 Diğerlerinden Ayırma

“Bu fonksiyon sayesinde, benzerleri söz konusu olsun veya olmasın, tamlanana has bir yer tahsis edilmektedir.” (Topçu, 2011)

-An

Şehîd ***olan*** o demde on dört ma ‘şüm u pāk²⁸⁸ idi ND-8 Ş-17 B-6

Âhıma bahâ²⁸⁹ ***olan*** gülşen degil bülbül benim ND-11 Ş-23 B-7

-Dik

Ḳaf ḳanâ ‘at²⁹⁰ ed ḥudâniñ²⁹¹ ***virdügi*** ni ‘metlere²⁹² ND-2 Ş-2 B-11

Felekler doldu mâtemle muḥarrem²⁹³ ayı ***girdikde*** ND-19 Ş-35 B-2

4.1.3.1 Diğerlerinden Ayırma – Yetkinlik

-An

Ey beni bu ‘aşḳ ile bî-dâr ***eden*** mevlâ meded²⁹⁴ ND-13 Ş-26 B-1

Gönlümi ağyâr iken ḥüşyâr ***eden*** mevlâ meded²⁹⁵ ND-13 Ş-26 B-1

Düşürüp ‘aşḳa bu ḳadîm dil ***eden*** mevlâ meded²⁹⁶ ND-13 Ş-26 B-2

²⁸⁷ Metinde şükûfe şeklindedir.

²⁸⁸ Metinde pak şeklindedir.

²⁸⁹ Metinde bâîs şeklindedir.

²⁹⁰ Metinde: kanâhad şeklindedir.

²⁹¹ Metinde: ḥudâniñ şeklindedir.

²⁹² Metinde: niğmetlere şeklindedir.

²⁹³ Metinde müḥarrem şeklindedir.

²⁹⁴ Metinde medet şeklindedir.

²⁹⁵ Metinde medet şeklindedir.

²⁹⁶ Metinde medet şeklindedir.

Şişe-i 'ārī²⁹⁷ kırub abdāl *iden* mevlā meded²⁹⁸ ND-13 Ş-26 B-3

Derd ile bî-zār edüb bî-tāb²⁹⁹ *eden* mevlā meded³⁰⁰ ND-13 Ş-26 B-4

Bu feşāhat nazımına hem *düşüren* mevlā meded³⁰¹ ND-13 Ş-26 B-5

Nürî şabr it derdiñe dermān *olan* ḥallāka baḳ ND-8 Ş-16 B-5

Ḥayy u lā-yemūt *olan* mevlāyı bir bil ḳudretine ḳıl nazār³⁰² ND-29 Ş-61 B-4

'Āşıkı mest ile ḥayrān *eyleyen* 'uşşāka³⁰³ pes³⁰⁴ ND-15 Ş-30 B-1

Vuşlat yaḥın oldıḳça kendin *gizleyen* 'uşşāka³⁰⁵ pes³⁰⁶ ND-15 Ş-30 B-1

Cevr ile 'āşıkların baḡrın *yaḳan* 'uşşāka pes³⁰⁷ ND-15 Ş-30 B-2

Ma 'şūḳun³⁰⁸ ol dilberi şān *eyleyen* 'uşşāka pes³⁰⁹ ND-15 Ş-30 B-3

İsmiñi bir kez diline *almayan* 'uşşāka pes³¹⁰ ND-15 Ş-30 B-4

Nürîye meczūb deyu daşlar *atan* 'uşşāka pes³¹¹ ND-15 Ş-30 B-5

Māsivāyı terk edüp 'aşḳa *uyan* yārāna pes³¹² ND-15 Ş-30 B-6

²⁹⁷ Metinde ār şeklidir.

²⁹⁸ Metinde medet şeklidir.

²⁹⁹ Metinde tab şeklidir.

³⁰⁰ Metinde medet şeklidir.

³⁰¹ Metinde medet şeklidir.

³⁰² Metinde nazar şeklidir.

³⁰³ Metinde 'uşşāk şeklidir.

³⁰⁴ Metinde peâ şeklidir.

³⁰⁵ Metinde 'uşşāk şeklidir.

³⁰⁶ Metinde peâ şeklidir.

³⁰⁷ Metinde peâ şeklidir.

³⁰⁸ Metinde maşūk şeklidir.

³⁰⁹ Metinde peâ şeklidir.

³¹⁰ Metinde peâ şeklidir.

³¹¹ Metinde peâ şeklidir.

³¹² Metinde peâ şeklidir.

Reng-i ‘aşk³¹³ ile şararup **boyanan** ihvāna pes³¹⁴ ND-15 Ş-30 B-8

Şem’-i dildāra³¹⁵ yanup da **sönmeyen** ihvāna pes³¹⁶ ND-15 Ş-30 B-9

‘Aşkla hayrān **olan** dildārim³¹⁷ aldıñ ey felek ND-40 Ş-86 B-7

Vücūd ikliminde hüküm³¹⁸ **iden** ol hünkārıñı bil ND-41 Ş-90 B-5

Gül yüziñden **görünen** ol sırr³¹⁹ ile esrārı bil ND-42 Ş-93 B-6

Sen bu ‘aşk ile **gelen** esrār içinde yāri bil ND-42 Ş-93 B-7

Benim bu āteşim zāhid³²⁰ **yanan** bir şem’ den şor kııl ND-43 Ş-94 B-7

‘Aşk ile esrik **olan** aymaz ebed³²¹ ND-16 Ş-31 B-11

‘Aşk rehber³²² **etmeyen** olmaz bu ‘ālemde penāh ND-16 Ş-32 B-1

‘Aşka esir **olmayan** bilmez bu derdi ne imiş ND-17 Ş-33 B-10

‘Aşk **olmayan** nice dildāri³²³ solana bağ ağı ND-17 Ş-33 B-10

‘Āşıkı mestān **iden** ‘aşkıñ degil deryādır ND-23 Ş-47 B-1

Kayşı Leylā için idüp de **ağladan** ND-23 Ş-47 B-2

Bekleden dağ başını ‘aşkıñ degil de yā nedir ND-23 Ş-47 B-2

Ferhāda yüce dağlar altını **deldiren** ND-24 GŞ-47 B-3

³¹³ Metinde rengi ‘aşk şeklindedir.

³¹⁴ Metinde peâ şeklindedir.

³¹⁵ Metinde şem ‘i dildār şeklindedir.

³¹⁶ Metinde peâ şeklindedir.

³¹⁷ Metinde dildār şeklindedir.

³¹⁸ Metinde hüküm şeklindedir.

³¹⁹ Metinde sırr şeklindedir.

³²⁰ Metinde zāhid şeklindedir.

³²¹ Metinde ebet şeklindedir.

³²² Metinde rehber şeklindedir.

³²³ Metinde dizār şeklindedir.

- Şîrine kurbân *iden* ‘aşkıñ degil de nedir ND-24 GŞ-47 B-3
- Tahtını terk *itdiren* ‘aşkıñ degil de yâ nedir ND-24 GŞ-47 B-4
- Dilini³²⁴ bülbül *iden* ‘aşkıñ degil de ya nedir ND-24 Ş-47 B-5
- Anları rüsvâ-yı ‘âlem *eyleyen* ‘aşkıñ degil de yâ nedir ND-24 Ş-47 B-6
- Bu mülk ü tâciñ diline bülbül gibi âh *itdiren* ND-24 Ş-47 B-7
- Düşiren* sevdâya âh ‘aşkıñ degil de ya nedir ND-24 Ş-47 B-7
- Kapuşunda esîr *iden* beni ‘aşk-ı ilâhîdir ND-26 Ş-54 B-3
- Çeviren* gönlümi haqdan yaña ‘aşk-ı ilâhîdir ND-26 Ş-54 B-5
- Beni bir anda³²⁵ biñ renge *koyan* ‘aşk-ı ilâhîdir ND-26 Ş-54 B-6
- Yağup bu varlığım kül eyleyen bu ‘aşk degil mi ND-48 Ş-107 B-1
- Çeviren* gönlüm haqdan yana bu ‘aşk degil mi ND-48 Ş-107 B-2
- Mâlik tâc-ı kemteri³²⁶ derdli³²⁷ edüp bî-tâb *iden* bu ‘aşk degil mi ND-48 Ş-107 B-4
- Haber *viren* bize ol seyyidü’l enâm degilim ND-49 Ş-112 B-7
- ‘Aşk külingini *vuran* Ferhâda³²⁸ mollâ degilem ND-51 Ş-115 B-8
- Yanduran* bu ‘aşk oduna ulu mollâ degilem ND-51 Ş-115 B-9

³²⁴ Metinde dîl şeklindedir.

³²⁵ Metinde ‘anın şeklindedir.

³²⁶ Metinde tacı kemter şeklindedir.

³²⁷ Metinde dert şeklindedir.

³²⁸ Metinde Ferhat şeklindedir.

Manşūra³²⁹ darda **görünen** ol ulu mollā degilem ND-51 Ş-115 B-11

Dağdan odun **çekdüren** ol ulu mollā degilem ND-51 Ş-115 B-12

Nürîyi 'aşk ile ülfet³³⁰ **iddüren** ol ulu mollā degilem ND-51 Ş-115 B-13

Åhıma baħiâ³³¹ **olan** bu 'aşk-ı mollā degilem ND-54 Ş-124 B-1

Åh-ı efgân³³² **eddüren** şubħı³³³ her dem beni ND-54 Ş-124 B-2

Yanduran gönüm benim bu 'aşk-ı mollā degilem ND-54 Ş-124 B-2

Bekleden mecnûn gibi 'aşk-ı mollā degilem ND-54 Ş-124 B-3

Vāşıl-ı yezdân³³⁴ **iden** bu 'aşk-ı mollā degilem ND-54 Ş-124 B-4

Şîşe-i 'ârı³³⁵ **kıran** bu 'aşk-ı mollā degilem ND-54 Ş-124 B-10

Râh-ı hağda³³⁶ **gezdüren** bu 'aşk-ı mollā degilem ND-54 Ş-124 B-12

'Aşkla devr **eyleyen** gökde şems [ü] mâh³³⁷ degilem ND-54 Ş-124 B-5

Ķatlime³³⁸ fermân³³⁹ **iden** dildâr³⁴⁰ benim şu şu deyü ND-60 Ş-137 B-10

Seniñ 'aşkıñ beni hep **söyleden** bülbül gibi yâ rab ND-60 Ş-138 B-2

³²⁹ Metine mânşür şeklindedir.

³³⁰ Metinde ülfet şeklindedir.

³³¹ Metinde bâis şeklindedir.

³³² Metinde efkân şeklindedir.

³³³ Metinde şubħ şeklindedir.

³³⁴ Metinde vâşıl-ı yezdân şeklindedir.

³³⁵ Metinde şîşei 'âr şeklindedir.

³³⁶ Metinde râhı hağ şeklindedir.

³³⁷ Metinde şems-i mâh şeklindedir.

³³⁸ Metinde kâtl şeklindedir.

³³⁹ Metinde fârmân şeklindedir.

³⁴⁰ Metinde dildâr şeklindedir.

Hüseyinîñ 'āşıkı *olan* ümmetlerimiñ bahtiyār iddi ND-19 Ş-35 B-9

Len-terāniden hisse³⁴¹ *iden* tūra beñzer göñlümüz ND-19 Ş-36 B-1

Āh efendim benim bu dil-i³⁴² derūnumdan *bilen* olş[a]ND-33 Ş-67 B-1

Bu göñlüm kıandedir 'aceb³⁴³ girüb anı *bulan* olşa ND-33 Ş-67 B-1

Benim bu derdime dermān cihānda³⁴⁴ bir *bilen* olşa ND-33 Ş-67 B-2

Arayup derdimiñ dermān ol şāhı *bulan* olşa ND-33 Ş-67 B-3

Sen seni şanma bu dilden *söyleyen* dildārı³⁴⁵ bil ND-66 Ş-151 B-2

Sineme dağlar *çeken* dilber³⁴⁶ mı bu medh³⁴⁷ iddügiñ ND-70 Ş-160 B-3

Uyhuda bu hāliyle *hällendüren* sensiñ beni ND-72 Ş-164 B-7

'Aşk ile *şallanduran* sensiñ beni ND-72 Ş-164 B-7

Bu lisānım³⁴⁸ öikr³⁴⁹ ile ballanduran sensiñ beni ND-72 Ş-164 B-8

Ol 'anāşır gömlegini giydiren sensiñ beni ND-72 Ş-164 B-11

Sun'ı kudretle³⁵⁰ ve 'ilmi³⁵¹ oğudan sensiñ beni ND-73 Ş-164 B-12

-DİK

³⁴¹ Metinde hışşe şeklidir.

³⁴² Metinde dil şeklidir.

³⁴³ Metinde aceb şeklidir.

³⁴⁴ Metinde cihān şeklidir.

³⁴⁵ Metinde dil şeklidir.

³⁴⁶ Metinde dilbār şeklidir.

³⁴⁷ Metinde māth şeklidir.

³⁴⁸ Metinde lişān şeklidir.

³⁴⁹ Metinde zikr şeklidir.

³⁵⁰ Metinde şūm kudret şeklidir.

³⁵¹ Metinde 'ilm şeklidir.

İki cihān³⁵² serveridir³⁵³ *sevdigüm* mäh-i rû ND-54 Ş-123 B-6

Sevdügim gitmezse gelmez mäh-ı peyker³⁵⁴ sevgülüm ND-70 Ş-160 B-2

Yidigi ni ‘metler³⁵⁵ anıñ tursun iki dizine ND-11 Ş-22 B-5

4.1.3.2 Diğerlerinden Ayırma – Olgu, Âdet

-DİK

Bağma sen bu nâ-mizâc olduğım ey dilrübâ ND-24 GŞ-49 B-2

Gözlerimden dökdüğü yaş la ‘li yâküt³⁵⁶ olur ND-26 Ş-53 B-9

Ol hüdâniñ³⁵⁷ *verdiği* ihsân³⁵⁸ şükr it sen hemân ND-44 Ş-97 B-5

Hem seniñ *iddükleriñ* bir kimse etmez bilmiş ol ND-47 Ş-104 B-2

Dost³⁵⁹ şânup aldanma zîrâ yüziñe *güldüğüne* ND-56 Ş-127 B-4

4.1.3.3 Diğerlerinden Ayırma – Yetkinlik /Zümre Oluşturma

-An

Derd ile âh *eyleyen* ‘âşıklara ta‘ yîn³⁶⁰ eyleme ND-36 Ş-75 B-6

Derd³⁶¹ ile bî-tâb *olan* ‘âşıklarıñ tîmârı yok ND-36 Ş-78 B-4

³⁵² Metinde cihān şeklindedir.

³⁵³ Metinde sârver şeklindedir.

³⁵⁴ Metinde peykâr şeklindedir.

³⁵⁵ Metinde niğmet şeklindedir.

³⁵⁶ Metinde yâhūd şeklindedir.

³⁵⁷ Metinde hūda şeklindedir.

³⁵⁸ Metinde ihsân şeklindedir.

³⁵⁹ Metinde dos şeklindedir.

³⁶⁰ Metinde t̄ayin şeklindedir.

³⁶¹ Metinde dert şeklindedir.

Hü *diyen* ölmez yolda hîç kalmaz ND-61 Ş-140 B-6

İşi baṭṭāl³⁶² olur ol kendüñ mağrūr *olaniñ* ND-21 Ş-40 B-3

Hîç³⁶³ ³⁶⁴ feşâhat *bilmeyen* nice şıgır çobanları ND-24 GŞ-47 B-5

Dehr-i dünüñ kasvetinden *çıgkuran* ağlaşur ND-25 Ş-50 B-1

Tende birdir cānda birdir mü'min *olan* kardeşim ND-33 Ş-68 B-4

Ehl-i 'irfān³⁶⁵ *olana* hîç³⁶⁶ yaraşur mu bu ğarāz³⁶⁷ ND-33 Ş-68 B-4

Hep *gelen* durmaz gider kārḥāneden ND-66 Ş-152 B-4

4.1.4 İstek

Ortak noktaları istek olan emir, gereklilik, istek gibi ana alt fonksiyonları içeren bir üst fonksiyon durumundadır. Devrekānili Muhammed Nūrî, nasihatname tarzında şiiirler kaleme aldığı için bu tür çok karşılaştığımız sıfat fiil türlerindedir.

4.1.4.1 –İstek /Rivayet – Alay

-miş

Yazuğ *düşmüşsün* ey Nūrî bu 'aşkıñ gün be gün artar ND-40 Ş-88 B-5

4.1.4.2 İstek – Emir

Ø

Be bidāyet menziline *şormasun* aşlā anıñ³⁶⁸ ND-1 Ş-2 B-1

³⁶² Metinde baṭṭāl şeklidir.

³⁶³ Metinde hîç şeklidir.

³⁶⁴ Metinde hîç şeklidir.

³⁶⁵ Metinde ehl-i irfān şeklidir.

³⁶⁶ Metinde hîç şeklidir.

³⁶⁷ Metinde ğarāz şeklidir.

³⁶⁸ Metinde: 'anın şeklinde yazılmıştır.

- æe åenā var **olşun** zātını zıkrı³⁶⁹ ile anıñ ND-2 Ş-2 B-2
- Sen derdiñle bir çäre **ara** var a rüveydā ND-12 Ş-25 B-5
- Nürî gibi gez āh eyle **var** sen a cüheydā ND-12 Ş-25 B-6
- Perdeyi çek **edegör** bu varlıgın encāmı yok ND-17 Ş-32 B-10
- Zırh-ı esmā³⁷⁰ topuna **tudsun** dāhı anı ağı ND-17 Ş-33 B-2
- Zāhıde³⁷¹ bizden bir dilüñ **kes söylemesin** ebsem ol ND-19 Ş-36 B-3
- Arıdın tut sen hele **var** qalbiñi **yıka** temiz ND-20 Ş-39 B-5
- Otur** gel yanıma bülbül seniñ ben derdimendiñim ND-22 Ş-42 B-2
- Ölürsün Nürî bu derdden³⁷² **ayrılma** dişi sedefden ND-22 Ş-42 B-6
- Kelāmım **diñle** gel ‘aşıkın gevherlerini³⁷³ sır ideyim ND-22 Ş-44 B-4
- Dil³⁷⁴ derüniñi nazar **kul** gel haqqı sen sende gör ND-22 Ş-45 B-5
- Er sözini güşıña **dağ** ND-23 Ş-46 B-5
- Virme** bana derdiñi almam bana derdim yiter ND-26 Ş-53 B-7
- Mülk ü tacı gedāyım **bağma** ‘işyānıma³⁷⁵ ey şāhım ND-26 Ş-54 B-6

³⁶⁹ Metinde zıkr şeklindedir.

³⁷⁰ Metinde zırh-i esmā şeklindedir.

³⁷¹ Metinde zāhıd şeklindedir.

³⁷² Metinde dert şeklindedir.

³⁷³ Metinde gevhār şeklindedir.

³⁷⁴ Metinden dil şeklindedir.

³⁷⁵ Metinde işyān şeklindedir.

Geliñ biz ‘aşkla Allāh diyelim hū ND-27 Ş-48 B-4

Ey şabā var yāre benden **eyle** ‘aşkla niyāz ND-28 Ş-59 B-1

Emr ü fermān ne çıkarsa baña andan tam yaz ND-28 Ş-59 B-1

Hālim ‘arz it ana sen lütfunun müştākıyam ND-28 Ş-59 B-2

Nūrî pendim **dut** eliñ çek fānî ‘ālemden³⁷⁶ hemen³⁷⁷ ND-29 Ş-61 B-11

Gir sülük-i³⁷⁸ sırr-ı sa‘ādetdine kardaşım hemān ND-29 Ş-61 B-14

Sür çıkar bu māsivāyı tacı tahta³⁷⁹ terk edem ND-29 Ş-61 B-17

Nūrî efğānına³⁸⁰ annar āşinādır öyle **bil** ND-30 Ş-61 B-25

Beklerem mizān başında sende **durma** gel yetiş ND-30 Ş-63 B-3

Dile³⁸¹ gel geç bu sevdādan³⁸² fenā bāğı mekān olmaz ND-31 Ş-64 B-1

Şıgın settāra ey begim anıñ³⁸³ mekr-i belāsığa ND-31 Ş-64 B-5

Çalır **sanma** bu gençlik³⁸⁴ gider çağı mekān olmaz ND-31 Ş-64 B-6

Nūrî destiñ³⁸⁵ iste hağdan cennet-i a‘lāda³⁸⁶ sen ND-31 Ş-65 B-2

³⁷⁶ Metinde ālem şeklindedir.

³⁷⁷ Metinde hemān şeklindedir.

³⁷⁸ Metinde sülük şeklindedir.

³⁷⁹ Metinde taht şeklindedir.

³⁸⁰ Metinde efğān şeklindedir.

³⁸¹ Metinde dîl şeklindedir.

³⁸² Metinde sävdā şeklindedir.

³⁸³ Metinde ‘anıñ şeklindedir.

³⁸⁴ Metinde geçlik şeklindedir.

³⁸⁵ Metinde desdiñ şeklindedir.

³⁸⁶ Metinde ‘alā şeklindedir.

- Civler **şarsuñ** siyāh zülfüñ içünden yan tutuş ND-32 Ş-89 B-1
- Vir** bana sen kendü 'aşkıñ istemem ğayrısını ND-32 Ş-66 B-5
- 'Ārif³⁸⁷ ol gel ğardeşim sen etme ihvāna ğaraz³⁸⁸ ND-33 Ş-68 B-1
- Zühdiñi ğo ğel şofu sen 'aşkıñın bir kere dağ ND-33 Ş-69 B-1
- Varlığından **geç** begim var kendüñi bir pula şağ ND-33 Ş-69 B-2
- Ġıl ğışdan³⁸⁹ **geç** hemān sevdāyı³⁹⁰ sen ardıña ağ ND-33 Ş-69 B-2
- Sen **çağur** ol ğalmaşun bu ğasretüñle³⁹¹ mā-bilā³⁹² ND-35 Ş-73 B-4
- Ādeme **bak** mir'at içre dağa ne ğördüñ ey şof [i] ND-36 Ş-75 B-4
- Sanma 'aşğ ehlini sağın yolda ğalursun ey begim ND-37 Ş-79 B-8
- İçmişem mürşid³⁹³ elinden bir dolu sehþāya³⁹⁴ **bağ** ND-37 Ş-80 B-1
- Ey mülk ü tāc diliñi **tud** sen uzatma ğāmeti ND-38 Ş-80 B-14
- Böyle olacağdır elbet³⁹⁵ ğikmet-i rağman³⁹⁶ **bağ** ND-38 Ş-80 B-14
- Gel çevir evrākı yāhū (men 'aref³⁹⁷) dersin **oğu** ND-38 Ş-81 B-4
- Şanma** ki bu āh ile efğānıñı³⁹⁸ bir nāle-i beyhūde ND-38 Ş-82 B-3

³⁸⁷ Metinde ārif şeklindedir.

³⁸⁸ Metinde ğaraz şeklindedir.

³⁸⁹ Metinde ğıl ğış şeklindedir.

³⁹⁰ Metinde sävdā şeklindedir.

³⁹¹ Metinde ğasret şeklindedir.

³⁹² Metinde bil'a şeklindedir.

³⁹³ Metinde mürşit şeklindedir.

³⁹⁴ Metinde sehþā şeklindedir.

³⁹⁵ Metinde ğālbet şeklindedir.

³⁹⁶ Metinde ğikmeti rağmān şeklindedir.

³⁹⁷ Metinde 'arāf şeklindedir.

³⁹⁸ Metinde efğān şeklindedir.

- Nefsiñe *uyma* a cānım virme zînet³⁹⁹ kendüñe ND-39 Ş-83 B-4
- Bu gönül şehrine tevhid⁴⁰⁰ ile sen *aç* bir kapu ND-39 Ş-83 B-5
- Nürî sen kendüñi bālā görüp *etme* tefeñhür⁴⁰¹ ND-39 Ş-85 B-5
- Derd ile āh eddürüp *ağlatma* artuñ Nürîyi ND-40 Ş-86 B-7
- Bana bir nîm⁴⁰² nigāh eyle şana bir ‘arzu hālîm var ND-40 Ş-88 B-2
- Gel bu sırra āşinā *ol* hazreti gaffārî⁴⁰³ bil ND-40 Ş-89 B-1
- Bahr-i ‘aşkıñ hārına⁴⁰⁴ *dal* evvel ahîr tañhîr⁴⁰⁵ ol ND-44 Ş-97 B-2
- Secdeden *kaldırma* başıñ iki çeşmiñ çağlaşun ND-44 Ş-97 B-6

4.1.4.3 İstek – Emir /Acıma

-Ø

- Muşallā⁴⁰⁶ daşında beni *görsünler* ND-6 Ş-10 B-7
- Cümle⁴⁰⁷ dostum⁴⁰⁸ benden ‘ibret⁴⁰⁹ alsunlar ND-6 Ş-8 B-7

³⁹⁹ Metinde zînad şeklidir.

⁴⁰⁰ Metinde tâvhîd şeklidir.

⁴⁰¹ Metinde tefeñhür şeklidir.

⁴⁰² Metinde nîm şeklidir.

⁴⁰³ Metinde kaffār şeklidir.

⁴⁰⁴ Metinde bahri ‘aşkıñ hārî şeklidir.

⁴⁰⁵ Metinde tañhîr şeklidir.

⁴⁰⁶ Metinde müşālla şeklidir.

⁴⁰⁷ Metinde cümlā şeklidir.

⁴⁰⁸ Metinde dostum şeklidir.

⁴⁰⁹ Metinde ‘ibrât şeklidir.

Namāzımu şaf şaf olub **kılsunlar** ND-6 Ş-10 B-7

Ne **yabsun** ‘andelîb ‘aşıkâ derdi başından artuğdur ND-21 Ş-42 B-1

Ağlama gel şad-ı hezārān⁴¹⁰ yâreler açdıñ baña ND-26 Ş-53 B-8

Ben der idim ciger köşem anam gel **ağlama** ND-33 Ş-66 B-9

4.1.4.4 İstek – Emir /ihtâr

-Ø

Dad dâlâlet fâ‘ilî⁴¹¹ **olma** şahın göñlün kendine hemân ND-2 Ş-2 B-8

Tı taḥâretle⁴¹² diliñden **koyma** õâtın⁴¹³ anıñ⁴¹⁴ ND-2 Ş-2 B-8

Kendisinden hükmider **şanma** hükmevlâ halîfe⁴¹⁵ ND-4 Ş-8 B-9

Nice **şabredsün**⁴¹⁶ ki ‘aşık⁴¹⁷ dilberiñ ol nâzına ND-15 Ş-30 B-2

Şanmasın bizi bu yolda derbederiz kıletiz ND-20 Ş-39 B-3

Ne ḥaddi **söylesin** Nürî senin medḥiñ⁴¹⁸ide luṭf-ı ilâhîdir ND-21 Ş-41 B-4

Ḥaddüyi⁴¹⁹ **bil** geç dediler ND-23 Ş-46 B-4

Ne iddi bu nice enbiyâyı **gör** ki inşâf etmedi ND-24 Ş-49 B-11

⁴¹⁰ Metinde sat-ı ḥazâr şeklindedir.

⁴¹¹ Metinde: Fâ‘ ilî şeklindedir.

⁴¹² Metinde: taḥâredle şeklindedir.

⁴¹³ Metinde zâtın şeklindedir.

⁴¹⁴ Metinde: ‘anın şklindedir.

⁴¹⁵ Kendisinden hükmider şanma anı sen hükmevlâ halîfe şeklindedir.

⁴¹⁶ Metinde şabredsün şeklindedir.

⁴¹⁷ Metinde ‘aşık şeklindedir.

⁴¹⁸ Metinde meth şeklindedir.

⁴¹⁹ Metinde ḥâd şeklindedir.

Aç göziñi kardaş gafletden⁴²⁰ *uyan* ND-25 Ş-51 B-5

4.1.4.5 İstek -Emir /Rica

-Ø

Nürî kemter-i ‘âciziñdir⁴²¹ sen *yetiş* feryādıma ND-4 Ş-7 B-6

Ehl-i islām güneşi *ol* bize no ‘mā⁴²² ḥalîfe ND-4 Ş-8 B-1

Ey melik t̄ac⁴²³ sen du ‘ā’⁴²⁴ et bāğı *kaşsun* sultāna⁴²⁵ ND-4 Ş-8 B-11

Varup derdim nādāna *demen* estağfurullāh ND-5 Ş-9 B-3

Ḳabrim *kaşun* benim yolun üstüne ND-6 Ş-10 B-9

Benden selām *ediñ* cümle⁴²⁶ dostuma⁴²⁷ ND-6 Ş-10 B-9

Raḥmet deryāşına *daldurşun* hemān⁴²⁸ ND-6 Ş-10 B-12

Beni *koy* kendime dildār⁴²⁹ saña yār olmanam elbet ND-12 Ş-25 B-1

Geliñ ey ‘aşıḳān meydān açıḳdır ND-24 GŞ-48 B-1

4.1.4.6 İstek – İstek /İhtimal

-(A)r

⁴²⁰ Metinde kaşlet şeklidir.

⁴²¹ Metinde: âciz şeklidir.

⁴²² Metinde: noğmā şeklidir.

⁴²³ Metinde t̄ac şeklidir.

⁴²⁴ Metinde dū’ ā şeklidir.

⁴²⁵ Metinde sultana şeklidir.

⁴²⁶ Metinde cūmlā şeklidir.

⁴²⁷ Metinde dosduma şeklidir.

⁴²⁸ Metinde hemān şeklidir.

⁴²⁹ Metinde dīl dār şeklidir.

Hazretiñden *dilerem* cürmümle⁴³⁰ günāhim⁴³¹ ‘afv⁴³² ND-36 Ş-76 B-3

Āh u efgandan⁴³³ murādım *isterem* senden rızā⁴³⁴ ND-36 Ş-76 B-6

-sA

Geçer *isem* men sıradan⁴³⁵ ‘avn ü hākla ey güzel ND-30 Ş-64 B-4

Ol huda ihsān⁴³⁶ eder a‘rāfda *kalmaşsam* güzel ND-30 Ş-63 B-5

Hāk bana ihsān⁴³⁷ *ederse* ol güzel ni ‘metlerim⁴³⁸ ND-30 Ş-63 B-6

Varta-yı hālik⁴³⁹ anda *kalursam* doğrusı ND-32 Ş-66 B-3

Fāriğ *olsan* geç bu da‘vādan⁴⁴⁰ işin bî-hevādadır ND-34 Ş-75 B-3

Dedi oğlum ister *iseñ* hanki alayı ND-78 Ş-173 B-8

4.1.4.7 İstek -Emir /Tavsiye

-Ø

Te temennî *et*⁴⁴¹ tasavvur *etme*⁴⁴² zātına anıñ yoğdur zevāl ND-2 Ş-2 B-2

⁴³⁰ Metinde cürm şeklidir.

⁴³¹ Metinde günāh şeklidir.

⁴³² Metinde ‘af şeklidir.

⁴³³ Metinde efgān şeklidir.

⁴³⁴ Metinde rızā şeklidir.

⁴³⁵ Metinde sırad şeklidir.

⁴³⁶ Metinde ihsān şeklidir.

⁴³⁷ Metinde ihsān şeklidir.

⁴³⁸ Metinde niğmetlerim şeklidir.

⁴³⁹ Metinde varta-yı hālik şeklidir.

⁴⁴⁰ Metinde dāvā şeklidir.

⁴⁴¹ Metinde: temenni ed şeklidir.

⁴⁴² Metinde: tasavvur edme şeklidir.

- Şad şadâkatle muķîm⁴⁴³ **ol** ismini yâd **et**⁴⁴⁴ anıñ⁴⁴⁵ ND-2 Ş-2 B-7
- Ķaf kanâ ‘at⁴⁴⁶ **ed** ħudâniñ⁴⁴⁷ virdügi ni‘metlere⁴⁴⁸ND-2 Ş-2 B-11
- Kef kerem **iste** hemân sen zât-ı pâkinden⁴⁴⁹ anıñ⁴⁵⁰ ND-2 Ş-2 B-11
- Lâm lâyı terk et ‘âķil⁴⁵¹ i sen gel hemân illâya sen ND-2 Ş-2 B-12
- Kendine yâr **eyle** yâ rab mîr-i mîrân cümlesin⁴⁵²ND-4 Ş-8 B-8
- Eyle** dâ’ im zikre devam ND-18 Ş-34 B-3
- Derdlü olup **aĝla** güzel ND-22 Ş-46 B-4
- Anıñ rengine **aldanma** ki zîrâ ber- ħarâr olmaz ND-31 Ş-64 B-4
- Merĥametsüz bî-vefâsiñ dilerem ben yan **tutuş** ND-32 Ş-65 B-9

4.1.4.8 İstek – İstek / Tahayyül

-sA

- Kevkeb şanki **baķsa** mâhtâb eyler ħayâ ND-7 Ş-12 B-1
- Görse** rığvân vechini âh eyleyüp eyler ħayâ Ş-12 B-2
- Cemâliñ **görse** rığvân bakmaĝa doymaz olur tâlâ ND-7 Ş-13 B-2

⁴⁴³ Metinde: muĝim şeklindedir.

⁴⁴⁴ Metinde: yâd ed şeklindedir.

⁴⁴⁵ Metinde: ‘anın şeklindedir.

⁴⁴⁶ Metinde: kanâhad şeklindedir.

⁴⁴⁷ Metinde: ħudâniñ şeklindedir.

⁴⁴⁸ Metinde: niĝmetlere şeklindedir.

⁴⁴⁹ Metinde: zâtı pâkinden şeklindedir.

⁴⁵⁰ Metinde: ‘anıñ şeklindedir.

⁴⁵¹ Metinde:âķil şeklindedir.

⁴⁵² Metinde cümlesin şeklindedir.

Hemān bedenim nigāh *itse* gökler tār u mār eyler ND-7 Ş-13 B-3

Dili *debrense* dudāğı⁴⁵³ oğur (ve'ş-şemsü ve't-tîni) ND-7 Ş-13 B-4

Ķoysañ altun kafes içre göñlüm eylenmez eylenmez ND-28 Ş-60 B-3

Refîķ-i ħürî 'ayn *olşa* niçün eylenmez eylenmez ND-28 Ş-60 B-6

Bütün dünyā benim *olşa* ğamım gitmez neden bilmem ND-28 Ş-60 B-9

Göñül ħod bu cihān *olşa* niçün eylenmez eylenmez ND-28 Ş-60 B-12

4.1.4.9 İstek -Emir /Temenni

-Ø

Mücrimiz⁴⁵⁴ geldik meded *ķıl* sen ğanî ğufrān⁴⁵⁵ biz ND-1 Ş-1 B-5

Ol ħabî biñe *bağışla* bu mülk ü tāci⁴⁵⁶ ve ihvānın ħamu ND-1 Ş-1 B-7

Ĥāk-i pāyiñde esir *olsun* ħullar cümlesi⁴⁵⁷ ND-4 Ş-8 B-4

Ağla göñül ağla başıña *ağla* ND-5 Ş-10 B-2

Bu Nürî kemteri yā rāb *şakın* mekr ü belāsından ND-6 Ş-11 B-5

Sen *ķavuşdur* ħoyma ħasretle beni yā rab meded⁴⁵⁸ ND-13 Ş-26 B-15

Özge bir sevdāya *şalma* sen beni yā rab meded⁴⁵⁹ ND-13 Ş-26 B-16

⁴⁵³ Metinde dud'arı şeklindedir.

⁴⁵⁴ Metinde mücrim şeklindedir.

⁴⁵⁵ Metinde ħufrān şeklindedir.

⁴⁵⁶ Metinde tāj şeklindedir.

⁴⁵⁷ Metinde: cümle şeklindedir.

⁴⁵⁸ Metinde medet şeklindedir.

⁴⁵⁹ Metinde medet şeklindedir.

Amān⁴⁶⁰ yā rab bizi bu hāb u ğafletden⁴⁶¹ sen iḳāza *et* ND-14 Ş-27 B-1

Bizi müsteġraḳ eyle raḥmetiñle hemān şad⁴⁶² *et* ND-14 Ş-27 B-1

Bizi nār-ı ceḥîm⁴⁶³ *koyma* ‘afv⁴⁶⁴ eyle āzād *et* ND-14 Ş-27 B-2

Kerem *ḳıl* merḥamet bābında dār *etme* bizi yā rab ND-14 Ş-27 B-3

Ġāfil⁴⁶⁵ olma bu göñül derbendini sen gör *gözet* ND-17 Ş-33 B-4

Verme bu pendim benim ol gūşuna mengūş-ı dānā ND-17 Ş-33 B-9

Ḥani ol şem ‘ā-yı dilden⁴⁶⁶ yanan ‘āşık bugün *gülsün* ND-19 Ş-35 B-4

Duymaşun düşmannarın⁴⁶⁷ var gid bana temren atar ND-26 Ş-53 B-8

Sen ğanîsiñ⁴⁶⁸ ey ḳādir-i perver []⁴⁶⁹ *eyleme* iflās⁴⁷⁰ ND-30 Ş-62 B-3

Eyle dā’ im şāz senden eylerim çünki irti’as ND-30 Ş-62 B-4

Öldüm işde kefenim sen *şar* kerem ḳıl gel yetiş ND-30 Ş-63 B-1

Kerem *eyle* beni ‘afv id hemān ‘afîf⁴⁷¹ berātım yaz

Beni ğafletde⁴⁷² *koyma* ḥālîḳım eyle hemān iḳāz ND-31 Ş-64 B-16

⁴⁶⁰ Metinde aman şeklidir.

⁴⁶¹ Metinde ḳaflet şeklidir.

⁴⁶² Metinde şāz şeklidir.

⁴⁶³ Metinde ceḥîm şeklidir.

⁴⁶⁴ Metinde ‘af şeklidir.

⁴⁶⁵ Metinde ḳāfil şeklidir.

⁴⁶⁶ Metinde şemā-yı dîl şeklidir.

⁴⁶⁷ Metinde düşman şeklidir.

⁴⁶⁸ Metinde ḳanîsiñ şeklidir.

⁴⁶⁹ Vezin gereği şiirin “soñ nefesde sen” kısmı burada gösterilmiştir.

⁴⁷⁰ Metinde iflās şeklidir.

⁴⁷¹ Metinde ‘afîf şeklidir.

⁴⁷² Metinde ḳaflet şeklidir.

Mülk ü tâcı⁴⁷³ ümmetiñdir⁴⁷⁴ yâ Resûlullâh şefâ'at **kul** ND-35 Ş-73 B-4

Ķapuña geldim tehî destim beni sen **etme** def ND-36 Ş-74 B-5

Derd ile âh **eyleyen** 'âşıklara ta' yîn⁴⁷⁵ eyleme ND-36 Ş-75 B-6

Bu mülk ü tâcıñ⁴⁷⁶ günâhından⁴⁷⁷ geçüp sen **eyle** 'afv⁴⁷⁸ ND-36 Ş-76 B-6

Yetiş her dem-i vuşlatda⁴⁷⁹ hemân âh ND-36 Ş-77 B-2

4.1.4.10 İstek- İstek

-sA

Zühür⁴⁸⁰ **etse** tecellî 'aşk alur rus tatar hanı ND-2 Ş-2 B-9

N'ola yâ râb yüzimi **sürsem** âyağına anıñ ND-3 Ş-5 B-5

Âh nolâ görsem yüzüñi pâyine **sürsem** yüzüm ND-3 Ş-6 B-3

Zâtıña düşmân olannar **görseler** aķab gerek ND-4 Ş-6 B-5

Ne çeker 'aşk ile **bilseñ** a cānım 'âşık-ı bî-cān ND-12 Ş-25 B-3

Naşîb edseñ bana yâ rab anıñ⁴⁸¹ vechini bir **görsem** ND-22 Ş-42 B-4

⁴⁷³ Metinde tâc şeklidir.

⁴⁷⁴ Metinde ümmet şeklidir.

⁴⁷⁵ Metinde tâyin şeklidir.

⁴⁷⁶ Metinde mülk tâc şeklidir.

⁴⁷⁷ Metinde günâh şeklidir.

⁴⁷⁸ Metinde 'af şeklidir.

⁴⁷⁹ Metinde demi vuşlat şeklidir.

⁴⁸⁰ Metinde zühür şeklidir.

⁴⁸¹ Metinde 'anıñ şeklidir.

Cünündan⁴⁸² baḥâeder *dinesen* meyer ki anda ceykûn var ND-22 Ş-44 B-2

Şunşa mâlik âb u kevâerden bana gül bâdı ND-31 Ş-65 B-1

Yardım *etmezseñ* a mevlâm⁴⁸³ kime gidem doğruşı ND-32 Ş-66 B-4

Anıñ derdine bir dermân⁴⁸⁴ meger⁴⁸⁵ ḥaḫla benim *olşa* ND-32 Ş-67 B-5

Żuhûr⁴⁸⁶ *etse* tecellî 'aşk alur rus tatar ḥanı ND-34 Ş-70 B-4

Tecellî-yi cāvîdân⁴⁸⁷ *olşa* kişi zîrâ zevâl olmaz ND-34 Ş-70 B-6

Girse 'abdiñ gönîlüni sultân⁴⁸⁸ eder şâhım bu 'aşk ND-37 Ş-79 B-7

N'ola yâ rab bende görsem ol ḥabîbiñ yüzini ND-57 Ş-132 B-7

4.1.5 Tahmin

Gereklilik ve ihtimal olarak alt fonksiyonları tespit ettiğimiz *tahmin* Bir ana fonksiyon olarak karşımıza çıkmıştır.

4.1.5.1 Tahmin-Gereklik

-sA

Sen *olmaşaydıñ* olmazdı bu 'âlemler⁴⁸⁹ dedi mevlâm ND-21 Ş-41 B-4

İstikâmet üzre *gitsen* bak nişângâh nicedir ND-22 Ş-45 B-3

⁴⁸² Metinde cünün şeklindedir.

⁴⁸³ Metinde mevlem şeklindedir.

⁴⁸⁴ Metinde dermen şeklindedir.

⁴⁸⁵ Metinde meyâr şeklindedir.

⁴⁸⁶ Metinde zühûr şeklindedir.

⁴⁸⁷ Metinde cāvîdân şeklindedir.

⁴⁸⁸ Metinde sultân şeklindedir.

⁴⁸⁹ Metinde âlem şeklindedir.

Evvel aḥîr *olmaşa* aşk bu yolda gitmek muḥāl ND-37 Ş-79 B-5

Tevāzuda⁴⁹⁰ olmuşam yā rab ‘ināyet⁴⁹¹ senden *olmazsa* ND-31 Ş-64 B-10

‘Ākîl⁴⁹² *iseñ* ey sen gel efendim baḥtiyār ol yār bil ND-40 Ş-89 B-5

4.1.5.2 Tahmin – İhtimal

-GUn

Gelmedi birkaç gün oldu dil fikārım bize *darġun*⁴⁹³ ġālibā⁴⁹⁴ ND-7 Ş-14 B-1

Yan baġışından bilinir bize *darġun*⁴⁹⁵ ġālibā ND-7 Ş-14 B-2

-AcAk

Gel ġafleti⁴⁹⁶ ḳo aḥiri bî-dār *olacaksiñ* ND-38 Ş-82 B-5

Aġlama ey gözlerim aḥîr⁴⁹⁷ dizār⁴⁹⁸ *göreceksiñ* ND-38 Ş-82 B-1

-sA

Lām lāyı terk et ‘ākîl⁴⁹⁹ *isen* gel hemān illāya sen ND-2 Ş-2 B-12

Söylesem derdim aña sırdaşım olmaz nideyim ND-8 Ş-16 B-4

Ölürsem intikām andan meserret çün olur peydā ND-8 Ş-17 B-4

⁴⁹⁰ Metinde tevzū şeklindedir.

⁴⁹¹ Metinde ināyet şeklindedir.

⁴⁹² Metinde ākîl şeklindedir.

⁴⁹³ Metinde darkun şeklindedir.

⁴⁹⁴ Metinde kâlibā şeklindedir.

⁴⁹⁵ Metinde tarkın şeklindedir.

⁴⁹⁶ Metinde ḳaflāt şeklindedir.

⁴⁹⁷ Metinde aḥîr şeklindedir.

⁴⁹⁸ Metinde dizār şeklindedir.

⁴⁹⁹ Metinde:ākîl şeklindedir.

- Yanar *iseñ* yine cenāb u kibriyānîñ 'aşkına ND-9 Ş-18 B-6
- 'Aşk ile cān terkini urmaz *iseñ* olmaz şalaḥ ND-17 Ş-32 B-9
- Müt-i ḳabil sırrına irmek *dilerseñ* ey aḥı ND-17 Ş-33 B-1
- Bilmez *isen* şana bir bir vaşfedeyim anları⁵⁰⁰ ND-17 Ş-33 B-5
- Gülün⁵⁰¹ aşlın eger *bilseñ* anıñ⁵⁰² 'aşkın aldu derdiñ ND-22 Ş-42 B-3
- Feşāḥat meblāḡ *olşa* daḥa 'aşkında şarkun var ND-22 Ş-44 B-3
- Cāna cānān bilmez *iseñ* hep işiñ beyhüdedir ND-23 Ş-45 B-6
- Bülbüle gülşende⁵⁰³ ḥizar⁵⁰⁴ yok ki o cān derdine *düşse* ND-23 Ş-45 B-11
- Emr ü fermān ne *çıkarsa* baña andan tam yaz ND-28 Ş-59 B-1
- Aḡlarsam* aḡlarsıñ gülsem gülersiñ ND-39 Ş-84 B-3

4.1.5.3 Tahmin – İhtimal /İmkan

-Ar

- Sanma 'aşḡ ehlini saḥın yolda *kalursun* ey begim ND-37 Ş-79 B-8
- Gāḥî benden *görünür* gāḥî ḳande ben bilmem ND-53 Ş-120 B-7

⁵⁰⁰ Metinde annarı şeklindedir.

⁵⁰¹ Metinde gül şeklindedir.

⁵⁰² Metinde 'anıñ şeklindedir.

⁵⁰³ Metinde gülşen şeklindedir.

⁵⁰⁴ Metinde ḥizār şeklindedir.

-mAz

Dîñlemez misiñ ‘aceb bu āh u efgānım⁵⁰⁵ nedir şāhım benim ND-47 Ş-106 B-1

4.1.5.4 Tahmin – İhtimal /Rivayet – İnanmama

-mAz

Sen bu sır *bulamazsñ* hān gördiñ mi ey şof [i] ND-36 Ş-75 B-5

Sevdüğim gitmezse gelmez mäh-ı peyker⁵⁰⁶ sevgülüm ND-70 Ş-160 B-2

4.1.6 Yetkinlik

Bu sıfat fiil telaffuz edilen veya görev kategorisinde bir tamlananın nitlendiği *fiilin yapılabilmesine yetkili olduğunu ifade eden bir kategoridir*.

4.1.6.1 Yetkinlik, Elverirlik – Alışkanlık

-z

Rāh-ı hağdan devr ider beni *utanmaz* bî-ḥayā’ ND-35 Ş-72 B-4

Hîç *görünmez* oldı velîler noldular annar ‘aceb⁵⁰⁷ ND-38 Ş-80 B-11

İşiñ *durmaz* dā’ im pervāz⁵⁰⁸ edersñ ND-39 Ş-84 B-4

Hem imam azām *bilmez* bil mezheb-i efdāle⁵⁰⁹ gir ND-41 Ş-89 B-12

⁵⁰⁵ Metinde eḫān şeklindedir.

⁵⁰⁶ Metinde peykār şeklindedir.

⁵⁰⁷ Metinde āceb şeklindedir.

⁵⁰⁸ Metinde pārvāz şeklindedir.

⁵⁰⁹ Metinde mezḫebi efdāl şeklindedir.

Uyutmaz ‘āşığı bu ‘aşk vird⁵¹⁰ ile ezkārını bil ND-41 Ş-90 B-3

Hîç⁵¹¹ *bilmez* ki Nūrî kaldı āh ile ND-41 Ş-91 B-5

‘Aklı olan başına almaz bu ‘ālem⁵¹² tāk⁵¹³ ise ND-46 Ş-101 B-5

N’ideyim ‘aşk beni *koymaz* bu derdiñ çāresin şorsam ND-48 Ş-111 B-1

Hikmetine ‘akıl⁵¹⁴ *ermez* ol cenābun hālīkīñ ND-50 Ş-114 B-3

Yetişmez mi bu āhım ğayrı ol şāha ki men varşam ND-51 Ş-116 B-5

Nitü *gitmez* āteşiñ ne hāl oldiñ ben bilmem ND-53 Ş-120 B-7

Şurb-u ‘aşk⁵¹⁵ içmeyen *olmaz* velî bil ey begim ND-54 Ş-124 B-6

Çün ecel⁵¹⁶ va ‘dinde⁵¹⁷ hulf⁵¹⁸ *etmez* begim aç göziñi ND-56 Ş-127 B-6

Hemān⁵¹⁹ bir günde biñ göñül yıhar *olmaz* gene insān ND-59 Ş- 135 B-4

Aşıl⁵²⁰ azmaz faķirlikden ziyān *gelmez* gene insān ND-59 Ş- 135 B-6

İns⁵²¹ ü melek uyumaz uyan şehirlerde⁵²² yā hū ND-60 Ş- 138 B-7

Geceler subhā⁵²³ dek uyhu *uyumaz* bu iki çeşmim ND-66 Ş- 153 B-2

⁵¹⁰ Metinde vird şeklindedir.

⁵¹¹ Metinde hiç şeklindedir.

⁵¹² Metinde alem şeklindedir.

⁵¹³ Metinde tāk şeklindedir.

⁵¹⁴ Metinde āhîl şeklindedir.

⁵¹⁵ Metinde şurb şeklindedir.

⁵¹⁶ Metinde ecāl şeklindedir.

⁵¹⁷ Metinde vād şeklindedir.

⁵¹⁸ Metinde hulf şeklindedir.

⁵¹⁹ Metinde hemān şeklindedir.

⁵²⁰ Metinde āşil şeklindedir.

⁵²¹ Metinde ‘ins şeklindedir.

⁵²² Metinde sehār şeklindedir.

⁵²³ Metinde sūbh şeklindedir.

Annarı gizler **görünmez** bu 'anāşır⁵²⁴ gömlegi ND-73 Ş-165 B-7

Acebdır⁵²⁵ merḥamet⁵²⁶ **etmez** bu bî-çāre şu kemtere ND-75 Ş-168 B-4

Günde biñ cāna kıyar şahın ki **etmez** ülfeti⁵²⁷ ND-76 Ş-171 B-7

-mAz

Hemān tezyîin ider kendin **duyurmaz** kışşasını aşlā ND-6 Ş-11 B-3

Bir belādır ki cihānda aña olmaz bir bedel ND-32 Ş-66 B-3

Uyanmazdım akrānımla düşünürdüm ben hemān ND-32 Ş-66 B-7

İns⁵²⁸ ü melek **uyumaz** uyan şehirlerde⁵²⁹ yā hū ND-60 Ş-138 B-7

Hū diyen ölmez yolda hîç **kalmaz** ND-61 Ş-140 B-6

4.1.6.2 Yetkinlik, Elverirlik – Benzetme

-r

Ḥabîbiñ **ārzular** gönlüm tevessül⁵³⁰ olmadım el-ān⁵³¹ ND-35 Ş-73 B-2

-mAz

Ḥāb[a] **varmaz** gözlerim men bî-devāyım ey perî ND-38 Ş-166 B-15

⁵²⁴ Metinde 'anāşır şeklindedir.

⁵²⁵ Metinde 'acāb şeklindedir.

⁵²⁶ Metinde mārḥamet şeklindedir.

⁵²⁷ Metinde ülfet şeklindedir.

⁵²⁸ Metinde 'ins şeklindedir.

⁵²⁹ Metinde sehār şeklindedir.

⁵³⁰ Metinde tevāşıl şeklindedir.

⁵³¹ Metinde el' ān şeklindedir.

Eylenmezsiñ yokdur bir an qarārıñ⁵³² ND-39 Ş-84 B-2

4.1.6.3 Yetkinlik, Elverirlik – İmkan

-An

Gece gündüz āhıma baħıā⁵³³ *olan* dilber⁵³⁴ mi bu ND-64 Ş-147 B-1

Öyle bir ‘ārif⁵³⁵ *olan* ehl-i kerem ‘irfāna⁵³⁶ hū ND-64 Ş-147 B-3

Gel temāşā kıl vücūdında *olan* kudret-i nümāyi⁵³⁷ ND-29 Ş-61 B-3

4.1.6.4 Yetkinlik, Elverirlik – Olgu, Âdet

-z

Bilinmez dost mu düşman mı aña bir qardeşin olşa ND-62 Ş- 142 B-7

Bu sevdā⁵³⁸ nice sevdādır⁵³⁹ beni rāhat *komaz* aşla ND-62 Ş- 142 B-11

4.1.6.5 Yetkinlik, Elverirlik – Olgu, Âdet

-mAz

Ṭāli‘im⁵⁴⁰ küsdi bana āh nideyim *açmaz* ki bāb⁵⁴¹ ND-10Ş-21 B-3

Ķorkmaz Allāhdan rezil lā-edeb bî-ħayā ND-10 Ş-22 B-1

⁵³² Metinde qarār şeklindedir.

⁵³³ Metinde bāis şeklindedir.

⁵³⁴ Metinde dilber şeklindedir.

⁵³⁵ Metinde ārif şeklindedir.

⁵³⁶ Metinde irfan şeklindedir.

⁵³⁷ Metinde kudret-i nümā şeklindedir.

⁵³⁸ Metinde sāvda şeklindedir.

⁵³⁹ Metinde sāvda şeklindedir.

⁵⁴⁰ Metinde ṭālih şeklindedir.

⁵⁴¹ Metinde bab şeklindedir.

Ƙulların haƘdan çevirir **Ƙorkmaz** ol ğarib⁵⁴² riyā ND-10 §-16 B-2

Ʀāli‘im⁵⁴³ kūsdi bana āh nideyim **açmaz** ki bāb⁵⁴⁴ ND-10 §-21 B-3

Taħrīr **olmaz** yāre hālim vāşıl olmaz nāmeler ND- 25 §-53 B-1

Derūnum āh eder **durmaz** Őu eşmim dōker her dem ND- 27 §-57 B-4

Rāh-ı haƘdan devr ider beni **utanmaz** bi-ħayā’ ND-35 §-72 B-4

Uyutmaz ‘āşıkı bu ‘aşķ vird⁵⁴⁵ ile ezķārını bil ND-41 §-90 B-3

Kişi manşūr⁵⁴⁶ **olamaz** hemān hālıkā menķūr olmadan

Ƙapanup Ƙaldı bu zindanda⁵⁴⁷ **açılmaz** ki yolu ND-62 §-141 B-5

Bu sevdā⁵⁴⁸ nice sevdādır⁵⁴⁹ beni rāħat **ķomaz** aşla ND-62 §- 142 B-11

Daşar **durmaz** hemān sōyler feşāħatden⁵⁵⁰ bu zūbānım⁵⁵¹ ND-64 §-146 B-8

Geceler subħa⁵⁵² dek uyħu **uyumaz** bu iki eşmim ND-66 §- 153 B-2

4.1.6.6 Yetkinlik, Elverirlik – Sebep Belirtme

-DİK

⁵⁴² Metinde Ƙarib Şeklindedir.

⁵⁴³ Metinde řālih Şeklindedir.

⁵⁴⁴ Metinde bab Şeklindedir.

⁵⁴⁵ Metinde vird Şeklindedir.

⁵⁴⁶ Metinde mānşūr Őeklindedir.

⁵⁴⁷ Metinde zindān Şeklindedir.

⁵⁴⁸ Metinde sāvđā Şeklindedir.

⁵⁴⁹ Metinde sāvđā Şeklindedir.

⁵⁵⁰ Metinde fasāħāt Şeklindedir.

⁵⁵¹ Metinde zūbān Őeklindedir.

⁵⁵² Metinde sūbh Őeklindedir.

‘Āşıkıñ nūş *eddügüñ* gördüñ mü hîç⁵⁵³ ND-16 Ş-31 B-9

‘Āşıkın nūş *etdüğün* meyḥāne gördiñ ey şof [i] ND-36 Ş-75 B-7

Kimisi dehriñ elinden *iddügi* efgāna⁵⁵⁴ baḳ ND-38 Ş-89 B-9

Ehl-i ḥaḳḳa⁵⁵⁵ kem nazarla⁵⁵⁶ *atduğı* temrene⁵⁵⁷ baḳ ND-38 Ş-80 B-10

Tā ezelden⁵⁵⁸ *eddügin* î mānla ikrāri bil ND-40 Ş-89 B-4

İddügüm āh u fiğān⁵⁵⁹ ḥeb rūz u şebde⁵⁶⁰ yār için ND-59 Ş-136 B-1

Hoş gelür ma‘şūkuna⁵⁶¹ ‘āşıklarıñ *iddügi* āh ND-69 Ş-158 B-6

İddügüm āh u fiğān⁵⁶² ḥeb belgüzār olsun şana ND-69 Ş-159 B-6

4.1.6.7 Yetkinlik, Elverirlik – Sınırlama

-An

Gören yüzini ne eyler bu fenā devrini bāḳî hîç⁵⁶³ ND-7 Ş-13 B-5

Görenler ol kerem kāmı olur kemāl ile bālā ND-7 Ş-13 B-5

Sır *şaklamayan* pes olur elbettteki hüveydā ND-12 Ş-25 B-6

⁵⁵³ Metinde hiç şeklidir.

⁵⁵⁴ Metinde efkân şeklidir.

⁵⁵⁵ Metinde ehli ḥaḳḳ şeklidir.

⁵⁵⁶ Metinde nāzar şeklidir.

⁵⁵⁷ Metinde temrān şeklidir.

⁵⁵⁸ Metinde ezel şeklidir.

⁵⁵⁹ Metinde fiğān şeklidir.

⁵⁶⁰ Metinde rūzî şeb şeklidir.

⁵⁶¹ Metinde māşūğ şeklidir.

⁵⁶² Metinde efkân şeklidir.

⁵⁶³ Metinde hiç şeklidir.

Dembedem derdiyle hicrāna **yanan** ol miskîni⁵⁶⁴ ND-15 Ş-30 B-4

Gördüñ mü hiç⁵⁶⁵ bunda **kalın** ND-18 Ş-34 B-6

Çalup da tam murād **alan** ND-18 Ş-34 B-5

Derdine dermān **arayan** gelsün anıñ havzuna⁵⁶⁶ ND-60 Ş-80 B-4

Yüziñden **görünen** bir şem'i nūr-ı ilāhîdir ND-21 Ş-41 B-1

O gülden⁵⁶⁷ **görünen** şāhın cemāli gülden⁵⁶⁸ artuğdur ND-22 Ş-42 B-3

Bu Nūrî kemteriñ yā rab lisānından⁵⁶⁹ **çıkan** eş 'ār⁵⁷⁰ ND-22 Ş-44 B-5

Her⁵⁷¹ **gelen** gitmekdedir hem devr-i devrān ND-25 Ş-50 B-3

Giden hiç gelmedi bilmem ne hāldedir ND-25 Ş-51 B-1

Çaşlarıñ **gören** oşir dinār o dem puşadun atar ND-26 Ş-53 B-9

Ol elif kaddiñ **gören** bālāda görmüşler seniñ ND-26 GŞ-53 B-11

Derdine dermān **arayan** gelsün anıñ havzuna⁵⁷² ND-38 Ş-80 B-4

Şad-hezārān⁵⁷³ āferin sirra āgāh **olana** ND-38 Ş-82 B-4

⁵⁶⁴ Metinde miskin şeklidir.

⁵⁶⁵ Metinde hiç şeklidir.

⁵⁶⁶ Metinde hāvüz şeklidir.

⁵⁶⁷ Metinde gül şeklidir.

⁵⁶⁸ Metinde gül şeklidir.

⁵⁶⁹ Metinde lişān şeklidir.

⁵⁷⁰ Metinde 'aş 'ār şeklidir.

⁵⁷¹ Metinde her şeklidir.

⁵⁷² Metinde hāvüz şeklidir.

⁵⁷³ Metinde şat-hezārān şeklidir.

Dilrubanî⁵⁷⁴ meclisinde mesti **olan** şâh kimdir ol ND-46 Ş-101 B-1

Çeşm-i envârında⁵⁷⁵ lema‘ân **eyleyen** şâh kimdir ol ND-46 Ş-101 B-1

Çün bu yolda hanümânından **geçen** âh kimdir ol ND-46 Ş-101 B-2

‘Aklı **olan** başına almaz bu ‘âlem⁵⁷⁶ tâc⁵⁷⁷ ise ND-46 Ş-101 B-5

Bu mülk ü tâc⁵⁷⁸ der ki bilmez **çekmeyen** bu derd⁵⁷⁹ nedir ND-47 Ş-104 B-6

Şurb-u ‘aşk⁵⁸⁰ **içmeyen** olmaz velî bil ey begim ND-54 Ş-124 B-6

Arayup kendüni kemter⁵⁸¹ **bulan** ‘uşşâka ‘aşk olsun ND-55 Ş-161 B-4

Annarı abdâl⁵⁸² edüb rāha⁵⁸³ **düşüren** dost⁵⁸⁴ belâsıdur bu kevn ND-56 Ş-129 B-1

Elif⁵⁸⁵ kıddim⁵⁸⁶ dâl **iden** seniñ hasret-i⁵⁸⁷ firâkıñdır ND-67 Ş-153 B-3

Çeviren gönlümü haqka sen olduñ yâ Resûlallâh ND-67 Ş-153 B-6

Açan ‘aşk ile bu kenzim sen olduñ yâ Resûlallâh ND-67 Ş-153 B-8

Cefâyı **çekmeyen** şafâyı bilmez ND-68 Ş-156 B-7

Cānuñla dildāra⁵⁸⁸ **kaçan** kırtulmaz ND-68 Ş-156 B-8

⁵⁷⁴ Metinde dîl-rübâ şeklindedir.

⁵⁷⁵ Metinde çemş ü ‘anvâr şeklindedir.

⁵⁷⁶ Metinde alem şeklindedir.

⁵⁷⁷ Metinde tâc şeklindedir.

⁵⁷⁸ Metinde tâc şeklindedir.

⁵⁷⁹ Metinde dert şeklindedir.

⁵⁸⁰ Metinde şûrb şeklindedir.

⁵⁸¹ Metinde kemtâr şeklindedir.

⁵⁸² Metinde ‘abdâl şeklineir.

⁵⁸³ Metinde rāh şeklindedir.

⁵⁸⁴ Metinde dos şeklindedir.

⁵⁸⁵ Metinde elif şeklindedir.

⁵⁸⁶ Metinde kıat şeklindedir.

⁵⁸⁷ Metinde hasredi firāk şeklindedir.

⁵⁸⁸ Metinde dîldār şeklindedir.

Her *gelen* bu kâ' inâtda⁵⁸⁹ ağladı gülmez gider ND-74 Ş-167 B-2

Şanma sen zâhid⁵⁹⁰ bu dilden⁵⁹¹ *söylenen* beyhüdedir ND-75 Ş-167 B-12

Etme kâdrîñ⁵⁹² *bilmeyen* nādāna bir dem⁵⁹³ ülfeti⁵⁹⁴ ND-76 Ş-171 B-1

'Aşk sırrı olan geldi yanım[a] ND-76 Ş-173 B-4

Gören koymak ister yüzük kaşına ND-76 Ş-173 B-11

Yol erkân *bilmeyeniñ* ne olur hâli ND-79 Ş-173 B-16

'Arîf⁵⁹⁵ *olan* alur bu rumûzlarıñ⁵⁹⁶ ND-79 Ş-173 B-17

Evhâm⁵⁹⁷ ile gönülden *geçen* şafâyı ND-79 Ş-174 B-1

-Ar

Vuşlat-ı ğarîb⁵⁹⁸ olduk *çekülür* âh ayrılık ND-36 Ş-77 B-7

Sen *çağur* ol kalmaşun bu hâşretüñle⁵⁹⁹ mâ-bilâ⁶⁰⁰ ND-35 Ş-73 B-4

-z

⁵⁸⁹ Metinde kâ'inād şeklidir.

⁵⁹⁰ Metinde zâhid şeklidir.

⁵⁹¹ Metinde dîl şeklidir.

⁵⁹² Metinde kâdr şeklidir.

⁵⁹³ Metinde dām şeklidir.

⁵⁹⁴ Metinde ülfet şeklidir.

⁵⁹⁵ Metinde arîf şeklidir.

⁵⁹⁶ Metinde rumûz şeklidir.

⁵⁹⁷ Metinde evhâm şeklidir.

⁵⁹⁸ Metinde vuşlatı ğarîb şeklidir.

⁵⁹⁹ Metinde hâşret şeklidir.

⁶⁰⁰ Metinde bil'a şeklidir.

Bana yâr *olmaz* hemân-sâzdir aşla hîlesin ND-35 Ş-72 B-2

Bana yâr *olmaz* beni dâ'im eder ol âşinâ⁶⁰¹ ND-35 Ş-72 B-4

Nürîyem dost⁶⁰² yoluna girdim gerü *dönmem* hemân⁶⁰³ ND-35 Ş-72 B-5

Hep gelenner gitdi *kalmaz* çünkü bu 'âlemde⁶⁰⁴ sağ ND-35 Ş-73 B-5

N'eyleyem geçdi cihânda masivâyî⁶⁰⁵ *istemem* ND-35 Ş-74 B-2

Luţfiñe *olmaz* nihâyet⁶⁰⁶ bize acur âb u kâf ND-36 Ş-76 B-1

Âhıma *kalmaz* taḥammül⁶⁰⁷ ol 'arz-ı semâ güh-ı kâf⁶⁰⁸ ND-36 Ş-76 B-5

Çekemem gayrı tayyâr⁶⁰⁹ oldu felek âh ND-36 Ş-77 B-4

Haḳka vâşıl *olmaz* 'aşkı olmayınca bir eḫâd⁶¹⁰ ND-37 Ş-79 B-4

Bir *bilinmez* derdi var bî-çâre derdimendleriñ⁶¹¹ ND-40 Ş-87 B-7

4.1.6.8 Yetkinlik, Elverirlik – Sınırlama /Zümre Oluşturma

-An

Hani ol şem 'â-yı dilden⁶¹² *yanan* 'âşık bugün gülsün ND-19 Ş-35 B-4

⁶⁰¹ Metinde âşinâ' şeklindedir.

⁶⁰² Metinde dos şeklindedir.

⁶⁰³ Metinde hemân şeklindedir.

⁶⁰⁴ Metinde âlem şeklindedir.

⁶⁰⁵ Metinde masivâî şeklindedir.

⁶⁰⁶ Metinde nihâyet şeklindedir.

⁶⁰⁷ Metinde taḥânmül şeklindedir.

⁶⁰⁸ Metinde 'arzi semâ gühü kâf şeklindedir.

⁶⁰⁹ Metinde tayyâr şeklindedir.

⁶¹⁰ Metinde âhâd şeklindedir.

⁶¹¹ Metinde derdimed şeklindedir.

⁶¹² Metinde şemâ-yı dil şeklindedir.

Olmadı haḳḳa yaḥīn bu sırra āgāh *olmayan* ND-23 Ş-45 B-6

-sA

Ol ḥuda iḥsān⁶¹³ eder a‘rāfda *kalmaşsam* güzel ND-30 Ş-63 B-5

He hidāyet senden *olmaşsa* mülk ü tāca n’idem⁶¹⁴ND-2 Ş-3 B-1

Serfirāz *olsam* cihānda⁶¹⁵ serbülend olmam hemān ND-12 Ş-23 B-16

Nūr-1 haḳdan rahmet *olmaşsa* işiñ beyhüdedir ND-23 Ş-45 B-7

Uzlet⁶¹⁶ idsem men *çıkmam* daşır[a] ND-44 Ş-99 B-3

4.1.7 Olgu

Gerçekleşmiş fiillerin içinde bulunduḡu süreçte devam eden tesirleriyle ilgili bir durumun yada konunun vurgulanmasıyla birlikte ortaya çıkmış bir fonksiyondur. Olgu kategorisi kendi içinde oluş ve olan şeklinde iki kategori oluşturmuştur. Olgu, bir durumun etkisi ile ilgili bir konuyu içerirken oluş ise bir konunun olup bittiḡi, geçmişte kaldıḡı anlamını taşımaktadır.

4.1.7.1 Olgu– Oluş

-(I/U) k

Dürlü *buruḳ* ḥuyaları var göñli kırgın⁶¹⁷ ḡālibā ND-7 Ş-14 B-6

Öldür beni āh n’ideyim yār *ayrılıḳ* ND-36 Ş-77 B-1

⁶¹³ Metinde iḥsān şeklindedir.

⁶¹⁴ Metinde: nidem şeklindedir.

⁶¹⁵ Metinde cihān şeklindedir.

⁶¹⁶ Metinde üzlet şeklindedir.

⁶¹⁷ Metinde kırkın şeklindedir.

O yanuḳ son **bulur** cān kızar mış gül⁶¹⁸ hicābından ND-47 Ş-105 B-3

-GUn

Dürlü buruḳ huyları var göñli **kırgın**⁶¹⁹ ğālibā ND-7 Ş-14 B-6

Getür vuşlat şarābını meded⁶²⁰ içimde **yanḳun** var ND-22 Ş-44 B-1

4.1.7.2 Olgı – Olan

-Ik

Selvi⁶²¹ gibi doşum⁶²² ver **çürük** dalın ḳonam ND-52 Ş-120 B-4

4.2 Şekiller

4.2.1 -Ø

İstek-Emir

Be bidāyet menziline şormasun aşlā anıñ⁶²³ ND-1 Ş-2 B-1

æ åenā var **olşun** zātını zıkrı⁶²⁴ ile anıñ ND-2 Ş-2 B-2

Sen derdiñle bir çäre **ara** var a rüveydā ND-12 Ş-25 B-5

İstek – Emir /Acıma

Muşallā daşında beni **görsünler** ND-6 Ş-10 B-7

⁶¹⁸ Metinde gül şeklidir.

⁶¹⁹ Metinde kırgın şeklidir.

⁶²⁰ Metinde medet şeklidir.

⁶²¹ Metinde öelvi şeklidir.

⁶²² Metinde dost şeklidir.

⁶²³ Metinde: 'anın şeklinde yazılmıştır.

⁶²⁴ Metinde zıkrı şeklidir.

Cümle⁶²⁵ dostum⁶²⁶ benden 'ibret⁶²⁷ *alsunlar* ND-6 Ş-8 B-7

Namāzımu şaf şaf olup *kılsunlar* ND-6 Ş-10 B-7

İstek – Emir /ihtâr

Dad dālâlet fâ'ili⁶²⁸ olma şahın gönlün kendine hemân ND-2 Ş-2 B-8

Tı tahâretle⁶²⁹ diliñden *koyma* õâtın⁶³⁰ anıñ⁶³¹ ND-2 Ş-2 B-8

Kendisinden hükmider *şanma* hüküm mevlâ halîfe⁶³² ND-4 Ş-8 B-9

İstek -Emir /Rica

Nürî kemter-i 'âciziñdir⁶³³ sen *yetiş* feryādıma ND-4 Ş-7 B-6

Ehl-i islâm güneşi *ol* bize no 'mā⁶³⁴ halîfe ND-4 Ş-8 B-1

Ey melik tâc⁶³⁵ sen du 'â'⁶³⁶ *et* bāğı ıalşun sultāna⁶³⁷ ND-4 Ş-8 B-11

İstek Emir-Tavsiye

Te temennî et⁶³⁸ tasavvur *etme*⁶³⁹ zātına anıñ yoğdur zevâl ND-2 Ş-2 B-2

⁶²⁵ Metinde cūmlâ şeklindedir.

⁶²⁶ Metinde dosdum şeklindedir.

⁶²⁷ Metinde 'ibrât şeklindedir.

⁶²⁸ Metinde: Fâ' ili şeklindedir.

⁶²⁹ Metinde: tahâredle şeklindedir.

⁶³⁰ Metinde zâtın şeklindedir.

⁶³¹ Metinde: 'anın şeklindedir.

⁶³² Kendisinden hükmider şanma anı sen hüküm mevlâ halîfe şeklindedir.

⁶³³ Metinde: âciz şeklindedir.

⁶³⁴ Metinde: noğmā şeklindedir.

⁶³⁵ Metinde tâc şeklindedir.

⁶³⁶ Metinde dū' â şeklindedir.

⁶³⁷ Metinde sultana şeklindedir.

⁶³⁸ Metinde: temennî ed şeklindedir.

⁶³⁹ Metinde: tasavvur edme şeklindedir.

Şad şadâkatle muķîm⁶⁴⁰ ol ismini yād *et*⁶⁴¹ anîñ⁶⁴² ND-2 Ş-2 B-7

Ķaf kanā ‘at⁶⁴³ *ed* hūdānîñ⁶⁴⁴ virdügi ni‘metlere⁶⁴⁵ ND-2 Ş-2 B-11

İstek Emir-Temenni

Mücrimiz⁶⁴⁶ geldik meded *ķıl* sen ğanî ğufrān⁶⁴⁷ biz ND-1 Ş-1 B-5

Ol ħabîbiñe *baĝıŝla* bu mülk ü tācı⁶⁴⁸ ve iĥvānın ħamu ND-1 Ş-1 B-7

Hāk-i pāyiñde esîr olsun ħullar cümlesi⁶⁴⁹ ND-4 Ş-8 B-4

4.2.2 – AcAk

Gel ğafleti⁶⁵⁰ Ķo aĥiri bî-dār *olacaksîñ* ND-38 Ş-82 B-5

Aĝlama ey gözlerim aĥîr⁶⁵¹ dizār⁶⁵² *ĝoreceksîñ* ND-38 Ş-82 B-1

Elim *ermeyecek* yere uzandım ND- 77 Ş-173 D-5

4.2.3 (y)An

Diĝerlerinden Ayırma

Şehîd *olan* o demde on dört ma ‘şüm u pāk⁶⁵³ idi ND-8 Ş-17 B-6

⁶⁴⁰ Metinde: muĝim şeklindedir.

⁶⁴¹ Metinde: yād ed şeklindedir.

⁶⁴² Metinde: ‘anın şeklindedir.

⁶⁴³ Metinde: kanāĥad şeklindedir.

⁶⁴⁴ Metinde: hūdānîñ şeklindedir.

⁶⁴⁵ Metinde: niĝmetlere şeklindedir.

⁶⁴⁶ Metinde mücrim şeklindedir.

⁶⁴⁷ Metinde Ķufrān şeklindedir.

⁶⁴⁸ Metinde tāj şeklindedir.

⁶⁴⁹ Metinde: cümle şeklindedir.

⁶⁵⁰ Metinde Ķaflāt şeklindedir.

⁶⁵¹ Metinde aĥîr şeklindedir.

⁶⁵² Metinde dizār şeklindedir.

⁶⁵³ Metinde pak şeklindedir.

Āhima bahā⁶⁵⁴ **olan** gülşen degil bülbül benim ND-11 Ş-23 B-7

Diğerlerinden Ayırma- Yetkinlik

Ey beni bu 'aşk ile bî-dār **eden** mevlā meded⁶⁵⁵ ND-13 Ş-26 B-1

Gönlümi agyār iken hüşyār eden mevlā meded⁶⁵⁶ ND-13 Ş-26 B-1

'Aşkla hayrān **olan** dildārım aldıñ ey felek ND-40 Ş-112 B-7

Vücut u aklı mende hüküm **iden** ol hünkārını bil ND-41 Ş-116 B-5

Gül yüziñden **görünen** ol sırr⁶⁵⁷ ile esrārı bil ND-42 Ş-93 B-6

Sen bu 'aşk ile **gelen** esrār içinde yāri bil ND-42 Ş-93 B-7

Kayşı Leylā için idüp de **ağladan** ND-23 Ş-47 B-2

Bekleden dağ başını 'aşkıñ degil de yā nedir ND-23 Ş-47 B-2

Ferhāda yüce dağlar altını **deldiren** ND-24 GŞ-47 B-3

Şirine kurbān **iden** 'aşkıñ degil de nedir ND-24 GŞ-47 B-3

Tahtını terk **itdiren** 'aşkıñ degil de yā nedir ND-24 GŞ-47 B-4

Rāh-ı haqda⁶⁵⁸ **gezdüren** bu 'aşk-ı mollā degilim ND-54 Ş-124 B-12

'Aşkla devr **eyleyen** gökde şems [ü] māh⁶⁵⁹ degilem ND-54 Ş-124 B-5

⁶⁵⁴ Metinde bāîs şeklindedir.

⁶⁵⁵ Metinde medet şeklindedir.

⁶⁵⁶ Metinde medet şeklindedir.

⁶⁵⁷ Metinde sırr şeklindedir.

⁶⁵⁸ Metinde rāhı haq şeklindedir.

⁶⁵⁹ Metinde şems-i māh şeklindedir.

Ḳatlime⁶⁶⁰ fermān⁶⁶¹ *iden* dildār⁶⁶² benim şu şu deyü ND-60 Ş-137 B-10

Seniñ 'aşkıñ beni hep *söyleden* bülbül gibi yā rab ND-60 Ş-138 B-2

Hüseyniñ 'aşığı *olan* ümmetlerimiñ bahtiyār iddi ND-19 Ş-35 B-9

Diğerlerinden Ayırma- Yetkinlik/ Zümre Oluşturma

Derd ile āh *eyleyen* 'aşıklara ta' yîn⁶⁶³ eyleme ND-36 Ş-75 B-6

Derd⁶⁶⁴ ile bî-tāb *olan* 'aşıklarınñ tîmārı yok ND-36 Ş-78 B-4

Hü *diyen* ölmez yolda hiç kalmaz ND-61 Ş-140 B-6

İşi battāl⁶⁶⁵ olur ol kendüñ mağrūr *olanıñ* ND-21 Ş-52 B-3

Hîç⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ feşāhat *bilmeyen* nice şıgır çobanları ND-24 GŞ-47 B-5

Dehr-i dūniñ kasvetinden *çıgkuran* ağlaşur ND-25 Ş-50 B-1

Tende birdir cānda birdir mü'min *olan* kardeşim ND-33 Ş-68 B-4

Ehl-i 'irfān⁶⁶⁸ *olana* hiç⁶⁶⁹ yaraşur mu bu ğarāz⁶⁷⁰ ND-33 Ş-68 B-4

Yetkinlik

⁶⁶⁰ Metinde *ḳātıl* şeklindedir.

⁶⁶¹ Metinde *fārmān* şeklindedir.

⁶⁶² Metinde *dıldār* şeklindedir.

⁶⁶³ Metinde *tāyin* şeklindedir.

⁶⁶⁴ Metinde *dert* şeklindedir.

⁶⁶⁵ Metinde *baḫdāl* şeklindedir.

⁶⁶⁶ Metinde *hiç* şeklindedir.

⁶⁶⁷ Metinde *hiç* şeklindedir.

⁶⁶⁸ Metinde *ehl-i irfān* şeklindedir.

⁶⁶⁹ Metinde *hiç* şeklindedir.

⁶⁷⁰ Metinde *ğarāz* şeklindedir.

Gece gündüz āhıma baḥiā ⁶⁷¹ *olan* dilber⁶⁷² mi bu ND-64 Ş-147 B-1

Öyle bir ‘ārif⁶⁷³ *olan* ehl-i kerem ‘irfāna⁶⁷⁴ hū ND-64 Ş-147 B-3

Gel temāşā kıl vücūdında *olan* kudret-i nümāy⁶⁷⁵ ND-29 Ş-61 B-3

Yetkinlik- Elverirlik

Yahan beni bu ‘aşk ile sen olduñ yā Resūlallāh ND-67 Ş-153 B-4

‘Iyd-ı ekberde⁶⁷⁶ *aḥan* ol ḳanı mı virmem şana ND-67 Ş-194 B-6

Yetkinlik- Elverirlik/ İmkan

Gece gündüz āhıma baḥiā ⁶⁷⁷ *olan* dilber⁶⁷⁸ mi bu ND-64 Ş-147 B-1

Öyle bir ‘ārif⁶⁷⁹ *olan* ehl-i kerem ‘irfāna⁶⁸⁰ hū ND-64 Ş-147 B-3

Gel temāşā kıl vücūdında *olan* kudret-i nümāy⁶⁸¹ ND-29 Ş-61 B-3

Yetkinlik- Elverirlik-Sınırlama

Gören yüzini ne eyler bu fenā devrini bāḳi hiç⁶⁸² ND-7 Ş-13 B-5

Görenler ol kerem kāmı olur kemāl ile bālā ND-7 Ş-13 B-5

⁶⁷¹ Metinde bāis şeklindedir.

⁶⁷² Metinde dılber şeklindedir.

⁶⁷³ Metinde ārif şeklindedir.

⁶⁷⁴ Metinde irfan şeklindedir.

⁶⁷⁵ Metinde kudret-i nümā şeklindedir.

⁶⁷⁶ Metinde ‘ıyd’ul bārda şeklindedir.

⁶⁷⁷ Metinde bāis şeklindedir.

⁶⁷⁸ Metinde dılber şeklindedir.

⁶⁷⁹ Metinde ārif şeklindedir.

⁶⁸⁰ Metinde irfan şeklindedir.

⁶⁸¹ Metinde kudret-i nümā şeklindedir.

⁶⁸² Metinde hiç şeklindedir.

Sır *şaqlamayan* pes olur elbetteki hüveydā ND-12 Ş-25 B-6

Dembedem derdiyle hicrāna yanan ol *miskini*⁶⁸³ ND-15 Ş-30 B-4

Yetkinlik- Elverirlik/ Sınırlama-Zümre Oluşturma

Hani ol şem ‘ā-yı dilden⁶⁸⁴ yanan ‘āşık bugün *gülsün* ND-19 Ş-35 B-4

Olmadı hāḳḳa yaḥın bu sırra āgāh *olmayan* ND-23 Ş-45 B-6

4.2.4 -Dık

Diğerlerinden Ayırma

Ḳaf ḳanā ‘at⁶⁸⁵ ed ḥudāniñ⁶⁸⁶ *virdügi* ni ‘metlere⁶⁸⁷ ND-2 Ş-2 B-11

Felekler doldu mātemle muḥarrem⁶⁸⁸ ayı *girdikde* ND-19 Ş-35 B-2

Diğerlerinden Ayırma- Yetkinlik

İki ciḥān⁶⁸⁹ serveridir⁶⁹⁰ *sevdigüm* māh-i rū ND-54 Ş-123 B-6

Sevdügim gitmezse gelmez māh-ı peyker⁶⁹¹ sevgülüm ND-70 Ş-160 B-2

Yidigi ni ‘metler⁶⁹² anıñ tursun iki dizine ND-11 Ş-22 B-5

⁶⁸³ Metinde miskin şeklindedir.

⁶⁸⁴ Metinde şemā-yı dil şeklindedir.

⁶⁸⁵ Metinde: kanāhad şeklindedir.

⁶⁸⁶ Metinde: ḥudāniñ şeklindedir.

⁶⁸⁷ Metinde: niğmetlere şeklindedir.

⁶⁸⁸ Metinde müḥarrem şeklindedir.

⁶⁸⁹ Metinde ciḥān şeklindedir.

⁶⁹⁰ Metinde sārver şeklindedir.

⁶⁹¹ Metinde peykār şeklindedir.

⁶⁹² Metinde niğmet şeklindedir.

Diğerlerinden Ayırma- Olgu/Adet

Bakma sen bu nā-mizāc **olduğım** ey dilrübā ND-24 GŞ-49 B-2

Gözlerimden **dökdüğü** yaş la ‘li yāķūt⁶⁹³ olur ND-26 Ş-53 B-9

Ol hūdānīn⁶⁹⁴ **verdigi** ihsān⁶⁹⁵ şükr it sen hemān ND-44 Ş-97 B-5

Hem seniñ **iddükleriñ** bir kimse etmez bilmiş ol ND-47 Ş-104 B-2

4.2.5 -mİş

O yanuķ son **bulur** cān kızarmış gül⁶⁹⁶ hicābından ND-47 Ş-105 B-3

Rivayet

Nāzik pençelerin⁶⁹⁷ **daķmış** diline ND-20 Ş-37 B-8

Bülbül **şarmış** güli bağından ‘āciż⁶⁹⁸ ND-20 Ş-37 B-8

Ol elif ķaddiñ gören bālāda **görmüşler** seniñ ND-26 GŞ-53 B-11

Kimi dünyā⁶⁹⁹ derdine düşmüş unudmuş hālīķın ND-38 Ş-80 B-9

Rivayet- Diğerlerinden Ayırma/Zümre Oluşturma

Evvel aķīr **birlemişüz** ol ulu hālāķı biz ND-1 Ş-1 B-4

Sevmişem cāndan seni ‘Oāmān emīrū’l-mü’ minin ND-3 Ş-6 B-3

⁶⁹³ Metinde yāhūd şeklidir.

⁶⁹⁴ Metinde hūda şeklidir.

⁶⁹⁵ Metinde ihsān şeklidir.

⁶⁹⁶ Metinde gül şeklidir.

⁶⁹⁷ Metinde pānce şeklidir.

⁶⁹⁸ Metinde āciż şeklidir.

⁶⁹⁹ Metinde dünyā şeklidir.

Çapuñda *gelmişem* bir ‘âciz-i⁷⁰⁰ kemter kuluğam ben ND-5 Ş-9 B-6

Rivayet- Küçümseme

‘Aşka esîr olmayan bilmez bu derdi ne *imiş* ND-17 Ş-33 B-10

Ney *imiş* cürmüm⁷⁰¹ günâhım⁷⁰² âh efendim şormal[ı] ND-43 Ş-95 B-5

Rivayet-Olgü

Anı ahsen-i şüretde *yaratmışdı* ol ğanî mevlâ ND-7 Ş-13 B-4

Zâtına maşşûş⁷⁰³ yer *etmiş* ol ğanî ğaffâra⁷⁰⁴ âni ND-20 Ş-38 B-2

Çekilmiş annîña bir haţ hemân sūr-i⁷⁰⁵ ilâhîdir ND-21 Ş-41 B-1

Hep serâserle *döşenmiş* bâğ-ı gülşen⁷⁰⁶ devridir ND-25 Ş-52 B-1

Rivayet-Tahmin

Rengi *şararmışdır* divân-ı gülüñ ND-41 Ş-91 B-2

Bu *yıhılmış* göñlümi ey i ‘mâr⁷⁰⁷ içün mi ‘mârı⁷⁰⁸ yok ND-38 Ş-81 B-5

Ol siyâh zülfüñ *döşenmiş* yüzüñ üstüne hemân ND-46 Ş-103 B-4

Anıñ⁷⁰⁹ bâbunda mest *olmuş* nice ‘aşk ehli cân gördüm ND-47 Ş-105 B-8

⁷⁰⁰ Metinde âciz şeklindedir.

⁷⁰¹ Metinde cürm şeklindedir.

⁷⁰² Metinde günâh şeklindedir.

⁷⁰³ Metinde maşşûş şeklindedir.

⁷⁰⁴ Metinde kaffâr şeklindedir.

⁷⁰⁵ Metinde sūr şeklindedir.

⁷⁰⁶ Metinde gülşân şeklindedir.

⁷⁰⁷ Metinde îmar şeklindedir.

⁷⁰⁸ Metinde mîmâr şeklindedir.

⁷⁰⁹ Metinde ‘anıñ şeklindedir.

Şallanur t̄āūs gibi kendini tezyî'n⁷¹⁰ *eylemiş* ND-60 Ş-137 B-3

N'ideyim levh-i ezel⁷¹¹ böyle çalınmış kalemî ND-76 Ş-170 B-1

Rivayet – Tespit / Farkına varma

Hem siyāh zūlfın nikāb itmiş cemālî örtülü ND-7 Ş-11 B-3

Gül seni etmiş esîr-i⁷¹² bî-devāsîñ ey hümā ND-9 Ş-18 B-3

Aşk ile mest *olmuşuz* biz şūra beñzer göñlümüz ND-19 Ş-36 B-3

Bana *gülmüş* ol dildārım meded⁷¹³ göñlümde kırkun var ND-22 Ş-44 B-1

Dest-i kudretten⁷¹⁴ alub cām-ı hayāt *içmişem* ND-50 Ş-115 B-1

Rivayet – Tespit / Eleştiri

Bizden aña söz *götürmüş* ol münāfık-ı bî-hayā⁷¹⁵ ND-7 Ş-14 B-4

Yazılmış annıma levh-i ezelde⁷¹⁶ ND-68 Ş-156 B-5

Rivayet – Yetkinlik

Çurulmuş meclis-i kübrā şüküfe⁷¹⁷ anda şaf şafdır ND-47 Ş-105 B-2

İstek-Rivayet/Alay

Yazuğ düşmüşsün ey Nūrî bu 'aşkıñ gün be gün artar ND-40 Ş-88 B-5

⁷¹⁰ Metinde t̄āzyî'n şeklinde.

⁷¹¹ Metinde levhi eðel şeklinde.

⁷¹² Metinde esîri şeklinde.

⁷¹³ Metinde medet şeklinde.

⁷¹⁴ Metinde desd-i kûdred şeklinde.

⁷¹⁵ Metinde münāfıkı bî-hayā şeklinde.

⁷¹⁶ Metinde levhi eðel şeklinde.

⁷¹⁷ Metinde şüküfe şeklinde.

4.2.6 -Gun

Tahmin- İhtimal

Gelmedi birkaç gün oldu dil fikārım bize darğun⁷¹⁸ ġālibā⁷¹⁹ND-7 Ş-14 B-1

Yan bağışından bilinir bize darğın⁷²⁰ ġālibā ND-7 Ş-14 B-2

Olgu-Oluş

Dürlü buruğ huyları var göñli *kırğın*⁷²¹ ġālibā ND-7 Ş-14 B-6

Getür vuşlat şarābını meded⁷²² içimde *yanğın* var ND-22 Ş-44 B-1

4.2.7 -(I/U) k

Olgu-Oluş

Dürlü buruğ huyları var göñli kırğın⁷²³ ġālibā ND-7 Ş-14 B-6

Öldür beni āh nideyim yar *ayrılığ* ND-36 Ş-101 B-1

O yanuğ son *bulur* cān kızarmış gül⁷²⁴ hicābından ND-47 Ş-105 B-3

Olgu- Olan

Selvi⁷²⁵ gibi doşum⁷²⁶ ver çürük dalın қonam ND-52 Ş-120 B-4

⁷¹⁸ Metinde darğun şeklidir.

⁷¹⁹ Metinde ġālibā şeklidir.

⁷²⁰ Metinde tarğın şeklidir.

⁷²¹ Metinde kırğın şeklidir.

⁷²² Metinde medet şeklidir.

⁷²³ Metinde kırğın şeklidir.

⁷²⁴ Metinde gül şeklidir.

⁷²⁵ Metinde öelvi şeklidir.

⁷²⁶ Metinde dost şeklidir.

4.2.8 –(A/I) r

Alışkanlık

Āh-ı efgān⁷²⁷ ile ben *eyler* idim ihtizā‘ ND-35 Ş-72 B-3

Kā’ inātı devr *eder* bu gönülümün kararı yok ND-37 Ş-78 B-1

Yār gider gülşen⁷²⁸ şafāsında *güler oynar* hemān ND-37 Ş-78 B-2

‘Andelîb feryād ile bî-zār *eder* ol goncayı⁷²⁹ ND-37 Ş-78 B-4

Alışkanlık-Gösterme

Rüz-ı şebde ‘işyānımı⁷³⁰ fikr eyleyüp ben *ağlarım* ND-35 Ş-72 B-5

Dil-i derūnumdan⁷³¹ *çıhar* bu masivāyı eyle def⁷³² ND-36 Ş-76 B-4

Ķan *döker* çeşm-i siyāhı haqdan artuqlar yok ND-37 Ş-78 B-5

Elde bir burhānımız⁷³³ *durur* bilmediñ şāhım bu ‘aşkı ND-37 Ş-79 B-2

Sırr-ı yāb olup *aħar* feyzi⁷³⁴ mürîdin⁷³⁵ gönlüne ND-38 Ş-80 B-5

Alışkanlık-İstidat

Terk edüp *gider* bu dūni ins ü cinni hem tıyur ND-35 Ş-98 B-3

⁷²⁷ Metinde efgān şeklindedir.

⁷²⁸ Metinde gülşān şeklindedir.

⁷²⁹ Metinde konca şeklindedir.

⁷³⁰ Metinde işyān şeklindedir.

⁷³¹ Metinde dîl derūnum şeklindedir.

⁷³² Metinde dāf şeklindedir.

⁷³³ Metinde burhān şeklindedir.

⁷³⁴ Metinde feyz şeklindedir.

⁷³⁵ Metinde mürîd şeklindedir.

N'ideyim āh ağladır her dem bu dîdem kan **döker** ND-35 Ş-73 B-6

Getirür aklıma hîffet o benim āh ND-36 Ş-77 B-3

Menevşe⁷³⁶ lālezār Allāh deyüp çarha **döner** gördüm ND-47 Ş-105 B-2

Alışkanlık-Olgü/Adet

Hālîkımdan⁷³⁷ **isterim** cürmümler⁷³⁸ günāhım⁷³⁹ āfv⁷⁴⁰ ND-35 Ş-74 B-1

Alışkanlık-Olgü,Adet-Tasvir

Eder ol gönümü biçen ayrılık ND-36 Ş-77 B-3

Gāhî yerde gāhî gökde **gezersiñ** ND-39 Ş-111 B-5

Nürî pervāz⁷⁴¹ edüp bugün **uçarsıñ** ND-39 Ş-84 B-7

Sen bu mekkārı kim kendüñe bir yār mı **şanursıñ** ND-39 Ş-85 B-1

İstek-İstek/İhtimal

Hazretiñden **dilerem** cürmümler⁷⁴² günāhım⁷⁴³ 'afv⁷⁴⁴ ND-36 Ş-76 B-3

Āh u efgandan⁷⁴⁵ murādım **isterem** senden rızā⁷⁴⁶ ND-36 Ş-76 B-6

⁷³⁶ Metinde menāvşā şeklindedir.

⁷³⁷ Metinde hālîğ şeklindedir.

⁷³⁸ Metinde cürm şeklindedir.

⁷³⁹ Metinde günāh şeklindedir.

⁷⁴⁰ Metinde 'af şeklindedir.

⁷⁴¹ Metinde pārvāz şeklindedir.

⁷⁴² Metinde cürm şeklindedir.

⁷⁴³ Metinde günāh şeklindedir.

⁷⁴⁴ Metinde 'af şeklindedir.

⁷⁴⁵ Metinde efgān şeklindedir.

⁷⁴⁶ Metinde rızā şeklindedir.

Tahmin-İhtimal/İmkan

Sanma 'aşk ehlini saħın yolda *kalursun* ey begim ND-37 Ş-79 B-8

Gāhî benden *görünür* gāhî kande ben bilmem ND-53 Ş-120 B-7

Yetkinlik- Elverirlik

Gönlüm meşgûl⁷⁴⁷ idüp ider beni ol ihtirâ' ND-35 Ş-72 B-1

Dost⁷⁴⁸ yüzinden dā'imā eyler beni çün iķmā' ND-35 Ş-72 B-2

İşidir bu gönlümüz pür-nür⁷⁴⁹ *eder* şāhım bu 'aşk ND-37 Ş-79 B-3

Ķatre⁷⁵⁰ iken pes 'ummān *eder* şāhım bu 'aşk ND-37 Ş-79 B-6

Kim yabanda seni miħmān⁷⁵¹ *eder* şāhım bu 'aşk ND-37 Ş-79 B-6

Girse 'abdiñ gönlünü sultān⁷⁵² *eder* şāhım bu 'aşk ND-37 Ş-79 B-7

Yetkinlik-Elverirlik-Benzetme

Ĥabîbiñ *arżular* gönlüm tevessül⁷⁵³ olmadım el-ān⁷⁵⁴ ND-35 Ş-73 B-2

⁷⁴⁷ Metinde meşgûşeklindedir.

⁷⁴⁸ Metinde dos şeklindedir.

⁷⁴⁹ Metinde pür şeklindedir.

⁷⁵⁰ Metinde Ķatre şeklindedir.

⁷⁵¹ Metinde miħmān şeklindedir.

⁷⁵² Metinde sultān şeklindedir.

⁷⁵³ Metinde tevāşıl şeklindedir.

⁷⁵⁴ Metinde el' ān şeklindedir.

Yetkinlik- Elverişlik- Sınırlama

Vuşlat-ı ğarîb⁷⁵⁵ olduk *çekülür* âh ayrılık ND-36 Ş-77 B-7

Sen çağur ol kılmaşun bu hasretüñle⁷⁵⁶ mâ-bilâ⁷⁵⁷ ND-35 Ş-73 B-4

Annarı gizler *görünmez* bu ‘anâşır⁷⁵⁸ gömlegi ND-73 Ş-165 B-7

Acebdır⁷⁵⁹ merhâmet⁷⁶⁰ *etmez* bu bî-çâre şu kemtere ND-75 Ş-168 B-4

Günde biñ câna kıyar şaḥın ki *etmez* ülfeti⁷⁶¹ ND-76 Ş-171 B-7

4.2.9 -sA

İstek- İstek/İhtimal

Geçer *isem* men sırâtdan⁷⁶² ‘avn ü ḥaḳla ey güzel ND-30 Ş-63 B-4

Ol ḥuda iḥsân⁷⁶³ eder a‘râfda *kalmaşsam* güzel ND-30 Ş-63 B-5

Ḥaḳ bana iḥsân⁷⁶⁴ *ederse* ol güzel ni ‘metlerim⁷⁶⁵ ND-30 Ş-63 B-6

Varta-yı hâlik⁷⁶⁶ anda *kalursam* doğrusı ND-32 Ş-66 B-3

⁷⁵⁵ Metinde vuşlatı qarîb şeklidir.

⁷⁵⁶ Metinde ḥaşret şeklidir.

⁷⁵⁷ Metinde bil‘a şeklidir.

⁷⁵⁸ Metinde ‘anâşır şeklidir.

⁷⁵⁹ Metinde ‘acâb şeklidir.

⁷⁶⁰ Metinde mârḥamet şeklidir.

⁷⁶¹ Metinde ülfet şeklidir.

⁷⁶² Metinde sırâd şeklidir.

⁷⁶³ Metinde iḥsân şeklidir.

⁷⁶⁴ Metinde iḥsân şeklidir.

⁷⁶⁵ Metinde niğmetlerim şeklidir.

⁷⁶⁶ Metinde varta-yı hâlik şeklidir.

İstek-İstek/Tahayyül

Kevkeb şanki *bağsa* māhtāb eyler hayā ND-7 Ş-12 B-1

Görse rıdvān vechini āh eyleyüp eyler hayā ND-7 Ş-12 B-2

Cemālîñ *görse* rıdvān bakmağa doymaz olur tālā ND-7 Ş-13 B-2

İstek-İstek

Zı Żuhūr⁷⁶⁷ etse tecellî ‘aşk alur rus tatar ħanı ND-2 Ş-2 B-9

N’ola yā rāb yüzimi *sürsem* āyağına anıñ ND-3 Ş-5 B-5

Āh nolā görsem yüzüñi pāyine *sürsem* yüzüm ND-3 Ş-6 B-3

Zātıña düşmān olannar *görseler* aqab gerek ND-4 Ş-6 B-5

Ne ceker ‘aşk ile *bilseñ* ā cānım ‘aşk-ı bî-cān ND-12 Ş-29 B-2

Tahmin-Gereklilik

Sen *olmaşaydıñ* olmazdı bu alemler dedi mevlam ND-21 Ş-53 B-4

İstikāmet üzre gitsen bağ nişāngāh nicedir ND-22 Ş-45 B-3

Evvel aħîr *olmaşa* aşk bu yolda gitmek muħāl ND-37 Ş-79 B-5

Tevāzuda⁷⁶⁸ olmuşam yā rab ‘ināyet⁷⁶⁹ senden olmazsa ND-31 Ş-52 B-11

‘Ākîl⁷⁷⁰ iseñ ey sen gel efendim bahtiyār ol yār bil ND-40 Ş-89 B-5

⁷⁶⁷ Metinde zūhūr şeklindedir.

⁷⁶⁸ Metinde tevzū şeklindedir.

⁷⁶⁹ Metinde ināyet şeklindedir.

⁷⁷⁰ Metinde ākîl şeklindedir.

Tahmin- İhtimal

Lām lāyı terk et ‘ākıl⁷⁷¹ *isen* gel hemān illāya sen ND-2 Ş-2 B-12

Söylesem derdim aña sırdaşım olmaz n’ideyim ND-8 Ş-16 B-4

Ölürsem intikām andan meserret çün olur peydā ND-8 Ş-17 B-4

Yanar *iseñ* yine cenāb u kibriyānıñ ‘aşkına ND-9 Ş-18 B-6

4.2.10 -z

Alışkanlık- Gösterme

Dile *geçmez* gönül selamıñ nāme-i gül gül ND-40 Ş-88 B-3

Yimez idim ‘aşkla olur idim küt lā-yemūt⁷⁷² ND-52 Ş-118 B-4

Alışkanlık, Olgu-Adet/Tasvir

Terk⁷⁷³ etmeyicek elimi mevlā el *girmez* ND-39 Ş-85 B-2

Tahmin-İhtimal/ İmkan

Dñlemez misiñ ‘aceb bu āh u efgānım⁷⁷⁴ nedir şāhım benim ND-47 Ş-106 B-1

Tahmin – İhtimal /Rivayet – İnanmama

Sen bu sır *bulamazsñ* hān gördiñ mi ey şof [i] ND-36 Ş-75 B-5

⁷⁷¹ Metinde:ākıl şeklinde.

⁷⁷² Metinde lā-yemūd şeklindedir.

⁷⁷³ Metinde tārک şeklindedir.

⁷⁷⁴ Metinde efgān şeklindedir.

Sevdüğim gitmezse gelmez mäh-ı peyker⁷⁷⁵ sevgülüm ND-70 Ş-160 B-2

Yetkinlik-Elverirlik

Hı hayāle sığmaz ašlā meskeni mutlak⁷⁷⁶ degül ND-2 Ş-2 B-4

Cemālīñ *görse* rıdvān bakmağa *doymaz* olur tälā ND-7 Ş-13 B-2

‘Aşk ile esrik olan *aymaz* ebed⁷⁷⁷ ND-16 Ş-31 B-11

Geçmeyincek varlığından *olamazsıñ* zül-cenāh ND- 17 Ş-32 B-6

Sen rumūzı ⁷⁷⁸ *añlamazsıñ* neyleyem ben a hıca⁷⁷⁹ ND- 19 Ş-36 B-5

Yetkinlik-Elverirlik/Alışkanlık

Rāh-ı hağdan devr ider beni *utanmaz* bî-hayā’ ND-35 Ş-72 B-4

Hıç *görünmez* oldı velîler noldular annar ‘aceb⁷⁸⁰ ND-38 Ş-80 B-11

İşñ *durmaz* dā’ im pervāz⁷⁸¹ edersıñ ND-39 Ş-84 B-4

Hem imam azām *bilmez* bil mezheb-i efdāle⁷⁸² gir ND-41 Ş-89 B-12

Hemān tezyîñ ider kendin *duyurmaz* kaçdımı ašlā ND-6 Ş-10 B-16

Bir belādır ki cihānda aña *olmaz* bir bedel ND-32 Ş-66 B-3

⁷⁷⁵ Metinde peykār şeklindedir.

⁷⁷⁶ Metinde: mutlak şeklindedir.

⁷⁷⁷ Metinde ebet şeklindedir.

⁷⁷⁸ Metinde rümuz şeklindedir.

⁷⁷⁹ Metinde hocā şeklindedir.

⁷⁸⁰ Metinde aceb şeklindedir.

⁷⁸¹ Metinde pārvāz şeklindedir.

⁷⁸² Metinde mezhebi efdāl şeklindedir.

Uyanmazdım akrânımla düşünürdüm ben hemân ND-32 Ş-66 B-7

İns⁷⁸³ ü melek *uyumaz* uyan şehirlerde⁷⁸⁴ yâ hû ND-60 Ş- 138 B-7

Hû diyen ölmez yolda hiç *kalma* ND-61 Ş-140 B-6

Yetkinlik-Elverirlik/Benzetme

Hâba *varmaz* gözleri leyl ü nehâr⁷⁸⁵ bî-zârı yok ND-38 Ş-81 B-2

Eylenmezsiñ yokdur bir an kararîñ⁷⁸⁶ ND-39 Ş-84 B-2

Yetkinlik, Elverirlik- Olgu, Adet

Bilinmez dost mu düşman mı aña bir kardeşîñ olşa ND-62 Ş- 142 B-7

Bu sevdâ⁷⁸⁷ nice sevdâdır⁷⁸⁸ beni râhat *komaz* aşla ND-62 Ş- 142 B-11

Gören yüzini ne eyler bu fenâ devrini bākî hiç⁷⁸⁹ ND-7 Ş-13 B-5

Ṭâli‘im⁷⁹⁰ küsdi bana âh nideyim *açmaz* ki bāb⁷⁹¹ ND-10 Ş-21 B-3

Korqmaz Allâhdan rezîl lâ-edeb bî-ḥayâ ND-10 Ş-22 B-1

⁷⁸³ Metinde ‘ins şeklindedir.

⁷⁸⁴ Metinde sehâr şeklindedir.

⁷⁸⁵ Metinde nehâr şeklindedir.

⁷⁸⁶ Metinde karar şeklindedir.

⁷⁸⁷ Metinde sâvdâ şeklindedir.

⁷⁸⁸ Metinde sâvdâ şeklindedir.

⁷⁸⁹ Metinde hiç şeklindedir.

⁷⁹⁰ Metinde ṭâlih şeklindedir.

⁷⁹¹ Metinde bab şeklindedir.

Yetkinlik, Elverirlik-Sınırlama

Bana yār *olmaz* hemān-sāzdir aşla ħîlesin ND-35 Ş-72 B-1

Bana yār *olmaz* beni dā'im eder ol āşinā⁷⁹² ND-35 Ş-72 B-4

Nūrîyem dost⁷⁹³ yoluna girdim gerü *dönmem* hemān⁷⁹⁴ ND-35 Ş-72 B-5

Hep gelenner gitti *kalma* çünkü bu 'âlemde⁷⁹⁵ sağ ND-35 Ş-73 B-5

Neyleyem geçdi cihānda masivāyı⁷⁹⁶ *istemem* ND-35 Ş-74 B-2

Yetkinlik, Elverirlik-Sınırlama/ Zümre Oluşturma

Ol ħuda ihsān⁷⁹⁷ eder a' rāfda *kalmaşam* güzel ND-30 Ş-63 B-5

He hidāyet senden *olmaşsa* mülk ü tāca n'idem⁷⁹⁸ ND-2 Ş-3 B-11

Ne kadar pend ü naşîhat itdim *ise* dutmadı ND-9 Ş-19 B-2

Serfirāz *olsam* cihānda⁷⁹⁹ serbülend olmam hemān ND-12 Ş-23 B-16

Nur-ı ħağdan rahmet *olmaşsa* işiñ beyhüdedir ND-23 Ş-45 B-7

Uzlet⁸⁰⁰ idsem men *çıkmasam* daşr[a] ND-44 Ş-99 B-3

⁷⁹² Metinde āşinā' şeklindedir.

⁷⁹³ Metinde dos şeklindedir.

⁷⁹⁴ Metinde hemān şeklindedir.

⁷⁹⁵ Metinde âlem şeklindedir.

⁷⁹⁶ Metinde masivāî şeklindedir.

⁷⁹⁷ Metinde ihsān şeklindedir.

⁷⁹⁸ Metinde: nidem şeklindedir.

⁷⁹⁹ Metinde cihān şeklindedir.

⁸⁰⁰ Metinde üzlet şeklindedir.

DEVREKÂNİLİ MUHAMMED NÛRÎ DİVANI

(Trans'kripsiyonlu Metin)

[1]

Hazā Dîvān ü Muḥammed Nūrî İsmühü's-sanî Melik Tâcü's Sa'dî ed-
Devrekânî

Şiir 1

Bismillâhi'r-raḥmāni'r-raḥîm

Fā 'ilâtün Fā 'ilâtün Fā 'ilâtün Fā 'ilün

1. Evvelā Allāh adıyla açalım bu kenzi biz
Tā ezel⁸⁰¹ bildik bu lā ilāhe illāllāh biz
2. Allāh adıyla tamām olur bizim enfāsumuz
Şu gibi çağlar gideriz Allāh Allāh deyü biz
3. Vardır ol birliğine ašlā anîñ yoḡdur zevāl
Evvel aḡîr birlemişüz ol ulu ḡallākı biz
4. Yoḡ idi bu kā' ināt çün kāf nūna nūn oldu var
Tā elest bezminde ḡulluḡda idik raḡmān⁸⁰² biz
5. Yā cevād⁸⁰³ u ḡayy ḡayyüm bi-zevāl lā-mekān
Mücrimiz⁸⁰⁴ geldik meded ḡıl sen ḡanî ḡufrān⁸⁰⁵ biz
6. Maḡfiret ḡıl sen bize řānuña lāyık maḡfiret
Rū siyāhımızla geldik sen ḡanî sultāna⁸⁰⁶ biz

⁸⁰¹ Metinde eōel şeklindedir.

⁸⁰² Metinde raḡmān şeklindedir.

⁸⁰³ Metinde cāvād şeklindedir.

⁸⁰⁴ Metinde mücrim şeklindedir.

⁸⁰⁵ Metinde ḡufrān şeklindedir.

⁸⁰⁶ Metinde: şultan şeklindedir.

7. Ol ḥabîbiñe bağışla bu mülk ü tāci⁸⁰⁷ ve ihvānın k̄amu
Yüz duṭub geldik meded k̄ıl sen ḡanî sultāna⁸⁰⁸ biz

Şiir 2

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Elif Allāh zātına yoḡdur zevāl aṣlā anıñ
Be bidāyet menziline şormasun aṣlā anıñ⁸⁰⁹
[2]
2. Te temennî et⁸¹⁰ taşavvur etme⁸¹¹ zātına anıñ yoḡdur zevāl
æ åenā var olşun zātını z̄ikr⁸¹² ile anıñ
3. Cim cemālin görmek ister cümle eşyā āh çeker
Ḥa ḥayātı müstaḡimdir⁸¹³ cümle⁸¹⁴ eşyā da anıñ⁸¹⁵
4. Ḥı ḥayāle sıḡmaz aṣlā meskeni muṭlaḡ⁸¹⁶ degül
Dal devādır derdlere ismini öikr⁸¹⁷ etmek anıñ⁸¹⁸
5. Zel zātını inkār eden bulmaz ḥayāt-ı cāvidān⁸¹⁹
Ra riyā olmaz ki zātına zehid ile anıñ⁸²⁰
6. Ze zevāl⁸²¹ olmaz anıñ birliğine varlığına
Sin sa'ādet bulmaz inkār eyleyen zātına anıñ⁸²²
7. Şın şeqāvetde ḡalur dirliğini inkār eden

⁸⁰⁷ Metinde ṭac şeklindedir.

⁸⁰⁸ Metinde: şultan şeklindedir.

⁸⁰⁹ Metinde: 'anın şeklinde yazılmıştır.

⁸¹⁰ Metinde: temenni ed şeklindedir.

⁸¹¹ Metinde: tasavvur edme şeklindedir.

⁸¹² Metinde z̄ikr şeklindedir.

⁸¹³ Metinde: müstaḡim şeklindedir.

⁸¹⁴ Metinde: cümle şeklindedir.

⁸¹⁵ Metinde: 'anın şeklindedir.

⁸¹⁶ Metinde: muṭlaḡ şeklindedir.

⁸¹⁷ Metinde zikr şeklindedir.

⁸¹⁸ Metinde: 'anıñ şeklindedir.

⁸¹⁹ Metinde: cāvidan şeklindedir.

⁸²⁰ Metinde: 'anıñ şeklindedir.

⁸²¹ Metinde: zevāl şeklindedir.

⁸²² Metinde: 'anıñ şeklindedir.

Şad şadâkatle muğîm⁸²³ ol ismini yâd et⁸²⁴ anî⁸²⁵

8. Dad dâlâlet fâ'ili⁸²⁶ olma şahın gönlün kendine hemân
Tı taḥâretle⁸²⁷ diliñden ḳoyma öâtın⁸²⁸ anî⁸²⁹
9. Zı zühür⁸³⁰ itse tecellî gönlün 'âşıklarıñ
'Ayın 'alâmet-i 'âşıka⁸³¹ çün vuşlata 'aşkı anî⁸³²
10. Ğayın ğufrîn dâl bahr-i 'aşkıñ müktefî⁸³³ olma hemân
Fe fedâ etmek gerekdür dost⁸³⁴ yolunda sen cānuñ
11. Kaf kanâ'at⁸³⁵ ed ḥudāniñ⁸³⁶ virdügi ni'metlere⁸³⁷
Kef kerem iste hemân sen zât-ı pākinden⁸³⁸ anî⁸³⁹
12. Lām lâyı terk et 'âkil⁸⁴⁰ i sen gel hemân illāya sen
Mim Muḥammed Muştafâ mi'râcına⁸⁴¹ fikr⁸⁴² et anî⁸⁴³
13. Nun nebîler ḥâtemidir ol Resûl-i⁸⁴⁴ Kibriyâ
Vav velâyetden büyükdür mu'cizâtı⁸⁴⁵ çün anî⁸⁴⁶

⁸²³ Metinde: muğîm şeklidir.

⁸²⁴ Metinde: yâd ed şeklidir.

⁸²⁵ Metinde: 'anın şeklidir.

⁸²⁶ Metinde: Fâ'ili şeklidir.

⁸²⁷ Metinde: taḥâredle şeklidir.

⁸²⁸ Metinde: zâtın şeklidir.

⁸²⁹ Metinde: 'anın şeklidir.

⁸³⁰ Metinde: zühür şeklidir.

⁸³¹ Metinde: 'alâmeti 'aşık şeklidir.

⁸³² Metinde: 'anıñ şeklidir.

⁸³³ Metinde: müktefî şeklidir.

⁸³⁴ Metinde: dos yoluna şeklidir.

⁸³⁵ Metinde: kanâhad şeklidir.

⁸³⁶ Metinde: ḥudāniñ şeklidir.

⁸³⁷ Metinde: niğmetlere şeklidir.

⁸³⁸ Metinde: zâtı pākinden şeklidir.

⁸³⁹ Metinde: 'anıñ şeklidir.

⁸⁴⁰ Metinde: âkil şeklidir.

⁸⁴¹ Metinde: mi'râcına şeklidir.

⁸⁴² Metinde: fikr şeklidir.

⁸⁴³ Metinde: 'anın şeklidir.

⁸⁴⁴ Metinde: Resûli kibriyâ şeklidir.

⁸⁴⁵ Metinde: mücizâtı şeklidir.

⁸⁴⁶ Metinde: 'anıñ şeklidir.

Şiir 3

1. He hidāyet senden olmazşa mülk ü tāca n'idem⁸⁴⁷
Lam elif ye yaq̄in olmaz bu kemter 'aciziñ⁸⁴⁸ yolu saña

(Yessir lenā)

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

2. Ol elif q̄addiñde görünür celāl-i kibriyā
Gökyüzünde görünce māhtāb eyler hayā
3. Ceşm-i āhuñdan görünür ol Süleymān-ı cihān
Dostlarıñ⁸⁴⁹ koq̄usuna 'āşıklarıñ nice toya
4. Dişleriñ şu'lesine⁸⁵⁰ 'āşık bütün bu kā' ināt
Dürr ü meknūndan mıdur 'aceb 'anı kimler şaya
5. 'Arş-ı a 'zamdan mükerrem ol nübüvvet hātemiñ
'Aşkıñ ile esir⁸⁵¹ olup 'aşıkın nice yā
6. Ol q̄alem parmaklarıñ medhinden 'āciz kā' ināt
Cümle mülk hāk-i pāyiñde seniñ q̄anad yaya
- [3]
7. Yed-i mübārek layihānı⁸⁵² medh idemez bu kā' ināt
Yā Resūlallāh şefā'at kııl bu kemter Nürîye

Şiir 4

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. 'Āşık-ı şādık⁸⁵³ muhibb-i⁸⁵⁴ muştafasıñ sen emîr

⁸⁴⁷ Metinde: nidem şeklindedir.

⁸⁴⁸ Metinde: āciz şeklindedir.

⁸⁴⁹ Metinde: dosların şeklindedir.

⁸⁵⁰ Metinde: şuglesine şeklindedir.

⁸⁵¹ Metinde: esirin şeklindedir.

⁸⁵² Metinde: lahyañı şeklindedir.

⁸⁵³ Metinde: şādık şeklindedir.

⁸⁵⁴ Metinde: muhibbi şeklindedir.

Şıddîk-ı ekber-i bî-riyâ mültekâşîñ⁸⁵⁵ sen emîr

2. Hân ü mâlîñdan geçüp oldun muhibb-i hândan
Hem refîk-i aħmed için ya şafâ şafâşîñ sen emîr
3. Hâk-i⁸⁵⁶ pâyîñ tozı iksîr⁸⁵⁷ oldu cümle⁸⁵⁸ ümmete
Hicret-i peygamberi⁸⁵⁹ ile zî 'atâşîñ sen emîr
4. Çok serencâm çekdiñ ol şâh-ı risâletle bile
Kenz-i 'irfân⁸⁶⁰ din yolunda cân fedâşîñ sen emîr
5. Bu mülk ü tâc kemteriñ medhinden 'âcîzdir⁸⁶¹ n'idem
Merhamet bâbında dâ' im hem 'atâşîñ⁸⁶² sen emîr

Şiir 5

Fâ 'ilâtün Fâ 'ilâtün Fâ 'ilâtün Fâ 'ilün

1. Fâruğ ismiyle 'adâlet tahtına başdı 'Ömer
Hışmula kahr eyleyüp düşmenleri⁸⁶³ kesdi 'Ömer
2. Hem 'Ömer bi'at edince buldu bu dîn kuvveti
Yürüyüp heybetle beyte puçları kırdı 'Ömer
3. Hem hicrde oldu ikinci ayurub bâtıl
Bî-şeşâb⁸⁶⁴ dîn düşman serdârların kesdi 'Ömer
4. Çok fütühât⁸⁶⁵ oldu ol dem buldı islâm kuvveti
Kayseriyye kurudu tomarlarıñ kesdi 'Ömer

⁸⁵⁵ Metinde: şıddîk ekbâr mültekâ şeklindedir.

⁸⁵⁶ Metinde: hâki şeklindedir.

⁸⁵⁷ Metinde: iksir şeklindedir.

⁸⁵⁸ Metinde: cümle şeklindedir.

⁸⁵⁹ Metinde: peygamber şeklindedir.

⁸⁶⁰ Metinde: irfân şeklindedir.

⁸⁶¹ Metinde: âcîz şeklindedir.

⁸⁶² Metinde: 'atâ'sîñ şeklindedir.

⁸⁶³ Metinde: düşmenleri şeklindedir.

⁸⁶⁴ Metinde: bî-şeşâb şeklindedir.

⁸⁶⁵ Metinde: fütühât şeklindedir.

5. N'ola yā rāb yüzimi sürsem āyağına anıñ
Nice dîn düşmannarıñ zünnārını kesdi 'Ömer

Şiir 6

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Sen hicrde olduñ üçüncü emîrû'l mü' minîn
Peyğamberiñ⁸⁶⁶ dāmād-ı pākisiñ emîrû'l mü' minîn
2. Şāniña zinnūr dedi ins ü melek hem mü'minin
Cem'i kırā'at⁸⁶⁷ sensiñ ey şāh-ı emîrû'l-mü' minîn
3. Āh n'olā görsem yüzüñi pāyine sürsem yüzüm
Sevmişem cāndan seni 'Oāmān emîrû'l-mü' minîn
4. Sen şehid olduñ kelāmullāhiñ üstünde veli
Dîn yolunda cān fedā etdiñ emîrû'l-mü' minîn
- [4]
5. Zātıña⁸⁶⁸ düşman olannar görseler uqub⁸⁶⁹ gerek
Haq yanında sevgülisiñ sen emîrû'l-mü' minîn
6. Men mülk tēc-ı⁸⁷⁰ gedāyım senden ihsān⁸⁷¹ umarım
Çün şehāvet ma'deni sensiñ emîrû'l-mü' minîn

Şiir 7

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Yār-ı şādık Muştafā-yı Murtażāşıñ⁸⁷² yā 'Alî
Haydar-ı kerrār⁸⁷³ veliyy ü Murtażāşıñ⁸⁷⁴ yā 'Alî

⁸⁶⁶ Metinde:peyğamberiñ şeklindedir.

⁸⁶⁷ Metinde: kırā'at şeklindedir.

⁸⁶⁸ Metinde: õāt şeklindedir.

⁸⁶⁹ Metinde: uqb şeklindedir.

⁸⁷⁰ Metinde: tēc şeklindedir.

⁸⁷¹ Metinde: ihsān şeklindedir.

⁸⁷² Metinde: yārı şādık mūrtażā şeklindedir.

⁸⁷³ Metinde: kerrar şeklindedir.

⁸⁷⁴ Metinde: mūrtażā şeklindedir.

2. Vāris-i peygamber olduñ 'ilm ü hikmet⁸⁷⁵ sendedir
Rehberî kân-ı zî-mahfî⁸⁷⁶ Murtażāşîñ⁸⁷⁷ yâ 'Alî
3. Nice erler ser-nügün oldu eliñde ey velî
Haydar oldu nām-ı pākiñ⁸⁷⁸ murtażāşîñ⁸⁷⁹ yâ 'Ali
4. Yerde gökde lâfta döndi seniñ çün şāniña
Şāh-ı⁸⁸⁰ kevser-i vefıyyü murtażāşîñ yâ 'Ali
5. Tîğ-i⁸⁸¹ kahrıñdan 'adūlar⁸⁸² münkariz⁸⁸³ oldular
Tañrı arslanı velîyü murtażāşîñ⁸⁸⁴ sen
6. Nūrî kemter-i 'āciziñdir⁸⁸⁵ sen yetiş feryādıma
Feyz-i ihsāniñ⁸⁸⁶ umarız mültekāşîñ⁸⁸⁷ yâ 'Ali

Şiir 8

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Bize hağdan bir büyük devlet-i 'uzmā halîfe
Ehl-i islām güneşi ol bize no 'mā⁸⁸⁸ halîfe
2. Cümle şāhlar başınıñ ser-tācıdır ol şāhımız

⁸⁷⁵ Metinde: hikmet şeklindedir.

⁸⁷⁶ Metinde: kân zî-mahfîf şeklindedir.

⁸⁷⁷ Metinde: mūrtażā şeklindedir.

⁸⁷⁸ Metinde: nām-u pākiñ şeklindedir.

⁸⁷⁹ Metinde: mūrtażā şeklindedir.

⁸⁸⁰ Metinde: şāhî şeklindedir.

⁸⁸¹ Metinde: tîğî şeklindedir.

⁸⁸² Metinde: adūlar şeklindedir.

⁸⁸³ Metinde: münkariz şeklindedir.

⁸⁸⁴ Metinde: murtażā şeklindedir.

⁸⁸⁵ Metinde: āciz şeklindedir.

⁸⁸⁶ Metinde: ihsān şeklindedir.

⁸⁸⁷ Metinde: mültekāşîñ şeklindedir.

⁸⁸⁸ Metinde: noğmā şeklindedir.

Ehl-i islāmın dilinde ism esmā-i ḥalîfe

3. Milletin murğî gibi kanatlarıyla setreder
Merḥamet bābında yektādır o bāba ḥalîfe
4. Ḥāk-i pāyiñde esîr olsun kullar cümlesi⁸⁸⁹
Hem şehînşāh-ı cihān⁸⁹⁰ olşun o sultān⁸⁹¹ ḥalîfe
5. Düşmanın qahrıyla yā rāb kııl du‘āmuz⁸⁹² mucîb
Giydi başına ‘adālet t̄ā a‘lā ḥalîfe
6. Ver vücūdınā ‘aniñ⁸⁹³ şih̄hat kerem kııl sen ḥudā⁸⁹⁴
Saltanatda⁸⁹⁵ cümleden olşun ki a‘lā⁸⁹⁶ ḥalîfe
7. Hem hükümde⁸⁹⁷ yekdil olsun⁸⁹⁸ Hızır’a⁸⁹⁹ var kııl aña
Kā’ ināta mazhar olsun kenz-i bālā⁹⁰⁰ ḥalîfe
8. Kendine yār eyle yā rab mîr-i mîrān cümlesin⁹⁰¹
Şun‘-ı k̄udretle⁹⁰² bize ḥilqatde mevlā-yı ḥālîfe
9. Sen ‘aceb uşanma mısıñ dîl uzatırsıñ ağa
Kendisinden ḥükmider şanma ḥükm mevlā ḥalîfe⁹⁰³

⁸⁸⁹ Metinde: cümle şeklindedir.

⁸⁹⁰ Metinde: cihān şeklindedir.

⁸⁹¹ Metinde: sultan şeklindedir.

⁸⁹² Metinde: du‘āmuz şeklindedir.

⁸⁹³ Metinde: ‘aniñ şeklindedir.

⁸⁹⁴ Metinde: ḥūda şeklindedir.

⁸⁹⁵ Metinde: saltanatda şeklindedir.

⁸⁹⁶ Metinde: āla şeklindedir.

⁸⁹⁷ Metinde hükümde şeklindedir.

⁸⁹⁸ Metinde olşun şeklindedir.

⁸⁹⁹ Metinde vezin gereği hızır şeklindedir.

⁹⁰⁰ Metinde kenz-i bālā şeklindedir.

⁹⁰¹ Metinde cümlesin şeklindedir.

⁹⁰² Metinde şun‘î k̄udretle şeklindedir.

⁹⁰³ Kendisinden ḥükmider şanma anı sen ḥükm mevlā ḥalîfe şeklindedir.

10. Hem emîrû'l mü'minîndür dîn-i islâm diregi
İstemez hâşâ bu dîni yıkmak aşlâ halîfe
11. Ey melik tâc⁹⁰⁴ sen du 'â'⁹⁰⁵ et bâğı ƙalşun sultâna⁹⁰⁶
Sibândur milletiñ üstünde hâlâ⁹⁰⁷ halîfe

[5]

Şiir 9

Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün

1. Amân⁹⁰⁸ yâ rab günâhım⁹⁰⁹ çok benim estağfurullâh
Günâhlar⁹¹⁰ 'afv⁹¹¹ eden sensiñ amân⁹¹² estağfurullâh
2. Ƙapuña gelmişem dağlar gibi cürmüm amân⁹¹³ yâ rab estağfurullâh
Haţâ benden 'aţâ senden hemân estağfurullâh
3. Seniñ havfiñ beni dil-hün⁹¹⁴ eder ey ƙâdir ü ƙayyüm
Varup derdim nâdâna demen estağfurullâh
4. Seniñ luţfiñ gibi yoğdur benim derdime
Demen hâziƙa⁹¹⁵ hiç⁹¹⁶ derdim amân⁹¹⁷ estağfurullâh
5. Derünüm doldu âteşle geceler yoğ benim uyğum
Yüz cismim çıkar başdan duman estağfurullâh

⁹⁰⁴ Metinde tâc şeklidir.

⁹⁰⁵ Metinde dū' ā şeklidir.

⁹⁰⁶ Metinde şultana şeklidir.

⁹⁰⁷ Metinde hâlâ şeklidir.

⁹⁰⁸ Metinde 'amân şeklidir.

⁹⁰⁹ Metinde günâh şeklidir.

⁹¹⁰ Metinde günâh şeklidir.

⁹¹¹ Metinde 'af şeklidir.

⁹¹² Metinde 'amân şeklidir.

⁹¹³ Metinde 'amân şeklidir.

⁹¹⁴ Metinde dîl-hün şeklidir.

⁹¹⁵ Metinde hâziƙa şeklidir.

⁹¹⁶ Metinde heç şeklidir.

⁹¹⁷ Metinde amân şeklidir.

6. apuda gelmişem bir ‘aciz-i⁹¹⁸ kemter uluğam ben
Seniň ihřanıña⁹¹⁹ yokdur zamān estaęfurullāh
7. Beni bir nuřfeden⁹²⁰ halk eylediň men mücrimem⁹²¹ yā rab
Ecel geldikde yokdur hiç⁹²² amān⁹²³ estaęfurullāh
8. Mülk ü tācem⁹²⁴ arıyup aldım bu vaşanda men
Seniň orhuñlā řu hālim yamān estaęfurullāh

şiir 10

Fe ‘ū lün Fe ‘ū lün Fe ‘ū lün Fe ‘ul

1. řu dūnyāya⁹²⁵ geldik dönüp gitmeye
řalāt ile selām edā etmeye
Cānumuz mālumuz fedā etmeye
2. Ağla göñül ağla bařıña ağla
Mürüvvetsüz⁹²⁶ dūnyā⁹²⁷ gel çeñem baęla
3. Ecel yaşduğunda belim büküldi⁹²⁸
İliklerim kemiklerden söküldi
Yüzüm řolup gözüm nūrı döküldi
4. Ağla göñül ağla bařıña ağla
Mürüvvet ü⁹²⁹ dūnyā⁹³⁰ gel çeñem baęlā

[6]

⁹¹⁸ Metinde aciz şeklindedir.

⁹¹⁹ Metinde ihřān şeklindedir.

⁹²⁰ Metinde nuşfeden şeklindedir.

⁹²¹ Metinde mücrim şeklindedir.

⁹²² Metinde hiç şeklindedir.

⁹²³ Metinde ‘amān şeklindedir.

⁹²⁴ Metinde tāc şeklindedir.

⁹²⁵ Metinde dūnyā řeklindedir.

⁹²⁶ Metinde mürüvvet şeklindedir.

⁹²⁷ Metinde dūnyā řeklindedir.

⁹²⁸ Metinde büküldü şeklindedir. Kafiye gereği büküldi olarak yazıldı.

⁹²⁹ Metinde mürüvvet şeklindedir.

⁹³⁰ Metinde dūnyā řeklindedir.

5. ‘Azrā’ ʾil⁹³¹ elinde ŧu katl-i cānım
Sevgülü ƙardāŧım ƙanı evlādım
Ħani mālım mülküm⁹³² benim ‘ıyālım⁹³³
6. Ağla göñül ağla başıña ağla
Mürüvvetsüz⁹³⁴ ā dūnyā⁹³⁵ gel ƙeñem bağlā
7. Muşallā⁹³⁶ daşında beni görsünler
Cümle⁹³⁷ dostum⁹³⁸ benden ‘ibret⁹³⁹ alsunlar
Namāzımu şaf şaf olup ƙılsunlar
8. Ağla göñül ağla başıña ağla
Mürüvvetsüz⁹⁴⁰ ā dūnyā⁹⁴¹ gel ƙeñem bağlā
9. Ƙabrim ƙazın benim yolun üstüne
Benden selām ediñ cümle⁹⁴² dostuma⁹⁴³
Bir avuç toprağı atın üstüme
10. Ağla göñül ağla başıña ağla
Mürüvvetsüz⁹⁴⁴ a dūnyā⁹⁴⁵ gel ƙeñem bağla
11. Münker⁹⁴⁶ nekir geldi cevāb vermeli
Su’ āline cevābın⁹⁴⁷ bilmeli

⁹³¹ Metinde Azrā ‘ ʾil ŧeklindedir.

⁹³² Metinde mülk ŧeklindedir.

⁹³³ Metinde ıyāl ŧeklindedir.

⁹³⁴ Metinde müruvvet ŧeklindedir.

⁹³⁵ Metinde dūnyā ŧeklindedir.

⁹³⁶ Metinde mūşalla ŧeklindedir.

⁹³⁷ Metinde cūmlā ŧeklindedir.

⁹³⁸ Metinde dosdum ŧeklindedir.

⁹³⁹ Metinde ‘ibrāt ŧeklindedir.

⁹⁴⁰ Metinde müruvvet ŧeklindedir.

⁹⁴¹ Metinde dūnyā ŧeklindedir.

⁹⁴² Metinde cūmlā ŧeklindedir.

⁹⁴³ Metinde dosduma ŧeklindedir.

⁹⁴⁴ Metinde müruvvet ŧeklindedir.

⁹⁴⁵ Metinde dūnyā ŧeklindedir.

⁹⁴⁶ Metinde münkîr ŧeklindedir.

⁹⁴⁷ Metinde cāvab ŧeklindedir.

Şırāt-ı⁹⁴⁸ mîzân anda hisâb⁹⁴⁹ görmeli

12. Nūrî destgiriñ hazret-i rahmân⁹⁵⁰
Raḥmet deryâşına daldurşun hemân⁹⁵¹
Yâ şâh-ı risâlet yetiş el amân⁹⁵²

13. Ağla göñül ağla başıña ağla
Mürüvvetsüz⁹⁵³ â dünyâ⁹⁵⁴ gül çekem bağlâ

Şiir 11

Mefâ 'ilün Mefâ 'ilün Mefâ 'ilün Mefâ 'ilün

1. Uyan gâfil seni aldatmasun dünyâ
Yakañı al elinden kim seni aldatmasun dünyâ⁹⁵⁵
2. Ne lâzım taht-ı tâc olmak beş on fânî 'âlemde
Yeter bir hırğa⁹⁵⁶ bir loğma seni aldatmasun dünyâ
3. Hemân tezyî'n ider kendin duyurmaz kışşasını aşlâ
Tutar piş-i kabzadan⁹⁵⁷ atar seni aldatmasun dünyâ
4. Güreşme pehlivândır ol gücün yetmez seniñ zîrâ
O bir 'ayâr qadardır seni aldatmasun dünyâ
5. Bu Nūrî kemteri yâ râb şaķın mekr ü belâsından
Meni hıfz eyle sen yâ rab amân⁹⁵⁸ aldatmasun dünyâ

[7]

Şiir 12

Fâ 'ilâtün Fâ 'ilâtün Fâ 'ilâtün Fâ 'ilün

⁹⁴⁸ Metinde şırat şeklindedir.

⁹⁴⁹ Metinde hisâb şeklindedir.

⁹⁵⁰ Metinde hazretî şeklindedir.

⁹⁵¹ Metinde hemân şeklindedir.

⁹⁵² Metinde 'amân şeklindedir.

⁹⁵³ Metinde mürüvvet şeklindedir.

⁹⁵⁴ Metinde dünyâ şeklindedir.

⁹⁵⁵ Metinde dünyâ şeklindedir.

⁹⁵⁶ Metinde hırğa şeklindedir.

⁹⁵⁷ Metinde piş-i 'abza şeklindedir.

⁹⁵⁸ Metinde 'amân şeklindedir.

1. Kevkeb şanki baksa māhtāb eyler ḥayā
Nīm nigāhından şems āh eyleyüb eyler ḥayā
2. İftihār eyler vücūduñla seniñ kevn ü mekân
Görse rıdvān vechini āh eyleyüp eyler ḥayā
3. On sekiz biñ ‘ālemiñ⁹⁵⁹ seniñ ḥaқиkat ma‘deni
İştiyākından⁹⁶⁰ seniñ ol nüh felek⁹⁶¹ eyler ḥayā
4. Cennet içre hem seniñ ‘aşkıñla çağlar selsebîl
Bāş koyup pāyında tesnîm āh idüp eyler ḥayā
5. Nürî’ niñ günāhı dağlardan büyükdür ey ḥabîb
Şöyle mücrim ümmetiñim senden ol eyler ḥayā

Şiir 13

Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün

1. Seḥer vaқtinde gülşende şalınur kāmēt-i bālā⁹⁶²
Hemān қаşları şîr u tār yüzünden görünür leylā
2. Celālinden қуşанır қан hemān ol şîr u ejderhā
Cemālîñ görse rıdvān bakmağa doymaz olur tālā
3. Hemān bedenim nigāh itse gökler tār u mār eyler
Anıñ ‘āşıklarına çok şabır virsün ğanî mevlā
4. Dili debrense dudāğı⁹⁶³ oқur (ve’ş-şemsü ve’t-tîni)
Anı aḥsen-i şüretde yaratmışdı ol ğanî mevlā

⁹⁵⁹ Metinde ‘alem şeklindedir.

⁹⁶⁰ Metinde iştiyāk şeklindedir.

⁹⁶¹ Metinde nüh felek şeklindedir.

⁹⁶² Metinde kāmēti bālā şeklindedir.

⁹⁶³ Metinde dud‘arı şeklindedir.

5. Gören yüzini ne eyler bu fenā devrini bākî hîç⁹⁶⁴
Görenler ol kerem kânı olur kemāl ile bālā
6. Görüp Nūrî' de bu āhı te'accub etme ey bülbül
Gülün sevdası başında göziñden kan akar hālā

Şiir 14

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Gelmedi birkaç gün oldu dil fikārım bize darğun⁹⁶⁵ ğālibā⁹⁶⁶
Benden özge yāri vardır ana şarkın ğālibā⁹⁶⁷
2. İnce fikirli cihānda⁹⁶⁸ aña beñzer az olur
Yan bağışından bilinir bize darğın⁹⁶⁹ ğālibā
3. Hem siyāh zülfin nikāb itmiş cemāli örtüli
Vechine bağ dil⁹⁷⁰ perişān bize darğın⁹⁷¹ ğālibā
4. Bizden aña söz götürmüş ol münāfık-ı bî-ḥayā⁹⁷²
Añladım kaç çatma senden bize tarğın⁹⁷³ ğālibā
5. Çünkü pek nāzik mecāzdır öerreden⁹⁷⁴ hile sezer
Benden artık aşkı vardır o da şarkın ğālibā
6. Nūrî āh etdikçe dilber kendini gizler hemān
Dürlü buruğ huyları var gönli kırğın⁹⁷⁵ ğālibā

[8]

Şiir 15

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

⁹⁶⁴ Metinde hiç şeklindedir.

⁹⁶⁵ Metinde darğun şeklindedir.

⁹⁶⁶ Metinde ğālibā şeklindedir.

⁹⁶⁷ Metinde kālībā şeklindedir.

⁹⁶⁸ Metinde cihān şeklindedir.

⁹⁶⁹ Metinde tarğın şeklindedir.

⁹⁷⁰ Metinde dil şeklindedir.

⁹⁷¹ Metinde tarğın şeklindedir.

⁹⁷² Metinde münāfıkı bî-ḥayā şeklindedir.

⁹⁷³ Metinde tarğın şeklindedir.

⁹⁷⁴ Metinde zerre şeklindedir.

⁹⁷⁵ Metinde kırğın şeklindedir.

1. Yetiřmez mi benim āhım ‘an-ķarīb yā hū saña
Devr ider bu bî-řumārūm ‘an-ķarīb yā hū saña
2. Ƙaddiñi bālāda görme şalınub tāvus gibi
‘Acziñi bilmek güzeldir ‘an-ķarīb yā hū saña
3. Nefsiñe yār olma řāhım bî-hevādır bu heves⁹⁷⁶
Çün ecel geldi yaķındır ‘an-ķarīb yā hū saña
4. Ƙalmadı bāzūda kuvvet geçdi rüzgār hemān
Lā mekāndan gelir bir ün ‘an-ķarīb yā hū saña
5. Nūrî başıña ķopar bir gün vaveylā⁹⁷⁷ seniñ
Bir uzaķ sefer gelir bil ‘an- ķarīb yā hū saña

Şiir 16

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. İltifāt-ı dilberüñ āz bî-vefādır ğālibā
Hālîme raħm eylemez hiç bî-vefādır ğālibā
2. Men anıñ pervānesiyim göñlüm ister yanmağı
Derd-i hicriyle yanarsam bî-vefādır ğālibā
3. Görmemiş hiç⁹⁷⁸ ‘aşķ nedir ‘āşık nedir bilmez anı
Her işi nādāna beñzer bî-vefādır ğālibā
4. Söylesem derdim aña sırdaşım olmaz n’ideyim
‘Arza hācet yoķdur amma bî-vefādır ğālibā
5. Nūrî řabr it derdiñe dermān olan ħallāķa baķ
Hāķdan artuķ cümlesi hep bî-vefādır ğālibā

Şiir 17

⁹⁷⁶ Metinde hāves şeklindedir.

⁹⁷⁷ Metinde vahveylā şeklindedir.

⁹⁷⁸ Metinde hiç şeklindedir.

Mefā'îlün
Mefā 'îlün Mefā 'îlün Mefā 'îlün Mefā 'îlün

1. Muḥarrem ayı girdikde gönülde ğam olur peydā
Kaçan vaḳ'a-yı kerbelā gelir gönülümde aĝrılar olur peydā
2. Yezîdiñ nām-ı iḳbāline gönül hiç⁹⁷⁹ istemez yā rab
Hüseyniñ derdi āh ile yürekde dāĝ olur peydā
3. O şāhı eyledi şehîd şusuz ol diḳkân-ı bî-ḥayr
Anıñ zulm ü siteminden yürekde ḥün olur peydā
4. Dilerim ey kerîm mevlām şerri ver baña yarın
Ölürsem intikām andan meserret çün olur peydā
5. Ne ḥā' indir ne zālildir yezîd-i bî-edeb müdbir
Anıñ zulm ü fesādından sînemde⁹⁸⁰ nārā olur peydā
6. Şehîd olan o demde on dört ma 'şüm u pāk⁹⁸¹ idi
Gidersiñ sen o siccîne makamıñ nār olur peydā
7. Ḥazırlatdı⁹⁸² seniñ çün ol saḳarda dürli 'azāblar
Mülk ü tāc saña yeter anda biñ belā olur peydā

Şiir 18

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. 'Andelîb āh eder gülşende⁹⁸³ dîldār 'aşḳına
Her⁹⁸⁴ seḳer gelür bana aĝlar o gülşende⁹⁸⁵ 'aşḳına
- [9]
2. 'Andelîb var git bana derdim yeter derdçi misin

⁹⁷⁹ Metinde hiç şeklidir.

⁹⁸⁰ Metinde sînem şeklidir.

⁹⁸¹ Metinde pak şeklidir.

⁹⁸² Metinde ḥazırlatdı şeklidir.

⁹⁸³ Metinde gülşende şeklidir.

⁹⁸⁴ Metinde her şeklidir.

⁹⁸⁵ Metinde gülşen şeklidir.

- Şad hezārān⁹⁸⁶ derde şoğma beni Allāh ‘aşkına
3. Gül seni etmiş esîr-i⁹⁸⁷ bî-devāsîñ ey hümā
Sen bu gülden ne görürsiñ sübhān⁹⁸⁸ ‘aşkına
4. Gel çevir evrāğı sıbyān⁹⁸⁹ dersini geç ey hümā
Āh edüb beyhüde bîdār olma evrāk‘aşkına
5. Gül⁹⁹⁰ dalında kendüñi şolutma ey bî-ğāre sen
Geçen cezādan tut bu pendim ulu mevlā ‘aşkına
6. Men mülk ü tācem şana pend ü naşîhat eyledim
Yanar iseñ yine cenāb u kibriyāñiñ ‘aşkına
7. Dil fikārım dil qarîb itme merām vir baña
Dil tamuda dil nüvāzet dil nihādım ver baña
8. Dil-i sāz u dilsitānlığıma⁹⁹¹ yakışur zatiña
Sen duğul itme şikestim gel murādm vir baña
9. Rūh-ı efzāsîñ⁹⁹² efendim virme âıklet rūhuma
Münserih⁹⁹³ it nā-mizācım sen nişādım vir baña
10. Rū siyāhımla gelüp kapuñda boynum egmişim
Mücrimem men merhamet kııl i‘timādım ver bana
11. ‘Ācizem men firqatiñle gönüm eylemez nidem

⁹⁸⁶ Metinde şat hezārān şeklindedir.

⁹⁸⁷ Metinde esîri şeklindedir.

⁹⁸⁸ Metinde sübhān şeklindedir.

⁹⁸⁹ Metinde şübyān şeklindedir.

⁹⁹⁰ Metinde gül şeklindedir.

⁹⁹¹ Metinde dîli sâz-dilistan şeklindedir.

⁹⁹² Metinde rûh-ı efzâ şeklindedir.

⁹⁹³ Metinde münserih şeklindedir.

Ṭālibim iki degildir bir murādım⁹⁹⁴ vir baña

12. Men faḫîrem⁹⁹⁵ ḳalmanı sermāye-i nutḳa eâer⁹⁹⁶
Teşnedir dil 'aşḳ şarābın āh efendim vir baña

13. Ḥastalandım derd-i hicr ile⁹⁹⁷ beni ağlatma gel
Nūrî derdiñ ile iñlersin necātım vir baña

Şiir 19

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Çok vaḳitdir semtimüzden geçdi ol bî-vefā
Ülfet-i aḡyāra beñzer bî-vefādır bî-vefā

2. Ne ḳadar pend ü naşîḫat itdim ise dutmadı
Dutmadı aşlā naşîḫat bî-vefādır bî-vefā

3. Beni gördükde hemān 'ahd⁹⁹⁸ ile peymāndır işi
Gizlice aḡyāra gerdān emdirir ol bî-vefā

[10]

4. Rengi yoḳdur her görüşde biñ te'vîl⁹⁹⁹ oḳur baña
Böyle 'ayār ḫîlesin sezdürmez aşlā bî-vefā

5. Yüzüñi gördükce titrer 'aşḳını izḫār eder
Ḥālbuki göñlünde biñ maḫbûb vardur bî-vefā

6. Nūrî bul sen kendine bir muḫibb-i şadıḳān
Meclis-i aḡyāra gitme bî-vefādır bî-vefā

Şiir 20

Ḳāfiye-i Ba

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün

1. Eser bir riḫ-i ṭayyibe her¹⁰⁰⁰ vaḳti amān yā rab

⁹⁹⁴ Metinde mūrād şeklindedir.

⁹⁹⁵ Metinde faḫîrem şeklindedir.

⁹⁹⁶ Metinde eser şeklindedir.

⁹⁹⁷ Metinde derd-i hicr şeklindedir.

⁹⁹⁸ Metinde 'aht şeklindedir.

⁹⁹⁹ Metinde tevîl şeklindedir.

¹⁰⁰⁰ Metinde ḫer şeklindedir.

Cenūbdan¹⁰⁰¹ geliyor bir rîḥ-i ṭayyibe¹⁰⁰² amān yā rab

2. Seḥer vaḳti uyanıḳdır bütūn insān-ı kāmiller¹⁰⁰³
Niyāzım müstecāb¹⁰⁰⁴ eyle seḥer vaḳti amān yā rab
3. Bütūn dūnyā ḥayāt buldı müzeyyen oldu rengārenk
Şükūfeler nikāb açdı seḥer vaḳti amān yā rab
4. Cihān-ı şevḳi¹⁰⁰⁵ tezyîni itdi ol şems-i münîriñ¹⁰⁰⁶ hep
Sever rü' yet-i¹⁰⁰⁷ dîni 'andelîb seḥer vaḳti amān yā rab
5. Doġarız kefende bir şu'le daġılır 'āleme zevḳi
Nūrîyem maṭlūbumı vir seḥer vaḳti amān yā rab

Şiir 21

Fā 'ilātūn Fā 'ilātūn Fā 'ilātūn Fā 'ilūn

1. Yāriyem men tā ezelden dilberiñ aġyār nesi
Ḳulaġıma gitmesün ol düşmeniñ bed-kār sesi
2. Ḳānına ḳāltān olup bu yansun ol siyāh fesi
Aldadır ol fitneniñ 'āşıḳları bed-kār sesi
3. Ben bana itdim n'ideyim benligim oldu sebep
Ṭāli'im¹⁰⁰⁸ küsdi bana āh nideyim açmaz ki bāb¹⁰⁰⁹

Şiir 22

Fā 'ilātūn Fā 'ilātūn Fā 'ilātūn Fā 'ilūn

1. Tā ezelden düşmanımdır ol münāfiḳ¹⁰¹⁰ bî-ḥayā

¹⁰⁰¹ Metinde cūnūb şeklindedir.

¹⁰⁰² Metinde rîḥi ṭayyibe şeklindedir.

¹⁰⁰³ Metinde insām kāmil şeklindedir.

¹⁰⁰⁴ Metinde müsteceb şeklindedir.

¹⁰⁰⁵ Metinde cihāni şevḳi şeklindedir.

¹⁰⁰⁶ Metinde şemsi münîriñ şeklindedir.

¹⁰⁰⁷ Metinde rüyeti dîni şeklindedir.

¹⁰⁰⁸ Metinde ṭālih şeklindedir.

¹⁰⁰⁹ Metinde bab şeklindedir.

¹⁰¹⁰ Metinde münāfiḳ şeklindedir.

Ƙorƙmaz Allāh'dan rezîl-i lâ-edîb-i bî-hayā

2. Ƙulların haƙdan çevirir ƙorƙmaz ol ġarîb¹⁰¹¹ riyā
Şûret-i haƙdan görünir gözler ayağı ƙaya
 3. Ben bana itdim n'ideyim benligim oldu sebab
Tâli 'im¹⁰¹² küsdi bana âh n'ideyim açmaz ki bāb¹⁰¹³
 4. Bakmanam bundan geri ben ol şaƙîliñ yüzüne
Bir avuç toprak ataram ol le'îniñ yüzüne
- [11]
5. 'Ahdim¹⁰¹⁴ olsun bakmanam artık o münkir yüzine
Yidigi ni 'metler¹⁰¹⁵ aniñ tursun iki dizine
 6. Ben bene itdim nideyim benligim oldu sebab
Tali 'im küsdi bana âh nideyim açmaz ki bāb¹⁰¹⁶

Şiir 23

Mefā 'îlün Mefā 'îlün Mefā 'îlün Mefā 'îlün

1. Yetişdi faşl-ı nevbahār¹⁰¹⁷ öter bülbül ġarîb ġarîb¹⁰¹⁸
Niƙābın açdı gül-i reyhān¹⁰¹⁹ öter bülbül ġarîb ġarîb¹⁰²⁰
2. Amān yā rab bütün dünyā yeşil hulle giyindi hep
Şükûfe 'arz ider kendin öter bülbül ġarîb ġarîb¹⁰²¹
3. Soyundu gül libāsından seherde sînesin açdı
Şoƙar minƙārını¹⁰²² güle öter bülbül ġarîb ġarîb¹⁰²³

¹⁰¹¹ Metinde ƙārîb şeklindedir.

¹⁰¹² Metinde tælih şeklindedir.

¹⁰¹³ Metinde bab şeklindedir.

¹⁰¹⁴ Metinde 'ahdim şeklindedir.

¹⁰¹⁵ Metinde niğmet şeklindedir.

¹⁰¹⁶ Metinde bab şeklindedir.

¹⁰¹⁷ Metinde fazlı nevbahār şeklindedir.

¹⁰¹⁸ Metinde ƙarîb ƙarîb şeklindedir.

¹⁰¹⁹ Metinde güli reyhān şeklindedir.

¹⁰²⁰ Metinde ƙarîb ƙarîb şeklindedir.

¹⁰²¹ Metinde ƙarîb ƙarîb şeklindedir.

¹⁰²² Metinde mingār şeklindedir.

¹⁰²³ Metinde ƙarîb ƙarîb şeklindedir.

4. Nürîyem artırdı derdim 'andelîb-i dildâr benim
Yakasını çâk idüp feryâd eder bülbül ğarîb ğarîb¹⁰²⁴
5. Nâle-i efgânıma¹⁰²⁵ dembeste kaldı 'andelib
Vird-i eökârın¹⁰²⁶ koyup dembeste kaldı 'andelîb
6. Şem'a-i dildâra yanmağ isteyüp bu göñlümüz
Âteş-i süzânıma¹⁰²⁷ hayretde kaldı 'andelîb
7. Âhıma baĥâ¹⁰²⁸ olan gülşen degil bülbül benim
Âhı benden aĥz idüp şehpâya daldı 'andelib
8. Dest-i kudretten¹⁰²⁹ içüp mest olmuşam men cür'âyı
Goncadan esdi nesim âh u vâhda kaldı 'andelîb
9. Nürîyem 'aşk başdan esdi kopdı fıtrat-ı 'äleme
Âhı saña gâh da baña sermâye kaldı 'andelib
10. Âh ile feryâdıma hayretde kaldı 'andelîb
'Aşk gülden¹⁰³⁰ geçdi hem hayretde kaldı 'andelib
11. 'Aşk ile âh eyledim heybetle gülşen şallanır
Daldı bu 'aşk nehrine¹⁰³¹ hayretde kaldı 'andelib
12. Bu derûnum âteş düşdü küli ĥandân¹⁰³² ider
Yanmağa yüz dutdı gül hayretde kaldı 'andelîb

¹⁰²⁴ Metinde karîb karîb şeklindedir.

¹⁰²⁵ Metinde efgân şeklindedir.

¹⁰²⁶ Metinde virdi eökârın şeklindedir.

¹⁰²⁷ Metinde âteşi süzân şeklindedir.

¹⁰²⁸ Metinde bâîs şeklindedir.

¹⁰²⁹ Metinde desti kudred şeklindedir.

¹⁰³⁰ Metinde gül şeklindedir.

¹⁰³¹ Metinde nehrine şeklindedir.

¹⁰³² Metinde ĥandân şeklindedir.

13. Cān-ı dilden 'aşıkam ben ol nigārīñ zülfüne
Nūrî gülfem 'aşkına hayrette kaldı 'andelîb
- [12]
14. Derdimiñ dermānı yokdur bî-devāyım 'andelîb
Göñlümüñ kararı yokdur bî-nevāyım 'andelîb
15. Tā ezelden naqşı olupdur göñlüme bu 'aşk benim
Gül ile etmem leṭā' if bî-sivāyım 'andelîb
16. Serfirāz olsam cihānda¹⁰³³ serbülend olmam hemān
Şiṣe-i 'ārı kırup ben bî-ḥayāyım 'andelîb
17. Nūrîyem derdim benim gülşen değıldir ey hümā
Ağlamakla kân döker bu rū siyāhım 'andelîb

Şiir 24

Ḳāfiye-i Ta

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Bu diline bir sā'iri¹⁰³⁴ mi doldı a cānım
Künyesi 'aşk ile kayd oldu a cānım
2. Geçdi sivādan 'aşk ile yār oldu a cānım
Ağyārı koyup yār ile yār oldu ā cānım

Şiir 25

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün

1. Beni koy kendime dildār¹⁰³⁵ saña yār olmanam elbet
Olamam ülfete müştāk saña yār olmanam elbet
2. Saña ben söyler idim seyr eyle bu rāzım ey cān
Acı yazdıñ baña aṣlā düşer idim mest u bî-cān
3. Aḳar ol gözlerimiñ yaşı olur la 'l ü mercān

¹⁰³³ Metinde ciḥān şeklindedir.

¹⁰³⁴ Metinde sā 'iri şeklindedir.

¹⁰³⁵ Metinde dîldār şeklindedir.

Ne çeker 'aşk ile bilseñ a cānım 'āşık-ı bî-cān

4. Beni koy kendime dildār¹⁰³⁶ saña yār olmanam elbet
Olamam ülfete¹⁰³⁷ müştāk saña yār olmanam elbet
 5. Seniñle ülfetimüz oldu tamām ey dil-i şeydā¹⁰³⁸
Sen derdiñle bir çāre ara var a rüveydā
 6. Sır şaklamayan pes olur elbetteki hüveydā
Nūrî gibi gez āh eyle var sen a cüheydā
 7. Beni koy kendime dildār saña yār olmanam elbet
Olamam ülfete müştāk¹⁰³⁹ saña yār olmanam elbet
 8. Seniñ ol şifre sözüñ virdi benim ruḥuma āîklet¹⁰⁴⁰
Öñi zevk ile şafādır ānıñ elbet soñı miḥnet
 9. Olur elbet soñı vuşlat ā güzel yine kime minnet
Düşerim ḥākine dostuñ ider elbet baña himmet
- [13]

Şiir 26

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Ey beni bu 'aşk ile bî-dār eden mevlā meded¹⁰⁴¹
Göñlümi aḡyār iken ḥüşyār eden mevlā meded¹⁰⁴²
2. Gençliğimde¹⁰⁴³ şallanup tāvuş gibi gezer iken
Düşürüp 'aşka bu kadîm dil eden mevlā meded¹⁰⁴⁴

¹⁰³⁶ Metinde dîldār şeklindedir.

¹⁰³⁷ Metinde ülfet şeklindedir.

¹⁰³⁸ Metinde dîli şeydā şeklindedir.

¹⁰³⁹ Metinde müştāk şeklindedir.

¹⁰⁴⁰ Metinde siḳlet şeklindedir.

¹⁰⁴¹ Metinde medet şeklindedir.

¹⁰⁴² Metinde medet şeklindedir.

¹⁰⁴³ Metinde gençliğimde şeklindedir.

¹⁰⁴⁴ Metinde medet şeklindedir.

3. Bilmez idim 'aşk nedir sevdā nedir ben ey hūdā¹⁰⁴⁵
Şîşe-i 'ārī¹⁰⁴⁶ kırub abdāl iden mevlā meded¹⁰⁴⁷
4. Yok idi zerre kadar derdim hevā idi işim
Derd ile bî-zār edüb bî-ṭāb¹⁰⁴⁸ eden mevlā meded¹⁰⁴⁹
5. Nūrî kemteriñ meded¹⁰⁵⁰ ister hayy u girdigār
Bu feşāhat nazmına hem düşüren mevlā meded¹⁰⁵¹
6. Tā ezel muhtācīñim men yā resūlallāh meded¹⁰⁵²
Sā' ilim geldim kapuña yā resūlallāh meded¹⁰⁵³
7. Ben gedā-yı hāk-sārıñım¹⁰⁵⁴ kapuñda ağlarım
Merhamet kıl ümmetiñem¹⁰⁵⁵ yā Resūlallāh meded¹⁰⁵⁶
8. Gece gündüz āh-ı feryādıñla bî-dārım hemān
Mücrimem¹⁰⁵⁷ sen kıl şefa'at yā resūlallāh medet
9. Düşdi göñlüme tār u mār eddi seniñ 'aşkıñ meni
Göreyim bir kez yüziñ men yā resūlallāh meded¹⁰⁵⁸
10. Nūrîyem sevgüñle mestān eyledim bu göñlümi
Medhiñin¹⁰⁵⁹ müştākıyam¹⁰⁶⁰ men yā resūlallāh meded¹⁰⁶¹

¹⁰⁴⁵ Metinde hūdā şeklindedir.

¹⁰⁴⁶ Metinde ār şeklindedir.

¹⁰⁴⁷ Metinde medet şeklindedir.

¹⁰⁴⁸ Metinde tab şeklindedir.

¹⁰⁴⁹ Metinde medet şeklindedir.

¹⁰⁵⁰ Metinde medet şeklindedir.

¹⁰⁵¹ Metinde medet şeklindedir.

¹⁰⁵² Metinde medet şeklindedir.

¹⁰⁵³ Metinde medet şeklindedir.

¹⁰⁵⁴ Metinde gedāyı hāk şeklindedir.

¹⁰⁵⁵ Metinde ummet şeklindedir.

¹⁰⁵⁶ Metinde medet şeklindedir.

¹⁰⁵⁷ Metinde mücrim şeklindedir.

¹⁰⁵⁸ Metinde medet şeklindedir.

¹⁰⁵⁹ Metinde methiñin şeklindedir.

¹⁰⁶⁰ Metinde müştāk şeklindedir.

¹⁰⁶¹ Metinde medet şeklindedir.

11. Derdliyem¹⁰⁶² dermāna geldim kapuña yā rab meded¹⁰⁶³
Sāilim iḥsāna¹⁰⁶⁴ geldim kapuña yā rab meded¹⁰⁶⁵
12. ‘Ācizem¹⁰⁶⁶ men merḥamet kıl ey kerim ü girdigār¹⁰⁶⁷
Raḥmetiñ deryāsına daldır beni yā rab meded¹⁰⁶⁸
13. Hādden efzūndur günāhım¹⁰⁶⁹ raḥmetiñ çokdur seniñ
Bu merizi¹⁰⁷⁰ derd¹⁰⁷¹ ile koyma beni yā rab meded¹⁰⁷²
14. Mübtelāyım men bu ‘aşka kalmadı şabra karar
Ol habibiñ şehrine şalsan a meni yā rab meded¹⁰⁷³
15. ‘Andelib gibi ağlamak kārım benim şu bağıma¹⁰⁷⁴
Sen kavuşdur koyma hasretle beni yā rab meded¹⁰⁷⁵
16. Dil-şikestem¹⁰⁷⁶ bu merize¹⁰⁷⁷ ‘aşkladır ülfetim¹⁰⁷⁸
Özge bir sevdāya şalma sen beni yā rab meded¹⁰⁷⁹
- [14]
17. Nūriyem bülbül¹⁰⁸⁰ gibi feryād ağlar cihān
Gelmişem kapuña red etme beni yā rab meded¹⁰⁸¹

¹⁰⁶² Metinde dert şeklindedir.

¹⁰⁶³ Metinde medet şeklindedir.

¹⁰⁶⁴ Metinde iḥsān şeklindedir.

¹⁰⁶⁵ Metinde medet şeklindedir.

¹⁰⁶⁶ Metinde ācizem şeklindedir.

¹⁰⁶⁷ Metinde girdigār şeklindedir.

¹⁰⁶⁸ Metinde medet şeklindedir.

¹⁰⁶⁹ Metinde günāhım şeklindedir.

¹⁰⁷⁰ Metinde meriz şeklindedir.

¹⁰⁷¹ Metinde dert şeklindedir.

¹⁰⁷² Metinde medet şeklindedir.

¹⁰⁷³ Metinde medet şeklindedir.

¹⁰⁷⁴ Metinde baḥr şeklindedir.

¹⁰⁷⁵ Metinde medet şeklindedir.

¹⁰⁷⁶ Metinde dil şeklindedir.

¹⁰⁷⁷ Metinde meriz şeklindedir.

¹⁰⁷⁸ Metinde ülfet şeklindedir.

¹⁰⁷⁹ Metinde medet şeklindedir.

¹⁰⁸⁰ Metinde bülbül şeklindedir.

¹⁰⁸¹ Metinde medet şeklindedir.

18. El-amān¹⁰⁸² bu nefis elinden el- amān¹⁰⁸³ yā rab meded¹⁰⁸⁴
Dembedem feryād elinden el- amān¹⁰⁸⁵ yā rab meded¹⁰⁸⁶
19. Hadden efzūndur günāhım¹⁰⁸⁷ merḥamet kıl ey ğanî
Sağa sığındım elinden el- amān¹⁰⁸⁸ yā rab meded¹⁰⁸⁹
20. Mağfıret kılsañ nola men miskîne¹⁰⁹⁰ sen ey ğanî
Sā' ilim geldim қаpuña el-amān¹⁰⁹¹ yā rab meded¹⁰⁹²
21. Gözim ağlar özüm ağlar arzular gönlüm seni
Kalmadı bāzuda¹⁰⁹³ kuvvet¹⁰⁹⁴ el- amān¹⁰⁹⁵ yā rab meded¹⁰⁹⁶
22. Kulluğumda yoğ āübütüm¹⁰⁹⁷ geçdi ğafletle¹⁰⁹⁸ günüm
Tā 'atim¹⁰⁹⁹ taqşırlıdır¹¹⁰⁰ el- amān¹¹⁰¹ yā rab meded¹¹⁰²
23. Ülfet-i¹¹⁰³ ađyārla ülfetlenür¹¹⁰⁴ nefsim hemān
Dönmedi senden yağa hıç¹¹⁰⁵ el- amān¹¹⁰⁶

¹⁰⁸² Metinde el- 'amān şeklindedir.

¹⁰⁸³ Metinde el- 'amān şeklindedir.

¹⁰⁸⁴ Metinde medet şeklindedir.

¹⁰⁸⁵ Metinde el- 'amān şeklindedir.

¹⁰⁸⁶ Metinde medet şeklindedir.

¹⁰⁸⁷ Metinde günāh şeklindedir.

¹⁰⁸⁸ Metinde el- 'amān şeklindedir.

¹⁰⁸⁹ Metinde medet şeklindedir.

¹⁰⁹⁰ Metinde miskin şeklindedir.

¹⁰⁹¹ Metinde el- 'amān şeklindedir.

¹⁰⁹² Metinde medet şeklindedir.

¹⁰⁹³ Metinde pāzu şeklindedir.

¹⁰⁹⁴ Metinde küvet şeklindedir.

¹⁰⁹⁵ Metinde el- 'amān şeklindedir.

¹⁰⁹⁶ Metinde medet şeklindedir.

¹⁰⁹⁷ Metinde āübüt şeklindedir.

¹⁰⁹⁸ Metinde kaflet şeklindedir.

¹⁰⁹⁹ Metinde tā 'at şeklindedir.

¹¹⁰⁰ Metinde taqşır şeklindedir.

¹¹⁰¹ Metinde el- 'amān şeklindedir.

¹¹⁰² Metinde medet şeklindedir.

¹¹⁰³ Metinde ülfet şeklindedir.

¹¹⁰⁴ Metinde ülfet şeklindedir.

¹¹⁰⁵ Metinde hıç şeklindedir.

¹¹⁰⁶ Metinde 'amān şeklindedir.

24. Nürîyem pîrden teyyār almışam yokdur hîle ¹¹⁰⁷-----¹¹⁰⁸
Zâtıña lâyıķ nemüz var el- amān¹¹⁰⁹ yā rab meded¹¹¹⁰

Şiir 27

Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilün

1. Amān¹¹¹¹ yā rab bizi bu hāb u ğafletden¹¹¹² sen iķāza et
Bizi müsteğraķ eyle raķmetiñle hemān şad¹¹¹³ et
 2. Bütün 'ālem¹¹¹⁴ seniñ emriñde ey ķādir¹¹¹⁵ ü ķayyum
Bizi nār-ı ceķim¹¹¹⁶ ķoyma 'afv¹¹¹⁷ eyle āzād et
 3. Kerem ķıl merķamet bābında dār etme bizi yā rab
Uyar bu hāb u ğafletden¹¹¹⁸ ğoñül bābını mümtāz et
 4. Mülk-i tācım ğünāhım çok sanadur ümîdim ancaķ
Derūnum dolsun aşķıñla beni zikriñle mümtāz et
- [15]
5. Beni ķoy kendime dildār saña yār olmanam elbet
Olamam ülfete müştāk¹¹¹⁹ saña yār olmanam elbet

Şiir 28

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Bî-ķuzuram¹¹²⁰ āhıma ķayretde ķaldı kâ' ināt
Olmuşam tã'atde kâhil çok benim ķün seygi' āt¹¹²¹
2. Nefs-i emmārem ķıķardı beni yoldan ey ķudā¹¹²²

¹¹⁰⁷ Metinde hîle şeklindedir.

¹¹⁰⁸ Bu kelime okunamamaktadır.

¹¹⁰⁹ Metinde 'amān şeklindedir

¹¹¹⁰ Metinde medet şeklindedir.

¹¹¹¹ Metinde aman şeklindedir.

¹¹¹² Metinde ķaflet şeklindedir.

¹¹¹³ Metinde şaz şeklindedir.

¹¹¹⁴ Metinde ālem şeklindedir.

¹¹¹⁵ Metinde ķādir şeklindedir.

¹¹¹⁶ Metinde ceķim şeklindedir.

¹¹¹⁷ Metinde 'af şeklindedir.

¹¹¹⁸ Metinde ķaflet şeklindedir.

¹¹¹⁹ Metinde müştāk şeklindedir.

¹¹²⁰ Metinde ķuzur şeklindedir.

¹¹²¹ Bu kelime okunamamaktadır.

¹¹²² Metinde ķudā şeklindedir.

Çıkarup yoldan şapıtdı beni şeytân-ı mel' anet

3. Ayırup dostdan beni dūr¹¹²³ itdi hā' in-i dūn-i kār
Hālîme hayretde kaldı çünki benim kā' ināt¹¹²⁴
4. Çok şükür¹¹²⁵ döndüm yine haqdan yana gıtdim hemān
Vuşlat-ı cānāna döndüm Nūrî yem buldum hayāt

Şiir 29

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün

1. Amān yā rab bizi bu hāb¹¹²⁶ u gafletden sen îkāz et
Bizi¹¹²⁷ müsteğrāk eyle rahmetiñle sen hemān şāz et
2. Bütün 'ālem seniñ emriñdedir çün kādîr¹¹²⁸ mevlām
Açık kullarıña rahmet gider şitāyı sen yāz it
3. Kimi açdır kimi açık faķîr¹¹²⁹ kullarıña rahm it
Şitāyı def' idüp yā rab bizi yāz ile mümtāz it
4. Kiminiñ odunı yokdur kiminiñ unı ey mevlām
Bu Nūrî kemteriñ derdi āli 'aşkıyla îkāz it

Şiir 30

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. 'Āşıkı mest ile hayrān eyleyen 'uşşāka¹¹³⁰ pes¹¹³¹
Vuşlat yaħın oldıķça kendin gizleyen 'uşşāka¹¹³² pes¹¹³³
2. Nice şabredsün¹¹³⁴ ki 'āşık¹¹³⁵ dilberiñ ol nāzına

¹¹²³ Metinde dur şeklindedir.

¹¹²⁴ Metinde kā' inat şeklindedir.

¹¹²⁵ Metinde şükür şeklindedir.

¹¹²⁶ Metinde kâb şeklindedir.

¹¹²⁷ Metinde yeri şeklindedir.

¹¹²⁸ Metinde kādîr şeklindedir.

¹¹²⁹ Metinde faķîr şeklindedir.

¹¹³⁰ Metinde 'uşāk şeklindedir.

¹¹³¹ Metinde peâ şeklindedir.

¹¹³² Metinde 'uşāk şeklindedir.

¹¹³³ Metinde peâ şeklindedir.

¹¹³⁴ Metinde şabredsün şeklindedir.

¹¹³⁵ Metinde 'āşîk şeklindedir.

Cevr ile 'aşıkların bağırmayan 'uşşāka pes¹¹³⁶

3. 'Aşkla şarardı beñzim Kays veş Leylā diyü
Ma 'şūkun¹¹³⁷ ol dilberi şān eyleyen 'uşşāka pes¹¹³⁸
4. Dembedem derdiyle hicrāna yanan ol miskini¹¹³⁹
5. Niçe bir inşāfın 'aceb yok seniñ ey bî-vefā
Nūrîye meczūb deyu daşlar atan 'uşşāka pes¹¹⁴⁰
6. Māsivāyı terk edüp 'aşka uyan yārāna pes¹¹⁴¹
Öikir¹¹⁴² ile bu kirli gönline yuyan yārāna pes¹¹⁴³
7. Hem taħammül¹¹⁴⁴ eyleyüp ol münkir edbār-ı tayfına
Cevr ü 'adūya¹¹⁴⁵ taħammül¹¹⁴⁶ eyleyen yārāna pes¹¹⁴⁷
- [16]
8. 'Aşkın 'aşk kalbini eyler temîz¹¹⁴⁸ ey dil-rübā¹¹⁴⁹
Reng-i 'aşk¹¹⁵⁰ ile şararup boyanan ihvāna pes¹¹⁵¹
9. Derd-i hicr ile yanar Nūrî söyünmez ateşin

¹¹³⁶ Metinde peâ şeklindedir.

¹¹³⁷ Metinde maşük şeklindedir.

¹¹³⁸ Metinde peâ şeklindedir.

¹¹³⁹ Metinde miskin şeklindedir.

¹¹⁴⁰ Metinde peâ şeklindedir.

¹¹⁴¹ Metinde peâ şeklindedir.

¹¹⁴² Metinde zikir şeklindedir.

¹¹⁴³ Metinde peâ şeklindedir.

¹¹⁴⁴ Metinde taħammül şeklindedir.

¹¹⁴⁵ Metinde adū şeklindedir.

¹¹⁴⁶ Metinde taħammül şeklindedir.

¹¹⁴⁷ Metinde peâ şeklindedir.

¹¹⁴⁸ Metinde temiz şeklindedir.

¹¹⁴⁹ Metinde dil- rüba şeklindedir.

¹¹⁵⁰ Metinde rengi 'aşk şeklindedir.

¹¹⁵¹ Metinde peâ şeklindedir.

Şem 'i dildāra¹¹⁵² yanup da sönmeyen iḥvāna pes¹¹⁵³

Şiir 31
Ḳāfiye-i Cim
Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Ey göñül sen bana yār olduñ mu hîç¹¹⁵⁴
Nüriniñ derdin 'aceb sorduñ [mu] hîç¹¹⁵⁵
2. Gel 'amān¹¹⁵⁶ göñlüm bana yār ol diyem
Terk edüp aġyārı yār oldıñ mı hîç¹¹⁵⁷
3. Gel dutalım el ele biz gidelim
Cānān içün sen bir iḳ eddiñ [mi] hîç¹¹⁵⁸
4. Cümle varı terk edüb ḳaldım hemān
Şıdḳla¹¹⁵⁹ sen bana yār oldıñ mı hîç¹¹⁶⁰
5. Men gidem cānānıma sen ḳal gerü
Dost¹¹⁶¹ içün cān terkini vurduñ mu hîç¹¹⁶²
6. Sen derd-i 'aşıḳa şorduñ mu hîç¹¹⁶³
'Aşḳ şarābın nüş¹¹⁶⁴ idüp gördüñ mü hîç¹¹⁶⁵

¹¹⁵² Metinde şem 'i dildār şeklindedir.

¹¹⁵³ Metinde peâ şeklindedir.

¹¹⁵⁴ Metinde hîç şeklindedir.

¹¹⁵⁵ Metinde hîç şeklindedir.

¹¹⁵⁶ Metinde 'amān şeklindedir.

¹¹⁵⁷ Metinde hîç şeklindedir.

¹¹⁵⁸ Metinde hîç şeklindedir.

¹¹⁵⁹ Metinde sıdḳ şeklindedir.

¹¹⁶⁰ Metinde hîç şeklindedir.

¹¹⁶¹ Metinde dos şeklindedir.

¹¹⁶² Metinde hîç şeklindedir.

¹¹⁶³ Metinde hîç şeklindedir.

¹¹⁶⁴ Metinde nuş şeklindedir.

¹¹⁶⁵ Metinde hîç şeklindedir.

7. Dağlıdersiñ ‘aşıkı sen ey hoca¹¹⁶⁶
‘Aşkla esrük olup güldüñ m[ü] hiç¹¹⁶⁷
8. ‘Aşk iltür kullarıñ mevlāsına
Sālik olup er yolun gördüñ mü hiç¹¹⁶⁸
9. Sofunuñ derdi şeker¹¹⁶⁹ şerbetidir
‘Aşkıñ nüş eddüğüñ gördüñ mü hiç¹¹⁷⁰
10. Çek eliñ ‘aşıklara sen atma daş
‘Aşkıñ maṭlūbunı¹¹⁷¹ şorduñ mu hiç¹¹⁷²
11. ‘Aşk ile esrik olan aymaz ebed¹¹⁷³
Nūriniñ bir turābını¹¹⁷⁴ gördüñ mü hiç¹¹⁷⁵

Ḳāfiye-i Ḥa
Şiir 32

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. ‘Aşkla gir rāh-ı ḥaḳḳa¹¹⁷⁶ ol efendim zül-cenāḥ
‘Aşḳ rehber¹¹⁷⁷ etmeyen olmaz bu ‘ālemde penāḥ
2. Bu uzāk seferde¹¹⁷⁸ lāzım şana ey cānım delîl
‘Aşḳ ile buldu erenner iki ‘ālemde şalāḥ
3. Tācı nūrdan giydi uçmakda bu ‘aşıklar ḥaḳ
Zannederseñ ‘aşıkıñ giydüğünü giceñ’ ola

¹¹⁶⁶ Metinde ḥocā şeklidir.

¹¹⁶⁷ Metinde hiç şeklidir.

¹¹⁶⁸ Metinde hiç şeklidir.

¹¹⁶⁹ Metinde şekar şeklidir.

¹¹⁷⁰ Metinde hiç şeklidir.

¹¹⁷¹ Metinde matlub şeklidir.

¹¹⁷² Metinde hiç şeklidir.

¹¹⁷³ Metinde ebed şeklidir.

¹¹⁷⁴ Metinde turab şeklidir.

¹¹⁷⁵ Metinde hiç şeklidir.

¹¹⁷⁶ Metinde rāhı ḥaḳḳa şeklidir.

¹¹⁷⁷ Metinde rehber şeklidir.

¹¹⁷⁸ Metinde sefār şeklidir.

[17]

4. İçi nürdur dışı nürdur gözüñi aç eyce baķ
Sen giyersiñ kırmuzı fesden başıña bir külāh
5. Nūrî giydi t̄ac erenner elinden çok şükür¹¹⁷⁹
Anı şıdk¹¹⁸⁰ ile giyenner buldu ālemde felāh
6. Rāh-ı haķķa gitmeye varım eliñde bir silāh
Geçmeyincek varlığıñdan olamazsıñ zül-cenāh
7. Şîşe-i ‘ārı¹¹⁸¹ kırub girmek gerekdir bu yola
Cān ki cānāna terkitmeyicek işiñ tabāh
8. ‘Andelîb āsā fiğān¹¹⁸² etmek gerek cānān için
Şūfî sen bal şerbeti içmekle olmazsıñ felāh
9. Günde biñ nîze çalar ‘aşķ ‘āşıkıñ gerdānına
‘Aşķ ile cān terkini urmaz iseñ olmaz şalah
10. Perdeyi çek edegör bu varlığın encāmı yok
Nūrîniñ settarı vardır yeter aña bir penāh

Ķāfiye-i Hı

Şiir 33

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. Mūt-i Ķabil sırrına irmek dilerseñ ey aķı
Geç bu varlık perdesinden olma isyānda saķı
2. Bu ‘anāşır gömlegine perdedir varlık dağı
Zırh-ı esmā¹¹⁸³ topuna tudsun dāķı anı aķı

¹¹⁷⁹ Metinde şükür şeklidir.

¹¹⁸⁰ Metinde şıdk şeklidir.

¹¹⁸¹ Metinde şîşe-i ar şeklidir.

¹¹⁸² Metinde fiğān şeklidir.

¹¹⁸³ Metinde zarîh-i esmā şeklidir.

3. Bu vücūdiñ şāhını virme şahın düşmana sen
Düşmanına düşman ol sen dostuna¹¹⁸⁴ dost¹¹⁸⁵ ol ağı
4. Ġāfil¹¹⁸⁶ olma bu gönül derbendini sen gör gözet
Düşmaniñ var idi ordusu göziñi aç ağı
5. Bilmez isen şana bir bir vaşfedeyim anları¹¹⁸⁷
Bağ ne hāle başdırır insān bunar ey ağı
6. Nefs-i emmārede vardır yedi ordu ‘asākiri
Terk-i sivā¹¹⁸⁸ eyleyüp geç muṭma ‘in¹¹⁸⁹ ol ey ağı
7. Rādiyye¹¹⁹⁰ marziyyeden¹¹⁹¹ geç şāfiyye baş sen kadem
Zikreyle yağ sen gönül şem‘asını gel ey ağı
8. Ey mülk ü tāc neyleyem men bahtıñ olmaz bahta yār
Sırr-ı sa‘ādetdīn ayağı tozuna düş ey ağı
9. Verme bu pendim benim ol gūşuna mengūş-ı dānā
Derd-i hicriyle gözinden kanna yaşlar ey ağı
10. ‘Aşka esir olmayan bilmez bu derdi ne imiş
‘Aşk olmayan nice dīdārı¹¹⁹² solana bağ ağı
- [18]
11. Baḥāim¹¹⁹³ oldur hayātımıñ hayātı Muşafā
Cūş edüp rūḥ-ı revānım şāh-ı kevneyne ağı
12. İsmiñi esmā edindim vird-i ezkārım benim

¹¹⁸⁴ Metinde dest şeklindedir.

¹¹⁸⁵ Metinde dosd şeklindedir.

¹¹⁸⁶ Metinde kāfil şeklindedir.

¹¹⁸⁷ Metinde annarı şeklindedir.

¹¹⁸⁸ Metinde terke sivā şeklindedir.

¹¹⁸⁹ Metinde muṭmā ‘in şeklindedir.

¹¹⁹⁰ Metinde rādiyye şeklindedir.

¹¹⁹¹ Metinde mardiyye şeklindedir.

¹¹⁹² Metinde dizār şeklindedir.

¹¹⁹³ Metinde bā‘isim şeklindedir.

Ḳani yaşlarım seniñ çün sînem üstün aḡı

13. Nūrîyem ismiñle oldum men şerefyāb-ı cihān¹¹⁹⁴

Ḥāk-i pāyin tozı iksîr 'āşıkıñ anı Ḳo aḡı

Kafiye-i Dāl

Şiir 34

(8'li hece ölçüsü kullanılmıştır.)

1. Ne yatarşın bu ḡafletde¹¹⁹⁵

Uyan cānım seherlerde¹¹⁹⁶

Ġāfil¹¹⁹⁷ olma aç göziñi

Uyān cānım seherlerde¹¹⁹⁸

2. Derdlü¹¹⁹⁹ olan uyur mu hiç¹²⁰⁰

Derde dermān bulmayınca

Aḡlayarak her nefesde

Uyan cānım seherlerde¹²⁰¹

3. Ḳabir mūtîsiñ ölünce

Şorarlar bir ince su' āl

Eyle dā' im zikre devam

Uyan cānım seherlerde¹²⁰²

4. Ḥāḡîḡat¹²⁰³ biz ḡurbetdeyüz¹²⁰⁴

Yiyüp içüp rāḡat mı olur

Dünki dilim ḡaḡdan yaña

Āh uyān cānım seherlerde¹²⁰⁵

¹¹⁹⁴ Metinde cihān şeklidir.

¹¹⁹⁵ Metinde ḡaflet şeklidir.

¹¹⁹⁶ Metinde seher şeklidir.

¹¹⁹⁷ Metinde ḡāfil şeklidir.

¹¹⁹⁸ Metinde seher şeklidir.

¹¹⁹⁹ Metinde dert şeklidir.

¹²⁰⁰ Metinde hiç şeklidir.

¹²⁰¹ Metinde seher şeklidir.

¹²⁰² Metinde seher şeklidir.

¹²⁰³ Metinde ḡaḡîḡat şeklidir.

¹²⁰⁴ Metinde ḡurbet şeklidir.

¹²⁰⁵ Metinde seher şeklidir.

5. Şultân idik biz ezelî
 Kalduk şimdi bu miñnetde
 Fırşat¹²⁰⁶ elde zikredelim
 Uyan cānım seherlerde
6. Gördüñ mü hîç¹²⁰⁷ bunda kalan
 Kalup da tam murād alan
 ‘Aql-ı fil¹²⁰⁸ giyen ‘aşk şalan
 Uyan cānım seherlerde¹²⁰⁹
7. Nūrî cümleñiñ¹²¹⁰ kemteri
 Pîridir ānıñ rehberi¹²¹¹
 Öïkr-i iksîri¹²¹² sırr-ı Ahmedî¹²¹³
 Uyan cānım seherlerde¹²¹⁴

[19]

Şiir 35

Mefā ‘îlün Mefā ‘îlün Mefā ‘îlün Mefā ‘îlün ¹²¹⁵

1. Amān yā rab muharrem¹²¹⁶ girdi göñlüm tarumār iddi
 Gözüm kan yaşı ile doldı cihānı ¹²¹⁷bana dar iddi
2. Felekler doldu mātemle muharrem¹²¹⁸ ayı girdikde
 Yezîdiñ zulmü ‘ālemde¹²¹⁹ bizi hep rañnedār iddi

¹²⁰⁶ Metinde fırsat şeklidir.

¹²⁰⁷ Metinde hiç şeklidir.

¹²⁰⁸ Metinde aklı fil şeklidir.

¹²⁰⁹ Metinde seher şeklidir.

¹²¹⁰ Metinde cümle şeklidir.

¹²¹¹ Metinde rehberi şeklidir.

¹²¹² Metinde öïkr-i iksiri şeklidir.

¹²¹³ Metinde Ahmet şeklidir.

¹²¹⁴ Metinde seher şeklidir.

¹²¹⁵ (Bazı beyitlerde vezin sağlanamamaktadır..)

¹²¹⁶ Metinde müharrem şeklidir.

¹²¹⁷ Metinde cihān şeklidir.

¹²¹⁸ Metinde müharrem şeklidir.

¹²¹⁹ Metinde ālem şeklidir.

3. İki dilsüz¹²²⁰ o hâin biri şemir ü biri mülcem
Anuñ¹²²¹ dem-i mübârekin¹²²² aqıtmaqla vaqâr idi
4. Hani ol şem ‘â-yı dilden¹²²³ yanan ‘âşık bugün gülsün
Bütün ‘âşıkları¹²²⁴ şâhiñ bugün mâtemle zâr idi
5. Anıñ¹²²⁵ ‘aşkıyla re’ simden mâtemimde aqıtdım kan
Vücüdum doldu âteşle çıkup başdan buhâr idi
6. Yezîd-i hâin-i bî-dîn hasâret idi ol şâhım
Şoyup evlâd-ı ‘ıyâlini¹²²⁶ hemân z’am u nice kâr iddi
7. Bütün ‘âlem¹²²⁷ bu hâle qaldı hayretde ne hâletdir
Gelüp şâh-ı velâyet faţıma-ı ervâhı zâr iddi
8. Ebûbekir ‘Ömer ‘Oâmân yetişüp kerbelâ doldu
Bütün ervâh-ı enbiyâ¹²²⁸ gelüp âh ile zâr iddi
9. Resûlullâh gelüb anda tesellî iddi ervâhı¹²²⁹
Hüseyniñ ‘âşığı olan ümmetlerimiñ bahtiyâr iddi
10. Bu Nürî kemteriñ yâ rab anıñ¹²³⁰ ‘aşkıyla pürhündür¹²³¹
Muharrem¹²³² çıqdı mismârın derûnum âh-ı zâr iddi

¹²²⁰ Metinde dilsüz şeklindedir.

¹²²¹ Metinde ‘anuñ şeklindedir.

¹²²² Metinde mübârek şeklindedir.

¹²²³ Metinde şemâ-yı dil şeklindedir.

¹²²⁴ Metinde ‘âşık şeklindedir.

¹²²⁵ Metinde ‘anıñ şeklindedir.

¹²²⁶ Metinde ıyâl şeklindedir.

¹²²⁷ Metinde âlem şeklindedir.

¹²²⁸ Metinde ervâh-ı ‘anbiyâ şeklindedir.

¹²²⁹ Metinde ervâh şeklindedir.

¹²³⁰ Metinde ‘ânın şeklindedir.

¹²³¹ Metinde pürhun şeklindedir.

¹²³² Metinde muharrem şeklindedir.

Şiir 36*Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün*

1. On sekiz biñ ālem içre nūra beñzer göñlimüz
Len-terāniden hisse¹²³³ iden tūra beñzer göñlümüz
2. Cezbe eyledi esince çarç gibi devrān eder
İsm-i hayy-ı lā-yemūt mūra beñzer göñlümüz
3. Zāhīde¹²³⁴ bizden bir dilüñ kes söylemesin ebsem ol
'Aşk ile mest olmuşuz biz şūra beñzer göñlümüz
4. İsm-i hū ile mükellef¹²³⁵ kanumuz ve cānumuz
Selsebilden¹²³⁶ dā' imā hucūra beñzer göñlümüz
5. Sen rumūzı¹²³⁷ añlamazşıñ neyleyem ben a hīca¹²³⁸
İsm-i a'zam¹²³⁹ naqşolup havrā¹²⁴⁰ beñzer göñlümüz

[20]**Şiir 37***Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün*

6. Bülbül gülüñ¹²⁴¹ her¹²⁴² dem medhinden¹²⁴³ 'āciz¹²⁴⁴
Güller de bülbülün şavtından 'āciz¹²⁴⁵

¹²³³ Metinde hışşe şeklidir.¹²³⁴ Metinde zāhīd şeklidir.¹²³⁵ Metinde mükellef şeklidir.¹²³⁶ Metinde selşebil şeklidir.¹²³⁷ Metinde rümuz şeklidir.¹²³⁸ Metinde hocā şeklidir.¹²³⁹ Metinde āzām şeklidir.¹²⁴⁰ Metinde h'avra şeklidir.¹²⁴¹ Metinde gül şeklidir.¹²⁴² Metinde her şeklidir.¹²⁴³ Metinde methinden şeklidir.¹²⁴⁴ Metinde āciz şeklidir.¹²⁴⁵ Metinde āciz şeklidir.

7. Bülbul durmaz gülün¹²⁴⁶ medhini¹²⁴⁷ oğur
Yanar gül 'aşkından hārından 'āciz¹²⁴⁸
8. Nāzik pençelerin¹²⁴⁹ daqmış diline
Bülbul şarmış güli bāğından 'āciz¹²⁵⁰
9. Ğonca¹²⁵¹ gül¹²⁵² devreder durmaz bahārı¹²⁵³
'Andelîb āh ile figāndan¹²⁵⁴ 'āciz¹²⁵⁵
10. 'Āleme¹²⁵⁶ 'ibretdir¹²⁵⁷ bunnarın hāli
Nūrî gaflet¹²⁵⁸ ile bî-tābdan 'āciz¹²⁵⁹

Şiir 38

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Baħr-ı¹²⁶⁰ nîl katında bir deryāya beñzer gönlümüz
Cennetü'l me'vāda¹²⁶¹ bir şahrāya¹²⁶² beñzer gönlümüz
2. Zātına maħşüş¹²⁶³ yer etmiş ol ğanî ğaffāra¹²⁶⁴ ānı
Rukni¹²⁶⁵ vardır kıble-yi¹²⁶⁶ mevlāya beñzer gönlümüz

¹²⁴⁶ Metinde gül şeklindedir.

¹²⁴⁷ Metinde methinden şeklindedir.

¹²⁴⁸ Metinde āciz şeklindedir.

¹²⁴⁹ Metinde pānçe şeklindedir.

¹²⁵⁰ Metinde āciz şeklindedir.

¹²⁵¹ Metinde konca şeklindedir.

¹²⁵² Metinde gül şeklindedir.

¹²⁵³ Metinde bahār şeklindedir.

¹²⁵⁴ Metinden fikan şeklindedir.

¹²⁵⁵ Metinde āciz şeklindedir.

¹²⁵⁶ Metinde ālem şeklindedir.

¹²⁵⁷ Metinde 'ibred şeklindedir.

¹²⁵⁸ Metine kaflet şeklindedir.

¹²⁵⁹ Metinde āciz şeklindedir.

¹²⁶⁰ Metinde baħr şeklindedir.

¹²⁶¹ Metinde me'-i vā şeklindedir.

¹²⁶² Metinde şahrā şeklindedir.

¹²⁶³ Metinde maħşüş şeklindedir.

¹²⁶⁴ Metinde kaffār şeklindedir.

¹²⁶⁵ Metinde rükn şeklindedir.

¹²⁶⁶ Metinde kıble şeklindedir.

3. Beyt-i a ‘zamdır haḳîḳat¹²⁶⁷ bilmez işiñ bil anı
‘Aşk derûnunda tolu sehþāya beñzer göñlümüz
4. Berḳ-i hâtif¹²⁶⁸ gibi devreder ‘âlemleri¹²⁶⁹
Bize haḳdan bir ulu sarāya¹²⁷⁰ beñzer göñlümüz
5. Nürî yakma kimsenin göñlin şaḥın incidme sen
Öyle bir nâzik zücâc¹²⁷¹ sarāya¹²⁷² beñzer göñlümüz

Şiir 39

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. Ey şūfî sen bize baḳma biz bu ‘aşka zilletiz
‘Aşk yolunda sâlikiz biz âşikāre milletiz
2. Çekem sūziş-i¹²⁷³ ‘aşk kaḫarın rāh-ı haḳda gideriz
Bizinen sen olma yoldaş biz bu yolda keâretiz¹²⁷⁴
3. ‘Ār-ı nāmūs¹²⁷⁵ şîşesin¹²⁷⁶ kırıp bu rāha girmeli
Şanmasın bizi bu yolda derbederiz kıllitiz
4. Sedd-i ‘anāşır¹²⁷⁷ perdesinden evvelā geçmek gerek
Zü’ l-cenāhız¹²⁷⁸ rāh-ı¹²⁷⁹ haḳda gece gündüz şavletteyiz

¹²⁶⁷ Metinde haḳîḳîḳt şeklindedir.

¹²⁶⁸ Metinde bârgî haḫîf şeklindedir.

¹²⁶⁹ Metinde âlem şeklindedir.

¹²⁷⁰ Metinde sera şeklindedir.

¹²⁷¹ Metinde zücâc şeklindedir.

¹²⁷² Metinde sera şeklindedir.

¹²⁷³ Metinde şüziz şeklindedir.

¹²⁷⁴ Metinde kesret şeklindedir.

¹²⁷⁵ Metinde ār-ı nāmūs şeklindedir.

¹²⁷⁶ Metinde şîâe şeklindedir.

¹²⁷⁷ Metinde anāşır şeklindedir.

¹²⁷⁸ Metinde zü’ l-cenāh şeklindedir.

¹²⁷⁹ Metinde reh şeklindedir.

5. Nūrîyi dahl etme kalem dutdîñ ey puser¹²⁸⁰
Arıdın tut sen hele var qalbiñi yıqa temüz

Şiir 40

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Cānānına cān virmeyicek cānān el girmez
Kāhil olub gāfletle¹²⁸¹ cānān el girmez

[21]

Kāfiye-i Zel

2. Geçmeyicek ol quru gāvğā-yı hevādan¹²⁸²
Zühdini terk etmeynen yār el girmez
3. İşi battāl¹²⁸³ olur ol kendüñ mağrūr olanıñ
Hāk¹²⁸⁴ ile yeksān olmayıncak yār el girmez
4. Quttā'-i tarîk¹²⁸⁵ ifki buğz¹²⁸⁶ kiõb ü haṭā'
Ağyāra göñül virmeynen yār el girmez
5. Nūrî gibi olma meṭālib nefsi hevāyı geç a begim
Bezli-i vücūd¹²⁸⁷ etmeyicek āh ile cānān el girmez

Şiir 41

Kāfiye-i Rā

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün

1. Yüziñden görünen bir şem'i nūr-ı ilāhîdir
Çekilmiş annıña bir haṭ hemān sūr-ı¹²⁸⁸ ilāhîdir
2. Oḥunur gül yüziñde va' d-ḍuhā¹²⁸⁹ ve'ş-şemsi ey şāhım
Selāmıñ bize 'ālemde¹²⁹⁰ büyük luṭf-ı ilāhîdir

¹²⁸⁰ Metinde puser şeklidir.

¹²⁸¹ Metinde qaflet şeklidir.

¹²⁸² Metinde gāvğayı hevā şeklidir.

¹²⁸³ Metinde battāll şeklidir.

¹²⁸⁴ Metinde hāk şeklidir.

¹²⁸⁵ Metinde quttā'-i tarîk şeklidir.

¹²⁸⁶ Metinde buğz şeklidir.

¹²⁸⁷ Metinde bāzl şeklidir.

¹²⁸⁸ Metinde sūr şeklidir.

¹²⁸⁹ Metinde vaṭḍuhā şeklidir.

¹²⁹⁰ Metinde ālem şeklidir.

3. Getürdi ketm ü ‘ademden¹²⁹¹ bize bir luḡ-ı mevlāsıñ
Seniñ şanıñla ümmetiñ¹²⁹² şerefyāb-ı ilāhîdir
4. Sen olmaşaydıñ olmazdı bu ‘ālemler¹²⁹³ dedi mevlām
Ne ḥaddi söylesin Nürî senin medḥiñ¹²⁹⁴ ide luḡ-ı ilāhîdir
5. Gāh seni gāhî beni ağladır ol ‘aşk-ı esîrdir¹²⁹⁵
Naḥnü ḳasemnāda¹²⁹⁶ ḳayd oldu bize ‘aşk-ı esîr¹²⁹⁷
6. Dutmadı bu ḥükm¹²⁹⁸ i ricāl tūra varup buldu iāāl
Şıdḳla¹²⁹⁹ yār oldu ezel¹³⁰⁰ ‘āşıḳa bu aşk-ı esîr¹³⁰¹
7. Terk-i sivā¹³⁰² eyledi ol dutdı hemān pîr-i dîni
Vird-i licām ārıdına çekdi bizi ‘aşk-ı esîr¹³⁰³
8. Fānî cihān naḳşına ḥiç¹³⁰⁴ baḳmadı ol döndi yüzün
Yükledüp ol ḡam¹³⁰⁵ yüküni çekdi ḳaṭar¹³⁰⁶ ‘aşk-ı esîr¹³⁰⁷
9. Nürî yayan oldu hemān aldı başın çekdi gider
Yol eriniñ dutdı yedin aldı gider ‘aşk-ı esîr¹³⁰⁸

Şiir 42

¹²⁹¹ Metinde âdem şeklidir.
¹²⁹² Metinde ülfet şeklidir.
¹²⁹³ Metinde âlem şeklidir.
¹²⁹⁴ Metinde meth şeklidir.
¹²⁹⁵ Metinde esir şeklidir.
¹²⁹⁶ Metinde naḥnü ḳasamnā şeklidir.
¹²⁹⁷ Metinde esir şeklidir.
¹²⁹⁸ Metinde ḥükm şeklidir.
¹²⁹⁹ Metinde sıdḳ şeklidir.
¹³⁰⁰ Metinde ezel şeklidir.
¹³⁰¹ Metinde esir şeklidir.
¹³⁰² Metinde sivā şeklidir.
¹³⁰³ Metinde esir şeklidir.
¹³⁰⁴ Metinde hiç şeklidir.
¹³⁰⁵ Metinde ḡam şeklidir.
¹³⁰⁶ Metinde ḳaṭar şeklidir.
¹³⁰⁷ Metinde esir şeklidir.
¹³⁰⁸ Metinde esir şeklidir.

Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün

1. Seherde¹³⁰⁹ bülbülün āhı fiğānı¹³¹⁰ benden artuğdur
Ne yabsun ‘andelib ‘aşıka derdi başından artuğdur
 2. Otur gel yanıma bülbül seniñ ben derdimendiñim
Yeşil niğāb¹³¹¹ ile bülbül gülün¹³¹² cemāl örtükdür
- [22]
3. Gülün¹³¹³ aşlın eger bilseñ anıñ¹³¹⁴ ‘aşkın aldu derdiñ
O gülden¹³¹⁵ görünen şāhın cemāli gülden¹³¹⁶ artuğdur
 4. Naşib edseñ bana yā rab anıñ¹³¹⁷ vechini bir görsem
Felekde yoğ anıñ¹³¹⁸ miāli¹³¹⁹ melekden hüsni artuğdur
 5. Bizim derd ortağı bülbül gelür derde devā ister
Ne bilsün ‘andelib derdim benim dağlardan artuğdur
 6. Ölürsün Nūrî bu derdden¹³²⁰ ayrılma dişi sedefden
Anıñ¹³²¹ ‘aşkıyla sevdāsı bana cānımdan artuğdur

Şiir 43

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. Dostlandı gitmedi sultāna çün maştüreler
Müddeti ikmāl olundu gitmedi maştüreler

¹³⁰⁹ Metinde sehār şeklindedir.

¹³¹⁰ Metinde fiğān şeklindedir.

¹³¹¹ Metinde niğāb şeklindedir.

¹³¹² Metinde gül şeklindedir.

¹³¹³ Metinde gül şeklindedir.

¹³¹⁴ Metinde ‘anıñ şeklindedir.

¹³¹⁵ Metinde gül şeklindedir.

¹³¹⁶ Metinde gül şeklindedir.

¹³¹⁷ Metinde ‘anıñ şeklindedir.

¹³¹⁸ Metinde ānıñ şeklindedir.

¹³¹⁹ Metinde misli şeklindedir.

¹³²⁰ Metinde dert şeklindedir.

¹³²¹ Metinde ‘anıñ şeklindedir.

2. Yardım etmez ki tecellîm¹³²² ber- hevâdir¹³²³ emegim
Pây-i tahtında¹³²⁴ anî¹³²⁵ çün kaldı çok maştûreler
3. Râziyam¹³²⁶ dersin anî hükümüne¹³²⁷ efgân¹³²⁸ nedir
Himmetiñe¹³²⁹ sulţân¹³³⁰ irâde¹³³¹ nuş¹³³² eder maştûreler
4. Nürî efgânına¹³³³ bâhiâ¹³³⁴ ne idi leyl ü nehâr¹³³⁵
Çatma cutma kaşlarıñ mazmûm¹³³⁶ eder maştûreler

Şiir 44

Mefâ 'ilün Mefâ 'ilün Mefâ 'ilün Mefâ 'ilün

1. Getür vuşlat şarâbımı meded¹³³⁷ içimde yanķun var
Bana gülmüş ol dildârim meded¹³³⁸ gönlümde kırķun var
2. Siyâh zülfin¹³³⁹ niķâb¹³⁴⁰ etmiş cemâlin örtili gördüm
Cünûndan¹³⁴¹ baĥâeder dinesen meyer ki anda ceyķun var
3. Ne ĥâletdir amân¹³⁴² yâ rab anî¹³⁴³ bu dilege müştâķı¹³⁴⁴
Feşâĥat meblâĝ olşa daĥa 'aşķında şarķun var
4. Kelâmım diñle gel 'aşķın gevherlerini¹³⁴⁵ sır ideyim

¹³²² Metinde tecelli şeklidir.
¹³²³ Metinde bār- hevâ şeklidir.
¹³²⁴ Metinde pây u taht şeklidir.
¹³²⁵ Metinde anî şeklidir.
¹³²⁶ Metinde râzî şeklidir.
¹³²⁷ Metinde hüküm şeklidir.
¹³²⁸ Metinde efgân şeklidir.
¹³²⁹ Metinde himmet şeklidir.
¹³³⁰ Metinde suldan şeklidir.
¹³³¹ Metinde irâdet şeklidir.
¹³³² Metinde nuş şeklidir.
¹³³³ Metinde efgân şeklidir.
¹³³⁴ Metinde bâîs şeklidir.
¹³³⁵ Metinde nehâr şeklidir.
¹³³⁶ Metinde mâzmûm şeklidir.
¹³³⁷ Metinde medet şeklidir.
¹³³⁸ Metinde medet şeklidir.
¹³³⁹ Metinde zülfi şeklidir.
¹³⁴⁰ Metinde niķab şeklidir.
¹³⁴¹ Metinde cünûn şeklidir.
¹³⁴² Metinde 'amân şeklidir.
¹³⁴³ Metinde 'anî şeklidir.
¹³⁴⁴ Metinde müştâĝ şeklidir.
¹³⁴⁵ Metinde gevĥâr şeklidir.

Bu meclisiñ derünunda bize elbet¹³⁴⁶ ki darğun var

5. Bu Nūrî kemteriñ yâ rab lisânından¹³⁴⁷ çıkan eş ‘âr¹³⁴⁸
Yetiş imdādıma yâ rab benim göñlümde yanğun var

Şiir 45

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. Gel mecâzdan geç a cânım hep işiñ beyhüdedir
Nefsi yu bir kuru kavğa¹³⁴⁹ hep işiñ beyhüdedir
2. Gezmeye dalar de gel tūd pendim sen ‘ākîl¹³⁵⁰ ol
Nefsiñle yâr olma cânım hep işiñ beyhüdedir
3. İstikâmet üzre gitsen baķ nişāngāh nicedir
Perdeyi çāk it¹³⁵¹ göziñden hep işiñ beyhüdedir
4. Kendüñi bālā görme giy tevāzu¹³⁵² tâcını¹³⁵³ sen başıña
Serbülend¹³⁵⁴ olma ā cânım hep işiñ beyhüdedir
5. Dil¹³⁵⁵ derüñiñi nazar kı l gel haķķı sen sende gör
Bilmediñ ise bu sırrı hep işiñ beyhüdedir

[23]

6. Olmadı haķķa yaħın bu sırra āgāh olmayan
Cāna cânān bilmez iseñ hep işiñ beyhüdedir
7. ‘Āciz-i¹³⁵⁶ bî-çāre kemter kulugam men ey hūdā¹³⁵⁷
Nūr-ı haķdan raħmet olmazsa işiñ beyhüdedir

¹³⁴⁶ Metinde helbet şeklidir.

¹³⁴⁷ Metinde lişān şeklidir.

¹³⁴⁸ Metinde ‘aş ‘ār şeklidir.

¹³⁴⁹ Metinde kavğa şeklidir.

¹³⁵⁰ Metinde ākîl şeklidir.

¹³⁵¹ Metinde çek ide şeklidir.

¹³⁵² Metinde tevāzū şeklidir.

¹³⁵³ Metinde t̄ac şeklidir.

¹³⁵⁴ Metinde bülend şeklidir.

¹³⁵⁵ Metinden dîl şeklidir.

¹³⁵⁶ Metinde āciz şeklidir.

¹³⁵⁷ Metinde hūdā şeklidir.

8. A cānım ‘aşkla sevdā bize mîrââ-ı¹³⁵⁸ pederdir
‘Aşkı zā’ il¹³⁵⁹ olur ‘āşıka hūzn¹³⁶⁰ ile ğamdır
9. Bir ahçe kadar yok gözün ‘āşıkın ol öerre cihān
Aña gülşen diyen ol serserîniñ soñı hîzardır¹³⁶¹
10. Dünyāda vü ‘uqbāda¹³⁶² āniñ pîşesi ‘aşkıdır
Ulu sermāyesi dā’ im anıñ¹³⁶³ ol ‘aşkla ğamdır
11. Bülbüle gülşende¹³⁶⁴ hîzar¹³⁶⁵ yok ki o cān derdine düşse
‘Āşıkın ‘aşkla dildāre¹³⁶⁶ hemān cān fedādır
12. Pervāne gibi Nūrî dağı cānına ol şem‘a atar āh
Vuşlat-ı mevlādır anıñ¹³⁶⁷ ārzūsı¹³⁶⁸ bir başlıca ğamdır

Şiir 46

8’li hece ölçüsü ile yazılmıştır.

1. Gençlikden¹³⁶⁹ geç dediler
Göz yaşını saç dediler
Sā’ yiñi sen virme ile¹³⁷⁰
Sevdāyı¹³⁷¹ kı geç dediler
2. Derd-i ‘ālem¹³⁷² yok yerdır
Dosta¹³⁷³ cenāh aç dediler

¹³⁵⁸ Metinde mîrâş şeklindedir.

¹³⁵⁹ Metinde öā’ il şeklindedir.

¹³⁶⁰ Metinde hūzn şeklindedir.

¹³⁶¹ Metinde hîzar şeklindedir.

¹³⁶² Metinde ‘uqbā şeklindedir.

¹³⁶³ Metinde āniñ şeklindedir.

¹³⁶⁴ Metinde gülşen şeklindedir.

¹³⁶⁵ Metinde hîzār şeklindedir.

¹³⁶⁶ Metinde dîldār şeklindedir.

¹³⁶⁷ Metinde ‘anıñ şeklindedir.

¹³⁶⁸ Metinde ārzū şeklindedir.

¹³⁶⁹ Metinde geçlik şeklindedir.

¹³⁷⁰ Metinde ilā şeklindedir.

¹³⁷¹ Metinde sāvda şeklindedir.

¹³⁷² Metinde ālem şeklindedir.

¹³⁷³ Metinde dosd şeklindedir.

‘Aşka yoluñ vir a güzel
‘Ārı¹³⁷⁴ koyup geç dediler

3. Derdlü olup ağla güzel
Hâk kapusñ aç dediler
Kendüñe sen ara rāh bul
Varıñı hep saç dediler
4. Gitdi ‘ömür¹³⁷⁵ kaldı gün
Haddüyi¹³⁷⁶ bil geç dediler
Nefsine sen virme yön
Nefs-i hevāyı¹³⁷⁷ geç dediler
5. Er sözini gūşñna dağ
Sāhte¹³⁷⁸ sözi geç dediler
Nūrî bu pendim dut sen
Yok yere sa‘yiñ¹³⁷⁹ ko geç dediler

Şiir 47

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. ‘Āşkı mestān iden ‘aşkıñ degil deryādır
Göñlümi dil-hün iden ‘aşkıñ degil de yā nedir
2. Kayşı Leylā için idüp de ağladan
Bekleden dağ başını ‘aşkıñ degil de yā nedir

[24]

3. Ferhāda yüce dağlar altını deldiren
Şirine kurbān iden ‘aşkıñ degil de nedir

¹³⁷⁴ Metinde ār şeklindedir.

¹³⁷⁵ Metinde ömür şeklindedir.

¹³⁷⁶ Metinde hād şeklindedir.

¹³⁷⁷ Metinde hevā şeklindedir.

¹³⁷⁸ Metinde sahte şeklindedir.

¹³⁷⁹ Metinde şay şeklindedir.

4. Edhem oğluna şāh iken abdāl¹³⁸⁰ idüb ‘üryān
Tahtını terk itdiren ‘aşkıñ degil de yā nedir
5. Hîç¹³⁸¹ 1382 feşāhat bilmeyen nice şığır çobanları
Dilini¹³⁸³ bülbül iden ‘aşkıñ degil de ya nedir
6. Nice ‘aқıl¹³⁸⁴ şahibi ‘ar ile kāmil erleriñ
Anları rüsvā-yı ‘ālem eyleyen ‘aşkıñ degil de yā nedir
7. Bu mülk ü tāciñ diline bülbül gibi āh itdiren
Düşiren sevdāya āh ‘aşkıñ degil de ya nedir

Şiir 48

Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Fe ‘ülün

1. Geliñ ey ‘aşıkān meydān açıқdır
Göñül bazārına seyrān açıқdır
2. Bu meydāniñ sa‘ yi gitmez bir hevā hū
Mağfiret қаpusı şimdi açıқdır
3. Yapışalım el ele semā idelim hū
Bizim için rāh-ı rahmān açıқdır
4. Geliñ biz ‘aşқla Allāh diyelim hū
Tevbe қаpuları şimdi açıқdır
5. Semā ile şafā’ bulur cānumuz hū
Vuşlat қаpuları her dem açıқdır
6. Nūrî āh itdikçe āsumān eyler hū

¹³⁸⁰ Metinde ‘abdāl şeklindedir.

¹³⁸¹ Metinde hiç şeklindedir.

¹³⁸² Metinde hîç şeklindedir.

¹³⁸³ Metinde dîl şeklindedir.

¹³⁸⁴ Metinde ‘ākîl şeklindedir.

Yanar bu ‘āşıklar bağır açıktır

Şiir 49

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. Tab’ımıñ bād-ı hevāsı şimdi cānım özgedir
İsdemez hāzika¹³⁸⁵ budur dimek devāsı özgedir
2. Bağma sen bu nā-mizāc olduğım ey dilrübā
Tā ezeldir ‘ahdimüz var hasb u hālim özgedir
3. Terk-i ‘ahdini dönme ol erenner işi
Çeşm-i āhularla şanma şimdi āhım özgedir
4. Ben o dostuñ ‘aşkıña oldum esir-i bî-devā
Mübtelāyım ‘andelîb-āsā figānım¹³⁸⁶ özgedir
5. Yanmağ ister murğ-ı rūhum şem’in pervāne-veş
Şanma derdim tabi lāyık bu māni¹³⁸⁷ özgedir
6. İki çeşmim kan döker āh eyler gönlüm hemān
İstemez loğmānı derdim bu maqālīm özgedir
7. Bu mülk ü tāciñ dili dā’ im hudāyı¹³⁸⁸ zikreder
Şıdqla¹³⁸⁹ nām yolunda cān fedāsı özgedir
8. Devr-i ‘ālem bî-vefādır her gelen gitmekdedir
Enbiyā ü evliyā devrinden āh itmektedir
9. Bî-vefādır bu fenā ender fenāsı āşikār¹³⁹⁰

¹³⁸⁵ Metinde hāzika şeklinde.

¹³⁸⁶ Metinde fikān şeklinde.

¹³⁸⁷ Metinde māni şeklinde.

¹³⁸⁸ Metinde hūdā şeklinde.

¹³⁸⁹ Metinde şıdğ şeklinde.

¹³⁹⁰ Metinde āşikār şeklinde.

Gizli sırrıñ açma aña āşikār¹³⁹¹ etmektedir

10. Dā' ima ārzū çeker kâniñ teniñ ekele itmege
Ol elif kaddiñ hemân derd ile dâl etmektedir

11. Ne iddi bu nice enbiyâyı gör ki inşâf etmedi
Dün i günü hep bakarsıñ ki hayâl etmektedir

[25]

12. Bu mülk ü tâcı meded kıl ey kerîm bî-zevâl
Bu fenâ 'âlem elinde âh u zâr etmektedir

Şiir 50

Fâ 'ilâtün Fâ 'ilâtün Fâ 'ilâtün Fâ 'ilün

1. Dehr-i dūniñ kâsretinden çıġkıran ağlaşur
Şuħr-ı bañiñ şavletinden mîr mîrân ağlaşur
2. Fâni dünyâ menfiġı yok bir elde cihân¹³⁹² imiş
Bâġ-ı gülşende¹³⁹³ anıñ¹³⁹⁴ cümle¹³⁹⁵ seyrân ağlaşur
3. Dündür âdi gün boyu dönmeçtedir anıñ işi
Her¹³⁹⁶ gelen gitmeçtedir hem devr-i devrân
4. Bil deyü anlatır ver zehrin şen ey kardeşim
Pehlivânnarı pençesinde heç¹³⁹⁷ dilirân ağlaşur
5. Nūrî daħi bet yüzinden baġdı bî-zâr eyledi
Bâġda bülbül daġda ceylân¹³⁹⁸ hep tıyūrân ağlaşur

Şiir 51

Fâ 'ilâtün Fâ 'ilâtün Fâ 'ilün¹³⁹⁹

¹³⁹¹ Metinde āşikār şeklidir.

¹³⁹² Metinde cihân şeklidir.

¹³⁹³ Metinde gülşân şeklidir.

¹³⁹⁴ Metinde 'anıñ şeklidir.

¹³⁹⁵ Metinde cümle şeklidir.

¹³⁹⁶ Metinde her şeklidir.

¹³⁹⁷ Metinde heç şeklidir.

¹³⁹⁸ Metinde ceyrân şeklidir.

¹³⁹⁹ Bazı beyitlerde vezin birliġi saġlanamamakla birlikte şiirin "Fâ 'ilâtün Fâ 'ilâtün Fâ 'ilün" vezninde yazıldıġı görülmektedir.

1. Hani bizim eski dostlar¹⁴⁰⁰ ğandedir
Giden hîç gelmedi bilmem ne hâldedir
2. Ecel¹⁴⁰¹ şerbetini içüp cāndan geçdiler
Ervāh-ı ‘ālemde¹⁴⁰² ‘aceb kandedir
3. Evlād u ‘iyāliden geçüb gitdiler
Kimse bilmez ‘aceb ğanġı bāġdadır
4. Ecel¹⁴⁰³ geldi bize taķdîr olundu
Ten turāb¹⁴⁰⁴ olmaķda ‘aōāb¹⁴⁰⁵ cāndadır
5. Aç göziñi kardaş ğafletden¹⁴⁰⁶ uyan
Öziñ aġlar göziñ ğandadır
6. Bunca cānnar gitdi nāmu kaldı
Kimi nūrda kimi narda kimi cehennemde bāġdadır
7. Sen yetiş imdāda Aħmed-i muħtār
Za ‘îf¹⁴⁰⁷ ümmetleriñ¹⁴⁰⁸ şimdi nerdedir
8. Sen şefā‘at eyle cümle¹⁴⁰⁹ ümmete¹⁴¹⁰
Ümmetleriñ¹⁴¹¹ aġlar gözi kandadır

Şiir 52

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. Gel temāşā edelim dilber¹⁴¹² seniñle seyr-i ġülşen¹⁴¹³ devridir

¹⁴⁰⁰ Metinde dos şeklidir.

¹⁴⁰¹ Metinde ecāl şeklidir.

¹⁴⁰² Metinde ervahı ālem şeklidir.

¹⁴⁰³ Metinde ecāl şeklidir.

¹⁴⁰⁴ Metinde türāb şeklidir.

¹⁴⁰⁵ Metinde ‘azab şeklidir.

¹⁴⁰⁶ Metinde kaşlet şeklidir.

¹⁴⁰⁷ Metinde zāîf şeklidir.

¹⁴⁰⁸ Metinde ümmet şeklidir.

¹⁴⁰⁹ Metinde cümle şeklidir.

¹⁴¹⁰ Metinde ümmet şeklidir.

¹⁴¹¹ Metinde ümmet şeklidir.

¹⁴¹² Metinde dîlber şeklidir.

¹⁴¹³ Metinde ġülşan şeklidir.

Hep serāserle döşenmiş bāğ-ı gülşen¹⁴¹⁴ devridir

2. Servi boylu şalınur t̄a' us¹⁴¹⁵ gibi bir nev'¹⁴¹⁶ civān¹⁴¹⁷
Başına giymiş mücevher¹⁴¹⁸ t̄acı¹⁴¹⁹ sultān devridir
3. Şalınur t̄ubā gibi hem¹⁴²⁰ nevbahār şāz eder
Olmaşun 'ālemde¹⁴²¹ dilhūn¹⁴²² ki temāşā devridir
4. Nūrîyem h̄arb¹⁴²³ edemedim besde ƙaldı nevbahār
'Aşƙla esîriñ olunca ben temāşā devridir

Şiir 53

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Tah̄rîr olmaz yāre h̄alim vāşıl olmaz nāmeler
'Aşƙ buh̄ārından¹⁴²⁴ ƙurudu şu elimde nāmeler
2. Sînem ƙalhan edüp t̄uddum 'adüvler tîğına
Çār yok bu derde aşlā göz göz oldu yaralar

[26]

3. 'Aşƙ ile ülfetlenir¹⁴²⁵ göñlüm merîz¹⁴²⁶ oldu hemān
Neylesün h̄āñıƙ bana bu derde yokdur çāreler
4. Bulmadum muh̄bir-i şādıƙ yāre h̄alim 'arzedem¹⁴²⁷
Mātemin t̄uddum o yāriñ giymişem men ƙaralar

¹⁴¹⁴ Metinde gülşān şeklindedir.

¹⁴¹⁵ Metinde ta' ūş şeklindedir.

¹⁴¹⁶ Metinde nev şeklindedir.

¹⁴¹⁷ Metinde civān şeklindedir.

¹⁴¹⁸ Metinde mücevher şeklindedir.

¹⁴¹⁹ Metinde t̄ac şeklindedir.

¹⁴²⁰ Metinde hem şeklindedir.

¹⁴²¹ Metinde ālem şeklindedir.

¹⁴²² Metinde d̄il-hūn şeklindedir.

¹⁴²³ Metinde h̄arb şeklindedir.

¹⁴²⁴ Metinde buh̄ār şeklindedir.

¹⁴²⁵ Metinde ülfet şeklindedir.

¹⁴²⁶ Metinde merîz şeklindedir.

¹⁴²⁷ Metinde arz şeklindedir.

5. Geldi zāhid der bize mecnūn gibi etme fiġān¹⁴²⁸
Neyleyem gönlümi yağma iddi māh-i pāreler
6. Men mülk ü tācem gedā-yı ‘āşık-ı bî-çāreyim
Hem fedā olsun bu cānım serde yok sermāyeler¹⁴²⁹
7. Virme bana derdiñi almam bana derdim yiter
Āh efendim seniñ derdiñ benimkinden beş beter
8. Ağlama gel şad-ı hezārān¹⁴³⁰ yāreler açdıñ baña
Duymaşun düşmannarıñ¹⁴³¹ var gid bana temren atar
9. Gözlerimden dökdü yaş la ‘li yāķūt¹⁴³² olur
Kaşlarıñ gören öşir dinār o dem puşadun atar
10. Anıñ¹⁴³³ yazmış hūdā¹⁴³⁴ bin bir kārım ey rūh-ı pāk¹⁴³⁵
‘Ālem etmiş esîr gündelik biñ cān şatar
11. Ol elif kaddiñ gören bālāda görmüşler seniñ
Başşıñ elimde yüz biñ kere yüz biñ kân aķar
12. Nideyim āh nideyim āh oldu erdim nice biñ
Günde yüz biñ derd¹⁴³⁶ olur gelür bana şatar
13. Nice yüz biñ merd pāk-i zülfiñe bend eylemiş
Bir pula alur mülk ü tācı¹⁴³⁷ hemān biñe şatar

¹⁴²⁸ Metinde fiġān şeklindedir.

¹⁴²⁹ Metinde sārmaeye şeklindedir.

¹⁴³⁰ Metinde sat-ı hazār şeklindedir.

¹⁴³¹ Metinde düşman şeklindedir.

¹⁴³² Metinde yāhūd şeklindedir.

¹⁴³³ Metinde ‘anıñ şeklindedir.

¹⁴³⁴ Metinde hūdā şeklindedir.

¹⁴³⁵ Metinde ruh-ı pāk şeklindedir.

¹⁴³⁶ Metinde dert şeklindedir.

¹⁴³⁷ Metinde tāj şeklindedir.

Şiir 54*Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilün*

1. T̄abīb-ı h̄āōıḳam¹⁴³⁸ ancak benim 'aşḳ-ı ilāhîdir
Anısam hemdemim ancak benim 'aşḳ-ı ilāhîdir
2. Veli ni 'met¹⁴³⁹ bu tende cānım h̄azreti sa 'adî
Aḳar benden yana feyzi¹⁴⁴⁰ anıñ¹⁴⁴¹ 'aşḳ-ı ilāhîdir
3. Bendesiyem h̄āk-i pāyi tozı iksîrdır bana
Ḳapuşunda esîr iden beni 'aşḳ-ı ilāhîdir
4. Ezelden¹⁴⁴² virdim iḳrārı anıñ pāyinde baş ḳoydum
Bu yolda rehberim¹⁴⁴³ ancak benim 'aşḳ-ı ilāhîdir
5. İçüp 'aşḳıñ şarābını yedinden pîr sa 'adeddin¹⁴⁴⁴ saña
Çeviren gönlümi h̄aḳdan yaña 'aşḳ-ı ilāhîdir
6. Mülk ü tācı gedāyım baḳma 'işyānıma¹⁴⁴⁵ ey şāhım
Beni bir anda¹⁴⁴⁶ biñ renye ḳoyan 'aşḳ-ı ilāhîdir

Şiir 55*Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün*

1. Māh-ı t̄ab ol nigārıñ 'aşḳına devrān eder
Yok sükūnet¹⁴⁴⁷ dā' imā¹⁴⁴⁸ seyyār olub seyrān eder
2. Gāhî rüşen¹⁴⁴⁹ gāhî zulmetde¹⁴⁵⁰ bıraḡır 'ālemi

¹⁴³⁸ Metinde h̄āōıḡam şeklidir.

¹⁴³⁹ Metinde niḡmet şeklidir.

¹⁴⁴⁰ Metinde feyz şeklidir.

¹⁴⁴¹ Metinde 'anıñ şeklidir.

¹⁴⁴² Metinde eōelden şeklidir.

¹⁴⁴³ Metinde rehber şeklidir.

¹⁴⁴⁴ Metinde sa' deldin şeklidir.

¹⁴⁴⁵ Metinde isyān şeklidir.

¹⁴⁴⁶ Metinde 'anın şeklidir.

¹⁴⁴⁷ Metinde sükūnāt şeklidir.

¹⁴⁴⁸ Metinde dā' imā şeklidir.

¹⁴⁴⁹ Metinde rüşān şeklidir.

¹⁴⁵⁰ Metinde zulmetde şeklidir.

Gāhî ebrûdan doğurup bu ‘ālemi hayrān¹⁴⁵¹ eder

[27]

3. Kiminiñ altun mücevherlerle¹⁴⁵² tesellî eyleyüb
Kiminiñ mālın alup faḥr¹⁴⁵³ ile āh u zār eder
4. Kimine şihhat verüp eyler bahādur¹⁴⁵⁴ merd-i pāk
Kimini derd¹⁴⁵⁵ ile memlū işin āh u zārdır
5. Bu mülk ü tācı¹⁴⁵⁶ gedāniñ derdi bî-ḥād neylesün
‘Aşq anı rāḥat¹⁴⁵⁷ kıomaz leyl ü neḥār bî-dār eder

Şiir 56

Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Fe ‘ülün

1. Geliñ ey ‘āşıklar meydān açıqđır
Göñül bî-zār ide seyrān açıqđır
2. Bu meydāniñ gitmez sāyi ber-hevā¹⁴⁵⁸
Mağfıret kıapuşu şimdi açıqđır
3. Geliñ biz ‘aşq ile Allāh diyelim hū
Tevbe kıapuları şimdi açıqđır
4. Semā ile şafā bulur ḥānumuz¹⁴⁵⁹ hū
Ḥācet kıapuları her dem açıqđır
5. Nūrî āh eddükke āsumān iñler hū
Yanar bu ‘aşkla bağı açıqđır

¹⁴⁵¹ Metinde hayrān şeklindedir.

¹⁴⁵² Metinde mücevher şeklindedir.

¹⁴⁵³ Metinde faḥr şeklindedir.

¹⁴⁵⁴ Metinde bahādur şeklindedir.

¹⁴⁵⁵ Metinde dert şeklindedir.

¹⁴⁵⁶ Metinde tāc şeklindedir.

¹⁴⁵⁷ Metinde rāḥāt şeklindedir.

¹⁴⁵⁸ Metinde hevā şeklindedir.

¹⁴⁵⁹ Metinde ḥān şeklindedir.

Şiir 57*Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Fe 'ülün*

1. Amān yā rab ne hāletdir bu sevdā başta yokdur
Benim bu 'aşkıım ey mevlām¹⁴⁶⁰ hemen başımdan artuğdur
2. Benim gönlümde yerleşdi ḥabîbiñ sevgüsü yā rab
O dil-i bî-mārımıñ¹⁴⁶¹ 'aşk hemen başımdan artuğdur
3. Gece gündüz yanar 'aceb¹⁴⁶² niçün bu āteşim sönmez
Benim gönlümde vuşlat fikri hem başımdan artuğdur
4. Derūnum āh eder durmaz şu çeşmim döker her dem
Anıñ kıymet ü kadri çün bana cānımdan artuğdur
5. Bu Nūrî mücrimiñ¹⁴⁶³ vird ile eökārı¹⁴⁶⁴ hemān sensiñ
Kerem kııl vuşlatıñ sevdāsı¹⁴⁶⁵ çün başımdan artuğdur

Şiir 58*Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün*

1. Ben ki bennikden geçüp yok başda varlıqdan eâer
Durmayup 'aşk yelleri bu gönlüme her dem eâer
2. Geceler 'aşkıñla bî-dār olmuşam men ey ḥudā¹⁴⁶⁶
Çāk-i giryān olmuşam yok ki rahatdan eâer¹⁴⁶⁷
3. Beni bu 'aşk ile iddin mübtelā¹⁴⁶⁸ leyl ü nehār
Nice müşrikler¹⁴⁶⁹ seniñ 'aşkıñla zünnārın keser

¹⁴⁶⁰ Metinde mevlem şeklindedir.

¹⁴⁶¹ Metinde dîl şeklindedir.

¹⁴⁶² Metinde aceb şeklindedir.

¹⁴⁶³ Metinde mücrim şeklindedir.

¹⁴⁶⁴ Metinde ezkār şeklindedir.

¹⁴⁶⁵ Metinde savdāsı şeklindedir.

¹⁴⁶⁶ Metinde ḥudā şeklindedir.

¹⁴⁶⁷ Metinde eser şeklindedir.

¹⁴⁶⁸ Metinde mübtelā şeklindedir.

¹⁴⁶⁹ Metinde müşrik şeklindedir.

4. Ben beni bilmem ki ašlā bir ḥayāтта mıyam tiyem
Tır-i bārān etdiler gönlümde nırānnar eāer
5. ‘Aşķ benim oldu anısam kimseden yok ḥācetim
Nice ‘āşıkılar seniñ çün nefsin kurbān¹⁴⁷⁰ keser
6. Bu mülk ü tācı neylesün ağlar amān¹⁴⁷¹ yā rab deyu
Çapuña geldi o yüzüz senden ümîd¹⁴⁷² keser
- [28]

Şiir 59

Ḳāfiye-i Zā

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. Ey şabā var yāre benden eyle ‘aşķla niyāz
Emr ü fermān ne çıkarsa baña andan tam yaz
2. Ḥālim ‘arz it ana sen lütfunun müştākıyam
‘Āşıkım men bî-devāyım derdimiñ dermānı az
3. Āhıma ḥayretde¹⁴⁷³ kaldı ağladı devr-i cihān
Bu derūnumun doldı āteşler yanar bu kış u yaz
4. Seniñ ḥār-ı gül ider yaķar bu gönlüm āteşi
Bir baķarsıñ Şamda gönlüm bir de ‘azm-ı ḥicāz
5. Devr ider ‘ālemde gönlüm yok ḳararı nideyim
Çāk-i giryān eyleyüp bu dem ‘azm-ı şirāz
7. Nūrî dir kerem yabanda aradıđıñ sendedir
Baña yār ol ey göñül ses etmem bunda ‘itirāz¹⁴⁷⁴

Şiir 60

¹⁴⁷⁰ Metinde kurbān şeklindedir.

¹⁴⁷¹ Metinde ‘aman şeklindedir.

¹⁴⁷² Metinde ümîd şeklindedir.

¹⁴⁷³ Metinde ḥayret şeklindedir.

¹⁴⁷⁴ Metinde ‘itirāz şeklindedir.

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün

1. Bir ‘aceb sevdāya düşdü göñlüm eylenmez eylenmez
Arzular¹⁴⁷⁵ vuşlat bu cānım göñlüm eylenmez eylenmez
2. Teşnedir dil elde şahbāyı¹⁴⁷⁶ nüş etdi hemān
Bu muḥālif¹⁴⁷⁷ rüz-i gārdır göñlüm eylenmez eylenmez
3. Baş açuk yalın ayak gezer hemān mecnūn gibi
Ḳoysañ altun ḳafes içre göñlüm eylenmez eylenmez
4. Daldı ‘aşḳ deryāsına durmaz hemān cevelān¹⁴⁷⁸ eder
Bu fenā mülkünde¹⁴⁷⁹ aşlā göñlüm eylenmez eylenmez
5. Nice sevdādır¹⁴⁸⁰ bu sevdā n’ideyim göñlüm seni
Dosta¹⁴⁸¹ gitmek istiyor bu göñlüm eylenmez eylenmez
6. Göñül mülk-i cihān içre niçün eylenmez eylenmez
Refîḳ-i hūrî ‘ayn olşa niçün eylenmez eylenmez
7. Vücutüm¹⁴⁸² şehrini yaḳdı kebāb¹⁴⁸³ iddi anıñ¹⁴⁸⁴ ‘aşḳ
Göñül cennetde tūbāda¹⁴⁸⁵ niçün eylenmez eylenmez
8. Sever gizlice bir dilber anıñ miāli¹⁴⁸⁶ cihānda yoḳ
Döner çarḳ-ı felek gibi niçün eylenmez eylenmez
9. Bütün dünyā benim olşa ḡamım gitmez neden bilmem
Göñül altun ḳafes içre niçün eylenmez eylenmez

¹⁴⁷⁵ Metinde arzu şeklindedir.

¹⁴⁷⁶ Metinde şāhbā şeklindedir.

¹⁴⁷⁷ Metinde muḥālif şeklindeir.

¹⁴⁷⁸ Metinde cāvelān şeklindedir.

¹⁴⁷⁹ Metinde mülk şeklindedir.

¹⁴⁸⁰ Metinde sāvda şeklindedir.

¹⁴⁸¹ Metinde doşda şeklindedir.

¹⁴⁸² Metinde vücüt şeklindedir.

¹⁴⁸³ Metinde kebeb şeklindedir.

¹⁴⁸⁴ Metinde ‘anıñ şeklindedir.

¹⁴⁸⁵ Metinde tuḡbā şeklindedir.

¹⁴⁸⁶ Metinde misli şeklindedir.

10. Usandım şāl-ı şāl vardan fāḫîr¹⁴⁸⁷ ü nātüvân¹⁴⁸⁸ oldum
Göñül o öātîñ¹⁴⁸⁹ nuşhıyle¹⁴⁹⁰ niçün eylenmez eylenmez
11. ‘Aceb¹⁴⁹¹ sevdāya düşmüşem bulunmaz derdime dermân¹⁴⁹²
Göñül dünyāda¹⁴⁹³ ‘uḳbāda¹⁴⁹⁴ niçün eylenmez eylenmez
12. Mülk ü tāk¹⁴⁹⁵ kemteriñ yā rab gedā-yı ḫāk-i sārîñdır
Göñül ḫod bu cihān olşa niçün eylenmez eylenmez

Şiir 61

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. Nuḫfeden ḫāḫ¹⁴⁹⁶ eddi mevlām ḫullugunda keâretiz¹⁴⁹⁷
‘Aşḫ iḫşān¹⁴⁹⁸ eyleyüp hem āhūda -----¹⁴⁹⁹
2. Her¹⁵⁰⁰ ḫuluna virdi sevdāyla¹⁵⁰¹ yaldurur çünki hevā¹⁵⁰²
Mevc-i dilde hū deyüp çün ism-i ḫayda -----¹⁵⁰³
- [29]
3. Gel temāşā ḫıl vücūdiñda olan ḫudret-i nümāy¹⁵⁰⁴

¹⁴⁸⁷ Metinde fāḫîr şeklindedir.

¹⁴⁸⁸ Metinde nātüvân şeklindedir.

¹⁴⁸⁹ Metinde zātîñ şeklindedir.

¹⁴⁹⁰ Metinde nüşhıyle şeklindedir.

¹⁴⁹¹ Metinde āceb şeklindedir.

¹⁴⁹² Metinde dermen şeklindedir.

¹⁴⁹³ Metinde dünya şeklindedir.

¹⁴⁹⁴ Metinde ūḳbā şeklindedir.

¹⁴⁹⁵ Metinde tāk şeklindedir.

¹⁴⁹⁶ Metinde ḫālîḫ şeklindedir.

¹⁴⁹⁷ Metinde kesret şeklindedir.

¹⁴⁹⁸ Metinde iḫşān şeklindedir.

¹⁴⁹⁹ Metinde siliktir.

¹⁵⁰⁰ Metinde hār şeklindedir.

¹⁵⁰¹ Metinde sāvda şeklindedir.

¹⁵⁰² Metinde hevā şeklindedir.

¹⁵⁰³ Metinde siliktir.

¹⁵⁰⁴ Metinde ḫudret-i nümā şeklindedir.

‘Aqla¹⁵⁰⁵ küll¹⁵⁰⁶ virdi hüdâ¹⁵⁰⁷ çün biz kemâlde keâretiz¹⁵⁰⁸

4. Hây u lâ-yemût olan mevlâyı bir bil kudretine kıl nazar¹⁵⁰⁹
Üç yüz altmış altıda her¹⁵¹⁰ öikr-i haqda keâretiz¹⁵¹¹
5. Bir numüne¹⁵¹² vird-i ‘âlem¹⁵¹³ hâlîkı hep hayrettedir¹⁵¹⁴
Emr-i haqla her gelen gitmekde çün biz keâretiz¹⁵¹⁵
6. ‘Aql¹⁵¹⁶ ermez ol cenabuñ sırrına hem işine
Gelmede gitmekde her dem biz bu yolda keâretiz¹⁵¹⁷
7. Nürî ağlar âh çeker her¹⁵¹⁸ dem gözinden kan döker
Ol Muhammed Muşafânın ümmetiyiz hamd ü lillâh keâretiz¹⁵¹⁹
8. ‘Âşıkâ ‘aşk-ı ilâhî bal u sükkerden¹⁵²⁰ leziz¹⁵²¹
Cân dirîğ etmez Mevlâsı ana cāndan leziz¹⁵²²
9. Derd ile âh eyleyüb o nâz eyler hemen¹⁵²³ ma ‘şükuna¹⁵²⁴
Olamaz bülbüle zîrâ bâbağı gülşenden leziz¹⁵²⁵
10. Âh eder dert ile âhü hoş gelür cānânına

¹⁵⁰⁵ Metinde akıl şeklindedir.

¹⁵⁰⁶ Metinde küll şeklindedir.

¹⁵⁰⁷ Metinde hüdâ şeklindedir.

¹⁵⁰⁸ Metinde kesret şeklindedir.

¹⁵⁰⁹ Metinde nazar şeklindedir.

¹⁵¹⁰ Metinde hâr şeklindedir.

¹⁵¹¹ Metinde kesret şeklindedir.

¹⁵¹² Metinde nümüne şeklindedir.

¹⁵¹³ Metinde âlem şeklindedir.

¹⁵¹⁴ Metinde hayrettedir şeklindedir.

¹⁵¹⁵ Metinde kesret şeklindedir.

¹⁵¹⁶ Metinde âhîl şeklindedir.

¹⁵¹⁷ Metinde kesret şeklindedir.

¹⁵¹⁸ Metinde hâr şeklindedir.

¹⁵¹⁹ Metinde kesret şeklindedir.

¹⁵²⁰ Metinde süker şeklindedir.

¹⁵²¹ Metinde lezîö şeklindedir.

¹⁵²² Metinde lezîö şeklindedir.

¹⁵²³ Metinde hemân şeklindedir.

¹⁵²⁴ Metinde mâşük şeklindedir.

¹⁵²⁵ Metinde lezîö şeklindedir.

Meyli yok ağyāra yār aña cāndan leziz¹⁵²⁶

11. Nūrî pendim dut eliñ çek fānî ‘ālemden¹⁵²⁷ hemen¹⁵²⁸
Söz dutana olamaz pend ü naşihâtdan¹⁵²⁹ leziz¹⁵³⁰
12. Sālike¹⁵³¹ yokdur hemen bu vird-i eökārdan¹⁵³² leziz¹⁵³³
Ġayrı kārı neylesün yok cezbe-i hağdan leziz¹⁵³⁴
13. ‘Aşkla ider semāyı Allāh Allāh der müdām¹⁵³⁵
Olmaz hiç¹⁵³⁶ ¹⁵³⁷ annāra bu öikr-i¹⁵³⁸ Mevlādan leziz¹⁵³⁹
14. Ġir sülük-ı¹⁵⁴⁰ sırr-ı sa‘ādetdine ħardaşım hemān
Yok cihānda¹⁵⁴¹ hem bu kār ile vü eökārdan leziz¹⁵⁴²
15. Őāt-ı pākine¹⁵⁴³ ħaribdir cümle¹⁵⁴⁴ yollardan bu yol
Nūriniñ pend-i naşihāti¹⁵⁴⁵ şana baldan leziz¹⁵⁴⁶

¹⁵²⁶ Metinde leziö şeklindedir.

¹⁵²⁷ Metinde ālem şeklindedir.

¹⁵²⁸ Metinde hemān şeklindedir.

¹⁵²⁹ Metinde naşihād şeklindedir.

¹⁵³⁰ Metinde leziö şeklindedir.

¹⁵³¹ Metinde sālîk şeklindedir.

¹⁵³² Metinde ezkār şeklindedir.

¹⁵³³ Metinde leziö şeklindedir.

¹⁵³⁴ Metinde leziö şeklindedir.

¹⁵³⁵ Metinde müdām şeklindedir.

¹⁵³⁶ Metinde hiç şeklindedir.

¹⁵³⁷ Metinde hiç şeklindedir.

¹⁵³⁸ Metinde zîkir şeklindedir.

¹⁵³⁹ Metinde leziö şeklindedir.

¹⁵⁴⁰ Metinde sülük şeklindedir.

¹⁵⁴¹ Metinde cihān şeklindedir.

¹⁵⁴² Metinde leziö şeklindedir.

¹⁵⁴³ Zāta pāk şeklindedir.

¹⁵⁴⁴ Metinde cümle şeklindedir.

¹⁵⁴⁵ Metinde naşihāt şeklindedir.

¹⁵⁴⁶ Metinde leziö şeklindedir.

16. ‘Aşkla yandı vücūdım gel beni söndür ‘azîz
Feyz-i pîrāndan¹⁵⁴⁷ içirüp gönlümü kıandır ‘azîz
17. Sür çıkar bu māsivāyı tācı tahta¹⁵⁴⁸ terk edem
En derūnum ḥayy u lāyemūt ile doludur ‘azîz
18. Gel kerem kıl men faḫîre¹⁵⁴⁹ at bu ‘aşk deryāsına
Mevc vurub bu baḥr-i ‘aşkda¹⁵⁵⁰ mert¹⁵⁵¹ gibi daldur ‘azîz
19. Gidelim biz Allāh Allāh deyürek tā Ğufrîne
Nürîyem gül olayım gül beñzimi soldur ‘azîz
20. ‘Aşkla seyyār olup biz rāh-ı ḥaḫda keâretiz¹⁵⁵²
Hem sivādan geçmişüz biz kıl ü gışden kıla nîz
21. Şıdkla¹⁵⁵³ îmān getürdiñ ḥazreti peygambere
Dört cehārın ḥasretiyiz biz bu yolda keâretiz¹⁵⁵⁴
22. Ehl-i beyti¹⁵⁵⁵ sevmüşüz biz hem fedādur cānımız
Bunnarıñ yolunda pür-ḥūn¹⁵⁵⁶ olmağa biz ḥaşretiz
- [30]**
23. Āline ve aşḫābına inanmışuz ve sevmişüz
Hem şalāt¹⁵⁵⁷ ile selām idmekde daim kesretiz
24. Bulariñ ismini yād etmek bizim mu’tādımız

¹⁵⁴⁷ Metinde feyz şeklindedir.

¹⁵⁴⁸ Metinde taht şeklindedir.

¹⁵⁴⁹ Metinde faḫîr şeklindedir.

¹⁵⁵⁰ Metinde baḥr şeklindedir.

¹⁵⁵¹ Metinde merd şeklindedir.

¹⁵⁵² Metinde kesret şeklindedir.

¹⁵⁵³ Metinde şıdk şeklindedir.

¹⁵⁵⁴ Metinde kesret şeklindedir.

¹⁵⁵⁵ Metinde ehl-i beyt şeklindedir.

¹⁵⁵⁶ Metinde pür-ḥun şeklindedir.

¹⁵⁵⁷ Metinde şalāt şeklindedir.

Annarıñ medhindeyim¹⁵⁵⁸ ‘aşkla biz keâretiz

25. Nürî efgânına¹⁵⁵⁹ annar âşinâdır öyle bil
 Ānnara muḥabbet-i dildārız¹⁵⁶⁰ fuḳāḫā¹⁵⁶¹ kesretiz

Şiir 62

Ḳāfiye-i Sin

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. Ey raḥîm ü girdigārım raḥmetiñden bizi etme iyās
 Ḳorḫarım sen ḫālıḳımdan¹⁵⁶² ederim men ihtiras
2. Çāk-ı giryānım mest-i ḫayrānım ulu sübhānım¹⁵⁶³ []¹⁵⁶⁴
 ‘Āşı¹⁵⁶⁵ mücrimem¹⁵⁶⁶ []¹⁵⁶⁷ mağfiret kıl sen ey ihtibās
3. Yok nihāyet¹⁵⁶⁸ []¹⁵⁶⁹ luḫfuna¹⁵⁷⁰ muḫtāç cümle¹⁵⁷¹ ḳullarıñ
 Sen ḡanîsiñ¹⁵⁷² ey ḳādir-i perver []¹⁵⁷³ eyleme iflās¹⁵⁷⁴
4. El-emān yā rab sen kerem kıl gel []¹⁵⁷⁵ kılma bizi dāl
 []¹⁵⁷⁶ Eyle dā’ im şāz senden eylerim çünki irti’as
5. Ağlarım bu göñlümiñ ārāmı yok şubh-ı mesā¹⁵⁷⁷
 Bir zaman gezdım şu çölleri hemān hemān mecnūn-ās

¹⁵⁵⁸ Metinde medḫ şeklindedir.

¹⁵⁵⁹ Metinde efgān şeklindedir.

¹⁵⁶⁰ Metinde muḥabbet şeklindedir.

¹⁵⁶¹ Metinde fuḳāḫā şeklindedir.

¹⁵⁶² Metinde ḫālıḡımdan şeklindedir.

¹⁵⁶³ Metinde sübhān şeklindedir.

¹⁵⁶⁴ Vezin gereḡi şiiirin “olmuşum dil-ḫūn” kısmı burada gösterilmiştir.

¹⁵⁶⁵ Metinde asi şeklindedir.

¹⁵⁶⁶ Metinde mücrim şeklindedir.

¹⁵⁶⁷ Vezin gereḡi şiiirin “işledim ‘ısyān” kısmı burada gösterilmiştir.

¹⁵⁶⁸ Metinde nihāyet şeklindedir.

¹⁵⁶⁹ Vezin gereḡi şiiirin “çün keremiñ çoḡdur” kısmı burada gösterilmiştir.

¹⁵⁷⁰ Metinde lüdfuna şeklindedir.

¹⁵⁷¹ Metinde cümle şeklindedir.

¹⁵⁷² Metinde ḡanîsiñ şeklindedir.

¹⁵⁷³ Vezin gereḡi şiiirin “soñ nefesde sen” kısmı burada gösterilmiştir.

¹⁵⁷⁴ Metinde iflas şeklindedir.

¹⁵⁷⁵ Vezin gereḡi şiiirin “çoḡdur iḫsāniñ” kısmı burada gösterilmiştir.

¹⁵⁷⁶ Vezin gereḡi şiiirin “Nürî kemteriñ” kısmı burada gösterilmiştir.

¹⁵⁷⁷ Metinde şubhuma şeklindedir.

6. Çekmişem mecāz yüziden çok serencām ey dilā¹⁵⁷⁸
Vardı menhıyyāta¹⁵⁷⁹ nefsim durmayub her dem hirās¹⁵⁸⁰
7. Serseri gezdim cihānda¹⁵⁸¹ hep hevā idi işim
Çok bahādırluḡ¹⁵⁸² edüp ben demedim kimseye pes
8. Ölem cazı ‘aşkıyla men çok çalup çağırmişam
Saz¹⁵⁸³ çalardım on iki tel var idi çün bende şās
9. Gece gündüz hecelerdim¹⁵⁸⁴ çalḡudan uşanmadım
Çün güzelleri sevip ayrılmadım ben bir nefes
10. Gönlümi yağma ederdi mäh-ı peyker-i dil-rübā¹⁵⁸⁵
Nüriniñ ḡadriñ bilüp hürmet¹⁵⁸⁶ ederdi cümle¹⁵⁸⁷ nās¹⁵⁸⁸

Şiir 63

Ḳāfiye-i Şım

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. Ḳalmadı hîç şabr u tākāt¹⁵⁸⁹da āhū gözlüm gel yetiş
Öldüm işde kefenim sen şar kerem kıl gel yetiş
2. Yetişemezsiñ kefenim şarmaḡa āh nıdeyim
Ḳabrim üsdünde hemān bir fātiḡa kıl gel yetiş
3. İşde derdiñle ḡara topraḡlar aḡıtdıñ mı

¹⁵⁷⁸ Metinde dilā şeklindedir.

¹⁵⁷⁹ Metinde menhıyyāt şeklindedir.

¹⁵⁸⁰ Metinde hirās şeklindedir.

¹⁵⁸¹ Metinde cihān şeklindedir.

¹⁵⁸² Metinde bahādırluḡ şeklindedir.

¹⁵⁸³ Metinde saz şeklindedir.

¹⁵⁸⁴ Metinde hācelerdim şeklindedir.

¹⁵⁸⁵ Metinde dîl-rübā şeklindedir.

¹⁵⁸⁶ Metinde hürmet şeklindedir.

¹⁵⁸⁷ Metinde dîl-rübā şeklindedir.

¹⁵⁸⁸ Metinde nās şeklindedir.

¹⁵⁸⁹ Metinde şabr u tākād şeklindedir.

- Beklerem mîzân başında sende durma gel yetiş
4. Geçer isem men sırâtdan¹⁵⁹⁰ ‘avn ü haqla ey güzel
Divân-ı haqla beklerim sen gel yetiş
5. Ol huda ihsân¹⁵⁹¹ eder a‘râfda kıalmazşam güzel
Cennet-i a‘lâ kapuşun bekledim sen gel yetiş
6. Haqla bana ihsân¹⁵⁹² ederse ol güzel ni ‘metlerim¹⁵⁹³
‘Ahdim¹⁵⁹⁴ olşun yimem sensüz güzel sen gel yetiş

[31]

7. Ağlamaz bu çeşm-i envârim¹⁵⁹⁵ niçün âh ağlamaz
Âh eder bu çeşm-i envârim¹⁵⁹⁶ niçün âh ağlamaz
8. Ayrılık deryâsına daldı bu gönülüm âh ‘âşıkân
Ağlamaz bu çeşm-i envârim¹⁵⁹⁷ niçün âh ağlamaz
9. Hâsretiñ hicriyle dildâr¹⁵⁹⁸ yandu derûnum bugün
Ağlamaz bu çeşm-i envârim niçün âh ağlamaz
10. Hab varmaz bu derûnum doldu hûn ile hemân
Ağlamaz bu çeşm-i envârim¹⁵⁹⁹ niçün âh ağlamaz
11. Bu mülk ü tâcım düşdi bir derd-i ‘azîme¹⁶⁰⁰ el-amân¹⁶⁰¹
Ağlamaz bu çeşm-i envârim¹⁶⁰² niçün âh ağlamaz

¹⁵⁹⁰ Metinde sırâd şeklindedir.

¹⁵⁹¹ Metinde ihsân şeklindedir.

¹⁵⁹² Metinde ihsân şeklindedir.

¹⁵⁹³ Metinde niğmetlerim şeklindedir.

¹⁵⁹⁴ Metinde ahtim şeklindedir.

¹⁵⁹⁵ Metinde çâşm şeklindedir.

¹⁵⁹⁶ Metinde ‘anvârim şeklindedir.

¹⁵⁹⁷ Metinde ‘anvârim şeklindedir.

¹⁵⁹⁸ Metinde dîldâr şeklindedir.

¹⁵⁹⁹ Metinde ‘anvârim şeklindedir.

¹⁶⁰⁰ Metinde azîme şeklindedir.

¹⁶⁰¹ Metinde el- ‘amân şeklindedir.

¹⁶⁰² Metinde ‘anvârim şeklindedir.

Şiir 64

Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün

1. Dile¹⁶⁰³ gel geç bu sevdādan¹⁶⁰⁴ fenā bāğı mekân olmaz
Fenā ender fenādır bu bütün bāğı mekân olmaz
2. Harîş olmak cehāletdir¹⁶⁰⁵ bu dünyānıñ vefāşı yok
Beş on gün açılır güli bunuñ bāğı mekân olmaz
3. Yağarsuñ kendüni tezyîn eder aşüfteler¹⁶⁰⁶ gibi
Çatar tatlıya acı sem anıñ¹⁶⁰⁷ tahtı mekân olmaz
4. Anıñ rengine aldanma ki zîrā ber- karar olmaz
Elif katdıñ ki dāl eyler geçer çağı mekân olmaz
5. Şıgın settāra ey begim anıñ¹⁶⁰⁸ mekr-i belāsığa
Geçer hāyhāyı dağdağı bilirsın ki karar olmaz
6. ‘Aceb der ki fenā bāğında lezzet bulduk ey Nürî
Çalır sanma bu gençlik¹⁶⁰⁹ gider çağı mekân olmaz
7. Göñül ister selāmet n’ideyim ki ber- karar olmaz
Bu ‘aşk bir baħr-i ‘ummāndır¹⁶¹⁰ ağa hîç¹⁶¹¹ der-kenār olmaz
8. Dalup bu baħr-i ‘ummān¹⁶¹² ne gevherler¹⁶¹³ niâār etdi

¹⁶⁰³ Metinde dîl şeklindedir.

¹⁶⁰⁴ Metinde sävdā şeklindedir.

¹⁶⁰⁵ Metinde cehālet şeklindedir.

¹⁶⁰⁶ Metinde ‘aşüfte şeklindedir.

¹⁶⁰⁷ Metinde ‘anıñ şeklindedir.

¹⁶⁰⁸ Metinde ‘anıñ şeklindedir.

¹⁶⁰⁹ Metinde geçlik şeklindedir.

¹⁶¹⁰ Metinde ümān şeklindedir.

¹⁶¹¹ Metinde hîç şeklindedir.

¹⁶¹² Metinde baħr şeklindedir.

¹⁶¹³ Metinde gevher şeklindedir.

Şoyunup girdim ol rāha¹⁶¹⁴ bu yoldan hiç¹⁶¹⁵ döner olmaz

9. Açar iki gözüm yaşı hemen¹⁶¹⁶ ceyhün gibi çağlar
 arannu bir yola girdim bu yolda hiç¹⁶¹⁷ fenār olmaz
10. Tevāzu‘da¹⁶¹⁸ olmuşam yā rab ‘ināyet¹⁶¹⁹ senden olmazsa
 Bu yolda şağa şıgındım bana aşla zarar¹⁶²⁰ olmaz
11. Benim ol rehberim¹⁶²¹ pīrim Sa‘ādetdin¹⁶²² Cebbāvidir
 Ezelden¹⁶²³ bi‘atim vardır bu ikrārdan döner olmaz
12. İki mürşid-i¹⁶²⁴ pīriñ tutdum rızāsın¹⁶²⁵ eyledim taşşıl
 Baħr-i āteşleriñ Nūrī anıñ gibi yanar olmaz
13. Nice ben işledim ‘işyān¹⁶²⁶ günāhım¹⁶²⁷ çok āevāb¹⁶²⁸ az
 Kerem eyle beni ‘afv id hemān ‘afif¹⁶²⁹berātım yaz
14. Keremiñ bi-nihāyetdir¹⁶³⁰ n’ola men miskini¹⁶³¹ ‘afv id
 Bana şihħat-i kerem eyle günāhımla olmayam imrāz
15. Bu nefsimiñ hevāsından¹⁶³² şıgındım sen penāhıma
 Bana yār olmadı aşlā gece gündüz işi ğaraz¹⁶³³

¹⁶¹⁴ Metinde rah şeklindedir.

¹⁶¹⁵ Metinde hiç şeklindedir.

¹⁶¹⁶ Metinde hemen şeklindedir.

¹⁶¹⁷ Metinde hiç şeklindedir.

¹⁶¹⁸ Metinde tevzū şeklindedir.

¹⁶¹⁹ Metinde ināyet şeklindedir.

¹⁶²⁰ Metinde zarar şeklindedir.

¹⁶²¹ Metinde rehber şeklindedir.

¹⁶²² Metinde S‘adeldin şeklindedir.

¹⁶²³ Metinde eōel şeklindedir.

¹⁶²⁴ Metinde mürşid şeklindedir.

¹⁶²⁵ Metinde rızā şeklindedir.

¹⁶²⁶ Metinde isyān şeklindedir.

¹⁶²⁷ Metinde günāh şeklindedir.

¹⁶²⁸ Metinde sevāb şeklindedir.

¹⁶²⁹ Metinde ‘afif şeklindedir.

¹⁶³⁰ Metinde nihāyetdir şeklindedir.

¹⁶³¹ Metinde miskin şeklindedir.

¹⁶³² Metinde hevāsından şeklindedir.

¹⁶³³ Metinde araz şeklindedir.

16. Kıyrib düşdüm bu yolda yoldaşım yoqdur amān¹⁶³⁴ yā rab
Beni ğafletde¹⁶³⁵ qoyma hālīqım eyle hemān iḳāz

[32]

Şiir 65

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Şunşa mālīk āb u kevāerden bana gül bādı
İçmenem destimde¹⁶³⁶ biñ yıl dutaram sen gel yetiş
2. Nūrī destiñ¹⁶³⁷ iste haqdan cennet-i a'lāda¹⁶³⁸ sen
Girmenem sensüz haḳiḳāte¹⁶³⁹ āh efendim gel yetiş
3. Āhū gözlüm halca qaldı tende cānım gel yetiş
Qalmadı şabra qarārım ey civānım¹⁶⁴⁰ gel yetiş
4. Sīnem üstü şād-hezārān¹⁶⁴¹ köz köz oldu yıllar
Uçuyor mürġi kafesden¹⁶⁴² dil fiġārım¹⁶⁴³ ey civānım¹⁶⁴⁴ gel yetiş
5. Qarār eddi mehliqālar n'ideyim bu gönlümi
Dilde¹⁶⁴⁵ virdim gül 'izārım¹⁶⁴⁶ āh efendim gel yetiş
6. Qays-veş Leylā deyüben gezerim daġ başını
Seyyād elinden kuşca cānım al efendim āh yetiş
7. Çenkli 'aşka daḫılup mest-i hayrān olmuşam

¹⁶³⁴ Metinde 'amān şeklidir.

¹⁶³⁵ Metinde qaflet şeklidir.

¹⁶³⁶ Metinde desd şeklidir.

¹⁶³⁷ Metinde desdiñ şeklidir.

¹⁶³⁸ Metinde 'alā şeklidir.

¹⁶³⁹ Metinde haḳiḳād şeklidir.

¹⁶⁴⁰ Metinde civān şeklidir.

¹⁶⁴¹ Metinde hezārān şeklidir.

¹⁶⁴² Metinde mürġ şeklidir.

¹⁶⁴³ Metinde dīl şeklidir.

¹⁶⁴⁴ Metinde civān şeklidir.

¹⁶⁴⁵ Metinde dīl şeklidir.

¹⁶⁴⁶ Metinde iōār şeklidir.

Şehpā-yı dilden¹⁶⁴⁷ al hayāt āh efendim gel yetiş

8. Vuşlatıñ savurşa başda rāhatım şolabildi
Nūrî vuşlāt isteyor āh sen efendim gel yetiş
9. Merhametsüz bî-vefāsıñ dilerem ben yan tutuş
Civler şarsuñ siyāh zülfüñ içünden yan tutuş
10. Qalmasun ārām u şabrıñ gece gündüz eyle āh
Şalınup gülşen¹⁶⁴⁸ sefāsı eyledi kan yan tutuş
11. Kirbügiñ temrene beñzer katledersıñ 'āşıkı
Sönmesün 'ālemde şem'in dil- figārım¹⁶⁴⁹yan tutuş
12. Ol harāmî¹⁶⁵⁰ gözleriñ kesdi yolum ben n'ideyim
Murğı veş pervāz¹⁶⁵¹ edersıñ kanadından yan tutuş
13. Dişleriñ şu 'lesi¹⁶⁵² dilber-i 'āşıkı¹⁶⁵³ meftün eder
Eylesünler seni meshūr¹⁶⁵⁴ çaresüz qal yan tutuş
14. Nūrîyem ben qalmaşun ihmāle¹⁶⁵⁵ efgānım¹⁶⁵⁶ sanadır
Sen de bu 'aşq derdine düş gece gündüz yan tutuş

Şiir 66

Qāfiye-i Şad

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Bu mecāzi şıqletden gayrı bıqdım doğruşı

¹⁶⁴⁷ Metinde sāhpā-yı dîl şeklindedir.

¹⁶⁴⁸ Metinde gülşen şeklindedir.

¹⁶⁴⁹ Metinde dîl şeklindedir.

¹⁶⁵⁰ Metinde herāmî şeklindedir.

¹⁶⁵¹ Metinde pārvāz şeklindedir.

¹⁶⁵² Metinde şugle şeklindedir.

¹⁶⁵³ Metinde dîlber şeklindedir.

¹⁶⁵⁴ Metinde meshūr şeklindedir.

¹⁶⁵⁵ Metinde ehmel şeklindedir.

¹⁶⁵⁶ Metinde efgān şeklindedir.

Dā' imā yolum vurur benim sitemkār uğruşu¹⁶⁵⁷

2. Çok serencām çekdim ol mecāz yüzünden ey dilā
Beñzemez bir ağrıya çünki bu başım ağrısı
 3. Bir belādır ki cihānda aña olmaz bir bedel
Varta-yı hālik¹⁶⁵⁸ anda kalursam doğrusı
 4. İsterem ey hālığım senden meded¹⁶⁵⁹ kıl al gayyāyı
Yardım etmezseñ a mevlām¹⁶⁶⁰ kime gidem doğrusı
 5. Vir bana sen kendü 'aşkıñ istemem gayrısını
Nürîyem gitmem kapuñdan sâ' iliñim doğrusı
 6. Ta şabāvetden¹⁶⁶¹ berü sâ'iliñim bu baş ağruşu
Yağdı beni 'aşk-ı dildār¹⁶⁶² kaldı beñzim sarışı
 7. Uyanmazdım akrānımla düşünürdüm ben hemān
Hāl yerlerde gezdim āh ederdim doğrusı
- [33]**
8. Ağlar idim göz yaşım siler idi o vālidem
Acır idi vālidem ağlarım buna doğrusı
 9. Ben der idim ciger köşem anam gel ağlama
Ben de bilmezdim bu derdi ne idügin doğrusı
 10. Kırk iki yaşıma geçdim bu mecāzdan çok şükr¹⁶⁶³
Nürîyem geçdim o leylā arzūsından¹⁶⁶⁴ doğrusı

¹⁶⁵⁷ Metinde uğruşu şeklindedir.

¹⁶⁵⁸ Metinde varta-yı hālik şeklindedir.

¹⁶⁵⁹ Metinde meded şeklindedir.

¹⁶⁶⁰ Metinde mevlem şeklindedir.

¹⁶⁶¹ Metinde sabāvet şeklindedir.

¹⁶⁶² Metinde dildār şeklindedir.

¹⁶⁶³ Metinde şükür şeklindedir.

¹⁶⁶⁴ Metinde arzū şeklindedir.

Şiir 67

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün

1. Āh efendim benim bu dil-i ¹⁶⁶⁵derūnumdan bilen olş[a]
Bu göñlüm kandedir 'aceb¹⁶⁶⁶ girüb anı bulan olşa
2. Aradım derdime dermān cihānda¹⁶⁶⁷ bulmadım aşla
Benim bu derdime dermān cihānda¹⁶⁶⁸ bir bilen olşa
3. Göñül düşdü o dildāra¹⁶⁶⁹ anıñ nām u nişānım yok
Arayup derdimiñ dermān ol şāhı bulan olşa
4. Niķāb¹⁶⁷⁰ içre oturur dā'imā 'arz-ı¹⁶⁷¹ cemāl itmez
Varup anıñ maķāmında reyḥānım bir gören olşa
5. Nūrî kemteri yā rab anıñ göster cemālini
Anıñ derdine bir dermān¹⁶⁷² meger¹⁶⁷³ ḥaķla benim olşa

Şiir 68

Ḳāfiye-i Ḍad

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. 'Ārif¹⁶⁷⁴ ol gel ḳardeşim sen etme ihvāna ğarāz¹⁶⁷⁵
Zāile ğıybet¹⁶⁷⁶ götürür aḫîri cāna ğarāz¹⁶⁷⁷

¹⁶⁶⁵ Metinde dîl şeklindedir.

¹⁶⁶⁶ Metinde aceb şeklindedir.

¹⁶⁶⁷ Metinde ciḥān şeklindedir.

¹⁶⁶⁸ Metinde ciḥān şeklindedir.

¹⁶⁶⁹ Metinde dîl dār şeklindedir.

¹⁶⁷⁰ Metinde niḫāb şeklindedir.

¹⁶⁷¹ Metinde 'arz şeklindedir.

¹⁶⁷² Metinde dermen şeklindedir.

¹⁶⁷³ Metinde meyār şeklindedir.

¹⁶⁷⁴ Metinde ārif şeklindedir.

¹⁶⁷⁵ Metinde ḳarāz şeklindedir.

¹⁶⁷⁶ Metinde ḳıybet şeklindedir.

¹⁶⁷⁷ Metinde ḳarāz şeklindedir.

2. Muhliş¹⁶⁷⁸ ol olma şahın mülhid-i lâ ‘î n¹⁶⁷⁹ leyin nādān begim
Hāk katında çok fenādır mü ‘mine¹⁶⁸⁰ etmek ğarāz¹⁶⁸¹
3. ‘Ārîf-i¹⁶⁸² billāh olannar kimseyi ħor¹⁶⁸³ görmedi
Hîç¹⁶⁸⁴ zuhūr¹⁶⁸⁵ etmedi annardan o kizb¹⁶⁸⁶ u ğarāz¹⁶⁸⁷
4. Tende birdir cānda birdir mü’min olan kardeşim
Ehl-i ‘irfān¹⁶⁸⁸ olana hîç¹⁶⁸⁹ yaraşur mu bu ğarāz¹⁶⁹⁰
5. Ehl-i dinārı¹⁶⁹¹ yıkar ħarāb ider bu varlığı
Nūrî etme ehl-i dilāsın şahın su-i ğarāz¹⁶⁹²

Şiir 69

Ķāfiye-i Tı

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. Zühdiñi қо ğel şofu sen ‘aşkımmın bir kere dağ
Varlığından geç begim var kendüñi bir pula şağ
2. Varam ‘āşık şalına nîze çek eliñ bizden hemān
Ķıl ğışdan¹⁶⁹³ geç hemān sevdāyı¹⁶⁹⁴ sen ardıña at

¹⁶⁷⁸ Metinde muhliş şeklindedir.

¹⁶⁷⁹ Metinde lain şeklindedir.

¹⁶⁸⁰ Metinde mu’ mî n şeklindedir.

¹⁶⁸¹ Metinde ħarāz şeklindedir.

¹⁶⁸² Metinde ārif şeklindedir.

¹⁶⁸³ Metinde ħor şeklindedir.

¹⁶⁸⁴ Metinde hîç şeklindedir.

¹⁶⁸⁵ Metinde zühūr şeklindedir.

¹⁶⁸⁶ Metinde kîz b şeklindedir.

¹⁶⁸⁷ Metinde ħarāz şeklindedir.

¹⁶⁸⁸ Metinde ehl-i irfān şeklindedir.

¹⁶⁸⁹ Metinde hîç şeklindedir.

¹⁶⁹⁰ Metinde ħarāz şeklindedir.

¹⁶⁹¹ Metinde ehl şeklindedir.

¹⁶⁹² Metinde ħarāz şeklindedir.

¹⁶⁹³ Metinde kıl kış şeklindedir.

¹⁶⁹⁴ Metinde sāv dā şeklindedir.

3. Nahn u kâsemnâ¹⁶⁹⁵ taḳsîmde¹⁶⁹⁶ bize düşdü bu 'aşk
Sen behâ' im¹⁶⁹⁷ veş hemân yiyüp içüp uyhuda yaḳ
4. Barmağıñ bir kez bu 'aşka şohmadıñ sen ey püser¹⁶⁹⁸
Bilmediñ elimde 'aşkı kâr mıdır yokşa maskaḳ
5. Cân fedâ etmek gerekdir Nûrî yâ cânân için
Kara sevdâdır¹⁶⁹⁹ başındaki şofu vardur maskaḳ

Şiir 70

Ḳâfiye-i Zı

[34]

1. Bu Nûrî kemteriñ 'âciz¹⁷⁰⁰ kime ḥâli 'arz¹⁷⁰¹ etsün
Kerem id sen bu divânım erenner defterine¹⁷⁰² yaz
2. Tecellîm burcu 'aḳrebde şitâdır baş emân olmaz
Dutar 'âşıkları zülfüñ aḡa başka gümân¹⁷⁰³ olmaz
Bu 'aşḳdan başka 'uşşâka hemân yahşî yamân olmaz
3. Yetiş âb u revânım 'âşîka vuşlat zamân olmaz
Yanar şem'im şu'aım var aña zülfüñ siper¹⁷⁰⁴ olmaz
4. Cihâna¹⁷⁰⁵ virseler virmez anıñ sevdâsı çün cânı
Cânımı¹⁷⁰⁶ eyler fedâ dosta¹⁷⁰⁷ geri vermez aḡar ḳanı
Zühûr¹⁷⁰⁸ etse tecellî 'aşḳ alur rus tatar ḡanı

¹⁶⁹⁵ Metinde kısım şeklidir.

¹⁶⁹⁶ Metinde taḳsim şeklidir.

¹⁶⁹⁷ Metinde beḡâyim şeklidir.

¹⁶⁹⁸ Metinde püser şeklidir.

¹⁶⁹⁹ Metinde sâvdâ şeklidir.

¹⁷⁰⁰ Metinde âciz şeklidir.

¹⁷⁰¹ Metinde 'arz şeklidir.

¹⁷⁰² Metinde teftir şeklidir.

¹⁷⁰³ Metinde gümân şeklidir.

¹⁷⁰⁴ Metinde sipâr şeklidir.

¹⁷⁰⁵ Metinde cihân şeklidir.

¹⁷⁰⁶ Metinde canım şeklidir.

¹⁷⁰⁷ Metinde dosda şeklidir.

¹⁷⁰⁸ Metinde zühûr şeklidir.

5. Yetiş āb u revānım 'āşığa vuşlat zamān olmaz
Yanar şem'im şu'aım var aña zülfüñ siper¹⁷⁰⁹ olmaz
6. Bu varlık dağını dağıdmayanda baş gül mül olmaz
Tecellî-yi cāvidān¹⁷¹⁰ olşa kişi zîrā zevāl olmaz
Nice āh idmeyem zîrā aña beñzer gül mül olmaz
7. Yetiş āb u revānım 'āşığa vuşlat zaman olmaz
Yanar şem'im şu'aım var aña zülfüñ siper olmaz

zı kâfiyesinin dört beyiti oțuz birinci saħîfede kalmışdır.

Şiir 71

Ķâfiye-i 'Ayn

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün

1. Bu göñül dîdār-ı haħķı¹⁷¹¹ ārzūlar¹⁷¹² eyler hem-dā
Vuşlat-ı mevlāyı ārzūlar¹⁷¹³ hemān ider ĥuzū'¹⁷¹⁴
2. Cānını cānāna pervāz¹⁷¹⁵ eyleyüp durmaz hemān¹⁷¹⁶
Gece gündüz virdi öikri¹⁷¹⁷ durmayub eyler velū'
3. Baħmaz aşlā dehr-i dūniñ naħşına eylenmez ol
Bir nefes ārām yoħdur pes hemān etmez vuzū'
4. Ćāk-i giryān āh u nālāndır hemān anıñ işi

¹⁷⁰⁹ Metinde sipār şeklindedir.

¹⁷¹⁰ Metinde cāvîdān şeklindedir.

¹⁷¹¹ Metinde dizār şeklindedir.

¹⁷¹² Metinde ārzū şeklindedir.

¹⁷¹³ Metinde ārzū şeklindedir.

¹⁷¹⁴ Metinde ĥuzu' şeklindedir.

¹⁷¹⁵ Metinde pārvāz şeklindedir.

¹⁷¹⁶ Metinde hemān şeklindedir.

¹⁷¹⁷ Metinde virdi öikr şeklindedir.

Gece gündüz ağlayup mevlāsına eyler vüru’

5. ‘Āşık¹⁷¹⁸ oldu olalı bir dem¹⁷¹⁹ kararı yok anıñ
Gece gündüz yandı ‘aşka teşne¹⁷²⁰ etmez vedā’
6. Ben mülk ü təcim hemān āh ile efgāndır¹⁷²¹ işim
Gözyaşım ceyhūna beñzer durmayup eyler cümü’

[35]

Şiir 72

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. Dehri dutuñ şiddetinden olmuşam men ittibā‘
Göñlüm meşgöl¹⁷²² idüp ider beni ol ihtirā‘
2. Bana yār olmaz hemān-sāzdir aşla hilesin
Dost¹⁷²³ yüzünden dā’imā eyler beni çün iqmā‘
3. Rüz-ı şebde ‘işyānımı¹⁷²⁴ fikr eyleyüp ben ağlarım
Āh-ı efgān¹⁷²⁵ ile ben eyler idim ihtizā‘
4. Rāh-ı hağdan devr ider beni utanmaz bî-hayā’
Bana yār olmaz beni dā’im eder ol āşinā¹⁷²⁶
5. Nürîyem dost¹⁷²⁷ yoluna girdim gerü dönmem hemān¹⁷²⁸
‘Ahdimiz¹⁷²⁹ vardır elest bezminde ey bedîr-i ducā

Şiir 73

Ķāfiye-i Ķayın

¹⁷¹⁸ Metinde āşık şeklindedir.

¹⁷¹⁹ Metinde dām şeklindedir.

¹⁷²⁰ Metinde tāşne şeklindedir.

¹⁷²¹ Metinde efkân şeklindedir.

¹⁷²² Metinde meşgüşeşeklindedir.

¹⁷²³ Metinde dos şeklindedir.

¹⁷²⁴ Metinde isyān şeklindedir.

¹⁷²⁵ Metinde efkân şeklindedir.

¹⁷²⁶ Metinde āşinā’ şeklindedir.

¹⁷²⁷ Metinde dos şeklindedir.

¹⁷²⁸ Metinde hemān şeklindedir.

¹⁷²⁹ Metinde aht şeklindedir.

Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün

1. İlāhî olmuşam mücrim¹⁷³⁰ günāhım¹⁷³¹ oldu kara dağ
Boğazım lāle-i zincirdir ayağımda benim var bāğ
2. Ḥabîbiñ ārzūlar gönüm tevessül¹⁷³² olmadım el-ān¹⁷³³
Anıñ ḥasret firākıyla yürekde kalmadı çün yağ
3. Yalın ayak başım açık hemān ben ‘azm u rāh iddim
‘Adüvler yolumu vurdu sînemde vurdular bir dāğ
4. Mülk ü tācı¹⁷³⁴ ümmetiñdir¹⁷³⁵ yā Resūlullāh şefā’ at kıl
Sen çağur ol kalmaşun bu ḥasretüñle¹⁷³⁶ mā-bilā¹⁷³⁷
5. Hep gelenner gitdi kalmaş çünkü bu ‘ālemde¹⁷³⁸ sağ
Nice kahr-ı menārıñ¹⁷³⁹ gögsüne vurdı kara dāğ
6. N’ideyim āh ağladır her dem bu dîdem kan döker
Hem çekilmez kahrı dūnuñ kalmadı yürekde yağ
7. Hep gelenner gitdi gelmez kimse bilmez ḥālını
Terk¹⁷⁴⁰ edüp sarāyı köşki nerede kaldı ḥān-ı bāğ¹⁷⁴¹
8. Terk¹⁷⁴² edüp gider bu dūnı ins ü cinni hem tūyūr¹⁷⁴³
Nerde kaldı dudu¹⁷⁴⁴ kumru hem kaputer ile zāğ

¹⁷³⁰ Metinde mücrîm şeklindedir.

¹⁷³¹ Metinde günāh şeklindedir.

¹⁷³² Metinde tevāşıl şeklindedir.

¹⁷³³ Metinde el’ ān şeklindedir.

¹⁷³⁴ Metinde tāc şeklindedir.

¹⁷³⁵ Metinde ümmet şeklindedir.

¹⁷³⁶ Metinde ḥasret şeklindedir.

¹⁷³⁷ Metinde bil’a şeklindedir.

¹⁷³⁸ Metinde ālem şeklindedir.

¹⁷³⁹ Metinde kahrı menār şeklindedir.

¹⁷⁴⁰ Metinde tārک şeklindedir.

¹⁷⁴¹ Metinde ḥānı bāğ şeklindedir.

¹⁷⁴² Metinde tārک şeklindedir.

¹⁷⁴³ Metinde tūyūr şeklindedir.

¹⁷⁴⁴ Metinde duda şeklindedir.

9. Ya şefî 'ıl mücrimîn kıl sen şefâ'at Nürîye
Bî-ḥesâb¹⁷⁴⁵ cürmüm¹⁷⁴⁶ oldu şimdi kara dağ

Şiir 74

Ḳâfiye-i Fe

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. İlähî efğânıma¹⁷⁴⁷ ḳalmaz taḥammül¹⁷⁴⁸ mevlâ güh-ı ḳaf
Ḥâlıkımdan¹⁷⁴⁹ isterim cürmümle¹⁷⁵⁰ günâhım¹⁷⁵¹ âfv¹⁷⁵²
2. N'eyleyem geçdi cihânda masivâyı¹⁷⁵³ istemem
Ağlayup geçdi mi erenner dehr-i dūni¹⁷⁵⁴ şaf şaf
3. Bunda seyyār oldular hep evliyâ-yı enbiyâ¹⁷⁵⁵
Çünkü annar oynayub hîç¹⁷⁵⁶ çalmadılar -----¹⁷⁵⁷
4. Nice aldandıñ bu köhne külhâna¹⁷⁵⁸ sen ey begim
Ağlayup sen günâhıña¹⁷⁵⁹ dilemezsıñ nice 'afv¹⁷⁶⁰

[36]

5. Bu mülk ü tâc¹⁷⁶¹ öerreden ednâ¹⁷⁶² ḳuluñdur ey ḥudâ¹⁷⁶³
Ḳapuña geldim tehî destim beni sen etme def

¹⁷⁴⁵ Metinde bî-ḥesâb şeklindedir.

¹⁷⁴⁶ Metinde cürm şeklindedir.

¹⁷⁴⁷ Metinde efğân şeklindedir.

¹⁷⁴⁸ Metinde taḥânmül şeklindedir.

¹⁷⁴⁹ Metinde ḥâlıg şeklindedir.

¹⁷⁵⁰ Metinde cürm şeklindedir.

¹⁷⁵¹ Metinde günâh şeklindedir.

¹⁷⁵² Metinde 'af şeklindedir.

¹⁷⁵³ Metinde masivâi şeklindedir.

¹⁷⁵⁴ Metinde dehri dūn şeklindedir.

¹⁷⁵⁵ Metinde evliyâyı enbiyâ şeklindedir.

¹⁷⁵⁶ Metinde hiç şeklindedir.

¹⁷⁵⁷ Metin üzerindeki harfler silindiği için bu kelime okunamamıştır.

¹⁷⁵⁸ Metinde külhân şeklindedir.

¹⁷⁵⁹ Metinde günâh şeklindedir.

¹⁷⁶⁰ Metinde 'af şeklindedir.

¹⁷⁶¹ Metinde tâc şeklindedir.

¹⁷⁶² Metinde etnâ şeklindedir.

¹⁷⁶³ Metinde ḥudâ şeklindedir.

Şiir 75

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün

1. Bu benim ne vefā ma'ālemden ne gördüñ ey şof [i]
Gizli rāzım āşikār oldu kaçde gördiñ ey şof [i]
2. Çün bu yolda 'an demimden selsebil olşa demim
'Āşık dil-hün¹⁷⁶⁴ olanda ne zarar gördin şof [i]
3. Fāriğ olsan geç bu da'vādan¹⁷⁶⁵ işin bî-hevādadır
'Āşıkın āh u fiğānından¹⁷⁶⁶ ne gördiñ ey şof [i]
4. Şaf u şaf olduñ adüv ü bātıl¹⁷⁶⁷ kaldırdın
Ādeme bak mir'at içre daha ne gördüñ ey şof [i]
5. Perdeyi¹⁷⁶⁸ çāk eyleyüp gördüñ mü o tavrıñ¹⁷⁶⁹ nedir
Sen bu sır bulamazsıñ hān gördiñ mi ey şof [i]
6. Derd ile āh eyleyen 'āşıklara ta'yin¹⁷⁷⁰ eyleme
Geçmüşüz biz kaf-ı nūndan¹⁷⁷¹ sen ne gördüñ ey şof [i]
7. Nūrîyem pîrimden aldım dersi men ey hîcā¹⁷⁷²
'Āşıkın nūş etdüğün meyhāne gördiñ ey şof [i]

Şiir 76

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā' ilātün Fā 'ilün

1. Yā ilāhî 'izzetiñden bize sulţān oldu 'afv¹⁷⁷³
Luţfiñe olmaz nihāyet¹⁷⁷⁴ bize acur āb u kâf

¹⁷⁶⁴ Metinde dîl-hun şeklindedir.

¹⁷⁶⁵ Metinde dāvā şeklindedir.

¹⁷⁶⁶ Metinde fiğān şeklindedir.

¹⁷⁶⁷ Metinde bātıl şeklindedir.

¹⁷⁶⁸ Metinde pārde şeklindedir.

¹⁷⁶⁹ Metinde tavr şeklindedir.

¹⁷⁷⁰ Metinde t̄ayin şeklindedir.

¹⁷⁷¹ Metinde kâfi nūn şeklindedir.

¹⁷⁷² Metinde hîcā şeklindedir.

¹⁷⁷³ Metinde 'af şeklindedir.

¹⁷⁷⁴ Metinde nihāyet şeklindedir.

2. Ta ezel¹⁷⁷⁵ ‘ahdiyle¹⁷⁷⁶ karar vermişüz şâh biz
Hem habîbiñe uyup biz bi’at aldık şaf u şaf
3. Çün keremler kânı sensiñ ey kerim ü öül-celâl
Hâzretiñden dilerem cürmümle¹⁷⁷⁷ günâhım¹⁷⁷⁸ ‘afv¹⁷⁷⁹
4. Derd-i ‘aşkıñ bana sükkerden¹⁷⁸⁰ lezîzdir ey hüdâ¹⁷⁸¹
Dil-i derûnumdan¹⁷⁸² çıhar bu masivâyı eyle def¹⁷⁸³
5. Raḥmetiñ deryâsına doldur beni ey girdigâr
Âhıma ḳalmaz taḥammül¹⁷⁸⁴ ol ‘arz-ı semâ gûh-ı ḳaf¹⁷⁸⁵
6. Âh u efgandan¹⁷⁸⁶ murâdım isterem senden rızâ¹⁷⁸⁷
Bu mülk ü tâciñ¹⁷⁸⁸ günâhından¹⁷⁸⁹ geçüp sen eyle ‘afv¹⁷⁹⁰

Şiir 77

Ḳâfiye-i Ḳaf

1791

1. Öldür beni âh n’ideyim yâr ayrılık
Çöker başıma her dem benim efgân¹⁷⁹² ayrılık
2. Yetiş her dem-i vuşlatda¹⁷⁹³ hemân âh

¹⁷⁷⁵ Metinde ezel şeklindedir.

¹⁷⁷⁶ Metinde aht şeklindedir.

¹⁷⁷⁷ Metinde cürm şeklindedir.

¹⁷⁷⁸ Metinde günâh şeklindedir.

¹⁷⁷⁹ Metinde ‘af şeklindedir.

¹⁷⁸⁰ Metinde sükâr şeklindedir.

¹⁷⁸¹ Metinde hüdâ şeklindedir.

¹⁷⁸² Metinde dîl derûnum şeklindedir.

¹⁷⁸³ Metinde dâf şeklindedir.

¹⁷⁸⁴ Metinde taḥânmül şeklindedir.

¹⁷⁸⁵ Metinde ‘arzı semâ gûhı kaf şeklindedir.

¹⁷⁸⁶ Metinde efgân şeklindedir.

¹⁷⁸⁷ Metinde rızâ şeklindedir.

¹⁷⁸⁸ Metinde mülk tâc şeklindedir.

¹⁷⁸⁹ Metinde günâh şeklindedir.

¹⁷⁹⁰ Metinde ‘af şeklindedir.

¹⁷⁹¹ Bu şiirde vezin birliği sağlanamamaktadır.

¹⁷⁹² Metinde ‘afkân şeklindedir.

¹⁷⁹³ Metinde demi vuşlat şeklindedir.

Büküyor belim dildâr¹⁷⁹⁴ ayrılık

3. Getirür aklıma hiffet o benim âh
Eder ol gönümü biçen ayrılık
4. Çekemem gayrı tayyâr¹⁷⁹⁵ oldu felek âh
Ne 'aceb küsdü bana yâr ayrılık
5. Yükümden tutuyor kahr-ı karanbili¹⁷⁹⁶
Beni öldürdü gâzapkâr¹⁷⁹⁷ ayrılık
6. Hîmmetiñe beñzer bulunur mu merâyür gelen yakmacak
Yıkdı gönül beytini ahyâr ayrılık

[37]

7. Mülk ü tâci¹⁷⁹⁸ 'âşıkındır âh ey efendim
Vuşlat-ı garîb¹⁷⁹⁹ olduk çekülür âh ayrılık

Şiir 78

Fâ 'ilâtün Fâ 'ilâtün Fâ 'ilâtün Fâ 'ilün

1. Kâ' inâtı devr eder bu gönümün kararı yok
Vuşlat-ı cânân¹⁸⁰⁰ için bu gönümün arâmı yok
2. Yâr gider gülşen¹⁸⁰¹ şafasında güler oynar hemân
Ben fağîrem¹⁸⁰² ağlamakdan başka hiçbir¹⁸⁰³ kârı yok
3. 'Aşk-ı mevlâ doldurdu nîmde deryalar gibi
Zâhidiñ¹⁸⁰⁴ pend ü naşîhatden¹⁸⁰⁵ mâ-'adâ¹⁸⁰⁶ kârı yok

¹⁷⁹⁴ Metinde dildâr şeklindedir.

¹⁷⁹⁵ Metinde tayyâr şeklindedir.

¹⁷⁹⁶ Metinde kahr karanbil şeklindedir.

¹⁷⁹⁷ Metinde kazapkâr şeklindedir.

¹⁷⁹⁸ Metinde mülk tâc şeklindedir.

¹⁷⁹⁹ Metinde vuşlatı garîb şeklindedir.

¹⁸⁰⁰ Metinde vuşlata cânân şeklindedir.

¹⁸⁰¹ Metinde gülşân şeklindedir.

¹⁸⁰² Metinde fağîr şeklindedir.

¹⁸⁰³ Metinde hiç şeklindedir.

¹⁸⁰⁴ Metinde zâhid şeklindedir.

¹⁸⁰⁵ Metinde naşîhat şeklindedir.

¹⁸⁰⁶ Metinde m 'adâ şeklindedir.

4. 'Andelîb feryâd ile bî-zâr eder ol ğoncayı¹⁸⁰⁷
Derd¹⁸⁰⁸ ile bî-tâb olan 'âşıklarıñ tîmârı yok
5. Bu mülk ü tâc¹⁸⁰⁹ ağlar Allâh der hemân leyl ü nehâr
Çan döker çeşm-i siyâhı hağdan artuğlar yok

Şiir 79

Fâ 'ilâtün Fâ 'ilâtün Fâ 'ilâtün Fâ 'ilün

1. Derdliler¹⁸¹⁰ dermândır sen bilmediñ şâhım bu 'aşkı
Desdümüz fermândır sen görmediñ şâhım bu 'aşkı
2. Ta ezel¹⁸¹¹ nüşî itmişüz biz bu şarâba ey hümâ¹⁸¹²
Elde bir burhânımız¹⁸¹³ durur bilmediñ şâhım bu 'aşkı
3. Aşkla irdi annâr vuşlat-ı Mevlâşına¹⁸¹⁴
İşidir bu gönümüz pür-nür¹⁸¹⁵ eder şâhım bu 'aşk
4. Hağğa vâşıl olmaz 'aşkı olmayınca bir eğâd¹⁸¹⁶
Elde bir râh-ı nümâmız rehberim¹⁸¹⁷ şâhım bu 'aşk
5. Evvel ağır olmaşa aşk bu yolda gitmek muğâl
Ol karannık yolda Nürî şem'imuz şâhım bu 'aşk

¹⁸⁰⁷ Metinde konca şeklindedir.

¹⁸⁰⁸ Metinde dert şeklindedir.

¹⁸⁰⁹ Metinde mülk tâc şeklindedir.

¹⁸¹⁰ Metinde dert şeklindedir.

¹⁸¹¹ Metinde eöel şeklindedir.

¹⁸¹² Metinde hümâ şeklindedir.

¹⁸¹³ Metinde burhân şeklindedir.

¹⁸¹⁴ Metinde vuşlata mevlâ şeklindedir.

¹⁸¹⁵ Metinde pür şeklindedir.

¹⁸¹⁶ Metinde âhâd şeklindedir.

¹⁸¹⁷ Metinde râhber şeklindedir.

6. Katre¹⁸¹⁸ iken pes ‘ummān eder şāhım bu ‘aşk
Kim yabanda seni mihmān¹⁸¹⁹ eder şāhım bu ‘aşk
7. Bu harābat ehlinin gönlün ihāta¹⁸²⁰ eyledi
Girse ‘abdiñ gönlünü sultān¹⁸²¹ eder şāhım bu ‘aşk
8. Sanma ‘aşk ehlini saħın yolda kalursun ey begim
Annarı çün vaşla raħmān eder şāhım bu ‘aşk
9. Hū deyüb meydān-ı ‘aşkda dosta¹⁸²² kurban oldular
Nice kere günde yüz biñ kan eder şāhım bu ‘aşk
10. Niceleriñ küllî¹⁸²³ varın aldı müflis¹⁸²⁴ eyledi
Ağladup leyl ü nehār¹⁸²⁵ hayrān eder şāhım bu ‘aşk
11. Deldi Ferhād¹⁸²⁶ yüce dağlar altını şirīn için
Meshūr edüb pinhān¹⁸²⁷ eder şāhım bu ‘aşk
12. Nūrî dahı ‘andelîb-āsā figān¹⁸²⁸ eyler her dem¹⁸²⁹
Sevgi deminde ‘aşıkı¹⁸³⁰ ‘üryān¹⁸³¹ eder şāhım bu ‘aşk

Şiir 80

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. İçmişem mürşid¹⁸³² elinden bir dolu sehpa¹⁸³³ baq

¹⁸¹⁸ Metinde katre şeklidir.

¹⁸¹⁹ Metinde mihmān şeklidir.

¹⁸²⁰ Metinde ihāta şeklidir.

¹⁸²¹ Metinde sultān şeklidir.

¹⁸²² Metinde dosd şeklidir.

¹⁸²³ Metinde küllî şeklidir.

¹⁸²⁴ Metinde müflis şeklidir.

¹⁸²⁵ Metinde nehār şeklidir.

¹⁸²⁶ Metinde fārhad şeklidir.

¹⁸²⁷ Metinde pinhān şeklidir.

¹⁸²⁸ Metinde figān şeklidir.

¹⁸²⁹ Metinde dem şeklidir.

¹⁸³⁰ Metinde aşıkı şeklidir.

¹⁸³¹ Metinde üryān şeklidir.

¹⁸³² Metinde mürşid şeklidir.

¹⁸³³ Metinde sehpa şeklidir.

Düşmüşem pâyinde anıñ virdügi esmāya baķ

2. Haķ deyüb girdim bu yolda dönmenem andan gerü
Gir bu 'aşķ meydānına sen çarķ edüp semāya' ¹⁸³⁴ baķ

[38]

3. Deste gireyim pîrim ol sırr-ı sa'âdetdin ¹⁸³⁵ benim
Çeşm-i feyzi ¹⁸³⁶ aħupdur ol ğanî deryāya baķ
4. Derdine dermān arayan gelsün anıñ ħavzuna ¹⁸³⁷
Haşre ¹⁸³⁸ dek bābu açuķdur ķudret-i ¹⁸³⁹ mevlāya baķ
5. Sırr-ı yāb olup aħar feyzi ¹⁸⁴⁰ mürîdin ¹⁸⁴¹ ğöñlüne
Iss-ı selādır bu ğöñül mülkindeki ¹⁸⁴² âerāya ¹⁸⁴³ baķ
6. Bu mülk ü tāc ¹⁸⁴⁴ ķuluna āyā şāh-ı cihān ¹⁸⁴⁵
Viridiñ sülük-ı sırr-ı sa'âdetdin ¹⁸⁴⁶ ulu sermāye baķ
7. Serserî ¹⁸⁴⁷ gezem cihānda ¹⁸⁴⁸ sen dönen devrāna baķ
Muhtelif ¹⁸⁴⁹ olmuş bu 'ālem ¹⁸⁵⁰ 'ibret ¹⁸⁵¹ al eşyāya baķ
8. Her ¹⁸⁵² ķulunun başķa başķa ayrı bir sevdāsı ¹⁸⁵³ var

¹⁸³⁴ Metinde semā şeklindedir.

¹⁸³⁵ Metinde sa'âeldin şeklindedir.

¹⁸³⁶ Metinde çeşmi feyz şeklindedir.

¹⁸³⁷ Metinde hāvüz şeklindedir.

¹⁸³⁸ Metinde hāşr şeklindedir.

¹⁸³⁹ Metinde ķudreti mevlā şeklindedir.

¹⁸⁴⁰ Metinde feyz şeklindedir.

¹⁸⁴¹ Metinde mürîd şeklindedir.

¹⁸⁴² Metinde mülk şeklindedir.

¹⁸⁴³ Metinde serā şeklindedir.

¹⁸⁴⁴ Metinde mülk tāj şeklindedir.

¹⁸⁴⁵ Metinde şāhı cihān şeklindedir.

¹⁸⁴⁶ Metinde sülükü sırr sa'âeldin şeklindedir.

¹⁸⁴⁷ Metinde sārseri şeklindedir.

¹⁸⁴⁸ Metinde cihān şeklindedir.

¹⁸⁴⁹ Metinde muhtelif şeklindedir.

¹⁸⁵⁰ Metinde ālem şeklindedir.

¹⁸⁵¹ Metinde ibred şeklindedir.

¹⁸⁵² Metinde ħer şeklindedir.

¹⁸⁵³ Metinde sāvda şeklindedir.

Gelmede gitmekde her an çekilen kervān baḳ

9. Kimi dūnyā¹⁸⁵⁴ derdine düşmüş unudmuş ḥalıḳın
Kimisi dehriñ elinden iddügi efgāna¹⁸⁵⁵ baḳ
10. İksiri¹⁸⁵⁶ şimdi bu naşibiñ¹⁸⁵⁷ ülfetine¹⁸⁵⁸ ḥaḳla
Ehl-i ḥaḳḳa¹⁸⁵⁹ kem nazarla¹⁸⁶⁰ atduğı temrene¹⁸⁶¹ baḳ
11. Hiç görünmez oldu veliler noldular annar ‘aceb¹⁸⁶²
Yārda ḳalmadı selām¹⁸⁶³ sen ver hemān amān¹⁸⁶⁴ baḳ
12. Bir ḳafada iki delik ḳaldı baḳ andan hemān
Baḫınıñ¹⁸⁶⁵ ḳapatdılar bayḳuş gibi virāne¹⁸⁶⁶ baḳ
13. Mütteḳi¹⁸⁶⁷ ol kendüñi bil sen ‘aceb ne ḥāldeşin
Gir göñül mülkiñ¹⁸⁶⁸ temizle aç gözüñ sultāna¹⁸⁶⁹ baḳ
14. Ey mülk ü tāc diliñi ḫud sen uzatma ḳāmeti
Böyle olacaḳdır elbet¹⁸⁷⁰ ḫikmet-i raḫman¹⁸⁷¹ baḳ

Şiir 81

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün

1. Ḳara baḫtım ağlamakdan başḳa aşlā ḳarı yok

¹⁸⁵⁴ Metinde dūnyā şeklindedir.

¹⁸⁵⁵ Metinde efḳān şeklindedir.

¹⁸⁵⁶ Metinde iksir şeklindedir.

¹⁸⁵⁷ Metinde nasib şeklindedir.

¹⁸⁵⁸ Metinde ülfet şeklindedir.

¹⁸⁵⁹ Metinde ehli ḥaḳḳ şeklindedir.

¹⁸⁶⁰ Metinde nāzar şeklindedir.

¹⁸⁶¹ Metinde temrān şeklindedir.

¹⁸⁶² Metinde āceb şeklindedir.

¹⁸⁶³ Metinde şelām şeklindedir.

¹⁸⁶⁴ Metinde ‘amān şeklindedir.

¹⁸⁶⁵ Metinde bātın şeklindedir.

¹⁸⁶⁶ Metinde virāne şeklindedir.

¹⁸⁶⁷ Metinde müttāḡi şeklindedir.

¹⁸⁶⁸ Metinde mülk şeklindedir.

¹⁸⁶⁹ Metinde şültān şeklindedir.

¹⁸⁷⁰ Metinde ḫālbet şeklindedir.

¹⁸⁷¹ Metinde ḫikmeti raḫmān şeklindedir.

Ülfet-i 'aşk¹⁸⁷² ile her dem başka aşlā yāri yok

2. 'Aşk anı¹⁸⁷³ itmiş giriftār hem esîr-i bî-devā¹⁸⁷⁴
Hāba varmaz gözleri leyl ü nehār¹⁸⁷⁵ bî-zārı yok
3. Tab'imîñ¹⁸⁷⁶ bād-ı hevāsı az gider ey dil-rubā¹⁸⁷⁷
İtme -----¹⁸⁷⁸ derdimiñ tımārı yok
4. Gel çevir evrākı yāhū (men 'araf¹⁸⁷⁹) dersin oğu
Virseler bu 'ālemi 'aşk ehliniñ dinārı yok
5. Bu mülk ü tācın¹⁸⁸⁰ fedādır cānı cānān 'aşkına
Bu yihılmış gönlümü ey i 'mār¹⁸⁸¹ içün mi 'mārı¹⁸⁸² yok

Şiir 82

Ķāfiye-i Kef

1883

1. Ağlama ey gözlerim aḥîr¹⁸⁸⁴ dizār¹⁸⁸⁵ görecekşiñ
Ķama çekmeki bu 'aşkla helbet ki esrār görecekşiñ
2. Aḥup ol ḥannu yaşıñ oldu revān dost¹⁸⁸⁶ yoluna
Gidüp ol cān eline aḥîri¹⁸⁸⁷ gülzār¹⁸⁸⁸ görecekşiñ

¹⁸⁷² Metinde ülfeti 'aşk şeklindedir.

¹⁸⁷³ Metinde 'anı şeklindedir.

¹⁸⁷⁴ Metinde esîri bî-devā şeklindedir.

¹⁸⁷⁵ Metinde nehār şeklindedir.

¹⁸⁷⁶ Metinde tīb' şeklindedir.

¹⁸⁷⁷ Metinde dīl-rubā şeklindedir.

¹⁸⁷⁸ Bu beyitteki bazı kelimeler okunamamaktadır.

¹⁸⁷⁹ Metinde 'araf şeklindedir.

¹⁸⁸⁰ Metinde tāj şeklindedir.

¹⁸⁸¹ Metinde îmar şeklindedir.

¹⁸⁸² Metinde mīmār şeklindedir.

¹⁸⁸³ Bu şiirde vezin birliğı sağlanamamaktadır.

¹⁸⁸⁴ Metinde aḥîr şeklindedir.

¹⁸⁸⁵ Metinde dizār şeklindedir.

¹⁸⁸⁶ Metinde dos şeklindedir.

¹⁸⁸⁷ Metinde aḥîr şeklindedir.

¹⁸⁸⁸ Metinde gülzār şeklindedir.

3. Şanma ki bu āh ile efgānıñı¹⁸⁸⁹ bir nāle-i beyhūde
Bu āteş-i 'aşkla¹⁸⁹⁰ elbetde¹⁸⁹¹ iħrāk olacaqsıñ
4. Şad-hezārān¹⁸⁹² āferin sırra āgāh olana
Gel idem fiğān¹⁸⁹³ yār ile tenhā¹⁸⁹⁴ kalacaqsıñ
5. Bu mülk ü tāc¹⁸⁹⁵ şana ilhām¹⁸⁹⁶ ile söyler bu sözi
Gel gafleti¹⁸⁹⁷ қо aħiri bî-dār olacacsıñ

[39]

Şiir 83

1898

1. Bu fenā 'ālemde¹⁸⁹⁹ āħirette¹⁹⁰⁰ turāb¹⁹⁰¹ olmak gerek
Terk¹⁹⁰² edüb nefsiñ hevāsıñ müttekî¹⁹⁰³ olmağ gerek
2. Gel tekebbür¹⁹⁰⁴ olma kardeş hep hevādır¹⁹⁰⁵ bu heves¹⁹⁰⁶
Eceliñ geldikde şāhım baħtiyār olmağ gerek
3. İftihār eddi resül-i kibriyā¹⁹⁰⁷ çün faħr¹⁹⁰⁸ ile
Varlık ile āħiret mülki¹⁹⁰⁹ ħarāb olmak gerek

¹⁸⁸⁹ Metinde efkān şeklindedir.
¹⁸⁹⁰ Metinde āteşi 'aşk şeklindedir.
¹⁸⁹¹ Metinde ħalbet şeklindedir.
¹⁸⁹² Metinde şat-hezārān şeklindedir.
¹⁸⁹³ Metinde fikān şeklindedir.
¹⁸⁹⁴ Metinde tenhā şeklindedir.
¹⁸⁹⁵ Metinde tāj şeklindedir.
¹⁸⁹⁶ Metinde ilhām şeklindedir.
¹⁸⁹⁷ Metinde kaflāt şeklindedir.
¹⁸⁹⁸ Bu şiirde vezin birliğı sağlanamamaktadır.
¹⁸⁹⁹ Metinde ālem şeklindedir.
¹⁹⁰⁰ Metinde āħiret şeklindedir.
¹⁹⁰¹ Metinde türāb şeklindedir.
¹⁹⁰² Metinde tārک şeklindedir.
¹⁹⁰³ Metinde müdtekî şeklindedir.
¹⁹⁰⁴ Metinde tekebbür şeklindedir.
¹⁹⁰⁵ Metinde hevā şeklindedir.
¹⁹⁰⁶ Metinde hāves şeklindedir.
¹⁹⁰⁷ Metinde resüli kibriyā şeklindedir.
¹⁹⁰⁸ Metinde faħr şeklindedir.
¹⁹⁰⁹ Metinde mülk şeklindedir.

4. Nefsiñe uyma a cānım vırme zînet¹⁹¹⁰ kendüñe
Bu vücūd ‘iqlimine ‘adl¹⁹¹¹ ile şāh olmak gerek
5. Bu gönül şehrine tevhið¹⁹¹² ile sen aç bir kapu
Sen gönül şehrindeki şāha vezîr olmak gerek
6. Men mülk ü tācım¹⁹¹³ şana göstermişem doğru yolu
Sen şadākatleefendim haqqā yār olmak gerek

Şiir 84

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. Be hey gönül bilmem kıanda durağıñ
Aradım bulmadım kıanda durağıñ
2. Eyllenmezsiñ yoğdur bir an kararınıñ¹⁹¹⁴
Meskeniñ yoğ bilmem kıanda durağıñ
3. Ağlarsam ağlarsıñ gülsem gülersiñ
‘Aceb sevdā¹⁹¹⁵ ile yanar çerāğıñ¹⁹¹⁶
4. İşiñ durmaz dā’ im pervāz¹⁹¹⁷ edersiñ
Bilmem nice yağın olur ırağıñ
5. Gāhî yerde gāhî gökde gezersiñ
Seherde¹⁹¹⁸ şahrāda kıanda durağıñ

¹⁹¹⁰ Metinde zînad şeklidir.

¹⁹¹¹ Metinde adl şeklidir.

¹⁹¹² Metinde tāvhið şeklidir.

¹⁹¹³ Metinde tāj şeklidir.

¹⁹¹⁴ Metinde kārār şeklidir.

¹⁹¹⁵ Metinde sāvda şeklidir.

¹⁹¹⁶ Metinde cî rāğ şeklidir.

¹⁹¹⁷ Metinde pārvāz şeklidir.

¹⁹¹⁸ Metinde şāher şeklidir.

6. Gāhî arşda gāhî kürsi menzîliñ
Sidre-i müntehâ¹⁹¹⁹ kıanda durağıñ
7. Nūrî pervāz¹⁹²⁰ edüp bugün uçarsıñ
‘Ālem-i ervāhda¹⁹²¹‘ aceb kıanda durağıñ

Şiir 85

1922

1. Sen bu mekkārı kim kendüñe bir yār mı şanursıñ
Terk-i sivā¹⁹²³ etmeyi kendüñe bir ārām şanursıñ
2. Terk¹⁹²⁴ etmeyicek elimi mevlā el girmez
Hod¹⁹²⁵ bu dünyāyı¹⁹²⁶ hemen kendüñe bir kār mı şanursıñ
3. Başla can oynayanı haķ yoluna sen
Manşūru¹⁹²⁷ görüb arbederem şanursıñ
4. Varımı hep vermeyeni haķ yoluna sen
Pes ān emîr ü serdār şanursıñ
5. Nūrî sen kendüñi bālā görüp etme tefeħħūr¹⁹²⁸
Bu gidiş bu kār ile kendüñi bir er mi şanursıñ

Şiir 86

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. Göñlümün iñcisi ol yārim aldıñ ey felek
Gece gündüz āh ile nālānım aldıñ ey felek

¹⁹¹⁹ Metinde sitreyi müntehā şeklidir.

¹⁹²⁰ Metinde pārvāz şeklidir.

¹⁹²¹ Metinde ālemi ervāh şeklidir.

¹⁹²² Bu şiirde vezin birliğı sağlanamamaktadır.

¹⁹²³ Metinde tārki sîvā şeklidir.

¹⁹²⁴ Metinde tārک şeklidir.

¹⁹²⁵ Metinde ħot şeklidir.

¹⁹²⁶ Metinde dünyā şeklidir.

¹⁹²⁷ Metinde mānşūr şeklidir.

¹⁹²⁸ Metinde tefeħūr şeklidir.

2. Düşdü gönlüme hayâli¹⁹²⁹ beni hayrân eyledi
Kevkebe hüsnüñde¹⁹³⁰ seyrânım aldıñ ey felek
3. Kâmetim lâl eyleyüb bükdü firākın nidem āh
‘Aqlım ve fikrim¹⁹³¹ hep vārım aldıñ ey felek
4. Yıkdı gönlümü mecāz-ı ‘aşk¹⁹³² benim iddi harāb
Yapmağa üstād¹⁹³³ gerekdir mi ‘mārım¹⁹³⁴ aldıñ ey felek

[40]

5. Hastayım¹⁹³⁵ tabīb¹⁹³⁶ gerekdir ifākat bulmağa
Derdime dermān olan loķmanım¹⁹³⁷ aldıñ ey felek
6. Ey güzeller şāhı göster gül cemāliñ bendene
Öyle bir hünkāra¹⁹³⁸ lāyık yāri aldıñ ey felek
7. Derd ile āh eddürüp ağlatma artuķ Nūrîyi
‘Aşkla hayrân olan dildārım¹⁹³⁹ aldıñ ey felek

Şiir 87

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. Derd-i hicr¹⁹⁴⁰ ile beni koyvermediñ
Zülfüñ telinde bağladın koyvermediñ
2. Nāmzed-i cām¹⁹⁴¹ lebleriñ hazıķ bana
Bir ‘ilāç¹⁹⁴² edüb beni koyvermediñ

¹⁹²⁹ Metinde hayāl şeklidir.

¹⁹³⁰ Metinde hüsn şeklidir.

¹⁹³¹ Metinde aqlım ve fikrim şeklidir.

¹⁹³² Metinde mecāzı ‘aşk şeklidir.

¹⁹³³ Metinde üstād şeklidir.

¹⁹³⁴ Metinde mîmār şeklidir.

¹⁹³⁵ Metinde haşta şeklidir.

¹⁹³⁶ Metinde tabīb şeklidir.

¹⁹³⁷ Metinde Lūķmān şeklidir.

¹⁹³⁸ Metinde hünkār şeklidir.

¹⁹³⁹ Metinde dîldār şeklidir.

¹⁹⁴⁰ Metinde derdi hicr şeklidir.

¹⁹⁴¹ Metinde nāmzeyi cām şeklidir.

¹⁹⁴² Metinde ilāç şeklidir.

3. Ol siyāh ebrūlarıñ cāna kıyar
Bağladı hüsñüñ¹⁹⁴³ beni koyvermediñ
4. Gözleriñ rūhum¹⁹⁴⁴ hayātımdır benim
Sen āzād edib beni koyvermediñ
5. Nūrî bağlandı kapuñda kaldı pes
Lāl bendiñ¹⁹⁴⁵ sen çözüp koyvermediñ
6. Derd¹⁹⁴⁶ ile bî-mār olan bî-çāre derdimendleriñ¹⁹⁴⁷
‘Aşkla esrük olan bî-çāre derdimendleriñ¹⁹⁴⁸
7. ‘Aşkla ülfetlenir annar hemān leyl ü nehārdır¹⁹⁴⁹
Bir bilinmez derdi var bî-çāre derdimendleriñ¹⁹⁵⁰
8. ‘Andelîb hayrette¹⁹⁵¹ kaldı ‘aşıkın efgānına¹⁹⁵²
Derdiniñ dermānı yok bî-çāre derdimendleriñ¹⁹⁵³
9. Derdinin dermānı ‘aşkıdır ‘aşıkın pes ey hūca¹⁹⁵⁴
Derdini ‘aşk arturur bî-çāre derdimendleriñ¹⁹⁵⁵
10. Bu mülk ü tāc dertlidir ‘aşk anı dil-hūn¹⁹⁵⁶ eyledi

¹⁹⁴³ Metinde hüsñ şeklindedir.

¹⁹⁴⁴ Metinde rūh şeklindedir.

¹⁹⁴⁵ Metinde bānd şeklindedir.

¹⁹⁴⁶ Metinde dert şeklindedir.

¹⁹⁴⁷ Metinde derdimend şeklindedir.

¹⁹⁴⁸ Metinde derdimed şeklindedir.

¹⁹⁴⁹ Metinde nehār şeklindedir.

¹⁹⁵⁰ Metinde derdimed şeklindedir.

¹⁹⁵¹ Metinde hayrād şeklindedir.

¹⁹⁵² Metinde efgān şeklindedir.

¹⁹⁵³ Metinde derdimed şeklindedir.

¹⁹⁵⁴ Metinde hocā şeklindedir.

¹⁹⁵⁵ Metinde derdimed şeklindedir.

¹⁹⁵⁶ Metinde dî l -hūn şeklindedir.

Ḥaḡ murādın¹⁹⁵⁷ vırsün ol bî-çāre derdimendlerin¹⁹⁵⁸

Şiir 88

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün

1. Getür āb u zülālînden baña bir pāy-ı gül gül
Açılmış māḡ-i tāb¹⁹⁵⁹ üzre hemān lāle-yi sünbül¹⁹⁶⁰
2. Bana bir nîm¹⁹⁶¹ nigāh eyle şana bir 'arzu ḡālim var
Yazup 'afvumda¹⁹⁶² bir fermān o zerrîn ḡami gül gül
3. Gezer göñlüm açar berreyın uçar ol ber hevālarda¹⁹⁶³
Dile geçmez göñül selamîñ nāme-i gül gül
4. Tesellî olam yā rab o yāri günde görmekle
Görem her anda¹⁹⁶⁴ her demde¹⁹⁶⁵ ben ol ser çeşme-i gül gül
5. Yazuḡ düşmüşsün ey Nürî bu 'aşkıñ gün be gün artar
Varı terk¹⁹⁶⁶ eylemişsin sen o zerrîne cām-ı gül gül

Şiir 89

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün

1. Gel bu sırra āşinā ol ḡazreti ḡaffārı¹⁹⁶⁷ bil
Hem resüle bî 'at ed sen ḡazreti muḡtar bil
2. Gel oḡu ḡurānı tecvîd üzre sen ḡıfz¹⁹⁶⁸ eyle gel
Var içinde nice cevher¹⁹⁶⁹ ḡazreti settārı bil
3. Dört cehārîñ bir ol şıddıḡ-ı ekberdür velî

¹⁹⁵⁷ Metinde mūrād şeklindedir.

¹⁹⁵⁸ Metinde derdimed şeklindedir.

¹⁹⁵⁹ Metinde māḡ-i tāb şeklindedir.

¹⁹⁶⁰ Metinde lāleyi sünbül şeklindedir.

¹⁹⁶¹ Metinde nim şeklindedir.

¹⁹⁶² Metinde 'af şeklindedir.

¹⁹⁶³ Metinde hevā şeklindedir.

¹⁹⁶⁴ Metinde 'anda şeklindedir.

¹⁹⁶⁵ Metinde dām şeklindedir.

¹⁹⁶⁶ Metinde târk şeklindedir.

¹⁹⁶⁷ Metinde ḡaffār şeklindedir.

¹⁹⁶⁸ Metinde ḡıfz şeklindedir.

¹⁹⁶⁹ Metinde cāvher şeklindedir.

Zül-celâliñ¹⁹⁷⁰ ona ihsân¹⁹⁷¹ eddügi esrâr bil

4. Hem¹⁹⁷² ‘Ömerdir ol ikinci dîn-i Aḥmed¹⁹⁷³ serveri
Tâ ezelden¹⁹⁷⁴ eddügin î mânla ikrârı bil

5. Şânına zî’ n-nûr denildi pâk-i damâd-ı resûl
‘Âkîl¹⁹⁷⁵ iseñ ey sen gel efendim baḥtiyâr ol yâr bil

[41]

6. Zül- kaḥḥârîñ¹⁹⁷⁶ heybetinden cānı ürker düşmanın¹⁹⁷⁷
Hem ‘alîyyü’ l murtażâ¹⁹⁷⁸ şâh-ı cihân¹⁹⁷⁹ haydârı bil

7. Ol ḥüsn ḥulḳ¹⁹⁸⁰ rızâ’nın¹⁹⁸¹ ayağınîñ toziyam
Şah Ḥüseyinîñ ḳuluyam men Ca‘fer-i tayyâr¹⁹⁸² bil

8. Başımnîñ tâcı benim Zeynel ‘abâdür bilmiş ol
Hem Muḥammed Bâḳır ol kim seyyidü’l aḥkâmı bil

9. Ca‘fer-i şadîḳ¹⁹⁸³ gözim nûrı ve göñlüm güneşi
On iki î mām yâd et ism ile ezḳârı bil

10. Musâ-yı kâzım¹⁹⁸⁴ ‘alî rızâ-yı ehl-i ḥâḳ¹⁹⁸⁵

¹⁹⁷⁰ Metinde zül-celâl şeklindedir.

¹⁹⁷¹ Metinde ihsân şeklindedir.

¹⁹⁷² Metinde hem şeklindedir.

¹⁹⁷³ Metinde dîni Aḥmed şeklindedir.

¹⁹⁷⁴ Metinde ezel şeklindedir.

¹⁹⁷⁵ Metinde âkîl şeklindedir.

¹⁹⁷⁶ Metinde zül- fehḥâr şeklindedir.

¹⁹⁷⁷ Metinde düşmân şeklindedir.

¹⁹⁷⁸ Metinde ‘Aliyyü’ l-mürtazâ şeklindedir.

¹⁹⁷⁹ Metinde cihân şeklindedir.

¹⁹⁸⁰ Metine ḥulḳ şeklindedir.

¹⁹⁸¹ Metinde rızâ şeklindedir.

¹⁹⁸² Metinde Caḡfer-i tayyâr şeklindedir.

¹⁹⁸³ Metinde Caḡferi şadîḳ şeklindedir.

¹⁹⁸⁴ Metinde Mûsâyı kâzîm şeklindedir.

¹⁹⁸⁵ Metinde ehli ḥâḳ şeklindedir.

Şāh-ı dāki¹⁹⁸⁶ ve banāki dīn erleri hūnkārı¹⁹⁸⁷ bil

11. Hem ḥasenü'l 'askeri tenimde cānanımdır ol
Ol Muḥammed mehdî-yi şāhib livā serdārı¹⁹⁸⁸ bil
12. Hem imam azām bilmez bil mezheb-i efdāle¹⁹⁸⁹ gir
Dīn-i Muḥammedi nedir sen seyyidü'l aḥkāmı bil
13. Gir sülük-i¹⁹⁹⁰ sırr-ı sa' ādettine¹⁹⁹¹ sende bende¹⁹⁹² ol
Pîrümüz sulṭanımız¹⁹⁹³ şāhib livā hūnkārı bil
14. Nūrîyem müştākıyam¹⁹⁹⁴ dizārınıñ billāhi men
Ol şefî'il mücrimîn hem Aḥmed-i Muḥtarı bil

Şiir 90

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün

1. Göñül sen Nūrîye yār ol yār ile agyārımı bil
Anıñ dostuna¹⁹⁹⁵ dost¹⁹⁹⁶ ol sen yār ile agyārımı bil
2. Ne bulurşañ bu ğafletden¹⁹⁹⁷ uyan göñül uyanık ol
Seherde¹⁹⁹⁸ yatma uyuma kār bil eökārıñı bil
3. Uyanıktır cümle¹⁹⁹⁹ eşyā zıkr ile müstākım²⁰⁰⁰ ḥaḫḫa
Uyutmaz 'āşığı bu 'aşq vird²⁰⁰¹ ile ezkārını bil

¹⁹⁸⁶ Metinde şāhı dāki şeklindedir.

¹⁹⁸⁷ Metinde hūnkār şeklindedir.

¹⁹⁸⁸ Metinde sardār şeklindedir.

¹⁹⁸⁹ Metinde mezhebi efdāl şeklindedir.

¹⁹⁹⁰ Metinde sülükü sırrı sa' deldin şeklindedir.

¹⁹⁹¹ Metinde sa' deldin şeklindedir.

¹⁹⁹² Metinde bānde şeklindedir.

¹⁹⁹³ Metinde şūltān şeklindedir.

¹⁹⁹⁴ Metine müştāk şeklindedir.

¹⁹⁹⁵ Metinde dosd şeklindedir.

¹⁹⁹⁶ Metinde dosd şeklindedir.

¹⁹⁹⁷ Metinde ḳafledden şeklindedir.

¹⁹⁹⁸ Metine sehār şeklindedir.

¹⁹⁹⁹ Metinde cümle şeklindedir.

²⁰⁰⁰ Müstākım şeklindedir.

²⁰⁰¹ Metinde vird şeklindedir.

4. Göñül gel birlik güdelim mäsivâyı²⁰⁰² terk²⁰⁰³ edelim
 Hağ ile biz yâr olalım ‘âkîl²⁰⁰⁴ ol settârîñi bil
5. Bir gün olur geçer çağı bu gençliğin²⁰⁰⁵ kalmaz hemân
 Vücüd ikliminde hüküm²⁰⁰⁶ iden ol hünkârîñi bil

Şiir 91

Fâ ‘ilâtün Fâ ‘ilâtün Fâ ‘ilün

1. Ne ağlarsñ a bülbülüm hengâm-ı âh²⁰⁰⁷ ile
 Ülfeti²⁰⁰⁸ vardır gülün şimdi mâh ile
2. Rengi şararmışdır divân-ı gülün
 Her²⁰⁰⁹ dem geçer günü durmaz âh ile
3. Seniñ derdiñ güldür her dem²⁰¹⁰ ağlarsñ
 Gülün de ülfeti²⁰¹¹ mihr i mâh²⁰¹² ile
4. Bülbül kınnu yaşlar dökme göziñden
 Gonca²⁰¹³ ülfet²⁰¹⁴ iddi ‘azm²⁰¹⁵ u râh ile
5. Bülbül geldi bana derdinden ağlar
 Hîç²⁰¹⁶ bilmez ki Nürî kıldı âh ile

[42]

²⁰⁰² Metinde mäsivâ şeklidir.

²⁰⁰³ Metinde târk şeklidir.

²⁰⁰⁴ Metinde âhîr şeklidir.

²⁰⁰⁵ Metinde geçlik şeklidir.

²⁰⁰⁶ Metinde hüküm şeklidir.

²⁰⁰⁷ Metinde hengâmı dîl şeklidir.

²⁰⁰⁸ Metinde ülfet şeklidir.

²⁰⁰⁹ Metinde hâr şeklidir.

²⁰¹⁰ Metinde dâm şeklidir.

²⁰¹¹ Metinde ülfet şeklidir.

²⁰¹² Metinde mihr i mâh şeklidir.

²⁰¹³ Metinde gonca şeklidir.

²⁰¹⁴ Metinde ülfet şeklidir.

²⁰¹⁵ Metinde azm şeklidir.

²⁰¹⁶ Metinde hiç şeklidir.

Şiir 92

2017

1. ‘Arz-ı²⁰¹⁸ cemāl²⁰¹⁹ eyle bana gel ā cānım
Devr-i cihān²⁰²⁰ dūş gibidir etme sitem
Ağlama gel sım ü benim sen benim ol
2. Yok mu ‘aceb²⁰²¹ sende raḥīm
Zāre göñül vermediñ āh
Ağlama gel sım ü benim sen benim ol
3. Kāmetimi²⁰²² dāl id benim
Kahr ile āh-ı sitemiñ
Ağlama gel sım ü benim sen benim ol
4. Nūrî sīnem ‘aşka siper
‘Aşkla ol māha²⁰²³ gider
Ağlama gel sım ü benim sen benim ol

Şiir 93

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. Hāmūş²⁰²⁴ olma nāl kııl ‘andelibe suḥte dil²⁰²⁵
‘Aşğ olur seniñ bu derdiñe ṭabīb²⁰²⁶ sen öyle bil
2. Dal bu ‘aşğ deryāşına al gevheri eyle niāār²⁰²⁷
Durma zıkr²⁰²⁸ ed dā’imā ol perveri²⁰²⁹ ḳalbiñde bil

²⁰¹⁷ Bu şiirde vezin birliğı sağlanamamaktadır.

²⁰¹⁸ Metinde arzı cemāl şeklidir.

²⁰¹⁹ Metinde cāmāl şeklidir.

²⁰²⁰ Metinde cihān şeklidir.

²⁰²¹ Metinde āceb şeklidir.

²⁰²² Metinde kāmed şeklidir.

²⁰²³ Metinde māh şeklidir.

²⁰²⁴ Metinde hāmūş şeklidir.

²⁰²⁵ Metinde dīl şeklidir.

²⁰²⁶ Metinde ṭabib şeklidir.

²⁰²⁷ Metinde ni sār şeklidir.

²⁰²⁸ Metinde zıkr şeklidir.

²⁰²⁹ Metinde pārver şeklidir.

3. Tālib²⁰³⁰ ol maṭlūbuña ararsıñ ḥelbette ey hümā²⁰³¹
Sür çıñar gönlünde ağıyarı koma ol şāfî dil
4. Ağlama gülşen²⁰³² degil bāğıñ senin ey murğ-ı dil²⁰³³
Hem geçer bu 'aşkla gülşende²⁰³⁴ çağıñ öyle bil
5. Geç mecāzdan doğru bir sevdāya düş sen ey dilā²⁰³⁵
Tut bu pendim kulağıña dağ efendim mu 'tedil²⁰³⁶
6. Söyle bana her seher²⁰³⁷ gülşende²⁰³⁸ feryādıñ nedir
Gül yüziñden görünen ol sırr²⁰³⁹ ile esrārı bil
7. Bu mülk ü tāc²⁰⁴⁰ şana derd²⁰⁴¹ ortağıdır ey 'andelib
Sen bu 'aşk ile gelen esrār içinde yāri bil

Şiir 94

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Mübtelāyım 'aşkla fikrimde yār eksik degil
Derd-i 'aşk ile derūnum yandı nār eksik degil
2. Başdan aşdı dalğa-yı 'aşk²⁰⁴² gürleyüp çağlar gider
Baħr-i gamda²⁰⁴³ çok muḥālif-i²⁰⁴⁴ rüzügār eksik degil
3. Ey dil-i²⁰⁴⁵ şeydā ne hikmet baħtım olmaz bana yār

²⁰³⁰ Metinde tālib şeklindedir.

²⁰³¹ Metinde hümā şeklindedir.

²⁰³² Metinde gülşān şeklindedir.

²⁰³³ Metine mūrğî dil şeklindedir.

²⁰³⁴ Metinde gülşān şeklindedir.

²⁰³⁵ Metinde dilā şeklindedir.

²⁰³⁶ Metinde müğtedil şeklindedir.

²⁰³⁷ Metinde sehār şeklindedir.

²⁰³⁸ Metinde gülşān şeklindedir.

²⁰³⁹ Metinde sırr şeklindedir.

²⁰⁴⁰ Metinde tāj şeklindedir.

²⁰⁴¹ Metinde dert şeklindedir.

²⁰⁴² Metinde dalkayı 'aşk şeklindedir.

²⁰⁴³ Metinde bahri gām şeklindedir.

²⁰⁴⁴ Metinde muḥālif şeklindedir.

²⁰⁴⁵ Metinde dil-i 'aşk şeklindedir.

Başda sevdā²⁰⁴⁶ dilde²⁰⁴⁷ ḥasret āhuzār eksik degil

4. Çile-yi çantam firāk deryāsıdır çün dolmadı
Vuşlat-ı cānān[a] gidsem rāhda mār eksik degil
5. Rāh-ı 'aşka girmeyi kolay mı şandıñ ey begim
'Āşıkā meydān-ı 'aşkda çünki dār eksik degil
6. Bu mülk ü tāciñ devāsın sen kabūl²⁰⁴⁸ ed ey kerim
Ol Muḥammed Muştafî gönümde hem dört cehār²⁰⁴⁹ eksik degil

[43]

7. Benim bu āteşim zāhid²⁰⁵⁰ yanan bir şem' den şor kııl
Yanub kül olmadan yetiş yanan bir şem' den şor kııl
8. Bu 'aşkın şerbetin bir katre²⁰⁵¹ şofi sen de nüş eyle
Hemān Allāh deyüb her dem yanan bir şem' den şor kııl
9. Bakup fānūs²⁰⁵² destinden sen işiñ seyr ü temāşadır
O fānüş içre ḥaḳ deyüp yanan bir şem' den şor kııl
10. Cihān doldu anıñ zevḳ-ı²⁰⁵³ şafāsından be hey a dil²⁰⁵⁴
Yañar gönümde bir şem'a yaḳan ve' ş-şemsüden²⁰⁵⁵ şor kııl
11. Mülk ü tāciñ²⁰⁵⁶ amān yā rab günāhı²⁰⁵⁷ kāfdan²⁰⁵⁸ artuḳdur

²⁰⁴⁶ Metinde sävdā şeklindedir.

²⁰⁴⁷ Metinde dîl şeklindedir.

²⁰⁴⁸ Metinde kabūl şeklindedir.

²⁰⁴⁹ Metinde cihār şeklindedir.

²⁰⁵⁰ Metinde zāhid şeklindedir.

²⁰⁵¹ Metinde katre şeklindedir.

²⁰⁵² Metinde fānūs şeklindedir.

²⁰⁵³ Metinde zevḳ şeklindedir.

²⁰⁵⁴ Metinde dîl şeklindedir.

²⁰⁵⁵ Metinde ve' ş-şemsü şeklindedir.

²⁰⁵⁶ Metinde tāc şeklindedir.

²⁰⁵⁷ Metinde günāh şeklindedir.

²⁰⁵⁸ Metinde kāf şeklindedir.

‘Anıñ kişver²⁰⁵⁹ her dem²⁰⁶⁰ yağan bir şem’ den şor kıł

12. Ğam-güzārım²⁰⁶¹ muṭṭalib²⁰⁶² aġyār degil çün benim
İhtiyācım²⁰⁶³ ḥalıķıma muṭṭalib²⁰⁶⁴ aġyār degil
13. Rüz ı şeb²⁰⁶⁵ āh u fiġānım²⁰⁶⁶ vaşlını mevlā için
Mihr-i yār olmam sana ben muṭṭalib²⁰⁶⁷ aġyār degil
14. İmtizāc etmem sipihr²⁰⁶⁸ āfītāb₁ şāh ile
Terk-i tac²⁰⁶⁹ edsem gerekdir muṭṭalib²⁰⁷⁰ aġyār degil
15. Kendüñi ‘arz²⁰⁷¹ etme bana istemem yāhū seni
İlticā’ım²⁰⁷² ḥaḳḳadır pes muṭṭalib²⁰⁷³ aġyār degil

Şiir 95

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. Ṭāli‘m²⁰⁷⁴ aġlar niçün efendi m şormal[1]
Baḥtiyār olmam niçün bilmem efendim şormal[1]
2. Aşdı ğam deryāları üstümde hep daġlar gibi

²⁰⁵⁹ Metinde kişfār şeklindedir.

²⁰⁶⁰ Metinde dām şeklindedir.

²⁰⁶¹ Metinde güzār şeklindedir.

²⁰⁶² Metinde muṭṭalib şeklindedir.

²⁰⁶³ Metinde ihtiyāc şeklindedir.

²⁰⁶⁴ Metinde muṭṭalib şeklindedir.

²⁰⁶⁵ Metinde şāb şeklindedir.

²⁰⁶⁶ Metinde fiġān şeklindedir.

²⁰⁶⁷ Metinde muṭṭalib şeklindedir.

²⁰⁶⁸ Metinde sipihr şeklindedir.

²⁰⁶⁹ Metinde tārki tec şeklindedir.

²⁰⁷⁰ Metinde muṭṭalib şeklindedir.

²⁰⁷¹ Metinde arz şeklindedir.

²⁰⁷² Metinde ilticā’ şeklindedir.

²⁰⁷³ Metinde muṭṭalib şeklindedir.

²⁰⁷⁴ Metinde ṭālih şeklindedir.

Ne sebebden²⁰⁷⁵ küsdi tece'llim²⁰⁷⁶ efendim şormal[1]

3. Gāh bana yār oldu gāh ağyāra kervān āmādedir
Ağyāra yār oldu 'aceb niçün efendim şormal[1]
4. Beni her²⁰⁷⁷ gördükçe ğam güzār²⁰⁷⁸ eder ol dil-rūba²⁰⁷⁹
Bir merħabā²⁰⁸⁰ eyleyüp bir kez efendim şormal[1]
5. Nūrîyem gitmem kapuñdan koşalar bin kez beni
Ney imiş cürmüm²⁰⁸¹ günāhım²⁰⁸² āh efendim şormal[1]

Şiir 96

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün

1. Yanar serimde yanķun var yetiş āb u zülālim gel
Dizimde ķalmadı tākāt²⁰⁸³ yetiş şirîn zebānım²⁰⁸⁴ gel
2. Gerekmez 'arza²⁰⁸⁵ hācet yok efendim bu benim hālīm
Gece gündüz seniñ medħiñle²⁰⁸⁶ müştākım²⁰⁸⁷ zebānım²⁰⁸⁸ gel
3. Ne lāzım 'arz²⁰⁸⁹ u hāl etmek bilirsniñ muṭṭalīb²⁰⁹⁰ yā hū
Seniñ 'aşķiñ hevāsından²⁰⁹¹ geñezdür bu zebānım²⁰⁹² gel
4. Seniñ derdiñle bî-dāram uzanub yatmadım bir dem

²⁰⁷⁵ Metinde sebāb şeklindedir.

²⁰⁷⁶ Metinde teçāllî şeklindedir.

²⁰⁷⁷ Metinde her şeklindedir.

²⁰⁷⁸ Metinde güzār şeklindedir.

²⁰⁷⁹ Metinde dîl şeklindedir.

²⁰⁸⁰ Metinde mārāfa şeklindedir.

²⁰⁸¹ Metinde cürm şeklindedir.

²⁰⁸² Metinde günāh şeklindedir.

²⁰⁸³ Metinde tākāt şeklindedir.

²⁰⁸⁴ Metinde zübān şeklindedir.

²⁰⁸⁵ Metinde arz şeklindedir.

²⁰⁸⁶ Metinde meth şeklindedir.

²⁰⁸⁷ Metinde müştāğ şeklindedir.

²⁰⁸⁸ Metinde zübān şeklindedir.

²⁰⁸⁹ Metinde arz şeklindedir.

²⁰⁹⁰ Metinde muṭṭalīb şeklindedir.

²⁰⁹¹ Metinde hevāsından şeklindedir.

²⁰⁹² Metinde zübān şeklindedir.

Seherlerde²⁰⁹³ şakır bülbül gibi derdli²⁰⁹⁴ zebânım²⁰⁹⁵ gel

5. Ne haddim²⁰⁹⁶ var ki mücrim²⁰⁹⁷ medhiñde²⁰⁹⁸ ‘âcizem²⁰⁹⁹
Seniñ derdiñle dâim mübtelâdır²¹⁰⁰ bu zebânım²¹⁰¹ gel

[44]

Şiir 97

Fâ ‘ilâtün Fâ ‘ilâtün Fâ ‘ilâtün Fâ ‘ilün

1. Ey birâder²¹⁰² ‘aşıkā sen atma daşlar taḥîr²¹⁰³ ol
Tekmîl olmak isteriseñ yan bu ‘aşk taḥîr²¹⁰⁴ ol
2. Gizlidir ‘aşk âteşi zahirde yokdur bir eâer²¹⁰⁵
Baḥr-i ‘aşkıñ ḥârına²¹⁰⁶ dal evvel aḥir taḥîr²¹⁰⁷ ol
3. Nüş edüb ‘aşkıñ şarâbıñ mest-i ḥayrân²¹⁰⁸ ol hemân
Gir semāya dön döne yıka cismiñ taḥîr²¹⁰⁹ ol
4. Tesellî ol mürşîd yedin seyyidiñle²¹¹⁰ tûd koy verme sen
Öikr-i yezdân²¹¹¹ ile ḳalbiñ yıka her dem taḥîr²¹¹² ol
5. Ol ḥudâniñ²¹¹³ verdiği iḥsân²¹¹⁴ şükr it sen hemân

²⁰⁹³ Metinde seher şeklidir.

²⁰⁹⁴ Metinde dert şeklidir.

²⁰⁹⁵ Metinde zübân şeklidir.

²⁰⁹⁶ Metinde had şeklidir.

²⁰⁹⁷ Metinde mücrim şeklidir.

²⁰⁹⁸ Metinde meth şeklidir.

²⁰⁹⁹ Metinden âciz şeklidir.

²¹⁰⁰ Metinde mübtelâ şeklidir.

²¹⁰¹ Metinde zübân şeklidir.

²¹⁰² Metinde birâdar şeklidir.

²¹⁰³ Metinde taḥîr şeklidir.

²¹⁰⁴ Metinde taḥîr şeklidir.

²¹⁰⁵ Metinde eser şeklidir.

²¹⁰⁶ Metinde baḥri ‘aşkıñ ḥârî şeklidir.

²¹⁰⁷ Metinde taḥîr şeklidir.

²¹⁰⁸ Metinde ḥayrân şeklidir.

²¹⁰⁹ Metinde taḥîr şeklidir.

²¹¹⁰ Metinde seyyidiğle şeklidir.

²¹¹¹ Metinde zikri yâzdân şeklidir.

²¹¹² Metinde taḥîr şeklidir.

²¹¹³ Metinde ḥudâ şeklidir.

²¹¹⁴ Metinde iḥsân şeklidir.

Kendüñi çek kûşe-i miḥnete²¹¹⁵ dâ' im²¹¹⁶ taḥîr²¹¹⁷ ol

6. Secdeden ḳaldırma başıñ iki çeşmiñ çağlaşun
Raḥmetiñ deryâşına at kendüñi sen taḥîr²¹¹⁸ ol
7. Nürî der ki cümlemüz²¹¹⁹ ḥaḳ doğru yoldan ayırmaşun
İsm-i hüdân²¹²⁰ feyz-i yâb²¹²¹ ol durma ḳardeş taḥîr²¹²² ol

Şiir 98

Mefâ 'îlün Mefâ 'îlün Mefâ 'îlün Mefâ 'îlün

1. Benim bu pendümi sen gûşîña mengüş edüp degil
Mucerreb²¹²³ oldu bu nuşım²¹²⁴ zarâfet²¹²⁵ ḥîş²¹²⁶ edüp degil
2. Naşîḥat²¹²⁷ dutana şâhım ḥasâret²¹²⁸ münḥasır olmaz
Yedimden nüş edüp çevir âh amân sen cüş edüp degil
3. Kelâm-ı 'âşıkıñ kıymetde mücevherden²¹²⁹ mükerrermdir²¹³⁰
Saḥın yol virme nefsiñe hemân mây nüş edüp degil
4. Göñül şaḥraşını pāk id hemân ecnâsı sür andan
İçüñden kıyl ü ḳal sür çıkâr keş-i keş edüp degil

²¹¹⁵ Metinde mihned şeklindedir.

²¹¹⁶ Metinde dâ'im şeklindedir.

²¹¹⁷ Metinde taḥîr şeklindedir.

²¹¹⁸ Metinde taḥîr şeklindedir.

²¹¹⁹ Metinde cümle şeklindedir.

²¹²⁰ Metinde ismi hüdâ şeklindedir.

²¹²¹ Metinde feyzi yâb şeklindedir.

²¹²² Metinde taḥîr şeklindedir.

²¹²³ Metinde mücârreb şeklindedir.

²¹²⁴ Metinde nüş şeklindedir.

²¹²⁵ Metinde zarâfet şeklindedir.

²¹²⁶ Metinde ḥîş şeklindedir.

²¹²⁷ Metinde naşîḥat şeklindedir.

²¹²⁸ Metinde ḥasârâd şeklindedir.

²¹²⁹ Metinde mücâvher şeklindedir.

²¹³⁰ Metinde mükerrerrem şeklindedir.

5. Mülk ü t̄acı²¹³¹ kemteriñ nuşım²¹³² başıñda t̄acı²¹³³ edüp gezdır
Göñül derdbendini gözle hemān²¹³⁴ teftîş²¹³⁵ edüp degil

Şiir 99

Mütefā 'ilün Mütefā 'ilün

1. Tende cānānım sırr-ı sübhānım²¹³⁶
Ağlasam derler şu gözi yaşl[1]
2. Āh efendim gel n̄im nigāh id sen
İñleşem derler şu gözi yaşl[1]
3. 'Uzlet²¹³⁷ idsem men çıkmasam daşr[a]
Bağ şu yalancı pek büyük başl[1]
4. Eylesem her²¹³⁸ dem ülfet-i āvām²¹³⁹
Kim h̄ākīm gör yakası işli
5. Nürîyem ölçem bir ere kulum
Bağuşu ne gökcek hem çatuk kaşlı
6. Söylesem miş 'ar mübtelā²¹⁴⁰ olsam
Dağdağa ider ağzı der keşel

Şiir 100

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Gözlerim gözler cemāliñ görmeyi ey zül-celāl²¹⁴¹
Nice 'aşıklar cemāliñ arzūlar²¹⁴² ey zül-celāl²¹⁴³

²¹³¹ Metinde t̄ac şeklindedir.

²¹³² Metinde nūş şeklindedir.

²¹³³ Metinde t̄ac şeklindedir.

²¹³⁴ Metinde hemān şeklindedir.

²¹³⁵ Metinde tāftîş şeklindedir.

²¹³⁶ Metinde sübhān şeklindedir.

²¹³⁷ Metinde ūzlet şeklindedir.

²¹³⁸ Metinde her şekildedir.

²¹³⁹ Metinde ülfeti āvām şeklindedir.

²¹⁴⁰ Metinde mübtelā şeklindedir.

²¹⁴¹ Metinde zül-celāl şeklindedir.

²¹⁴² Metinde arzū şeklindedir.

²¹⁴³ Metinde zül-celāl şeklindedir.

2. Ağlar ol ‘aşıkların leyl ü nehār senin çün
Mağfired kılsan n’ola bu kulların ey zül-celāl²¹⁴⁴
3. Çün haṭā bizden ‘aṭa’²¹⁴⁵ senden kerimsin ey hūdā²¹⁴⁶
N’ola ‘afvseñ²¹⁴⁷ ‘āşî²¹⁴⁸ kuların ey zül-celāl²¹⁴⁹
- [45]**
4. Ketm ü ‘ademden²¹⁵⁰ getürdiñ çünki sen bu kuların
Yok idi annar gene sen var idiñ ey zül-celāl²¹⁵¹
5. Sen raḥîmsiñ geç mülk ü tācın günāhından amān
Raḥmetiñ deryasına daldur beni ey zül-celāl²¹⁵²
6. Ağlamak oldu bana kār çeşmim akıdur zül-celāl²¹⁵³
Ḥasretiñle²¹⁵⁴ yandı cismim kāmetim oldu hilāl²¹⁵⁵
7. ‘Aşkla bi-dārīnam hiç²¹⁵⁶ uyhu gelmez gözüme
Terk-i tāc²¹⁵⁷ edeyim seniñ çün ‘aynıma girmez melāl²¹⁵⁸
8. Cānān benim olşa ne lāzım istemem taḥt-ı tāc²¹⁵⁹
Al şofu mālım sana terk²¹⁶⁰ eyledim olsun ḥelāl²¹⁶¹

²¹⁴⁴ Metinde zül-celāl şeklidir.

²¹⁴⁵ Metinde āṭā şeklidir.

²¹⁴⁶ Metinde hūdā şeklidir.

²¹⁴⁷ Metinde āf ‘ şeklidir.

²¹⁴⁸ Metinde āşî şeklidir.

²¹⁴⁹ Metinde zül-celāl şeklidir.

²¹⁵⁰ Metinde ketm ü adem şeklidir.

²¹⁵¹ Metinde zül-celāl şeklidir.

²¹⁵² Metinde zül-celāl şeklidir.

²¹⁵³ Metinde zül-celāl şeklidir.

²¹⁵⁴ Metinde ḥaşret şeklidir.

²¹⁵⁵ Metinde hilāl şeklidir.

²¹⁵⁶ Metinde hiç şeklidir.

²¹⁵⁷ Metinde tārkī tāc şeklidir.

²¹⁵⁸ Metinde melāl şeklidir.

²¹⁵⁹ Metinde taḥt’ il tāc şeklidir.

²¹⁶⁰ Metinde tārk şeklidir.

²¹⁶¹ Metinde ḥelāl şeklidir.

9. Şu cihāniñ²¹⁶² cümle varından elem çekdim hemān
Cān feda edeyim o cānāna k̄anım olşun ḥelāl²¹⁶³
10. Men mülk ü tācem²¹⁶⁴ k̄apıñda başım açuk ağlarım
Ḥasretime²¹⁶⁵ sen k̄avuşdur ey kerîm ü zül-celāl²¹⁶⁶
11. İsm ü a'zam²¹⁶⁷ hürmetine²¹⁶⁸ aç k̄apuğu zül-celāl²¹⁶⁹
Mağfîret²¹⁷⁰ k̄ıl men faḫîre²¹⁷¹ etme yā rab bî-melāl
12. Müflis-i²¹⁷² bî-çāreyim k̄apuñda boynum egmişem
Men faḫîri 'afv edersen sana ḥiç²¹⁷³ olmaz ḥalel
13. Sen var iken kime gidem ey raḫîm ü girdigār²¹⁷⁴
Sînem 'üryān²¹⁷⁵ gelmişem k̄apuñda şimdi bî-melāl
14. Yok iken bu k̄ā' ināt²¹⁷⁶ hem var idi bu varlığın
Hem raḫîmsiñ ḥem ḥalîmsiñ²¹⁷⁷ sen ol bî-zevāl
15. Nürîyi iḫyā eden bu varlığın ḡaffarlığın²¹⁷⁸
Raḫmetiñ deryāsına²¹⁷⁹ virmez günāhımız²¹⁸⁰ ḥalel

²¹⁶² Metinde cihān şeklidir.

²¹⁶³ Metinde ḥelal şeklidir.

²¹⁶⁴ Metinde mülk tāc şeklidir.

²¹⁶⁵ Metinde ḥaşret şeklidir.

²¹⁶⁶ Metinde zül-celāl şeklidir.

²¹⁶⁷ Metinde ism ü a'zām şeklidir.

²¹⁶⁸ Metinde hürmet şeklidir.

²¹⁶⁹ Metinde zül-celāl şeklidir.

²¹⁷⁰ Metinde mağfirād şeklidir.

²¹⁷¹ Metinde faḫîr şeklidir.

²¹⁷² Metinde müflizi bî-çāre şeklidir.

²¹⁷³ Metinde ḥiç şeklidir.

²¹⁷⁴ Metinde girdigār şeklidir.

²¹⁷⁵ Metinde üryān şeklidir.

²¹⁷⁶ Metinde k̄ā'ināt şeklidir.

²¹⁷⁷ Metinde ḥālim şeklidir.

²¹⁷⁸ Metinde ḡaffār şeklidir.

²¹⁷⁹ Metinde deryā şeklidir.

²¹⁸⁰ Metinde günāh şeklidir.

16. Gel civānım gençlikde²¹⁸¹ müslümān ol ҡalma dāl²¹⁸²
Din Muḥammed dīnidir gel Müslümān ol ҡalma dāl²¹⁸³
17. Ben Muḥammed ümmetiyem sen ‘İysevisiñ ey güzel
Gitmeden fırsat²¹⁸⁴ elinden Müslümān ol ҡalma dāl²¹⁸⁵
18. Hāḫ şinās ol gel resüle bi‘at ed ol ümmeti²¹⁸⁶
Ümmeti²¹⁸⁷ da‘vetde²¹⁸⁸ ҡalma ҡıl icābet²¹⁸⁹ ҡalma dāl²¹⁹⁰
19. Cümle²¹⁹¹ ecdādīñ ʔamuda āh u efgānda²¹⁹² ʔınaz²¹⁹³
Geçmeden gençlik²¹⁹⁴ çağın gel müslümān ol ҡalma dāl²¹⁹⁵
20. Bu naşihat şana taḥayyür eylemez mi uyuma gel
Allāh bir hem Muḥammed hāḫ resülde ҡalma dāl²¹⁹⁶

[46]

21. Nüriniñ pendini daḫ kūşiñe sen mengüş gibi
Papaziñ yañlış naşihatın duḫup sen ҡalma dāl²¹⁹⁷

Şiir 101

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilatün

1. Dilrubanıñ²¹⁹⁸ meclisinde mesti olan şāh kimdir ol
Ceşm-i envārında²¹⁹⁹ lema‘ān eyleyen şāh kimdir ol

²¹⁸¹ Metinde geçlikde şeklindedir.
²¹⁸² Metinde dāl şeklindedir.
²¹⁸³ Metinde dāl şeklindedir.
²¹⁸⁴ Metinde fırsat şeklindedir.
²¹⁸⁵ Metinde dāl şeklindedir.
²¹⁸⁶ Metinde ümmet şeklindedir.
²¹⁸⁷ Metinde ümmet şeklindedir.
²¹⁸⁸ Metinde dāvet şeklindedir.
²¹⁸⁹ Metinde icābet şeklindedir.
²¹⁹⁰ Metinde dāl şeklindedir.
²¹⁹¹ Metinde cümle şeklindedir.
²¹⁹² Metinde efgān şeklindedir.
²¹⁹³ Metinde ʔınaz şeklindedir.
²¹⁹⁴ Metinde gençlik şeklindedir.
²¹⁹⁵ Metinde dāl şeklindedir.
²¹⁹⁶ Metinde dāl şeklindedir.
²¹⁹⁷ Metinde dāl şeklindedir.
²¹⁹⁸ Metinde dil-rübā şeklindedir.
²¹⁹⁹ Metinde çeş ü-anvār şeklindedir.

2. Gel gidelim ŧu haḳîḳat²²⁰⁰ kapuŧundan içerü
Çün bu yolda hanümânından geçen âh kimdir ol
3. Őeŧ cihet²²⁰¹ envârıyla ²²⁰² doludur çevir evrâḳ baḳ
Bu vücuduñda görünen ol niŧangâh kimdir ol
4. Anda bu niyet²²⁰³ eylemiŧ bir ŧehr-i ‘azîm lâ-nâzîr²²⁰⁴
Ayaḳında iddürüp baŧ edemeyen âh kimdir ol
5. ‘Aḳlı olan baŧına almaḳ bu ‘âlem²²⁰⁵ tâc²²⁰⁶ ise
Nürîyi alkıŧlar eden tâhir²²⁰⁷ ŧems-i mâh kimdir ol

Şiir 102

Mefâ ‘ilün Mefâ ‘ilün Mefâ ‘ilün Mefâ ‘ilün

1. Amân yâ rab ne hâletdir derünüm doldu âteŧl[e]
Ne hâl oldu bana bilmem vücudum doldu âteŧl[e]
2. Taḥammül²²⁰⁸ yoḳ ki iḥrâḳla tab‘ım²²⁰⁹ tûfân oldu
Göñül aḳyâr iken dâ’ im²²¹⁰ nice yâr oldu âteŧle²²¹¹
3. Benim bu hâlîme ḳayretde²²¹² ḳaldı ‘andelîb-i gülzâr²²¹³
Yanup gülŧende²²¹⁴ bülbüller gülistân²²¹⁵ doldu âteŧle²²¹⁶

²²⁰⁰ Metinde haḳîḳat ŧeklindedir.

²²⁰¹ Metinde ŧâŧ cihet ŧeklindedir.

²²⁰² Metinde ‘anvar ŧeklindedir.

²²⁰³ Metinde niyâd ŧeklindedir.

²²⁰⁴ Metinde ŧehri âzîm lâ-nâzîr ŧeklindedir.

²²⁰⁵ Metinde âlem ŧeklindedir.

²²⁰⁶ Metinde tâc ŧeklindedir.

²²⁰⁷ Metinde tâhir ŧeklindedir.

²²⁰⁸ Metinde taḥânmül ŧeklindedir.

²²⁰⁹ Metinde tâb ŧeklindedir.

²²¹⁰ Metinde dâîm ŧeklindedir.

²²¹¹ Metinde âtäŧ ŧeklindedir.

²²¹² Metinde ḳayrâd ŧeklindedir.

²²¹³ Metinde ‘andelibi gülzâr ŧeklindedir.

²²¹⁴ Metinde gülŧân ŧeklindedir.

²²¹⁵ Metinde gülistân ŧeklindedir.

²²¹⁶ Metinde âtäŧ ŧeklindedir.

4. Baḳup ḳaldı dehānımdan²²¹⁷ çıkan āteşlere²²¹⁸ gülzār²²¹⁹
Dedi bülbül beni yakdıñ derūnum doldu āteşle²²²⁰
5. Felekler zār-ı giryāndır benim āh u fiġānımdan ²²²¹
Ḳamer ²²²²şems-i münevver²²²³ zehr-i dil²²²⁴ doldu āteşle²²²⁵
6. Kelāmım şanma sen zāhid²²²⁶ derūnî dilde²²²⁷ masivā²²²⁸
Mülk ü tācem²²²⁹ benim ezher-i ḫayatım doldu āteşle²²³⁰

Şiir 103

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilatün

1. Eski derdim tazelendi tîzlenme ey güzel
Tîġ-ı ²²³¹hicrān deldi baġrım süstülenme ey güzel
2. Ḳāmetim lāl eyledi bükdi firāḳıñ n'ideyim
Kendüñi setretme²²³² benden ben ġarîb²²³³ ey güzel
3. Ğāfil²²³⁴ eder göñlümü degdügçe hemān durmaz gider
Ol haramî gözleriñ vurdu beni hep varım aldı ey güzel
4. Ol siyāh zülfüñ döşenmiş yüzüñ üstüne hemān
Ḳaşlarıñ ol ārām-ı 'Oāmān²²³⁵ beñzer ey güzel

²²¹⁷ Metinde dehān şeklindedir.
²²¹⁸ Metinde ātāş şeklindedir.
²²¹⁹ Metinde gülzār şeklindedir.
²²²⁰ Metinde ātāş şeklindedir.
²²²¹ Metinde fiġān şeklindedir.
²²²² Metinde ḳamār şeklindedir.
²²²³ Metinde şemsi mūnavvār şeklindedir.
²²²⁴ Metinde zehr-i dîl şeklindedir.
²²²⁵ Metinde ātāş şeklindedir.
²²²⁶ Metinde zāhid şeklindedir.
²²²⁷ Metinde dîl şeklindedir.
²²²⁸ Metinde māsivā şeklindedir.
²²²⁹ Metinde tāc şeklindedir.
²²³⁰ Metinde ātāş şeklindedir.
²²³¹ Metinde tîġı hicrān şeklindedir.
²²³² Metinde sātr şeklindedir.
²²³³ Metinde ġarîb şeklindedir.
²²³⁴ Metinde ġāfil şeklindedir.
²²³⁵ Metinde ārāmı 'Oāmān şeklindedir.

5. Gerdaniñ kâfura benzer miski ezfâr çoğuşu
Gögsin üsdin o lekeyi 'Oâmâna virmem ey güzel
6. Şanki kaşîñ arasından çağlıyor Nîl u Fırât²²³⁶
'Unkuña²²³⁷ beñzer cihânda²²³⁸ görmedim a'lâ'²²³⁹ güzel
7. Dürr-i meknûndan²²⁴⁰ mıdır bu dişleriñ cânım seniñ
Dil-i bülbülümüñ²²⁴¹ de vardır çok kerâmet ey güzel
8. Kâtlime²²⁴² fermân²²⁴³ mı yazar ol kâlem parmaklarıñ
Diziñ üstünde tesellî buldu cânım ey güzel

[47]

9. Bu mülk ü tâciñ²²⁴⁴ rızâ'dır²²⁴⁵ anca²²⁴⁶ mañlûbu hemân
Ezelden²²⁴⁷ hâzîgim²²⁴⁸ seniñ yetiş koyma beni derdli²²⁴⁹

Şiir 104

Fâ 'ilâtün Fâ 'ilâtün Fâ 'ilâtün Fâ 'ilatün

1. Eylerem gönüm şikâyet hağğa senden bilmiş ol
Aluram senden bu 'andı²²⁵⁰ gamları hep bilmiş ol
2. Hür²²⁵¹ idim kul eylediñ döven gönüm sen beni
Hem seniñ iddükleriñ bir kimse etmez bilmiş ol

²²³⁶ Metinde Fırâd şeklidir.

²²³⁷ Metinde 'unf şeklidir.

²²³⁸ Metinde cihân şeklidir.

²²³⁹ Metinde 'alâ şeklidir.

²²⁴⁰ Metinde dürr-i meknûn şeklidir.

²²⁴¹ Metinde dürr-i meknûn şeklidir.

²²⁴² Metinde kâtl şeklidir.

²²⁴³ Metinde fârmân şeklidir.

²²⁴⁴ Metinde tâc şeklidir.

²²⁴⁵ Metinde rızâ şeklidir.

²²⁴⁶ Metinde 'anca şeklidir.

²²⁴⁷ Metinde ezel şeklidir.

²²⁴⁸ Metinde hâzîg şeklidir.

²²⁴⁹ Metinde dert şeklidir.

²²⁵⁰ Metinde ant şeklidir.

²²⁵¹ Metinde hür şeklidir.

3. Güler oynardım hemân ben bilmez idim derd²²⁵² nedir
Bir bilinmez derdlere ²²⁵³ koyduñ meni sen bilmiş ol
4. Görmemişdim derd-i hicrân²²⁵⁴ ateşin bilmez idim
Mübtelâ²²⁵⁵ iddiñ meni derd-i ‘azîme bilmiş ol
5. ‘Andelîb gönca-i gülden²²⁵⁶ ayrılmam n’ideyim
Ey gönül sînemde katl işliyor âh bilmiş ol
6. Bu mülk ü tâc²²⁵⁷ der ki bilmez çekmeyen bu derd²²⁵⁸ nedir
Geçdi ağyardan dönüp men geçmedin sen bilmiş ol

Şiir 105

Ķâfiye-i Mim

Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün

1. Amân²²⁵⁹ yâ rab gözümle seyr-i gülşende²²⁶⁰ neler gördüm
Girüb vuşlat-ı maķâma²²⁶¹ seyr-i gülşende²²⁶² neler gördüm
2. Ķurulmuş meclis-i kübrâ şükûfe²²⁶³ anda şaf şafdır
Menevşe²²⁶⁴ lâlezâr Allâh deyüp çarĶa döner gördüm
3. O yanuķ son bulur cân kızarmış gül²²⁶⁵ hicâbından

²²⁵² Metinde dert şeklindedir.

²²⁵³ Metinde dert şeklindedir.

²²⁵⁴ Metinde derdi hicrân şeklindedir.

²²⁵⁵ Metinde mübtelâ şeklindedir.

²²⁵⁶ Metinde koncayı gül şeklindedir.

²²⁵⁷ Metinde tâc şeklindedir.

²²⁵⁸ Metinde dert şeklindedir.

²²⁵⁹ Metinde ‘amân şeklindedir.

²²⁶⁰ Metinde seyri gülşân şeklindedir.

²²⁶¹ Metinde vuşlatı maķâm şeklindedir.

²²⁶² Metinde seyri gülşân şeklindedir.

²²⁶³ Metinde şükûfe şeklindedir.

²²⁶⁴ Metinde menâvşâ şeklindedir.

²²⁶⁵ Metinde gül şeklindedir.

Seniñ aşkıñla ol nergîs²²⁶⁶ alevlenüb yanar gördüm

4. Kāranfîl²²⁶⁷ secdegāhında başın qoymuş hemān aqlar
Şuşamla ergüvān²²⁶⁸ Nūrî hemān derde döner gördüm
5. Bugün ben bāğ-ı gülşende²²⁶⁹ şalınur bir civān²²⁷⁰ gördüm
Teqallüb²²⁷¹ eylemiş gülşen²²⁷² hezār²²⁷³ hūrî çelinen gördüm
6. Başında tāc-ı şāhvārî²²⁷⁴ miyān pesdi mücevherden²²⁷⁵
Leţāfetde²²⁷⁶ nāzır²²⁷⁷ yok şehin-şāh-ı cihān²²⁷⁸ gördüm
7. Anıñ²²⁷⁹ vech-i celālinden²²⁸⁰ firāqa düşdü bülbüller
Görünür dürli hikmetler feşāhatli dehān²²⁸¹ gördüm
8. Mülk ü tācem²²⁸² āniñ hākiyle²²⁸³ pāyinde kaldım derdim
Anıñ²²⁸⁴ bābunda mest olmuş nice 'aşk ehli cān gördüm

Şiir 106

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün²²⁸⁵

1. Tende cānānım göñül mülkünde²²⁸⁶ sultānımdur²²⁸⁷ benim
Diñlemez misiñ 'aceb bu āh u efgānım²²⁸⁸ nedir şāhım benim

²²⁶⁶ Metinde nārgîz şeklindedir.

²²⁶⁷ Metinde karanbil şeklindedir.

²²⁶⁸ Metinde arkāvān şeklindedir.

²²⁶⁹ Metinde bāğı gülşān şeklindedir.

²²⁷⁰ Metinde civān şeklindedir.

²²⁷¹ Metinde teqabbül şeklindedir.

²²⁷² Metinde gülşān şeklindedir.

²²⁷³ Metinde hezār şeklindedir.

²²⁷⁴ Metinde tācı şāhvār şeklindedir.

²²⁷⁵ Metinde mücāvvhār şeklindedir.

²²⁷⁶ Metinde letāfet şeklindedir.

²²⁷⁷ Metinde nāzır şeklindedir.

²²⁷⁸ Metinde cihān şeklindedir.

²²⁷⁹ Metinde 'anıñ şeklindedir.

²²⁸⁰ Metinde vechi celāl şeklindedir.

²²⁸¹ Metinde dîhān şeklindedir.

²²⁸² Metinde tāj şeklindedir.

²²⁸³ Metinde hāk şeklindedir.

²²⁸⁴ Metinde 'anıñ şeklindedir.

²²⁸⁵ Vezin birliğı sağlanamamakla birlikte şiirin genelinde Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün vezninin kullanıldığı görülmektedir.

²²⁸⁶ Metinde mülk şeklindedir.

²²⁸⁷ Metinde sultān şeklindedir.

²²⁸⁸ Metinde efgān şeklindedir.

2. Hasetiñle qalması şabrım qararım ey habîb
Sen şefâ'at kııl bana ey derd-i dermânım²²⁸⁹ benim
3. Raḥmân lil-‘âlemsiñ²²⁹⁰ sen habîb-i kibriyâ
Gelmişem cürmümle²²⁹¹ şâhım yazma fermânım benim
- [48]
4. ‘İyd u vaşlıñda efendim cân fedâ ideyim şana
Şor ey zârı vaşla seher²²⁹² şahrâsında²²⁹³ seyrânım benim
5. Müflis-i bî-çâreyim²²⁹⁴ kapuñda varım vermişem
Kime eyvallâh diyem kapuñda selmânım benim
6. Gel şefâ'at kııl efendim ümmetiñem Nürîye
Cürm ü ‘işyânda²²⁹⁵ efendim yokdur akrânım benim

Şiir 107

Fe ilâtün Fe ilâtün Fe ilâtün Fe ilün

1. Beni nādân iken insân eden bu ‘aşk degil mi
Yağup bu varlığım kül eyleyen bu ‘aşk degil mi
2. Behâyim²²⁹⁶ veş gezerdim ben hemân çölde yabanda
Çeviren göñlüm hağdan yana bu ‘aşk degil mi
3. Mecâzi ‘aşkla dâ’im²²⁹⁷ demi devrân ederdim
Ayağım bağlayup kötirim eden bu ‘aşk degil mi

²²⁸⁹ Metinde derdi dermân şeklindedir.

²²⁹⁰ Metinde âlem şeklindedir.

²²⁹¹ Metinde cürm şeklindedir.

²²⁹² Metinde seher şeklindedir.

²²⁹³ Metinde şahrâ şeklindedir.

²²⁹⁴ Metinde müflizi bî-çâre şeklindedir.

²²⁹⁵ Metinde cürm u isyân şeklindedir.

²²⁹⁶ Metinde behâyim-veş şeklindedir.

²²⁹⁷ Metinde dâim şeklindedir.

4. Feşāhat bilmez idim ben bu yolda yok idi derdim
Mālik tāk-ı kemteri²²⁹⁸ derdli²²⁹⁹ edüp bî-tāb iden bu 'aşk degil mi

Şiir 108

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün

1. Seniñ çün çekseler dāra velî gam ihtiyār etmem
Şana şıdkla²³⁰⁰ 'aşıkam ben ol ağıyarı bār itmem
2. Seniñ qahrıñ acundan gücenüp terk-i diyār²³⁰¹ itmem
Nice biñ rüyü diler ülfet²³⁰² idse iftikār itmem
3. Kazandım sen şāh-ı hūbānım²³⁰³ artuq başka kār itmem
Qalma bu derd²³⁰⁴ ile hāzîk²³⁰⁵ eliñ çek düz-i dār²³⁰⁶ itmem

Şiir 109

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün

1. Merîze derd-i 'aşkıñla sipās oldum güzār²³⁰⁷ ben
Rehā²³⁰⁸ olmam derdden²³⁰⁹ qabül itmem ki zārı ben
2. Ezelden²³¹⁰ gamla qayd oldum kimi bildim ol tūmārı ben
Resūlūñ yār-ı gārıdur²³¹¹ ki sevdim ol çehārı ben
3. Kazandım sen şāh-ı hūbānım artuq başka kār itmem

²²⁹⁸ Metinde taçı kemter şeklindedir.

²²⁹⁹ Metinde dert şeklindedir.

²³⁰⁰ Metinde şıdk şeklindedir.

²³⁰¹ Metinde tār-k-i diyār şeklindedir.

²³⁰² Metinde ülfet şeklindedir.

²³⁰³ Metinde şehi hūbān şeklindedir.

²³⁰⁴ Metinde dert şeklindedir.

²³⁰⁵ Metinde hāzîk şeklindedir.

²³⁰⁶ Metinde düzi dār şeklindedir.

²³⁰⁷ Metinde güzār şeklindedir.

²³⁰⁸ Metinde rehāi şeklindedir.

²³⁰⁹ Metinde dert şeklindedir.

²³¹⁰ Metinde ezel şeklindedir.

²³¹¹ Metinde yāri qār şeklindedir.

Ƙalma derd²³¹² ile ħāṓıķ²³¹³ eliñ çek dūz-i dār²³¹⁴ itmem

Şiir 110

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün

1. Bu 'aşķ bir baħr-i efsūndur²³¹⁵ buna ħadd u kenār²³¹⁶ olmaz
Göñül dostun²³¹⁷ arar her dem aña bir inkār²³¹⁸ olmaz

2. Açıldı yāreler cerrāħ bana ašlā tımār²³¹⁹ olmaz
Burāğiñ ħāzır²³²⁰ ed zırā gelür bir gün neler olmaz

3. Ƙazandım sen şāħ-ı ħübānım artuķ başķa kār itmem
Ƙalma bu derd²³²¹ ile ħāṓıķ²³²² eliñ çek dūz-i dār²³²³ itmem

Şiir 111

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün

1. Bu derdim arda ey şāħım nice biñ ħāṓıķa²³²⁴ varşam
N'ideyim 'aşķ beni ķoymaz bu derdiñ çāresin şorşam

2. Āyā esrār-ı sırrullāħ²³²⁵ bu göñlüm tārūmār iddi
Dalup 'aşķ baħrine²³²⁶ anda yanub men ķargı ħūn olşam

3. Gelüb 'aşķıñ sipāħı bu vücud iķlîmini aldı
Tesellî olmam ey dost²³²⁷ cihāniñ ħod bu men olşam

²³¹² Metinde dert şeklindedir.

²³¹³ Metinde ħāzıķ şeklindedir.

²³¹⁴ Metinde dūzi dār şeklindedir.

²³¹⁵ Metinde bahri 'afşūn şeklindedir.

²³¹⁶ Metinde ħad şeklindedir.

²³¹⁷ Metinde dosd şeklindedir.

²³¹⁸ Metinde 'inkār şeklindedir.

²³¹⁹ Metinde tımār şeklindedir.

²³²⁰ Metinde ħāzır şeklindedir.

²³²¹ Metinde dert şeklindedir.

²³²² Metinde ħāzıķ şeklindedir.

²³²³ Metinde dūzi dār şeklindedir.

²³²⁴ Metinde ħāzıķ şeklindedir.

²³²⁵ Metinde esrārı sırrullāħ şeklindedir.

²³²⁶ Metinde baħr şeklindedir.

²³²⁷ Metinde dos şeklindedir.

[49]

4. Gelür esmâda bir esrâr bu varlıqdan eâer²³²⁸ kalmaz
Ne hâlet bende ben yok o cānân-ı esîriñ²³²⁹ şorşam
5. Ne haddim var şana lâyıq idem men tâ'ati yâ rab
Rızâ'ğî²³³⁰ ârzûlar²³³¹ göñlüm kapuñda tâ 'âbid²³³² kalşam
6. Mülk ü tâcem²³³³ kapuñda âh ı feryâd²³³⁴ eyler ey hâlîk
Ne kadar koşalar gitmem gedâlardan gedâ kalşam

Şiir 112

Fe ilâtün Fe ilâtün Fe ilâtün Fe ilün

1. Hâlîfe-i kâ' inâta²³³⁵ mir' ât-i âlâ²³³⁶ degilim
Hâlîfe üstümüzde âmir-i mevlâ²³³⁷ degilim
2. Duşup emrin da 'vâ²³³⁸ idmek bize farzdır²³³⁹
Hâlîfe meslegi ol menzîl-i evlâ²³⁴⁰ degilim
3. Ulaşmaz kimse menzile²³⁴¹ eliñ çeksen hemân andan
Hâlîfe postunişini²³⁴² seyyidü'l- enâm degilim

²³²⁸ Metinde esâr şeklindedir.²³²⁹ Metinde cānânı esîr şeklindedir.²³³⁰ Metinde rîza şeklindedir.²³³¹ Metinde ârzû şeklindedir.²³³² Metinde abîr şeklindedir.²³³³ Metinde tâc şeklindedir.²³³⁴ Metinde âhı feryâd şeklindedir.²³³⁵ Metinde hâlîfe-i kâinât şeklindedir.²³³⁶ Metinde mîr'ati âlâ şeklindedir.²³³⁷ Metinde âmir-i mevlâ şeklindedir.²³³⁸ Metinde davâ şeklindedir.²³³⁹ Metinde farz şeklindedir.²³⁴⁰ Metinde menzîli evlâ şeklindedir.²³⁴¹ Metinde menzîl şeklindedir.²³⁴² Metinde poşt şeklindedir.

4. Cenāb u kibriyā²³⁴³ şāhım ‘adāletle muķim²³⁴⁴ edsün
Bu dінде naşır-i nuşret²³⁴⁵ bize def’atde degilim
5. Ağa vir kuvvet i ķudsî²³⁴⁶ amān yā rab mu’azzam²³⁴⁷ kııl
Ħalîfe-i kâinātın²³⁴⁸ emrine mazhar²³⁴⁹ degilim
6. Anıñ elinde seyfullāh gelür seyrinde emrullāh
Ħalîfe-i kâ’ inātda²³⁵⁰ mazhar-ı fettāh²³⁵¹ degilim
7. Ħalîfe her ne emredse gerü durmañ
Ħaber viren bize ol seyyidü’l enām degilim
8. Seferberlikde²³⁵² mālım cānım evlādım fedā olşun
Ħalîfe düşmanının²³⁵³ düşmeni қаһhār²³⁵⁴ degilim
9. Benim rızķım²³⁵⁵ verir rezzāķımdır²³⁵⁶ benim şāhdan dilegim yok
Ħalîfeniñ rızāsını²³⁵⁷ taḥşil²³⁵⁸ etmek emr-i mollā²³⁵⁹ degilim

Şiir 113

Mefā ‘ilün Fe ülün Mefā ilün Fe ülün

1. Geliñ hey ehl-i şalāt²³⁶⁰ bizde şāyān olalım
Çekelim sancaķları bizde nālān olalım

²³⁴³ Metinde kibrıyā şeklindedir.

²³⁴⁴ Metinde muğim şeklindedir.

²³⁴⁵ Metinde nāşiri nuşrād şeklindedir.

²³⁴⁶ Metinde kuvveti ķuds şeklindedir.

²³⁴⁷ Metinde mü ‘azzam şeklindedir.

²³⁴⁸ Metinde ḥalîfei kâināt şeklindedir.

²³⁴⁹ Metinde mazhār şeklindedir.

²³⁵⁰ Metinde ḥalîfei kâināt şeklindedir.

²³⁵¹ Metinde mazharı fettāh şeklindedir.

²³⁵² Metinde sefār şeklindedir.

²³⁵³ Metinde düşmān şeklindedir.

²³⁵⁴ Metinde қаһhār şeklindedir.

²³⁵⁵ Metinde rızg şeklindedir.

²³⁵⁶ Metinde rezōāğ şeklindedir.

²³⁵⁷ Metinde rıza şeklindedir.

²³⁵⁸ Metinde taḥşil şeklindedir.

²³⁵⁹ Metinde emri mollā şeklindedir.

²³⁶⁰ Metinde ehli şalāt şeklindedir.

2. Çekelim kılınçları varalım düşmannare²³⁶¹
Girelim al kıannara dîne kıurbân²³⁶² olalım
3. Yetişelim imdâda ehl-i islâm bendedir
Allâh Allâh diyelim kıana kıaltan olalım
4. Fütüvveti²³⁶³ hâtrı²³⁶⁴ yâ şefî'ül mücrimin²³⁶⁵
Kıl kerem ümmetiñe²³⁶⁶ biz de şādân olalım
5. 'Oâmânlar yaşaşun gâzîlerim²³⁶⁷ sağ olşun
Ceyhun gibi aqalım baır-i 'ummân olalım²³⁶⁸
6. Mavizer²³⁶⁹ martinneri ne güzel fışekleri
Ya şehîd ya gâzîlik²³⁷⁰ hürî kıılmân²³⁷¹ alalım
7. Yazılalım fedâyî görelim biz hüçüma²³⁷²
Vatan-ı aşlımuzda²³⁷³ kıalkın olalım
8. Şu arslan ordumuza fütühat²³⁷⁴ vir yâ gâñî
Varalım tîğ-ı düşmana²³⁷⁵ ağı ı amân²³⁷⁶ alalım

[50]

²³⁶¹ Metinde düşmân şeklindedir.

²³⁶² Metinde kıurbân şeklindedir.

²³⁶³ Metinde fütüvvet şeklindedir.

²³⁶⁴ Metinde hâtr şeklindedir.

²³⁶⁵ Metinde şefî 'âl mücrim şeklindedir.

²³⁶⁶ Metinde ümmet şeklindedir.

²³⁶⁷ Metinde kıazî şeklindedir.

²³⁶⁸ Metinde baırı 'ummân şeklindedir.

²³⁶⁹ Metinde mavizâr şeklindedir.

²³⁷⁰ Metinde kıazî şeklindedir.

²³⁷¹ Metinde kıılmân şeklindedir.

²³⁷² Metinde hüçüm şeklindedir.

²³⁷³ Metinde vatamı aşlımuz şeklindedir.

²³⁷⁴ Metinde fütühat şeklindedir.

²³⁷⁵ Metinde tîğ-ı düşmân şeklindedir.

²³⁷⁶ Metinde ağı amân şeklindedir.

9. Dî-n-i Aḥmed²³⁷⁷ kuvveti bize vardur himmet²³⁷⁸
Bize vir ḥaḳ nuşreti²³⁷⁹ şād u ḥandān²³⁸⁰ olalım
10. Şāñlı²³⁸¹ ‘askerlerimiz ḥāke şalma yā ganî
Ḳormayñ arslannarım geliñ serverān²³⁸² olalım
11. Mülk ü tācîñ²³⁸³ kemteriñ ister biñ nuşret²³⁸⁴
Ḳıl nazār göñlümüze şana ḳurbān²³⁸⁵ olalım

Şiir 114

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün

1. Şanma sen beni bugün çoḳdan beri men ağlarım
Mātem ile doldu göñlüm ḳaralar men bağlarım
2. Ādem ile bir idim cennetde men evledān₁
Ḳalma ḥayretde efendim tā ezel²³⁸⁶ men ağlarım
3. Ḥikmetine ‘aḳıl²³⁸⁷ ermez ol cenābun ḥālîḳiñ
Sürülüb çıḳdıḳ ni ‘amdan şimdi el- ān²³⁸⁸ ağlarım
4. Nice yıllar aradıḳ Ādemle Ḥavva anı biz bulmadıḳ
Nice eyyām oldu bir dem gülmedim men ağlarım
5. Geldim Ādemden gelüb Nūḥ ile oldum āşinā²³⁸⁹
Ol tuḑāñiñ dehşetinden şimdi el- ān²³⁹⁰ ağlarım

²³⁷⁷ Metinde dî-ni Aḥmed şeklindedir.

²³⁷⁸ Metinde ḥimmet şeklindedir.

²³⁷⁹ Metine nuşret şeklindedir.

²³⁸⁰ Metinde ḥandān şeklindedir.

²³⁸¹ Metinde şañlı şeklindedir.

²³⁸² Metinde selvelān şeklindedir.

²³⁸³ Metinde tāc şeklindedir.

²³⁸⁴ Metinde nuşred şeklindedir.

²³⁸⁵ Metinde ḳurbān şeklindedir.

²³⁸⁶ Metinde eḳel şeklindedir.

²³⁸⁷ Metinde āḥîl şeklindedir.

²³⁸⁸ Metinde el-ān şeklindedir.

²³⁸⁹ Metinde āşinā şeklindedir.

²³⁹⁰ Metinde el-ān şeklindedir.

6. Çok felâket gecdi başımdan nice vaşfedeyim
Gülmedi bu kara bahtım anıñ için ağlarım
7. Gel temâsâ kııl Cenâb u Kibriyânıñ hikmetine
Naķledüb şulbden²³⁹¹ o şulbe²³⁹² hicrân ile ağlarım
8. Çok konup göçüp bu dem geldik bu aķir-i²³⁹³ vaķtı biz
Bu ‘anaşır²³⁹⁴ gömleğın giydim anıñ çün ağlarım
9. Virdi hâlık aķla kül bizi şeref-yâb²³⁹⁵ eyledi
Nefsimüz olmaz bize yâr anıñ için ağlarım
10. Bu mülk ü tâc²³⁹⁶ kullığında yok sebâtı²³⁹⁷ yâ kerim²³⁹⁸
‘Adlederseñ²³⁹⁹ n’ola hâlim anıñ için ağlarım

Şiir 115

Fâ ‘ilâtün Fâ ‘ilâtün Fâ ‘ilâtün Fâ ‘ilün

1. Dest-i kudretten²⁴⁰⁰ alub cām-ı hayât içmişem
Sînem²⁴⁰¹ kalhan edüp tığ-i²⁴⁰² ‘adüvden geçmişem
2. Sen meni şanma bu yolda cān²⁴⁰³ dirîğ²⁴⁰⁴ edüp dönem
‘Aşk ile dilhün²⁴⁰⁵ olub māl cāndan geçmişem
3. Pertev-i²⁴⁰⁶ ‘aşķ yağma iddi küllî varım ey dilâ

²³⁹¹ Metinde şulb şeklindedir.

²³⁹² Metinde şulb şeklindedir.

²³⁹³ Metinde aķir şeklindedir.

²³⁹⁴ Metinde ‘anaşır şeklindedir.

²³⁹⁵ Metin şerey-yab şeklindedir.

²³⁹⁶ Metinde tâc şeklindedir.

²³⁹⁷ Metinde âebât şeklindedir.

²³⁹⁸ Metinde kerim şeklindedir.

²³⁹⁹ Metinde ‘adil şeklindedir.

²⁴⁰⁰ Metinde desd-i kûdred şeklindedir.

²⁴⁰¹ Metinde sinem şeklindedir.

²⁴⁰² Metinde tığ şeklindedir.

²⁴⁰³ Metinde can şeklindedir.

²⁴⁰⁴ Metinde dirîğ şeklindedir.

²⁴⁰⁵ Metinde dil-hün şeklindedir.

²⁴⁰⁶ Metinde pârtev şeklindedir.

Sedd-i²⁴⁰⁷ iskender gibi çok alb u rîzden geçmişem

4. Ne kadar benim bu gönümde hemân şürî 'aşk
Terk²⁴⁰⁸ edüp varlık tağın ben tûrdan gecmişem
5. Men mülk ü tâcem²⁴⁰⁹ elest bezminde²⁴¹⁰ îmân etmişem
'Aşkla girdûn bu yolda kâl ü kııldan geçmişem

[51]

6. Bülbül [ü] gülden görünen ulu mollâ degilem
Kıışşâ [yı] Leylâdan görünen ulu mollâ degilem
7. Ey şofu geç sen bu dersi men'aref dersin oğu
Cümle²⁴¹¹ eşyâda görünen ulu mollâ degilim
8. Dağları Şirîn için mü deldi Ferhâd²⁴¹² ey hîca²⁴¹³
'Aşk külingini vuran Ferhâda²⁴¹⁴ mollâ degilem
9. Derdli²⁴¹⁵ kerem 'aşkla yandı külin şavurdu yel
Yanduran bu 'aşk oduna ulu mollâ degilem
10. Razi nihân²⁴¹⁶ dahı iddi dost²⁴¹⁷ yolunda terk-i cân²⁴¹⁸
Mâh-i²⁴¹⁹ mihrîden görünen ulu mollâ degilem

²⁴⁰⁷ Metinde sâd şeklindedir.

²⁴⁰⁸ Metinde târk şeklindedir.

²⁴⁰⁹ Metinde tâc şeklindedir.

²⁴¹⁰ Metinde bâzm şeklindedir.

²⁴¹¹ Metinde cümle şeklindedir.

²⁴¹² Metinde Ferhat şeklindedir.

²⁴¹³ Metinde hîcâ şeklindedir.

²⁴¹⁴ Metinde Ferhat şeklindedir.

²⁴¹⁵ Metinde dert şeklindedir.

²⁴¹⁶ Metinde nihân şeklindedir.

²⁴¹⁷ Metinde dos şeklindedir.

²⁴¹⁸ Metinde târki cân şeklindedir.

²⁴¹⁹ Metinde mâh şeklindedir.

11. Zühre Tāhir²⁴²⁰ ile ‘ahdinde²⁴²¹ hemān²⁴²² şādık idi
Manşūra²⁴²³ darda görünen ol ulu mollā degilem
12. İbrahim ulu şāh iken terk²⁴²⁴ etdüren ol tahtını
Dağdan odun çekdüren ol ulu mollā degilem
13. Sen bu ‘aşkıñ öerresiñ²⁴²⁵ görseñ giderdin dağlara
Nūrîyi ‘aşk ile ülfet²⁴²⁶ iddüren ol ulu mollā degilem

Şiir 116

Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün

1. N’ola ey şāh-ı ‘ālem²⁴²⁷ ölmeden ben ravzağı²⁴²⁸ görsem
Varup anda o hāk-i pāyiñe bir kez yüzüm sürsem
2. Bana arz-ı²⁴²⁹ semādan yegsin ol toz u iksiriñ²⁴³⁰
Hemān ağlayu ağlayu eşiyige başım koysam
3. Başım açuk yalın ayak düşem yoluñ turābına²⁴³¹
Eremezsem vişāline²⁴³² yoluñda bari ben ölsem
4. Akıdam kıanı yaşlar gözlerimden kāb yolunda
Varub ol kıara donı beyt-i a‘ zāmda²⁴³³ yüzüm sürsem

²⁴²⁰ Metinde tāhir şeklindedir.

²⁴²¹ Metinde ahit şeklindedir.

²⁴²² Metinde hemān şeklindedir.

²⁴²³ Metine mānşūr şeklindedir.

²⁴²⁴ Metinde tārک şeklindedir.

²⁴²⁵ Metinde zerre şeklindedir.

²⁴²⁶ Metinde ülfet şeklindedir.

²⁴²⁷ Metinde şāhı ‘ālem şeklindedir.

²⁴²⁸ Metinde ravza şeklindedir.

²⁴²⁹ Metinde arz şeklindedir.

²⁴³⁰ Metinde toz-ı iksir şeklindedir.

²⁴³¹ Metinde tūrāb şeklindedir.

²⁴³² Metinde vişāl şeklindedir.

²⁴³³ Metinde a‘ zām şeklindedir.

5. Nice bir āh çekem yā rab ḥabîbiñ ḥasretiyle²⁴³⁴ ben
Yetişmez mi bu āhım gayrı ol şāha ki men varşam

6. Mülk ü tāciñ faḳîrdür sîm ü zeri yok nice varsun
Utanuram seniñ kullarığa bu ḥālimi ‘arz²⁴³⁵ etsem

Şiir 117

Mefā ‘îlün Mefā ‘îlün Mefā ‘îlün Mefā ‘îlün

1. Tenimden çıkmadan bu cān seni bir görsem olmaz m[1]
Tudub giysularıñdan sîneme bir sarşam olmaz m[1]

2. Niçün benden kaçarsıñ ey göñül mülkünde²⁴³⁶ esrārim
Düşüb ḥāk ile pāyiñde kapuñda ḳalsam olmaz m[1]

3. Şağa olsun fedā şāhım tenimde biñ cānım olşa
Bilirsıñ men gideyim ḥiōmetiñde²⁴³⁷ ḳalışam olmaz m[1]

4. Yeter ḳurtar beni bu dār-ı ḥasretten²⁴³⁸ amān²⁴³⁹ yā rab
Esîriñem bu ‘aşḳ ile suçum ‘afv²⁴⁴⁰ idseñ olmaz m[1]

5. Nice mücrm²⁴⁴¹ ‘afv²⁴⁴² iddin ki men cümleden²⁴⁴³ ednāyım²⁴⁴⁴
Rikābiñ defterinde²⁴⁴⁵ bu beni ḳaydetseñ olmaz mı

6. Seniñ ‘aşḳıñla men derde esîri bāğ-ı şū²⁴⁴⁶ oldum
Menim bu ḥālimi luṭf eyleyüb bir şorşan olmaz mı

²⁴³⁴ Metinde ḥaşret şeklindedir.

²⁴³⁵ Metinde arz şeklindedir.

²⁴³⁶ Metinde mülk şeklindedir.

²⁴³⁷ Metinde ḥiōmet şeklindedir.

²⁴³⁸ Metinde dār ḥasret şeklindedir.

²⁴³⁹ Metinde ‘amān şeklindedir.

²⁴⁴⁰ Metinde ‘afv şeklindedir.

²⁴⁴¹ Metinde mücrim şeklindedir.

²⁴⁴² Metinde ‘afv şeklindedir.

²⁴⁴³ Metinde cümle şeklindedir.

²⁴⁴⁴ Metinde etnā şeklindedir.

²⁴⁴⁵ Metinde devter şeklindedir.

²⁴⁴⁶ Metinde bağı şū şeklindedir.

[52]

7. Mülk ü tācım²⁴⁴⁷ seniñ 'ıydıñda kurbān²⁴⁴⁸ olmağa geldim
Fedā-yı zıbh-i İsmā'îl²⁴⁴⁹ gibi zıbh idseñ olmaz mı

Şiir 118

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün

1. Gençliğimde²⁴⁵⁰ neler geldi şu ğarîb²⁴⁵¹ başım[a]
Yağdı hicrān āteşi geldi şu ğarîb²⁴⁵² başım[a]
2. Yağma ederdi gelüp 'aşk dembedem bu göñlü
Ben kaçardım andan ama ol düşerdi peşim[e]
3. Yelter idi mäh-ı peyker dilrübālar²⁴⁵³ çün beni
Eyleyüp rüsvā-yı 'ālem²⁴⁵⁴ güler idi kişim[e]
4. Yimez idim 'aşkla olur idim küt lā-yemūt²⁴⁵⁵
Dā' imā dürli ağular katar idi aşım[a]
5. Giydürirdi aña nice dürlü serāser kumāşı²⁴⁵⁶
Ben yeterim şana derd-i ğam keder sen daşım[a]
6. Gāhî şoyardı 'aşk buhāri²⁴⁵⁷ beni mecnūnlar gibi

²⁴⁴⁷ Metinde t̄ac şeklidir.

²⁴⁴⁸ Metinde k̄urbān şeklidir.

²⁴⁴⁹ Metinde zebhî ismāil şeklidir.

²⁴⁵⁰ Metinde geçliğimde şeklidir.

²⁴⁵¹ Metinde karîb şeklidir

²⁴⁵² Metinde karîb şeklidir

²⁴⁵³ Metinde mähî peykeri dilrübālar şeklidir.

²⁴⁵⁴ Metinde rüsvāyî ālem şeklidir.

²⁴⁵⁵ Metinde lā-yemūd şeklidir.

²⁴⁵⁶ Metinde kumēş şeklidir.

²⁴⁵⁷ Metinde buhār şeklidir.

‘Āleme gülünç olup daş addururdu başım[a]

7. Bu mülk ü tāciñ²⁴⁵⁸ başından çok serencāmlar geçüb
Geldi ‘aşk bende nemleşdi oturdu başım[a]

Şiir 119

Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Fe ‘ülün

1. Şahrāyı²⁴⁵⁹ terk²⁴⁶⁰ edüp Leylādan geçdim
Hak ile bātlı fark edüp seçdim
2. Manşūr olub yāhu men dārdan gecdim
Cānān ellerinde ben cāndan geçdim
3. Kırklar meydānında şahrpāyı içdim
Ağyārı terk edüp hem yārdan geçdim
4. Cānān ellerinde terk etdim varım
Bennigim terk²⁴⁶¹ edüp çün vardan geçdim
5. Nesimiyem yāhu men tağiyden geçdim
Men ‘aref dersini oğuyup geçdim
6. Nūriyem bir nimde²⁴⁶² ‘ālem²⁴⁶³ geçdim
Mecāzı terk²⁴⁶⁴ edüp hem yārdan geçdim

Şiir 120

Fāilātün Fāilātün Fāilātün Fāilün

1. Beni yakmak istersiñ āteşiñe ben yanamam
Elinde bir piyāle içüp anı ben çanamam

²⁴⁵⁸ Metinde t̄ac şeklidir.

²⁴⁵⁹ Metinde şahrā şeklidir.

²⁴⁶⁰ Metinde t̄ark şeklidir.

²⁴⁶¹ Metinde t̄ark şeklidir.

²⁴⁶² Metinde nim şeklidir.

²⁴⁶³ Metinde ālem şeklidir.

²⁴⁶⁴ Metinde t̄ark şeklidir.

2. İkrār virdim yārime anı koyup ben dönmem
Seniñ qaşñ oynaqdır sözüñe pek ben kanmam
3. Sözüñden hîle²⁴⁶⁵ sezdim seni şadık²⁴⁶⁶ ben bilemem
Yaşam koy vir benim ikrār verüp ben dönmem
4. Selvi²⁴⁶⁷ gibi doştum²⁴⁶⁸ ver çürük dalın konam
- [53]
5. Göñül pervāz idersiñ kande uçduñ ben bilmem
Yanar āteşe döndiñ nice yandıñ ben bilmem
6. Düşdiñ çāresiz derde derde dermān ben bilmem
Ne dostñ²⁴⁶⁹ var ne yāriñ kim sevdiñ ben bilmem
7. Nitü gitmez āteşiñ ne hāl oldıñ ben bilmem
Gāhî benden görünür gāhî kande ben bilmem
8. Eliñ ‘arşa²⁴⁷⁰ yetişür ne hāliñ var ben bilmem
Ne örtüksüz kişisiñ seniñ rengin ben bilmem
9. Bir şafāya biñ cefā nice sevdā²⁴⁷¹ ben bilmem
Daldın ‘aşq deryāşına taḥayyül²⁴⁷² kıl ben bilmem
10. Nürî göñlüm iskāndır kanda mihmān ben bilmem

Şiir 121

Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün

²⁴⁶⁵ Metinde hîle şeklidir.

²⁴⁶⁶ Metinde şadık şeklidir.

²⁴⁶⁷ Metinde öelvi şeklidir.

²⁴⁶⁸ Metinde dost şeklidir.

²⁴⁶⁹ Metinde dosd şeklidir.

²⁴⁷⁰ Metinde arş şeklidir.

²⁴⁷¹ Metinde sävdā şeklidir.

²⁴⁷² Metinde taḥayyür şeklidir.

1. Göñül gel haḫḫa gidelim masivāy²⁴⁷³ terk²⁴⁷⁴ edelim
Yapışalım el ele biz ayrılma birlik gidelim
2. Cānān bāğında cānān var girüp anı seyredelim
Gel şıdḫ²⁴⁷⁵ ile yār ol bana ‘ahd²⁴⁷⁶ ile peymān edelim
3. Şoñ pişmannık ele girmez ruḫşat-ı kūt edmeyelim
Seher yeline uyalım esüp cānāna gidelim
4. Gitdi ‘ömriñ²⁴⁷⁷ geldi ecel²⁴⁷⁸ ‘aşḫ ile yoldaş olalım
Üçümüz üçler ‘aşḫına Nūrîyi haḫḫa idelim

Şiir 122

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. Serfirāz-ı²⁴⁷⁹ derd-mendem derde dermān istemem
Kendü yoluma giderim başka kārḫān istemem
2. Bāğ-ı dil-i yārda²⁴⁸⁰ gülüm bülbüle virmem kendümi
Orta boylu kendü gökcek tavlı kārḫān istemem
3. Ben ‘āşıkam dilberin²⁴⁸¹ medḫin²⁴⁸² tefsîr²⁴⁸³ eylemem
Kendü kâtîb²⁴⁸⁴ göñlü hünkār²⁴⁸⁵ tili burḫān istemem
4. Çün taḫammül²⁴⁸⁶ edmem ben nāzına ol dilberin
Sivri topuḫlu mes inen taḫiye faḫfün istemem

²⁴⁷³ Metinde masivāy_ı şeklindedir.

²⁴⁷⁴ Metinde tārḫ şeklindedir.

²⁴⁷⁵ Metinde şıdḫ şeklindedir.

²⁴⁷⁶ Metinde aht şeklindedir.

²⁴⁷⁷ Metinde aht şeklindedir.

²⁴⁷⁸ Metinde ācel şeklindedir.

²⁴⁷⁹ Metinde selfirāz şeklindedir.

²⁴⁸⁰ Metinde dîli yār şeklindedir.

²⁴⁸¹ Metinde dîlber şeklindedir.

²⁴⁸² Metinde meth şeklindedir.

²⁴⁸³ Metinde tāfsir şeklindedir.

²⁴⁸⁴ Metinde kâtîb şeklindedir.

²⁴⁸⁵ Metinde hünkār şeklindedir.

²⁴⁸⁶ Metinde taḫānmül şeklindedir.

5. Kendüme lâıyık buluram köhne bir nātuvān²⁴⁸⁷
Kendü çıvıķun dilli düdik böyle dāhķān istemem
6. Nūrîyem derdimle meşğülüm²⁴⁸⁸ beni daħl etmeyin
Hırķa²⁴⁸⁹ virdi hālîķım ben seyrim e ķaftān istemem

Şiir 123

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Ağlamaz mı çeşm²⁴⁹⁰ hasret²⁴⁹¹ perverim āh perverim
Bir melek sîmāyı gözler gözlerim āh gözlerim
2. Bende firķātîñle²⁴⁹² çeşm-i āh-ı efgāndır²⁴⁹³ işim
Yanmağa pervāne-veş²⁴⁹⁴ şem'ı gözler gözlerim
3. Her²⁴⁹⁵ seherde²⁴⁹⁶ her dem ağlar benim ol 'andelîb
Rüzigārla bir selāmiñ arzūlar²⁴⁹⁷ āh gözlerim
4. La'ı ü yāķūt²⁴⁹⁸ gibi bir yer dökülür gözyaşlarıñ
Ol gözi mestān²⁴⁹⁹ olan cānān gözler gözlerim
5. Māh-i tāb görse cemāliñ bedr-i kan²⁵⁰⁰ hilāl olur
Çeşm-i āh u ķāmımı -----²⁵⁰¹ gözler gözlerim

[54]

²⁴⁸⁷ Metinde nātuvān şeklindedir.

²⁴⁸⁸ Metinde meşķül şeklindedir.

²⁴⁸⁹ Metinde hırķa şeklindedir.

²⁴⁹⁰ Metinde çeşm şeklindedir.

²⁴⁹¹ Metinde hasret şeklindedir.

²⁴⁹² Metinde firķat şeklindedir.

²⁴⁹³ Metinde āhi efgān şeklindedir.

²⁴⁹⁴ Metinde pervāne şeklindedir.

²⁴⁹⁵ Metinde hār şeklindedir.

²⁴⁹⁶ Metinde sāher şeklindedir.

²⁴⁹⁷ Metinde arzū şeklindedir.

²⁴⁹⁸ Metinde la'ı-i yāhūd şeklindedir.

²⁴⁹⁹ Metinde māsķān şeklindedir.

²⁵⁰⁰ Metinde bādr-i kān şeklindedir.

²⁵⁰¹ Metinde silik çıkmıştır.

6. İki cihān²⁵⁰² serveridir²⁵⁰³ sevdiğüm mäh-i rū
Perçem- tūbā²⁵⁰⁴ dil²⁵⁰⁵ sulṭānı gözler gözlerim
7. Men mülk ü tācem²⁵⁰⁶ anıñ nūrıyla oldum āşinā
Teşneim dilden²⁵⁰⁷ içüp ḥayrān gözler gözlerim

Şiir 124

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Sînem 'ürÿān²⁵⁰⁸ iden bu 'aşk-ı mollā degilem
Āhıma baḥiā²⁵⁰⁹ olan bu 'aşk-ı mollā degilem
2. Āh-ı efgān²⁵¹⁰ eddüren şubḥı²⁵¹¹ her dem beni
Yanduran gönülüm benim bu 'aşk-ı mollā degilem
3. Baş açuk yalın ayak dağ başını āh
Bekleden mecnūn gibi 'aşk-ı mollā degilem
4. Ey ḥiācā²⁵¹² atma daşlar Nūrîyi bî-çāreye
Vāşıl-ı yezdān²⁵¹³ iden bu 'aşk-ı mollā degilem
5. 'Aşkla ülfet²⁵¹⁴ idenler 'āleme²⁵¹⁵ şāh degilem
'Aşkla devr eyleyen gökde şems [ü] mäh²⁵¹⁶ degilem
6. Şurb-u 'aşk²⁵¹⁷ içmeyen olmaz velî bil ey begim

²⁵⁰² Metinde cihān şeklidir.
²⁵⁰³ Metinde sārver şeklidir.
²⁵⁰⁴ Metinde tūgbā şeklidir.
²⁵⁰⁵ Metinde pârçemi tūgbā dil şeklidir.
²⁵⁰⁶ Metinde tāc şeklidir.
²⁵⁰⁷ Metinde dil şeklidir.
²⁵⁰⁸ Metinde üryān şeklidir.
²⁵⁰⁹ Metinde bāis şeklidir.
²⁵¹⁰ Metinde efgān şeklidir.
²⁵¹¹ Metinde şubḥ şeklidir.
²⁵¹² Metinde cūcā şeklidir.
²⁵¹³ Metinde vāşıl-ı yāzdān şeklidir.
²⁵¹⁴ Metinde ülfet şeklidir.
²⁵¹⁵ Metinde ālem şeklidir.
²⁵¹⁶ Metinde şems-i mäh şeklidir.
²⁵¹⁷ Metinde şurb şeklidir.

- 'Aşkıla ülfet²⁵¹⁸ iden bu sırra āgāh degilim
7. Nice şāhlar terk-i tāk²⁵¹⁹ idüp bu yolda gitdiler
'Aşkıla seyyāh-ı 'ālem²⁵²⁰ doğru berrāh degilem
8. 'Aşkıla kullar yetişür vuşlatı-ı mevlāşına
Öerre²⁵²¹ 'aşkı olmayanıñ durağı cāh degilem
9. Ey mülk ü tācı²⁵²² 'aşkla ol hem anısam ḥamdini
'Aşkıla tāk-ı 'ābā'-pūşdan²⁵²³ olan şāh degilem
10. Gönlümü pertev²⁵²⁴ iden bu 'aşk-ı mollā degilem
Şîşe-i 'ārı²⁵²⁵ kıran bu 'aşk-ı mollā degilim
11. Cezbe-i ḥaḳdan²⁵²⁶ götürür göñlüne 'āşıklarıñ
Vāşıl-ı yezdān²⁵²⁷ iden bu 'aşk-ı mollā degilim
12. Taḥtını terk²⁵²⁸ etdüren Edhem²⁵²⁹ gibi ol şāhlarıñ
Rāh-ı ḥaḳda²⁵³⁰ gezdüren bu 'aşk-ı mollā degilim
13. Bāğ-ı gülşende²⁵³¹ gözinden ḳan döker ol 'andelîb
Aḥıdan gözyaşını bu 'aşk-ı mollā degilem

²⁵¹⁸ Metinde ülfet şeklidir.

²⁵¹⁹ Metinde terki tāk şeklidir.

²⁵²⁰ Metinde seyyāhı ālem şeklidir.

²⁵²¹ Metinde zerre şeklidir.

²⁵²² Metinde terki tāk şeklidir.

²⁵²³ Metinde tākı ābā-pūş şeklidir.

²⁵²⁴ Metinde şişei ār şeklidir.

²⁵²⁵ Metinde şîşei 'ār şeklidir.

²⁵²⁶ Metinde cāzibe-i ḥaḳdan şeklidir.

²⁵²⁷ Metinde vāşıl-ı yezdān şeklidir.

²⁵²⁸ Metinde tār şeklidir.

²⁵²⁹ Metinde Ethem şeklidir.

²⁵³⁰ Metinde rāhı ḥaḳ şeklidir.

²⁵³¹ Metinde bağı gülşān şeklidir.

14. Çark gibi devr eddüren bu Nürîyi Allâh deyü
Yüreğin pür-hün²⁵³² iden bu 'aşk-ı mollâ degilem

Şiir 125

Ḳāfiye-i Nūn

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Pāy-i taḥṭa ḥīd bu ola mazḥarিদur²⁵³³ Devrekān
Çok velîler ānda medfūn²⁵³⁴ hem muḳaddes-i Devrekān
 2. Her ṭarāfdan āh u feryād²⁵³⁵ eyler anda²⁵³⁶ 'andelîb
Derdliye²⁵³⁷ dermān olur āb u hevāsı²⁵³⁸ Devrekān
- [55]
3. Mu'tedîldir²⁵³⁹ hem²⁵⁴⁰ hevāsı²⁵⁴¹ bahşeder ruḥa şafa
Öyle bir 'alî maḳamdır saḥîḥiyyetdir Devrekān
 4. Eyleki²⁵⁴² her²⁵⁴³ ḳoşun ḳoşun gelür hemān durna vü ḳaz
Cüş ider ırmaḳları deryā mi'âli²⁵⁴⁴ Devrekāni
 5. Her²⁵⁴⁵ ṭarafdan²⁵⁴⁶ ārzūlar²⁵⁴⁷ murḡı²⁵⁴⁸ gelür ṭavāf²⁵⁴⁹ ider

²⁵³² Metinde pür-hün şeklindedir.

²⁵³³ Metinde mazḥār şeklindedir.

²⁵³⁴ Metinde metfūn şeklindedir.

²⁵³⁵ Metinde feryād şeklindedir.

²⁵³⁶ Metinde 'anda şeklindedir.

²⁵³⁷ Metinde dert şeklindedir.

²⁵³⁸ Metinde hevā şeklindedir.

²⁵³⁹ Metinde mü'tedîl şeklindedir.

²⁵⁴⁰ Metinde ḥām şeklindedir.

²⁵⁴¹ Metinde hevā şeklindedir.

²⁵⁴² Metinde elkiye şeklindedir.

²⁵⁴³ Metinde hār şeklindedir.

²⁵⁴⁴ Metinde misāl şeklindedir.

²⁵⁴⁵ Metinde hār şeklindedir.

²⁵⁴⁶ Metinde ṭarāf şeklindedir.

²⁵⁴⁷ Metinde ārzū şeklindedir.

²⁵⁴⁸ Metinde murḡı şeklindedir.

²⁵⁴⁹ Metinde ṭavāf şeklindedir.

Hem²⁵⁵⁰ letâfetde hüsünde²⁵⁵¹ lâ-nâzırdır Devrekân

6. Eksik olmaz rahmeti ihsân²⁵⁵² eder hallâka hak
Ni‘met-i ‘uzmâsına²⁵⁵³ ihsân²⁵⁵⁴ eder hak Devrekân
7. Cümle²⁵⁵⁵ âfetden şağın yâ rab mu‘azzez²⁵⁵⁶ vağanım
Bu mülk ü tâca²⁵⁵⁷ bağışla virme âfet Devrekân

Şiir 126

Mefâ ‘îlün Mefâ ‘îlün Mefâ ‘îlün Mefâ ‘îlün

1. Şu nefsim eyledi tuğyân²⁵⁵⁸ nice biñ tevbeler²⁵⁵⁹ olsun
Nedâmet eyledim yâ rab nice biñ tevbeler²⁵⁶⁰ olsun
2. Uyumaz gözlerim ağlar geceler subhâ²⁵⁶¹ dek yâ rab
Başım daşlara vursam sezâyım tevbeler²⁵⁶² olsun
3. Neler iddi bana nefsim atub şu baħr-i ‘ișyânda²⁵⁶³
Anıñ²⁵⁶⁴ tedbîrine²⁵⁶⁵ gitmem yanarşam tevbeler²⁵⁶⁶ olsun
4. Anıñ mekr i belâsından²⁵⁶⁷ yeter artık uşandım

²⁵⁵⁰ Metinde hām şeklidir.

²⁵⁵¹ Metinde hūsün şeklidir.

²⁵⁵² Metinde ihâân şeklidir.

²⁵⁵³ Metinde niğmeti ‘uzmâ şeklidir.

²⁵⁵⁴ Metinde ihsân şeklidir.

²⁵⁵⁵ Metinde cümle şeklidir.

²⁵⁵⁶ Metinde mū‘ āzzez şeklidir.

²⁵⁵⁷ Metine t̄ac şeklidir.

²⁵⁵⁸ Metinde tuğyân şeklidir.

²⁵⁵⁹ Metinde t̄avba şeklidir.

²⁵⁶⁰ Metinde t̄avba şeklidir.

²⁵⁶¹ Metinde s̄ubh şeklidir.

²⁵⁶² Metinde t̄avba şeklidir.

²⁵⁶³ Metinde b̄ahr-i isyân şeklidir.

²⁵⁶⁴ Metinde ‘anıñ şeklidir.

²⁵⁶⁵ Metinde t̄atbîr şeklidir.

²⁵⁶⁶ Metinde t̄avbe şeklidir.

²⁵⁶⁷ Metinde m̄akri belâ şeklidir.

Beni rüsvā-yı ‘ālem²⁵⁶⁸ id her²⁵⁶⁹ dem tevbeler²⁵⁷⁰ olşun

5. Bana yār olmadı aşla muḥālif²⁵⁷¹ gitdi tatbirde
Anıñ²⁵⁷² tedbîrine²⁵⁷³ gitmem nice biñ tevbeler²⁵⁷⁴ olşun
6. Ne ‘ayyārdir²⁵⁷⁵ eli peş kabzadan²⁵⁷⁶ gitmez anıñ aşlā
Nice biñ nāz niyāz etse inanmam tevbeler²⁵⁷⁷ olşun
7. Bana bal deyü nice ağular yuddurdu o kāōib²⁵⁷⁸
Yemem sükkārını²⁵⁷⁹ açlıqdan ölsem tevbeler²⁵⁸⁰ olşun
8. Mülk ü tācim²⁵⁸¹ gedā-yı ḥāk-i şārim²⁵⁸² kıl kerem hādî²⁵⁸³
Şu cürmümle gelüb қаpuñda yüz biñ tevbeler²⁵⁸⁴ olşun
9. Cihānda²⁵⁸⁵ kendüni kemter bilen ‘uşşāka ‘aşk olsun
Duṭub taqvā yolun kendin bilen ‘uşşāka ‘aşk olsun
10. Seni bir nuṭfeden²⁵⁸⁶ ḥālk²⁵⁸⁷ iddi ol ḥālîk
Kuru da‘vāyı²⁵⁸⁸ terk edüp dönen ‘uşşāka ‘aşk olsun

²⁵⁶⁸ Metinde rüsvāyı ‘ālem şeklindedir.

²⁵⁶⁹ Metinde hār şeklindedir.

²⁵⁷⁰ Metinde tāvbe şeklindedir.

²⁵⁷¹ Metinde müḥālf şeklindedir.

²⁵⁷² Metinde ‘anın şeklindedir.

²⁵⁷³ Metinde tetbir şeklindedir.

²⁵⁷⁴ Metinde tāvbe şeklindedir.

²⁵⁷⁵ Metinde ayyār şeklindedir.

²⁵⁷⁶ Metinde kavza şeklindedir.

²⁵⁷⁷ Metinde tāvbe şeklindedir.

²⁵⁷⁸ Metinde kāzib şeklindedir.

²⁵⁷⁹ Metinde sūkār şeklindedir.

²⁵⁸⁰ Metinde tāvbe şeklindedir.

²⁵⁸¹ Metinde ṭāc şeklindedir.

²⁵⁸² Metinde gedāyı ḥāki şārim şeklindedir.

²⁵⁸³ Metinde hādî şeklindedir.

²⁵⁸⁴ Metinde tāvbe şeklindedir.

²⁵⁸⁵ Metinde cihān şeklindedir.

²⁵⁸⁶ Metinde nūdfе şeklindedir.

²⁵⁸⁷ Metinde ḥāl şeklindedir.

²⁵⁸⁸ Metinde dāvā şeklindedir.

11. Tevāzu²⁵⁸⁹ t̄acını²⁵⁹⁰ giy başına sen ser-bülend²⁵⁹¹ olma
Bu ten bir gün türāb²⁵⁹² olur diyen ‘uṣṣāka ‘aşk olsun
12. Bu nefsiñ öerreden²⁵⁹³ ednā²⁵⁹⁴ bulup dā’im tevāzu²⁵⁹⁵ kıl
Arayup kendüni kemter²⁵⁹⁶ bulan ‘uṣṣāka ‘aşk olsun
13. Ne lazım tahta t̄ac²⁵⁹⁷ olmak beş on gün fāni ‘ālemde²⁵⁹⁸
Yeter bir hırka²⁵⁹⁹ bir lokma diyen ‘uṣṣāka ‘aşk olsun
14. Güzeldir ten-püş veş olmak bu ‘ālemde²⁶⁰⁰ faḫîrāne
Faḫîrler²⁶⁰¹ pîşvāsıyam diyen ‘uṣṣāka ‘aşk olsun
15. Fenā ed rāhatıñ bend-i kanā‘atde melāmet yok
Buyurdu faḫri el faḫri diyen ‘uṣṣāka ‘aşk olsun

[56]

16. Bu mülk ü t̄acı²⁶⁰² ‘āci ziñ²⁶⁰³ yā rab olur eş‘ārıyla²⁶⁰⁴ k̄anı
Baḫub ādemde noḫşān görmeyen ‘uṣṣāka ‘aşk olsun

Şiir 127

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. Çün gelen gidmekdedir her²⁶⁰⁵ dem nihān²⁶⁰⁶ eyler nihān²⁶⁰⁷

²⁵⁸⁹ Metinde t̄avazū şeklindedir.

²⁵⁹⁰ Metinde t̄ac şeklindedir.

²⁵⁹¹ Metinde sār- bülend şeklindedir.

²⁵⁹² Metinde türāb şeklindedir.

²⁵⁹³ Metinde zerre şeklindedir.

²⁵⁹⁴ Metinde etnā şeklindedir.

²⁵⁹⁵ Metinde t̄avazū şeklindedir.

²⁵⁹⁶ Metinde kemtār şeklindedir.

²⁵⁹⁷ Metinde tahta t̄ac şeklindedir.

²⁵⁹⁸ Metinde ālem şeklindedir.

²⁵⁹⁹ Metinde hırka şeklindedir.

²⁶⁰⁰ Metinde ālem şeklindedir.

²⁶⁰¹ Metinde faḫîr şeklindedir.

²⁶⁰² Metinde t̄ac şeklindedir.

²⁶⁰³ Metinde eciz şeklindedir.

²⁶⁰⁴ Metinde ‘aş ‘ār şeklindedir.

²⁶⁰⁵ Metinde hār şeklindedir.

²⁶⁰⁶ Metinde nihān şeklindedir.

²⁶⁰⁷ Metinde nihān şeklindedir.

Hem giden gelmez gerü her²⁶⁰⁸ dem nihān²⁶⁰⁹ eyler nihān²⁶¹⁰

2. Gör Süleymān ile Belkış²⁶¹¹ giddiler gelmez gerü
Kasrığı virān edüb her²⁶¹² dem nihān²⁶¹³ eyler nihān²⁶¹⁴
3. Kānde gitdi sedd-i İskender²⁶¹⁵ ile Rüstem²⁶¹⁶ hanı
İddi ihfā annarı²⁶¹⁷ her²⁶¹⁸ dem nihān²⁶¹⁹ nihān eyler nihān²⁶²⁰
4. Dost²⁶²¹ şānup aldanma zîrā yüziñe güldüğüne
Toprağa pinhān²⁶²² ider her²⁶²³ dem nihān²⁶²⁴ eyler nihān²⁶²⁵
5. Gör selefiñden geçenler hāke yeksān oldular
‘Āşık-ı bî- çāreler²⁶²⁶ her²⁶²⁷ dem nihān²⁶²⁸ eyler nihān²⁶²⁹
6. Çün ecāl²⁶³⁰ va ‘dinde²⁶³¹ hūlf²⁶³² etmez begim aç göziñi
Nūrîyem men derdime dermān nihān²⁶³³ eyler nihān²⁶³⁴

²⁶⁰⁸ Metinde hār şeklidir.

²⁶⁰⁹ Metinde nihān şeklidir.

²⁶¹⁰ Metinde nihān şeklidir.

²⁶¹¹ Metinde bālğış şeklidir.

²⁶¹² Metinde hār şeklidir.

²⁶¹³ Metinde nihān şeklidir.

²⁶¹⁴ Metinde nihān şeklidir.

²⁶¹⁵ Metinde sāddi iskender şeklidir.

²⁶¹⁶ Metinde rüstām şeklidir.

²⁶¹⁷ Metinde ‘anarı şeklidir.

²⁶¹⁸ Metinde hār şeklidir.

²⁶¹⁹ Metinde nihān şeklidir.

²⁶²⁰ Metinde nihān şeklidir.

²⁶²¹ Metinde dos şeklidir.

²⁶²² Metinde pūnhān şeklidir.

²⁶²³ Metinde hār şeklidir.

²⁶²⁴ Metinde nihān şeklidir.

²⁶²⁵ Metinde nihān şeklidir.

²⁶²⁶ Metinde ‘āşılı bî-çāre şeklidir.

²⁶²⁷ Metinde hār şeklidir.

²⁶²⁸ Metinde nihān şeklidir.

²⁶²⁹ Metinde nihān şeklidir.

²⁶³⁰ Metinde ecāl şeklidir.

²⁶³¹ Metinde vād şeklidir.

²⁶³² Metinde hūlf şeklidir.

²⁶³³ Metinde nihān şeklidir.

²⁶³⁴ Metinde nihān şeklidir.

Şiir 128

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

7. Kendüñe bir çäre bul sen derde düçär²⁶³⁵ olmadan
Dut yedin bir mürşidin²⁶³⁶ sen haqqa ağıyar olmadan
8. Yār olup yārânına sen şidk²⁶³⁷ ile kıl bî'ati²⁶³⁸
Çekilüp gider bu cāniñ rühi²⁶³⁹ tayyār olmadan
9. Gör selefînden gelenner çekilüp hep giddiler
Kaydını gör yoluñı tud çünki sırr²⁶⁴⁰ olmadan
10. 'Ālemi²⁶⁴¹ gör yok vefāşı kimseye yār olmadı
Nice biñler geldi gitdi biri kim kār olmadı
11. Bu mülk ü tāc²⁶⁴² derd²⁶⁴³ ile iñler gece gündüz hemān
Geçdi 'ömrüm²⁶⁴⁴ dilberin medhinde²⁶⁴⁵ ağıyar olmadan

Şiir 129

2646

1. 'Aşıkı dāra çeken çün mübtelāsıdur²⁶⁴⁷ bu kevn

²⁶³⁵ Metinde düçär şeklindedir.

²⁶³⁶ Metinde mürşid şeklindedir.

²⁶³⁷ Metinde şidk şeklindedir.

²⁶³⁸ Metinde bi'at şeklindedir.

²⁶³⁹ Metinde rüh şeklindedir.

²⁶⁴⁰ Metinde sırr şeklindedir.

²⁶⁴¹ Metinde ālem şeklindedir.

²⁶⁴² Metinde tāj şeklindedir.

²⁶⁴³ Metinde dert şeklindedir.

²⁶⁴⁴ Metinde ömr şeklindedir.

²⁶⁴⁵ Metinde meth şeklindedir.

²⁶⁴⁶ Bu şiirde vezin birliğı sağlanamamaktadır.

²⁶⁴⁷ Metinde mübtelā şeklindedir.

Annarı abdāl²⁶⁴⁸ edüb rāha²⁶⁴⁹ düşüren dost²⁶⁵⁰ belāsıdur bu kevn

2. Bu cihānı virseler bir pula annar²⁶⁵¹ istemezler şöhreti²⁶⁵²
Ru‘b-ı ‘aşqdan²⁶⁵³ alurlar işleri hep vükelāşıdır bu kevn
3. Hū deyüb meydān-ı ‘aşqda²⁶⁵⁴ annarı çarkı ettüren
Dilberin²⁶⁵⁵ āh u belāsı mübtelāşıdır bu kevn
4. Annarın²⁶⁵⁶ āh u fiğānı²⁶⁵⁷ vuşlāt-ı cānān için
Nürî yem āhım hemān şu bu belāsıdır bu kevn

Şiir 130

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. El-emān²⁶⁵⁸ bu köhne-i hānıñ²⁶⁵⁹ elinden el-emān²⁶⁶⁰
El-emān²⁶⁶¹ bu şayyād-ı ayyārın²⁶⁶² elinden el-emān²⁶⁶³
2. Pençe-yi qahrıña²⁶⁶⁴ düşen nāmına bir şuyūf çeker
El-emān²⁶⁶⁵ bu tilki qaderin²⁶⁶⁶ elinden el-emān²⁶⁶⁷
3. Sarāylar²⁶⁶⁸ yapmış mücevherle müzeyyān nefsi yok

²⁶⁴⁸ Metinde ‘abdāl şeklineir.

²⁶⁴⁹ Metinde rāh şeklineidir.

²⁶⁵⁰ Metinde dos şeklineidir.

²⁶⁵¹ Metinde ‘annar şeklineidir.

²⁶⁵² Metinde şöhret şeklineidir.

²⁶⁵³ Metinde rübü ‘aşq şeklineidir.

²⁶⁵⁴ Metinde meydanı ‘aşq şeklineidir.

²⁶⁵⁵ Metinde dilber şeklineidir.

²⁶⁵⁶ Metinde ‘annar şeklineidir.

²⁶⁵⁷ Metinde fiğān şeklineidir.

²⁶⁵⁸ Metinde el‘amān şeklineidir.

²⁶⁵⁹ Metinde köhneyi hān şeklineidir.

²⁶⁶⁰ Metinde el‘amān şeklineidir.

²⁶⁶¹ Metinde el‘amān şeklineidir.

²⁶⁶² Metinde şayyādı ayyārın şeklineidir.

²⁶⁶³ Metinde el‘amān şeklineidir.

²⁶⁶⁴ Metinde pençeyi qahr şeklineidir. düşen

²⁶⁶⁵ Metinde el‘amān şeklineidir.

²⁶⁶⁶ Metinde qāder şeklineidir.

²⁶⁶⁷ Metinde el‘amān şeklineidir.

²⁶⁶⁸ Metinde şuyar şeklineidir.

El-emān²⁶⁶⁹ bu ğamze-i ğaddār²⁶⁷⁰ elinden el-emān²⁶⁷¹

4. Bir nazarda²⁶⁷² gūh-i kāf olşa yıhar eyler ħarāb
El-emān²⁶⁷³ bu kātīl-i ğaddār²⁶⁷⁴ elinden el-emān²⁶⁷⁵

[57]

5. Kim nazarından anıñ²⁶⁷⁶ kurtulmaz ašlā ħahrımān²⁶⁷⁷
El-emān²⁶⁷⁸ bu bed-liķā²⁶⁷⁹ baĥt elinden el-emān²⁶⁸⁰

6. Tāb ayaz acından Nūrî āh ile efgān²⁶⁸¹ ider
El-emān²⁶⁸² bu ħurd u nātīķiñ²⁶⁸³ elinden el-emān²⁶⁸⁴

Şiir 131

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Ağlama gel gözi mestānım benim vuşlat yaĥın
Olma aġyār yaġın gel vuşlat-ı cānān²⁶⁸⁵ yaĥın
2. Kā' inatıñ naķşına aldanma gel ki gidelim
Çek bu 'aşkıñ ħatırın sen kenzî vü belā yaĥın
3. Gidelim bu yolda hemān 'aşķla ħaķ ħaķ deyü
Al bu cāmı desd-i ħudretten iķüb mevlā yaĥın

²⁶⁶⁹ Metinde el'amān şeklindedir.

²⁶⁷⁰ Metinde ğamzeyi ħattār şeklindedir.

²⁶⁷¹ Metinde el'amān şeklindedir.

²⁶⁷² Metinde nāzār şeklindedir.

²⁶⁷³ Metinde el'amān şeklindedir.

²⁶⁷⁴ Metinde kātîl ğatdar şeklindedir.

²⁶⁷⁵ Metinde el'amān şeklindedir.

²⁶⁷⁶ Metinde 'anıñ şeklindedir.

²⁶⁷⁷ Metinde ħahrîmān şeklindedir.

²⁶⁷⁸ Metinde el'amān şeklindedir.

²⁶⁷⁹ Metinde bet-liķā şeklindedir.

²⁶⁸⁰ Metinde el'amān şeklindedir.

²⁶⁸¹ Metinde 'afķān şeklindedir.

²⁶⁸² Metinde el'amān şeklindedir.

²⁶⁸³ Metinde nātūĥ şeklindedir.

²⁶⁸⁴ Metinde el'amān şeklindedir.

²⁶⁸⁵ Metinde vuşlatı cānān şeklindedir.

4. Kenz-i 'aşk²⁶⁸⁶ bulayım deryā-yı dilde²⁶⁸⁷ teşne var
Vaktiñ aḥîr²⁶⁸⁸ oldu çünki şimdi işāle²⁶⁸⁹ yaḥın
5. Cān-ı dilden²⁶⁹⁰ 'āşıkam billāhi ol ḥallāka
Nūrîyem mevlādan artuḡ yok bana eyle yaḥın
6. Varlığından geç efendi m nefḥā-yı şur²⁶⁹¹ olmadan
Kişi manşūr²⁶⁹² olamaz hemān ḥalıka menḡūr olmadan

Şiir 132

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Var iken sende bu varlık pādişāhlık yeg degil
Vāşıl olmaz kişi ḥaḡka cümleden²⁶⁹³ dūr²⁶⁹⁴ olmadan
2. Terk-i cān etmek gerek meydān-ı 'aşkda²⁶⁹⁵ ey begim
Cān virüp cānān içün ḥāke dem-fevr olmadan
3. Ḥaḡkı sen sende iken pes perdeyi çāk ide gör
Aradıḡıñ sendedir hem geç omaz keder olmadan
4. Nūrîyi ḡafletden²⁶⁹⁶ îḡāz²⁶⁹⁷ id meded²⁶⁹⁸ mevlā meded²⁶⁹⁹
Aç yoluñ varşun şana ol nefḥā-yı şur²⁷⁰⁰ olmadan

²⁶⁸⁶ Metinde kenzi 'aşk şeklindedir.

²⁶⁸⁷ Metinde deryāyı dîl şeklindedir.

²⁶⁸⁸ Metinde aḥîr şeklindedir.

²⁶⁸⁹ Metinde is'al şeklindedir.

²⁶⁹⁰ Metinde cāna dîl şeklindedir.

²⁶⁹¹ Metinde nefḡāyı şur şeklindedir.

²⁶⁹² Metinde mānşūr şeklindedir.

²⁶⁹³ Metinde cümle şeklindedir.

²⁶⁹⁴ Metinde der şeklindedir.

²⁶⁹⁵ Metinde meydānı 'aşkda şeklindedir.

²⁶⁹⁶ Metinde ḡaflet şeklindedir.

²⁶⁹⁷ Metinde îḡāz şeklindedir.

²⁶⁹⁸ Metinde meded şeklindedir.

²⁶⁹⁹ Metinde meded şeklindedir.

²⁷⁰⁰ Metinde nefḡā-yı şur şeklindedir.

5. ‘Āşıkam ben medhe²⁷⁰¹ müştākım²⁷⁰² yüzini görmeden
‘Ahd²⁷⁰³ ile peymānımız var dost²⁷⁰⁴ yüzini görmeden
6. Ümmetiyem ümmetiyem ol resūlūñ ümmeti²⁷⁰⁵
‘Ahd-i ikrār²⁷⁰⁶ virmişem anıñ yüzini görmeden
7. N’ola yā rab bende görsem ol ḥabîbiñ yüzini
Neyleyem men bahtiyār olmam yüzini görmeden
8. Ben mülk ü tācım²⁷⁰⁷ şefā’at kıl ḥabîb-i kibriyā²⁷⁰⁸
Derdime bir çāre yoğdur dost²⁷⁰⁹ yüzini görmeden

Şiir 133

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. Mağbūl oldu ḥağ katında irdi küll yollar bütün
Girdi cennet bāğına ‘uqbāda²⁷¹⁰ kelîller buğün
 2. Ḥağğa teslîm²⁷¹¹ oldular annār hemān leyl ü nehārdır
Aşdılar teslîm²⁷¹² daşına boynunda kelîller bütün
- [59]
3. Çekseler dāra tecellî²⁷¹³ buldular annar hemān
Ḥağ yolunda ḳurbān²⁷¹⁴ oldu kelîller bütün
 4. Çekdiler annar bu ‘ālemde²⁷¹⁵ nice ḥüzn-i cefā²⁷¹⁶

²⁷⁰¹ Metinde meth şeklindedir.

²⁷⁰² Metinde müştāk şeklindedir.

²⁷⁰³ Metinde aht şeklindedir.

²⁷⁰⁴ Metinde dos şeklindedir.

²⁷⁰⁵ Metinde ümmet şeklindedir.

²⁷⁰⁶ Metinde ahti ikrār şeklindedir.

²⁷⁰⁷ Metinde tāj şeklindedir.

²⁷⁰⁸ Metinde ḥabîbi kibriye şeklindedir.

²⁷⁰⁹ Metinde dos şeklindedir.

²⁷¹⁰ Metinde ūqbā şeklindedir.

²⁷¹¹ Metinde teslim şeklindedir.

²⁷¹² Metinde teslim şeklindedir.

²⁷¹³ Metinde tecālî şeklindedir.

²⁷¹⁴ Metinde ḳurbān şeklindedir.

²⁷¹⁵ Metinde ālem şeklindedir.

²⁷¹⁶ Metinde ḥüznü cefā şeklindedir.

Şoñ deminde haq rızāşñ²⁷¹⁷ buldu keliller bütün

5. Viridi halıq annara dāru's-selāmda hil'ati
İrdiler haqqıñ nazargāhında²⁷¹⁸ keliller bütün
6. Ol habıbiñ hürmetine²⁷¹⁹ bizi kelil eyle haq
Kelil olmaqlıqla kelil oldu keliller bütün
7. Ey mülk ü tāc²⁷²⁰ kelil olmağ isteriseñ kelil ol
'Ārif-i billāh²⁷²¹ olub da irdi keliller bütün

Şiir 134

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. El-emān²⁷²² ey Aħmed-i muħtār şefā'at el-emān²⁷²³
'Āşi²⁷²⁴ mücrimem²⁷²⁵ efendim kıl şefā'at el-emān²⁷²⁶
2. Raħmeten lil 'ālemînsiñ²⁷²⁷ sen bana kıl merħamet²⁷²⁸
El-emān²⁷²⁹ey seyyidü'l kevneyn şefā'at el-emān²⁷³⁰
3. Gelmişem қаpuға miskîn-i sâilim destim²⁷³¹ tehî²⁷³²
Ey şefā'at kâni şāhım kıl şefā'at el-emān²⁷³³
4. Geceler ta şubħa dek āh ile efgāndır²⁷³⁴ işim

²⁷¹⁷ Metinde rızā şeklindedir.

²⁷¹⁸ Metinde nāzār şeklindedir.

²⁷¹⁹ Metinde hürmet şeklindedir.

²⁷²⁰ Metinde tāc şeklindedir.

²⁷²¹ Metinde 'ārif-i billāh şeklindedir.

²⁷²² Metinde el'amān şeklindedir.

²⁷²³ Metinde el'amān şeklindedir.

²⁷²⁴ Metinde āşi şeklindedir.

²⁷²⁵ Metinde mücrim şeklindedir.

²⁷²⁶ Metinde el'amān şeklindedir.

²⁷²⁷ Metinde ālem şeklindedir.

²⁷²⁸ Metinde mārħāmet şeklindedir.

²⁷²⁹ Metinde el'amān şeklindedir.

²⁷³⁰ Metinde el'amān şeklindedir.

²⁷³¹ Metinde dāst şeklindedir.

²⁷³² Metinde tehî şeklindedir.

²⁷³³ Metinde el'amān şeklindedir.

²⁷³⁴ Metinde 'afkân şeklindedir.

El-emān²⁷³⁵ ey dest-i kerīm kıl şefā'at el-emān²⁷³⁶

5. Ümmetiñem²⁷³⁷ haşretiñle²⁷³⁸ oldu bu tenim za 'îf²⁷³⁹
'Āşî mücrimem²⁷⁴⁰ efendim²⁷⁴¹ kıl şefā'at el- amān
6. Ben mülk ü tācem²⁷⁴² seniñ lutfiña muhtācım²⁷⁴³ hemān
Ver murādım ben faķîrem²⁷⁴⁴ kıl şefā'at el-emān²⁷⁴⁵

Şiir 135

2746

1. Mücevher²⁷⁴⁷ tāci²⁷⁴⁸ giydür başına hārın velî olmaz gene insān
Ya altun daķ ve yāķutla²⁷⁴⁹ müzeyyen²⁷⁵⁰ kıl bile olmaz gene insān
2. Şu altun yetse topraķda nice biñ yıl gene altun
Velākin aşlā olmazsa saķın olmaz gene insān
3. Ne lāzım hāra²⁷⁵¹ beñzerle tekellüm²⁷⁵² etme yā hū sen
Eger cihāna²⁷⁵³ hūid bu olşa veli olmaz gene insān
4. Biraz ārvet²⁷⁵⁴ bulunca ben cihānıñ serviyem der
Hemān²⁷⁵⁵ bir günde biñ göñül yıķar olmaz gene insān

²⁷³⁵ Metinde el'amān şeklindedir.

²⁷³⁶ Metinde el'amān şeklindedir.

²⁷³⁷ Metinde ümmet şeklindedir.

²⁷³⁸ Metinde haşret şeklindedir.

²⁷³⁹ Metinde za 'îf şeklindedir.

²⁷⁴⁰ Metinde mücrim şeklindedir.

²⁷⁴¹ Metinde efend şeklindedir.

²⁷⁴² Metinde tāc şeklindedir.

²⁷⁴³ Metinde muhtāc şeklindedir.

²⁷⁴⁴ Metinde faķir şeklindedir.

²⁷⁴⁵ Metinde el'amān şeklindedir.

²⁷⁴⁶ Bu şiirde vezin birliği sağlanamamaktadır.

²⁷⁴⁷ Metinde mücavhār şeklindedir.

²⁷⁴⁸ Metinde tāc şeklindedir.

²⁷⁴⁹ Metinde yāķud şeklindedir.

²⁷⁵⁰ Metinde müzeyyān şeklindedir.

²⁷⁵¹ Metinde hār şeklindedir.

²⁷⁵² Metinde tekellüm şeklindedir.

²⁷⁵³ Metinde cihān şeklindedir.

²⁷⁵⁴ Metinde servet şeklindedir.

²⁷⁵⁵ Metinde hemān şeklindedir.

5. Ne lâzım ara aşlın sen kişiniñ olmaşun zengin
Aşaletsiz vezir olşa şahın olmaz gene insân
6. Boğulma hâre-yi tilkiye yesin arslan etiñ Nürî
Aşıl²⁷⁵⁶ azmaz faķirlikden ziyân gelmez gene insân

Şiir 136

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. İddüğüm āh u fiğān²⁷⁵⁷ heb rüz u şebde²⁷⁵⁸ yār için
Gözyaşım şoldurdu beñzim ağlarım ben yār için
2. Görmedim bir hoş günüm āh seni sevdim selvî
Virmedim men öerre²⁷⁵⁹ aşlā gönüm ağyār için
3. Dağlara çıhar giderdim Kayşa-veş Leylā deyü
Kendümi 'üryān²⁷⁶⁰ edüp dağlarda gezdüm yār için
4. Bakdı hālîme benim ol 'andelîb āh eyledi
Āhı benden aķadup gülşende²⁷⁶¹ ķaldı yār için

[60]

5. Men mülk ü tācem²⁷⁶² günüm āh ile geçdi ey 'āşıkān²⁷⁶³
Görmeden yüziñ nigārîñ geçdi 'ömrüm²⁷⁶⁴ yār için

Şiir 137

Ķāfiye-i Vav

Fāilātün Fāilātün Fāilātün Fāilün

1. Çağırır bana o nāzik²⁷⁶⁵ perverim gel gel deyü

²⁷⁵⁶ Metinde āşıl şeklidir.

²⁷⁵⁷ Metinde fiğān şeklidir.

²⁷⁵⁸ Metinde rüzü şeb şeklidir.

²⁷⁵⁹ Metinde zerre şeklidir.

²⁷⁶⁰ Metinde üryān şeklidir.

²⁷⁶¹ Metinde gülşān şeklidir.

²⁷⁶² Metinde tāk şeklidir.

²⁷⁶³ Metinde 'āşıkān şeklidir.

²⁷⁶⁴ Metinde ömr şeklidir.

²⁷⁶⁵ Metinde nāzik şeklidir.

Gel elimden bir tolu piyāleyi al al deyü

2. Öyle bir nāzîk²⁷⁶⁶ şive eyler görenner mest olur
La‘l i yāķūt²⁷⁶⁷ leblerimden buseyi²⁷⁶⁸ al al deyü
3. Şallanur fāūs gibi kendini tezyî n²⁷⁶⁹ eylemiş
Oynadur kaçlarını tez gel beni al al deyü
4. Kirpügi temrene²⁷⁷⁰ beñzer gözleri cāna kıyar
Kaşını çatar bana gel sî neme şar şar deyü
5. Bu mülk ü tāci²⁷⁷¹ ayırmaķ ister ol i‘tibār²⁷⁷² pelî d
Ĥasedinden²⁷⁷³ şarmaķ ister it gibi ĥav ĥav deyü
6. Yandı derūnum şu yunmaz ağlaram şu şu deyü
Girdim ‘aşķ meydānına cevelān²⁷⁷⁴ idem hū hū deyü
7. Arayup bulam o nāzîk²⁷⁷⁵ perveri²⁷⁷⁶ bin āh ile
Dutaram ben derdime dermān olan bu bu deyü
8. Arayan derdine dermān rakşa girsün ‘aşķla
Çarķ idüp meydān-ı ‘aşķda²⁷⁷⁷ dönerem hū hū deyü
9. ‘Aşķ duţup beni götürdi şol erenner şatına
Dutmuşam bu mürşid²⁷⁷⁸ yedin bu göñlümi yu yu deyü

²⁷⁶⁶ Metinde nāzîk şeklidir.

²⁷⁶⁷ Metinde la‘li yāķūd şeklidir.

²⁷⁶⁸ Metinde puse şeklidir.

²⁷⁶⁹ Metinde tāzyî n şeklidir.

²⁷⁷⁰ Metinde temrān şeklidir.

²⁷⁷¹ Metinde şac şeklidir.

²⁷⁷² Metinde itibār şeklidir.

²⁷⁷³ Metinde şesed şeklidir.

²⁷⁷⁴ Metinde cāvelān şeklidir.

²⁷⁷⁵ Metinde nāzîk şeklidir.

²⁷⁷⁶ Metinde pārver şeklidir.

²⁷⁷⁷ Metinde meydānı ‘aşķ şeklidir.

²⁷⁷⁸ Metinde mürşid şeklidir.

10. Nūrîyem āh ile feryād²⁷⁷⁹ eyledim leyl ü nehār
 atlime²⁷⁸⁰ fermān²⁷⁸¹ iden dildār²⁷⁸² benim Şu Şu deyü

Şiir 138

Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün

1. Yañar gön l mde n r-i ilāh ²⁷⁸³ Allāh Allāh h 
 Yetişdir āb u kev erden²⁷⁸⁴ ilāh  Allāh Allāh h 
2. Seniñ ‘aşkın beni hep söyleden bülbül gibi y  rab
 Taħamm l²⁷⁸⁵ almadı yetiş ilāh  Allāh Allāh h 
3. Aradan perdeyi aldur ki vuşlat yolların sen a
 Sen erħamsıñ bize her dem ilāh  Allāh Allāh h 
4. Tecell ²⁷⁸⁶ ıl bize y  rab bu varlık ağını dağıt
 uluñ N r ye ‘abdim de ilāh  Allāh Allāh h 
5. Ğaflet²⁷⁸⁷ ile ullu olmaz uyan seŐerlerde²⁷⁸⁸ y  h 
 Bülbül  ter seŐer²⁷⁸⁹ vağtı uyan seŐerlerde²⁷⁹⁰ y  h 
6. Uyanıdır ‘aŐı²⁷⁹¹ olan ne uyursıñ bu uyħuda
 Hey vāh geen g nneriñe uyan seŐerlerde²⁷⁹² y  h 

²⁷⁷⁹ Metine f ry d Şeklindedir.

²⁷⁸⁰ Metinde  tl Şeklindedir.

²⁷⁸¹ Metinde f rm n Şeklindedir.

²⁷⁸² Metinde d ld r Şeklindedir.

²⁷⁸³ Metinde nuri il h  Şeklindedir.

²⁷⁸⁴ Metinde k vser Şeklindedir.

²⁷⁸⁵ Metinde taħ nm l Şeklindedir.

²⁷⁸⁶ Metinde tec li Şeklindedir.

²⁷⁸⁷ Metinde aflet Şeklindedir.

²⁷⁸⁸ Metinde seh r Şeklindedir.

²⁷⁸⁹ Metinde seh r Şeklindedir.

²⁷⁹⁰ Metinde seh r Şeklindedir.

²⁷⁹¹ Metinde ‘aŐı Şeklindedir.

²⁷⁹² Metinde seh r Şeklindedir.

7. Uyanıktır çarç-ı felek²⁷⁹³ döner hū ismiyle her²⁷⁹⁴ dem
İns²⁷⁹⁵ ü melek uyumaz uyan şehirlerde²⁷⁹⁶ yā hū
8. Dervîş²⁷⁹⁷ olan uyanıktır reng-i ‘aşka boyanıktır
.....²⁷⁹⁸ yanıktır uyan şehirlerde²⁷⁹⁹ yā hū

[61]

9. Şems i kamer²⁸⁰⁰ burc²⁸⁰¹ u felek ‘ibâdetde hūrî melek
Nūrî zîbâ uyanıktır uyân şehirlerde²⁸⁰² yā hū

Şiir 139

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün

1. Cān-ı dilden²⁸⁰³ ‘aşıkam ben mekteb-i ‘irfān²⁸⁰⁴ hū
Teşne-i dilden²⁸⁰⁵ çeker bu çeşmim²⁸⁰⁶ pey-dildāre su
2. Vakta ağardı görürseñ şöyle bir aḥkām-ı dem
Ṭālî n²⁸⁰⁷ yardım eder hünkār²⁸⁰⁸ olursıñ ey ‘amū
3. Ṭal’atîñ bāy u küşād²⁸⁰⁹ olur yahında ey dilā
Hem rikābında²⁸¹⁰ gelür bāy u gedā²⁸¹¹ cümle²⁸¹² kâmusu

²⁷⁹³ Metinde çarçkı felek şeklindedir.

²⁷⁹⁴ Metinde ḥar şeklindedir.

²⁷⁹⁵ Metinde ‘ins şeklindedir.

²⁷⁹⁶ Metinde sehār şeklindedir.

²⁷⁹⁷ Metinde dervîş şeklindedir.

²⁷⁹⁸ Şiirin bu kısmı okunamamaktadır.

²⁷⁹⁹ Metinde sehār şeklindedir.

²⁸⁰⁰ Metinde şemsi kāmār şeklindedir.

²⁸⁰¹ Metinde bürce şeklindedir.

²⁸⁰² Metinde sehār şeklindedir.

²⁸⁰³ Metinde cānı dîl şeklindedir.

²⁸⁰⁴ Metinde ‘irfān şeklindedir.

²⁸⁰⁵ Metinde teşnei dîl şeklindedir.

²⁸⁰⁶ Metinde çāşm şeklindedir.

²⁸⁰⁷ Metinde ṭālîh şeklindedir.

²⁸⁰⁸ Metinde hünkār şeklindedir.

²⁸⁰⁹ Metinde küşād şeklindedir.

²⁸¹⁰ Metinde rikāb şeklindedir.

²⁸¹¹ Metinde gādā şeklindedir.

²⁸¹² Metinde cümle şeklindedir.

4. Saltanāt²⁸¹³ bābında hükmiñ²⁸¹⁴ kūh-i kāf²⁸¹⁵ olşa gerek
Pādişahlar yek-dil²⁸¹⁶ olmağ tañtanası var kamu
5. Ey h̄i ca²⁸¹⁷ cāilsin bu sırra dād ālurdun da dilden
Aldanub şerbet²⁸¹⁸ deyü içmez idin sen bu semü
6. Bu mülk ü t̄ac²⁸¹⁹ damladan bir kıtredir çağlar gider
Baħr-i ‘ummāna²⁸²⁰ gider sur‘atle²⁸²¹ ırmaqları kamu

Şiir 140

2822

1. Geliñ kardeşler bize yoldaşlar
Diyelim her dem şıdqla²⁸²³ biz hū
2. Geliñ semā ile meydān açıkdır
Diyelim her dem şıdqla²⁸²⁴ biz hū
3. Dehre aldanmañ nāzına bakmañ
Yokdur vefāsı kimseye aşla
4. Gökde felekler şuda semekler²⁸²⁵
Hū der melekler diyelim her dem şıdqla²⁸²⁶ biz hū
5. Hū ile kā’ im cümle²⁸²⁷ eşyā bak
Hū ile nefħat²⁸²⁸ varlığın hem yak

²⁸¹³ Metinde şāltanād şeklindedir.

²⁸¹⁴ Metinde hüküm şeklindedir.

²⁸¹⁵ Metinde kūh i kāf şeklindedir.

²⁸¹⁶ Metinde d i l şeklindedir.

²⁸¹⁷ Metinde h i c ā şeklindedir.

²⁸¹⁸ Metinde şerbāt şeklindedir.

²⁸¹⁹ Metinde t̄ac şeklindedir.

²⁸²⁰ Metinde bahri ‘ummān şeklindedir.

²⁸²¹ Metinde sūr ‘at şeklindedir.

²⁸²² Bu şiirde hece birliğı sağlanamamaktadır.

²⁸²³ Metinde sidğ şeklindedir.

²⁸²⁴ Metinde sidğ şeklindedir.

²⁸²⁵ Metinde semāk şeklindedir.

²⁸²⁶ Metinde sidğ şeklindedir.

²⁸²⁷ Metinde cümle şeklindedir.

²⁸²⁸ Metinde nefħat şeklindedir.

6. Hū diyen ölmez yolda hîç kalmaz
Diyelim her dem şıdqla²⁸²⁹ biz hū
7. Yoluğa yoldaş hāliñe haldaş
Doğrıdur bu yol dönme sen kardeş
8. Dervîş olalım şem'a yanalım
Diyelim her dem şıdqla²⁸³⁰ biz hū
9. Dağlarda hū der şahrāda²⁸³¹ hū der
Bahrānda hū der berrānda²⁸³² hū der
10. Terk²⁸³³ et sîvāyı²⁸³⁴ gel geç hevādan²⁸³⁵
Diyelim her dem şıdqla²⁸³⁶ biz hū
11. Bu mülk ü tācîñ²⁸³⁷ çoğdur günāhı²⁸³⁸
Mağfîret²⁸³⁹ eyler rabb-i penāhı²⁸⁴⁰
12. Yerde semāda doldu cümle hū
Diyelim her dem şıdqla²⁸⁴¹ biz hū

Şiir 141

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Ey felek bu kara bahtım yaşıma etmez tolu
Yürüyüp gam leşkeri üstümde itdiler guluvv

²⁸²⁹ Metinde sidğ şeklidir.

²⁸³⁰ Metinde sidğ şeklidir.

²⁸³¹ Metinde sahrā şeklidir.

²⁸³² Metinde bārrān şeklidir.

²⁸³³ Metinde tārğ şeklidir.

²⁸³⁴ Metinde sîvāyı şeklidir.

²⁸³⁵ Metinde hevā şeklidir.

²⁸³⁶ Metinde sidğ şeklidir.

²⁸³⁷ Metinde tāj şeklidir.

²⁸³⁸ Metinde günāh şeklidir.

²⁸³⁹ Metinde mağfîred şeklidir.

²⁸⁴⁰ Metinde rabbi penāh şeklidir.

²⁸⁴¹ Metinde sidğ ile şeklidir.

2. Derd-i hicr²⁸⁴² ile geçer her dem günüm āh n'ideyim
'Āleme iḥsān²⁸⁴³ ider altun bana virmez pulu

[62]

3. Kim ne iḥsān²⁸⁴⁴ ider kul karşı şāhlar gibi
Bana virmez çok görür bir kere neyi natūḳ kulu²⁸⁴⁵
4. Ser-furū²⁸⁴⁶ eyler felek sevdüğünü sultān²⁸⁴⁷ ider
Ḥān ü mālīm ḥāk ile yeksān idüp eyler velü
5. Bu mülk ü tāciñ²⁸⁴⁸ başında kopar idi biñ ḥatārāt²⁸⁴⁹
Ḳapanup ḳaldı bu zindanda²⁸⁵⁰ açılmaz ki yolu

Şiir 142

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün

1. Derūnum her dem ağlar gülmedi yāhū nedendir bu
Kederden ḥālî' olmaz bu beden yā hū nedendir bu
2. İki çeşmim aḥar ceyhun gibi çağlar gider yā hū
Ezelden²⁸⁵¹ gamla yoğrulmuş ki yā hū bir bedendir bu
3. Yüce dağlar başından eksik olur mu duman yā hū
Bize taḳdīm olunmuş tā ezel gümāndır²⁸⁵² bu
4. Bize naḥn ü ḳasemnā²⁸⁵³ da ki taḳsīmde bu 'aşḳ düşdü
Saḥın çekme ki aḡyār olmayan beyhüde gamdır bu

²⁸⁴² Metinde derdi hicr şeklindedir.

²⁸⁴³ Metinde iḥsān şeklindedir.

²⁸⁴⁴ Metinde iḥsān şeklindedir.

²⁸⁴⁵ Şiirin bu kısmı okunamamaktadır.

²⁸⁴⁶ Metinde sār-furū şeklindedir.

²⁸⁴⁷ Metinde sultān şeklindedir.

²⁸⁴⁸ Metinde tāc şeklindedir.

²⁸⁴⁹ Metinde ḥatārāt şeklindedir.

²⁸⁵⁰ Metinde zindān şeklindedir.

²⁸⁵¹ Metinde ezel şeklindedir.

²⁸⁵² Metinde gümān şeklindedir.

²⁸⁵³ Metinde ḳāsem şeklindedir.

5. Mülk ü tâci²⁸⁵⁴ kemteriñ göñlü hemân cānān elindedir
Tedārik²⁸⁵⁵ üzere ol yā hū bir ulu seferdir²⁸⁵⁶ bu
6. Amān²⁸⁵⁷ yā rab ne hikmetdir bu ²⁸⁵⁸
Şadākat²⁸⁵⁹ ehli ‘ālemde bilinmez inkişāf²⁸⁶⁰ oldu
7. Bilinmez dost mu düşman mı aña bir kardeşin olşa
Bu ‘ālem halkı²⁸⁶¹ şimdi fırka fırka āteşten oldu
8. Baḡarsın müttakî bir ōāt²⁸⁶² lisānından²⁸⁶³ şeker damlar
Velākin intisābda²⁸⁶⁴ sîm u zere inciōāb²⁸⁶⁵ oldu
9. Be hey Nūrî ne lāzım ‘andelîb-āsā öten olma
Bu ‘ālem intişāc²⁸⁶⁶ olmaz ḡuşūmet²⁸⁶⁷ incima‘a oldu
10. Güōārım²⁸⁶⁸ baḡr-i ḡamda²⁸⁶⁹ başıma nūḡ-i tūfān²⁸⁷⁰ oldu
Bu ḡam tâciñi²⁸⁷¹ giydim başıma nūḡ-i tūfān²⁸⁷² oldu
11. Bu sevdā²⁸⁷³ nice sevdādır²⁸⁷⁴ beni rāḡat kıomaz aşlā
Bu ‘aşḡ ile elimde küllî²⁸⁷⁵ vārım pāy ü māl oldu

²⁸⁵⁴ Metinde tāj şeklidir.

²⁸⁵⁵ Metinde tedarik şeklidir.

²⁸⁵⁶ Metinde sefār şeklidir.

²⁸⁵⁷ Metinde ‘amān şeklidir.

²⁸⁵⁸ Vezin gereği ‘iirir’ ‘ālem devri şimdi inkişāb oldu’ kısmı burada gösterilmiştir.

²⁸⁵⁹ Metinde şadākat şeklidir.

²⁸⁶⁰ Metinde inkişāf şeklidir.

²⁸⁶¹ Metinde ḡālk şeklidir.

²⁸⁶² Metinde zāt şeklidir.

²⁸⁶³ Metinde lişān şeklidir.

²⁸⁶⁴ Metinde intisāb şeklidir.

²⁸⁶⁵ Metinde inciōāb şeklidir.

²⁸⁶⁶ Metinde intişāḡ şeklidir.

²⁸⁶⁷ Metinde ḡuşūmet şeklidir.

²⁸⁶⁸ Metinde ḡūzār şeklidir.

²⁸⁶⁹ Metinde baḡri ḡam şeklidir.

²⁸⁷⁰ Metinde nūḡi tūfān şeklidir.

²⁸⁷¹ Metinde tāj şeklidir.

²⁸⁷² Metinde nūḡi tūfān şeklidir.

²⁸⁷³ Metinde sāvdā şeklidir.

²⁸⁷⁴ Metinde sāvdā şeklidir.

²⁸⁷⁵ Metinde küllî şeklidir.

12. Göñül mülkünde²⁸⁷⁶ giydi 'aşk anı da tārūmār iddi
Geçüp gitdi hoş günner bana şimdi hayāl oldu
13. Bize vuşlat yaħın oldukça hicrān²⁸⁷⁷ geldi yetişdi
Kaçup bizden o dildārım²⁸⁷⁸ hemān gözden nihān²⁸⁷⁹ oldu
14. Bu derdi duħter-i hāõıķım²⁸⁸⁰ ister şandıñ ey şāhım
Bu derdiñ dermānı dār olduğı çokdan 'ayān²⁸⁸¹ oldu
15. Mülk ü tāc²⁸⁸² yandı 'aşkıñla eāer²⁸⁸³ kalmadı varlıķdan
Geçüp beylik hevesinden²⁸⁸⁴ faķîr-i nātüvān²⁸⁸⁵ oldu

[63]

Şiir 143

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Ağlarım men gece gündüz Kaşs-veş Leylā deyü
Geçdi Leylādan bu göñlüm āh ādem mevlā deyü
2. İçdim ol dilber²⁸⁸⁶ yedinden bir şu şahpāyı ben
Rehber²⁸⁸⁷ edindim bu 'aşk-ı muţtalib²⁸⁸⁸ a 'lā deyü
3. Çün sirāc²⁸⁸⁹ ideyim göñül şem'in uyardım 'aşkla
Ol göñül tahtında başdım cümleden²⁸⁹⁰ bālā deyü
4. Sel firāz-ı 'aşk²⁸⁹¹ buldum ser tabîbdır benim

²⁸⁷⁶ Metinde mülk şeklindedir.

²⁸⁷⁷ Metinde hicran şeklindedir.

²⁸⁷⁸ Metinde dildār şeklindedir.

²⁸⁷⁹ Metinde nihān şeklindedir.

²⁸⁸⁰ Metinde duħteri hazık şeklindedir.

²⁸⁸¹ Metinde āyān şeklindedir.

²⁸⁸² Metinde tāc şeklindedir.

²⁸⁸³ Metinde eser şeklindedir.

²⁸⁸⁴ Metinde hāvāş şeklindedir.

²⁸⁸⁵ Metinde faķîr-i nātüvān şeklindedir.

²⁸⁸⁶ Metinde dilber şeklindedir.

²⁸⁸⁷ Metinde rehber şeklindedir.

²⁸⁸⁸ Metinde 'aşkı muţtalib şeklindedir.

²⁸⁸⁹ Metinde sirāc şeklindedir.

²⁸⁹⁰ Metinde cümle şeklindedir.

²⁸⁹¹ Metinde şalfirāz şeklindedir.

Bırahtılar tek yola girdim āh meded mevlā deyü

5. Şoyunup girdim ümîdine sığındım hālîka
Varlığım benden gidüp çağırdı vāh veylā deyü
6. Men mülk ü tācem²⁸⁹² o varlık perdesinden²⁸⁹³ geçmişem
Virdim ikrār tā ezel²⁸⁹⁴ bezminde²⁸⁹⁵ men illā deyü

Şiir 144

Mefā ‘îlün Mefā ‘îlün Mefā ‘îlün Mefā ‘îlün

1. Beni temren gibi bālāya addı ‘aşk-ı mevlā hū
Çeküp bāzāra bir dināra şatdı ‘aşk-ı mevlā hū
2. Gözüm yaşı mücevherdir²⁸⁹⁶ şana bir yādigār olşun
Benim boynuma dağdı pes kemendi ‘aşk-ı mevlā hū
3. Derūnum cūş idüp dosta²⁸⁹⁷ diler cānın fedā etmek
Bana öğretti çün yaqtı îmānı ‘aşk-ı mevlā hū
4. Beni āhū gibi çöllerde sekdirdi meded yā rab
‘Aqıl²⁸⁹⁸ kalmadı fikrim yele şaldı ‘aşk-ı mevlā hū
5. Hemān şem‘a atar kendin yanar pervāne-veş²⁸⁹⁹ her dem
Kuşuñ minķārına bir dāne dağdı ‘aşk-ı mevlā hū
6. Bu remziñ ‘āşîka Nūrî hemān bir yādigār olşun

²⁸⁹² Metinde t̄ac şeklidir.

²⁸⁹³ Metinde pārde şeklidir.

²⁸⁹⁴ Metinde eōel şeklidir.

²⁸⁹⁵ Metinde bāzm şeklidir.

²⁸⁹⁶ Metinde mūcāvher şeklidir.

²⁸⁹⁷ Metinde dosd şeklidir.

²⁸⁹⁸ Metinde āqıl şeklidir.

²⁸⁹⁹ Metinde pārvāne şeklidir.

Beni iddi feşāhat²⁹⁰⁰ derdimendi 'aşk-ı mevlā hū

Şiir 145

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Geçdi dilberden²⁹⁰¹ bu gönülüm doğruşu
İstemem var gid sitemkār²⁹⁰² uğrusu
2. Seninen ülfet²⁹⁰³ tamām²⁹⁰⁴ oldu tamām²⁹⁰⁵
Döndü gönülüm senden artuk doğruşu
3. Ülfetiñ²⁹⁰⁶ gözyaşım gözler hemān
Kalmadı qahrıña tākāt²⁹⁰⁷ doğruşu
4. Günde bağıma çaqardıñ biñ nize
Yaralar açdıñ sinemde²⁹⁰⁸ doğruşu
5. Dā' imā²⁹⁰⁹ işiñ sitemkār²⁹¹⁰ idi
Nūrî qahrından²⁹¹¹ uşandı doğruşu

[64]

Şiir 146

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün

1. Muhibbî 'āşıkam başka ne lāzım imtizāc²⁹¹² etmem
Bana yār olşa sultānār²⁹¹³ ne lāzım imtizāc²⁹¹⁴ etmem
2. Derün-ı dilde 'aşk derdi te'ālî men 'ilāc²⁹¹⁵ etmem

²⁹⁰⁰ Metinde feşāhād şeklindedir.

²⁹⁰¹ Metine dîlber şeklindedir.

²⁹⁰² Metinde sitem şeklindedir.

²⁹⁰³ Metinde ülfet şeklindedir.

²⁹⁰⁴ Metinde tamām şeklindedir.

²⁹⁰⁵ Metinde tamām şeklindedir.

²⁹⁰⁶ Metinde ülfet şeklindedir.

²⁹⁰⁷ Metinde tākāt şeklindedir.

²⁹⁰⁸ Metinde sine şeklindedir.

²⁹⁰⁹ Metinde dā' imā şeklindedir.

²⁹¹⁰ Metinde sitem şeklindedir.

²⁹¹¹ Metinde qāhr şeklindedir.

²⁹¹² Metinde imtizec şeklindedir.

²⁹¹³ Metinde şültān şeklindeir.

²⁹¹⁴ Metinde imtizec şeklindedir.

²⁹¹⁵ Metinde ilāc şeklindeir.

- Yanar gönlümde 'aşkı var ben ol mäh-i sirâc²⁹¹⁶ etmem
3. Gelemem dil derun-ı 'âşıkam²⁹¹⁷ bir tuhfedir²⁹¹⁸ yâ hû
Nigâh idmez bana dilber²⁹¹⁹ derūnum hâkdir²⁹²⁰ yâ hû
4. Ne şandıñ sen bu 'aşkı 'âşıka bir rāh-ı nümādır²⁹²¹ bu
Alur gönlüm çihar eflākda²⁹²² bir murğ-ı hümādır²⁹²³ bu
5. İçer 'aşkıñ şarābına döner yâ hû semādır bu
Cüdā²⁹²⁴ düşmek bu 'aşkıdan 'âşıka derd ü belādır bu
6. Gelemem dil derūnî 'âşıka bir tuhfedir²⁹²⁵ yâ hû
Nigâh idmez bana dilber derūnum hâkdir²⁹²⁶ yâ hû
7. Benim baht-ı siyāhımdan mıdur bu dil²⁹²⁷ perişānım
Elimden uçdu gitdi rif'atim²⁹²⁸ bābunda bu şānım
8. Bana bir nīm²⁹²⁹ nigâh idmez o mäh-ı mihr-i dilbāzım²⁹³⁰
Daşar durmaz hemān söyler feşāhatden²⁹³¹ bu zübānım²⁹³²
9. Gelemem dil derunî 'âşıkam bir tuhfedir²⁹³³ yâ hû

²⁹¹⁶ Metinde sirâc şeklindedir.

²⁹¹⁷ Metinde dil derunı 'âşıkam şeklindedir.

²⁹¹⁸ Metinde tuhfe şeklindedir.

²⁹¹⁹ Metinde dil şeklindedir.

²⁹²⁰ Metinde hâk şeklindedir.

²⁹²¹ Metinde rāhı nümā şeklindedir.

²⁹²² Metinde eflek şeklindedir.

²⁹²³ Metinde mürği hümā şeklindedir.

²⁹²⁴ Metinde cüdā şeklindedir.

²⁹²⁵ Metinde tuhfe şeklindedir.

²⁹²⁶ Metinde hâk şeklindedir.

²⁹²⁷ Metinde dil şeklindedir.

²⁹²⁸ Metinde rif'atim şeklindedir.

²⁹²⁹ Metinde nim şeklindedir.

²⁹³⁰ Metinde mihr-i dilbaz şeklindedir.

²⁹³¹ Metinde fasāhat şeklindedir.

²⁹³² Metinde zübān şeklindedir.

²⁹³³ Metinde tuhfe şeklindedir.

Nigāh idmez bana dilber²⁹³⁴ derūnum hākdir²⁹³⁵ yā hū

Şiir 147

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Gece gündüz āhıma baḥiā²⁹³⁶ olan dilber²⁹³⁷ mi bu
Yandı derūnum tuṭuşdu gel yetişdir bana şu
2. Feyz-i iḥsāniñ²⁹³⁸ yetişdir bana bendeñe ey zül-celāl²⁹³⁹
Raḥmetiñ deryāşına daldır beni kevâerde²⁹⁴⁰ yū
3. 'Aşık-ı bî-çāreniñ āhıyla efgāndır²⁹⁴¹ işi
Öyle bir 'ārif²⁹⁴² olan ehl-i kerem 'irfāna²⁹⁴³ hū
4. 'Aşık ile bir derde düşdüm ey ḥakīm ü destgîr
Emr ü fermāniñ muḥîtdür²⁹⁴⁴ cümle²⁹⁴⁵ eşyāda ḳamu
5. Yā ilāhî²⁹⁴⁶ ben faḳîre²⁹⁴⁷ merḥamet²⁹⁴⁸ ḳıl sen ḡanî²⁹⁴⁹
Sā' ilem²⁹⁵⁰ geldim şana ulu ḳapudur bu ḳapu
6. Hālîḳımsıñ sen mülk ü tāc kime ḥālim 'arz²⁹⁵¹ edem
Ḳoy meni bāb-ı rızādan²⁹⁵² görmesüñ rūḥum ṭamu

²⁹³⁴ Metinde dîlbār şeklindedir.

²⁹³⁵ Metinde hāk şeklindedir.

²⁹³⁶ Metinde bāis şeklindedir.

²⁹³⁷ Metinde dîlber şeklindedir.

²⁹³⁸ Metinde iḥşān şeklindedir.

²⁹³⁹ Metinde öül-celāl şeklindedir.

²⁹⁴⁰ Metinde kāvsār şeklindedir.

²⁹⁴¹ Metinde efḳān şeklindedir.

²⁹⁴² Metinde ārif şeklindedir.

²⁹⁴³ Metinde irfan şeklindedir.

²⁹⁴⁴ Metinde müḥît şeklindedir.

²⁹⁴⁵ Metinde cümle şeklindedir.

²⁹⁴⁶ Metinde ilāhî şeklindedir.

²⁹⁴⁷ Metinde faḳîr şeklindedir.

²⁹⁴⁸ Metinde mārḥamet şeklindedir.

²⁹⁴⁹ Metinde ḳanî şeklindedir.

²⁹⁵⁰ Metinde sā' il şeklindedir.

²⁹⁵¹ Metinde arz şeklindedir.

²⁹⁵² Metinde bāb u rızā şeklindedir.

Şiir 148

Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün

1. Benim āh u fiğānım²⁹⁵³ bir temāşā-yı cihān²⁹⁵⁴ oldu
Severdim bir şehin şāhı bu ‘ālemden²⁹⁵⁵ nihān²⁹⁵⁶ oldu
2. Cemālin kabladi ‘unşūr²⁹⁵⁷ niķāb²⁹⁵⁸ içre niķāb oldu
Bütün hayretde²⁹⁵⁹ koydu ‘ālemi²⁹⁶⁰ lāhut²⁹⁶¹ nihān²⁹⁶² oldu
3. Bu sırrı²⁹⁶³ kabladi sırrın²⁹⁶⁴ sırdır²⁹⁶⁵ sırra²⁹⁶⁶ sırr²⁹⁶⁷ oldu
Haķıķat göziñi aç baķ basîret²⁹⁶⁸ nihān²⁹⁶⁹ oldu
4. Kalemde damlayup noķta²⁹⁷⁰ elif kaddini dāl iddi
Hisābı²⁹⁷¹ şeş cihātdan²⁹⁷² -----²⁹⁷³

[65]

5. Geçüp ey cān hesābını²⁹⁷⁴ hāçem beni gel çevir²⁹⁷⁵ evrāķ
Oĥu ‘āşıķlarıñ dersin geçüp ‘āşıķ²⁹⁷⁶ nihān²⁹⁷⁷ oldu
6. Kelām-ı ‘āşıķıñ²⁹⁷⁸ zāhîd²⁹⁷⁹ hemen devri yektādır

²⁹⁵³ Metinde fiķān şeklindedir.

²⁹⁵⁴ Metinde cihān şeklindedir.

²⁹⁵⁵ Metinde ālem şeklindedir.

²⁹⁵⁶ Metinde nihān şeklindedir.

²⁹⁵⁷ Metinde ‘unşūr şeklindedir.

²⁹⁵⁸ Metinde niķāb şeklindedir.

²⁹⁵⁹ Metinde hayred şeklindedir.

²⁹⁶⁰ Metinde ālem şeklindedir.

²⁹⁶¹ Metinde lāhud şeklindedir.

²⁹⁶² Metinde nihān şeklindedir.

²⁹⁶³ Metinde sırr şeklindedir.

²⁹⁶⁴ Metinde sırr şeklindedir.

²⁹⁶⁵ Metinde sırr şeklindedir.

²⁹⁶⁶ Metinde sırr şeklindedir.

²⁹⁶⁷ Metinde sırr şeklindedir.

²⁹⁶⁸ Metinde bāsîred şeklindedir.

²⁹⁶⁹ Metinde nihān şeklindedir.

²⁹⁷⁰ Metinde noķta şeklindedir.

²⁹⁷¹ Metinde hisāb şeklindedir.

²⁹⁷² Metinde cihād şeklindedir.

²⁹⁷³ Metin üzerindeki harfler silindiği için bu kelime okunamaktadır.

²⁹⁷⁴ Metinde hisāb şeklindedir.

²⁹⁷⁵ Metinde çāvîr şeklindedir.

²⁹⁷⁶ Metinde āşıķ şeklindedir.

²⁹⁷⁷ Metinde nihān şeklindedir.

²⁹⁷⁸ Metinde kelāmı ‘āşıķ şeklindedir.

²⁹⁷⁹ Metinde zāhîd şeklindedir.

Bir öerreniñ²⁹⁸⁰ zāhiri²⁹⁸¹ tavr-ı kebirinde nihān²⁹⁸² oldu

7. Bu ders bir ders-i a‘zamdır²⁹⁸³ mülk ü tāciñ ne hāddi vardır
Feşāhat²⁹⁸⁴ ‘arz²⁹⁸⁵ edersiñ sen söziñ gözden nihān²⁹⁸⁶ oldu

Şiir 149

Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün

1. Gedā-yı maḥfî²⁹⁸⁷ muḥlişem ki māl ihtiyācım yok
Yeter rızqumu²⁹⁸⁸ virdi ḥālığım bir ihtiyācım yok
2. Benim ol tölü bālāya hemān bir ihtiyācım yok
Mücevher²⁹⁸⁹ taḥta raḳīb²⁹⁹⁰ olmanam bir ihtiyācım yok
3. Uşandım mülk-i ‘ālemden²⁹⁹¹ rızādır²⁹⁹² maṭlabım yā hū
Ne lāzım taḥt-ı tāc²⁹⁹³ olmaḳ rızādır²⁹⁹⁴ maṭlabım yā hū
4. Bu ‘aşkla dil²⁹⁹⁵ meriz²⁹⁹⁶ olşam ki ḥāḍik men ‘ilāc²⁹⁹⁷ edmem
Bu dem zülmetde²⁹⁹⁸ ḳalşam meş’ eli māh-i sirāc²⁹⁹⁹ etmem
5. Yeter berḳ u pā ḥākem ben ol mā-i zücāc³⁰⁰⁰ etmem
Bitün dünyā³⁰⁰¹ benim olşam hemān bir dem ferc etmem

²⁹⁸⁰ Metinde zerre şeklindedir.

²⁹⁸¹ Metinde zāhir şeklindedir.

²⁹⁸² Metinde nihān şeklindedir.

²⁹⁸³ Metinde dersi a‘zam şeklindedir.

²⁹⁸⁴ Metinde feşāḥād şeklindedir.

²⁹⁸⁵ Metinde arz şeklindedir.

²⁹⁸⁶ Metinde nihān şeklindedir.

²⁹⁸⁷ Metinde gedāyı maḥfî şeklindedir.

²⁹⁸⁸ Metinde rızq şeklindedir.

²⁹⁸⁹ Metinde mücāvhar şeklindedir.

²⁹⁹⁰ Metinde rākīb şeklindedir.

²⁹⁹¹ Metinde mülki ālem şeklindedir.

²⁹⁹² Metinde rızā şeklindedir.

²⁹⁹³ Metinde taḥta tāj şeklindedir.

²⁹⁹⁴ Metinde rızā şeklindedir.

²⁹⁹⁵ Metinde dil şeklindedir.

²⁹⁹⁶ Metinde meriz şeklindedir.

²⁹⁹⁷ Metinde ilāc şeklindedir.

²⁹⁹⁸ Metinde zülmet şeklindedir.

²⁹⁹⁹ Metinde māhi sirāc şeklindedir.

³⁰⁰⁰ Metinde māi zücāc şeklindedir.

³⁰⁰¹ Metinde dünyā şeklindedir.

6. Uşandım mülk-i 'âlemden³⁰⁰² rızâdır³⁰⁰³ maṭlabım yâ hû
Ne lâzım³⁰⁰⁴ taḥt-ı tâc³⁰⁰⁵ olmaḡ rızâdır³⁰⁰⁶ maṭlabım yâ hû
7. Yıḡar kaşrıñı bir gün mücevher³⁰⁰⁷ raḡta³⁰⁰⁸ pāk³⁰⁰⁹ olşa
Bütün³⁰¹⁰ şāhlar gelür gider ne deñlü öāt-ı pāk³⁰¹¹ olşa
8. Sunar bu şem'ayı adıñ ne deñlü dürre ḡāk olşa
Mülk ü tâcı kemteriñ yâ rab ne deñlü daña dān olşa
9. Uşandım mülk-i 'âlemden³⁰¹² rızâdır³⁰¹³ maṭlabım yâ hû
Ne lâzım³⁰¹⁴ taḥt-ı tâc³⁰¹⁵ olmaḡ rızâdır³⁰¹⁶ maṭlabım yâ hû

Şiir 150

Ḳāfiye-i He

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā' ilün

1. Ne ötersiñ a bülbülüm derdli³⁰¹⁷ derdli³⁰¹⁸ seḡer³⁰¹⁹ vaḡtı³⁰²⁰
Gülün 'aşḡıña yanarşıñ derdli³⁰²¹ derdli³⁰²² seḡer³⁰²³ vaḡtı³⁰²⁴
2. Sen āh u feryād³⁰²⁵ edersiñ gülün³⁰²⁶ senden ḡaberi yoḡ

³⁰⁰² Metinde mülki âlem şeklindedir.

³⁰⁰³ Metinde rızâ şeklindedir.

³⁰⁰⁴ Metinde lâzım şeklindedir.

³⁰⁰⁵ Metinde taḡta ṭac şeklindedir.

³⁰⁰⁶ Metinde rızâ şeklindedir.

³⁰⁰⁷ Metinde mücāvher şeklindedir.

³⁰⁰⁸ Metinde raḡt şeklindedir.

³⁰⁰⁹ Metinde ruḡsati pāk şeklindedir.

³⁰¹⁰ Metinde bütün şeklindedir.

³⁰¹¹ Metinde zātı pāk şeklindedir.

³⁰¹² Metinde mülki âlem şeklindedir.

³⁰¹³ Metinde rızâ şeklindedir.

³⁰¹⁴ Metinde lâzım şeklindedir.

³⁰¹⁵ Metinde taḡta ṭac şeklindedir.

³⁰¹⁶ Metinde rızâ şeklindedir.

³⁰¹⁷ Metinde dert şeklindedir.

³⁰¹⁸ Metinde dert şeklindedir.

³⁰¹⁹ Metinde seḡar şeklindedir.

³⁰²⁰ Metinde kafiye gereḡi vakte şeklindedir.

³⁰²¹ Metinde dert şeklindedir.

³⁰²² Metinde dert şeklindedir.

³⁰²³ Metinde seḡar şeklindedir.

³⁰²⁴ Metinde kafiye gereḡi vakte şeklindedir.

³⁰²⁵ Metinde fāryād şeklindedir.

³⁰²⁶ Metinde gül şeklindedir.

'Aşkla virdiñ sorarsıñ derdli³⁰²⁷ derdli³⁰²⁸ seher³⁰²⁹ vaqti³⁰³⁰

3. Gülden³⁰³¹ yoqdur şana vefā ümmin kendi ber-hevā³⁰³²
Ağlama gel a bülbülüm derdli³⁰³³ derdli³⁰³⁴ seher³⁰³⁵ vaqti³⁰³⁶
4. Seniñ āh ile feryādıñ³⁰³⁷ derdsüzlere³⁰³⁸ derd³⁰³⁹ götürür
Gül³⁰⁴⁰ dalında āh idersıñ derdli³⁰⁴¹ derdli³⁰⁴² seher³⁰⁴³ vaqti³⁰⁴⁴
5. Ne yaman müşkildir işiñ cümle³⁰⁴⁵ vāh veylādır
Gül³⁰⁴⁶ elinden içersıñ mey derdli³⁰⁴⁷ derdli³⁰⁴⁸ seher vaqti³⁰⁴⁹
6. Ne görseñ derdiñ eksildi hem görmekle derdin artdı
Kurban³⁰⁵⁰ idiñ güle³⁰⁵¹ cāniñ derdli³⁰⁵² derdli³⁰⁵³ seher vaqti³⁰⁵⁴

[66]

Şiir 151
Ḳāfiye-i He
Fāilātün Fāilātün Fāilātün Fāilün

-
- ³⁰²⁷ Metinde dert şeklindedir.
³⁰²⁸ Metinde dert şeklindedir.
³⁰²⁹ Metinde sehār şeklindedir.
³⁰³⁰ Metinde kafiye gereği vaqte şeklindedir.
³⁰³¹ Metinde gül şeklindedir.
³⁰³² Metinde bār-ḥavā şeklindedir.
³⁰³³ Metinde dert şeklindedir.
³⁰³⁴ Metinde dert şeklindedir.
³⁰³⁵ Metinde sehār şeklindedir.
³⁰³⁶ Metinde kafiye gereği vaqte şeklindedir.
³⁰³⁷ Metinde fāryād şeklindedir.
³⁰³⁸ Metinde dert şeklindedir.
³⁰³⁹ Metinde dert şeklindedir.
³⁰⁴⁰ Metinde gül şeklindedir.
³⁰⁴¹ Metinde dert şeklindedir.
³⁰⁴² Metinde dert şeklindedir.
³⁰⁴³ Metinde sehār şeklindedir.
³⁰⁴⁴ Metinde kafiye gereği vaqte şeklindedir.
³⁰⁴⁵ Metine cümle şeklindedir.
³⁰⁴⁶ Metinde gül şeklindedir.
³⁰⁴⁷ Metinde dert şeklindedir.
³⁰⁴⁸ Metinde dert şeklindedir.
³⁰⁴⁹ Metinde kafiye gereği vaqte şeklindedir.
³⁰⁵⁰ Metinde ḳürbān şeklindedir.
³⁰⁵¹ Metinde gül şeklindedir.
³⁰⁵² Metinde dert şeklindedir.
³⁰⁵³ Metinde dert şeklindedir.
³⁰⁵⁴ Metinde kafiye gereği vaqte şeklindedir.

1. Söyle hāmūş olma bülbül den sezāsıñ sen söze
‘Āşık³⁰⁵⁵ ey şana diñle bu söz tütüyādır³⁰⁵⁶ çün göze³⁰⁵⁷
2. Sen seni şanma bu dilden söyleyen dildārı³⁰⁵⁸ bil
‘Āşıkıñ āhın saħın şanma bu beyhüde fezā³⁰⁵⁹
3. ‘Āşıkıñ āhı hemān leyl ü nehār³⁰⁶⁰ vuşlat³⁰⁶¹ içün
Ayrulık derdinden artuk annara olmaz cezā³⁰⁶²
4. Annarıñ qalbinde girmez kâ’ inātıñ³⁰⁶³ naqşı hıç³⁰⁶⁴
Ĥubb-ı dünyādan³⁰⁶⁵ gezerler annara vuşlat³⁰⁶⁶ sezā³⁰⁶⁷
5. ‘Āşıkıñ yok ĥavfı³⁰⁶⁸ aşla ‘aşkını ma ‘öür³⁰⁶⁹ ider
Annara³⁰⁷⁰ ma ‘şük³⁰⁷¹ içün cānın dirig³⁰⁷² etmek cezā
6. Bu mülk ü tācın³⁰⁷³ başından aşdı ‘aşk deryā³⁰⁷⁴ gibi
Nideyim āh āh efendim yanmağa oldum sezā³⁰⁷⁵

Şiir 152

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. Bağlama göñlini dünyā³⁰⁷⁶ mihrine

³⁰⁵⁵ Metinde ‘āşık şeklidir.

³⁰⁵⁶ Metinde tütüyā şeklidir.

³⁰⁵⁷ Metinde gözeh şeklidir.

³⁰⁵⁸ Metinde dıl şeklidir.

³⁰⁵⁹ Metinde fezah şeklidir.

³⁰⁶⁰ Metinde neħār şeklidir.

³⁰⁶¹ Metinde vuşlat şeklidir.

³⁰⁶² Metinde cezah şeklidir.

³⁰⁶³ Metinde kâināt şeklidir.

³⁰⁶⁴ Metinde hiç şeklidir.

³⁰⁶⁵ Metinde ĥubbu dünyā şeklidir.

³⁰⁶⁶ Metinde vuşlat şeklidir.

³⁰⁶⁷ Metinde sezah şeklidir.

³⁰⁶⁸ Metinde ĥavf şeklidir.

³⁰⁶⁹ Metinde mazīr şeklidir.

³⁰⁷⁰ Metinde ‘annar şeklidir.

³⁰⁷¹ Metinde māşük şeklidir.

³⁰⁷² Metinde dirig şeklidir.

³⁰⁷³ Metinde tāj şeklidir.

³⁰⁷⁴ Metinde dāryā şeklidir.

³⁰⁷⁵ Metinde sāzeh şeklidir.

³⁰⁷⁶ Metinde dünyā şeklidir.

Kim düşersin ruzigarin kahrına³⁰⁷⁷

2. Yakma fakirin³⁰⁷⁸ gönlünü incitme sen
Sen sağın kaşdetme³⁰⁷⁹ mücrim kahrına³⁰⁸⁰
3. Olma cebbār u 'anid tut pendimi³⁰⁸¹
Aldanup dost³⁰⁸² şanma dünin dehrine
4. Hep gelen durmaz gider kārḥāneden
Bal şanup aldanma anın zehrine
5. Nīm³⁰⁸³ nigāh idme şaḥın andan göziñ
Olmadan sen şa' id³⁰⁸⁴ anın kahrına³⁰⁸⁵
6. Ey mülk ü tāk³⁰⁸⁶ bakma terk³⁰⁸⁷ id dehri sen
Dayanamazsın anın³⁰⁸⁸ sen kahrına³⁰⁸⁹

Şiir 153

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün

1. Enisim hemdemim ancak sen olduñ yā Resūlallāh
Ḥayātım baḥiāim³⁰⁹⁰ ancak sen olduñ yā Resūlallāh
2. Geceler subḥa³⁰⁹¹ dek uyḥu uyumaz bu iki çeşmim
Hemān³⁰⁹² āh ile efgānım³⁰⁹³ sen olduñ yā Resūlallāh

³⁰⁷⁷ Metinde kāhr şeklidir.

³⁰⁷⁸ Metinde fakir şeklidir.

³⁰⁷⁹ Metinde kās d şeklidir.

³⁰⁸⁰ Metinde kāhr şeklidir.

³⁰⁸¹ Metinde pānd şeklidir.

³⁰⁸² Metinde dos şeklidir.

³⁰⁸³ Metinde nīm şeklidir.

³⁰⁸⁴ Metinde şāid şeklidir.

³⁰⁸⁵ Metinde kāhr şeklidir.

³⁰⁸⁶ Metinde tāk şeklidir.

³⁰⁸⁷ Metinde tār k şeklidir.

³⁰⁸⁸ Metinde 'anın şeklidir.

³⁰⁸⁹ Metinde kāhr şeklidir.

³⁰⁹⁰ Metinde bāis şeklidir.

³⁰⁹¹ Metinde sūbh şeklidir.

³⁰⁹² Metinde hemān şeklidir.

³⁰⁹³ Metinde 'afkān şeklidir.

[67]

3. Elîf³⁰⁹⁴ kıaddim³⁰⁹⁵ dāl iden seniñ hasret-i³⁰⁹⁶ firākıñdır
Dilimde vird-i eökārım sen olduñ yā Resūlallāh
4. Vücūdum doldu āteşle gönül mülkiñde³⁰⁹⁷ yanķun var
Yaħan beni bu ‘aşķ ile sen olduñ yā Resūlallāh
5. Cemāliñ ‘iştıyākıyla³⁰⁹⁸ sinemde³⁰⁹⁹ yaralar açdıñ
Benim bu yarama merhem³¹⁰⁰ sen olduñ yā Resūlallāh
6. Mecāzî ‘aşķ ile sırr-ı şefāhatde³¹⁰¹ gezerdim men
Çeviren gönlümi ħaķķa sen olduñ yā Resūlallāh
7. Benim eş‘ār³¹⁰² ile hîç³¹⁰³ yok idi derd ile efķarım
Düşüren nazm u eş‘āra³¹⁰⁴ sen olduñ yā Resūlallāh
8. Mülk ü tācım sana şıdķ³¹⁰⁵ ile ümmet³¹⁰⁶ oldum ey şāhım
Açan ‘aşķ ile bu kenzim sen olduñ yā Resūlallāh

Şiir 154

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. İsteme benden a münķir³¹⁰⁷ şāhım virmem şana
Cānım terk³¹⁰⁸ iderim cānānım virmem şana

³⁰⁹⁴ Metinde elîf şeklindedir.

³⁰⁹⁵ Metinde kıat şeklindedir.

³⁰⁹⁶ Metinde ħaşredi firāk şeklindedir.

³⁰⁹⁷ Metinde mülk şeklindedir.

³⁰⁹⁸ Metinde ‘iştıyāk şeklindedir.

³⁰⁹⁹ Metinde sinā şeklindedir.

³¹⁰⁰ Metinde mārhem şeklindedir.

³¹⁰¹ Metinde sırrı sefāhād şeklindedir.

³¹⁰² Metinde ‘eş ‘ār şeklindedir.

³¹⁰³ Metinde hîç şeklindedir.

³¹⁰⁴ Metinde ‘eş ‘ār şeklindedir.

³¹⁰⁵ Metinde şıdķ şeklindedir.

³¹⁰⁶ Metinde ümmet şeklindedir.

³¹⁰⁷ Metinde münķir şeklindedir.

³¹⁰⁸ Metinde tārķ şeklindedir.

2. Var yıhıl git la'net³¹⁰⁹ olsun haçıña vü putuña
Geçmenem gülden atar şāhārını virmem şana
3. Sen degil seniñ gibi yüz biñ taneşi gelse bugün
Ölürüm biñ kan iderim yārimi virmem şana
4. Tā ezelden³¹¹⁰ 'ahd-i ikrār³¹¹¹ virmişiz sultāna³¹¹² biz
Dutsalar yüz biñ topa bir kılnı virmem şana
5. Bana cumhūr³¹¹³ etmeyiñ siz āteş-i sūzān gibi
Baḥiā-i ḥayātım³¹¹⁴ oldur cānıma virmem şana
6. Men mülk ü tācem³¹¹⁵ kuluyam lāyık oldum ḳurbuna³¹¹⁶
'İyd-ı ekberde³¹¹⁷ aḥan ol ḳanı mı virmem şana

Şiir 155

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün

1. Nice biñ derdlere³¹¹⁸ dermān diyelim biz hemān Allāh
Bu cān tende iken her dem diyelim biz hemān Allāh
2. Bu 'ālem³¹¹⁹ çün fenādır hep vefāşı yok ki ey şāhım
Bu fırşāt³¹²⁰ çıkmadan elden diyelim biz hemān Allāh
3. İdelim tevbe-i naşūh³¹²¹ geçer mevlām suçumuzdan

³¹⁰⁹ Metinde la 'nāt şeklindedir.

³¹¹⁰ Metinde ezel şeklindedir.

³¹¹¹ Metinde ahte ikrār şeklindedir.

³¹¹² Metinde şūlḫān şeklindedir.

³¹¹³ Metinde cūmhūr şeklindedir.

³¹¹⁴ Metinde bāi i ḥayāt şeklindedir.

³¹¹⁵ Metinde tāc şeklindedir.

³¹¹⁶ Metinde ḳūrb şeklindedir.

³¹¹⁷ Metinde 'İyd'ul bārda şekllindedir.

³¹¹⁸ Metinde dert şeklindedir.

³¹¹⁹ Metinde ālem şeklindedir.

³¹²⁰ Metinde fırşāt şeklindedir.

³¹²¹ Metinde tevbei nāşūh şeklindedir.

Yaşamuz çāk³¹²² edüb her dem diyelim biz hemān Allāh

4. Hemān sen isteme kardeş bu rızqın³¹²³ kimseden aşla
Kılalım beş vaqıt³¹²⁴ namaz diyelim biz hemān Allāh
5. Geceler kâ' im³¹²⁵ ol şāhım seher³¹²⁶ vaqti³¹²⁷ uyanık ol
Aqıt yüziñe qannu yaş diyelim biz hemān Allāh
6. Mülk ü taciñ bu nuşhın³¹²⁸ dud şana iksir-i a'zamdır
Gece gündüz unudma hālıķı kardeş diyelim biz hemān Allāh

[68]

7. Nürî seniñ dert ortağı anıñ³¹²⁹ derd³¹³⁰ senden beter³¹³¹
Mevlā Mevlā deyü ağlar derdli³¹³² derdli³¹³³ seher³¹³⁴ vaqti

Şiir 156

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Pîrler³¹³⁵ himmetiyle açdım dehānım³¹³⁶ āh
Āşikāre oldu sırr-ı nihānım³¹³⁷ āh
2. Şu cihān geldim çünkü mihmānım³¹³⁸ āh
Bozulur gider bāğ-ı beyābānım³¹³⁹ āh
3. 'Aşq eāeri³¹⁴⁰ hurūc edüb ağladır

³¹²² Metinde çek şeklindedir.

³¹²³ Metinde rızğ şeklindedir.

³¹²⁴ Metinde vākt şeklindedir.

³¹²⁵ Metinde kâ' im şeklindedir.

³¹²⁶ Metinde sehār şeklindedir.

³¹²⁷ Metinde vākt şeklindedir.

³¹²⁸ Metinde nuşh şeklindedir.

³¹²⁹ Metinde 'anıñ şeklindedir.

³¹³⁰ Metinde dert şeklindedir.

³¹³¹ Metinde betār şeklindedir.

³¹³² Metinde dert şeklindedir.

³¹³³ Metinde dert şeklindedir.

³¹³⁴ Metinde sehār şeklindedir.

³¹³⁵ Metinde pîr şeklindedir.

³¹³⁶ Metinde dehān şeklindedir.

³¹³⁷ Metinde nihān şeklindedir.

³¹³⁸ Metinde mihmān şeklindedir.

³¹³⁹ Metinde bāğı bābān şeklindedir.

³¹⁴⁰ Metinde eser şeklindedir.

- Mihnetleri³¹⁴¹ ceyhun gibi çağladır āh
4. Hicrān āteşleri³¹⁴² ciger³¹⁴³ dağladır
Bir gececik olşa güzel mihmānım³¹⁴⁴
5. Yazılmış annıma levh-i ezelde³¹⁴⁵
Mürüvet³¹⁴⁶ mi kaldı şimdi güöelde
6. İ ‘tibārīñ³¹⁴⁷ çoğı hep sım³¹⁴⁸ ü zerde
Vuşlat yollarında bekle cānānım āh
7. Nūrî naşîhatiñ dutan yorulmaz
Cefāyı çekmeyen şafāyı bilmez
8. Cānuñla dildāra³¹⁴⁹ kaçan kurtulmaz
Kaçma vuşlat vakti tende cānım āh

Şiir 157

Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün

1. Faķîrem³¹⁵⁰ men gedā-yı hāk-sārem³¹⁵¹ yā Resūlallāh
Hemān ‘azmeyleyüb³¹⁵² cānān elinde bî-diyārım yā Resūlallāh
2. Seniñ hasret-i firāķıñla³¹⁵³ elif katdim ki dāl oldu
Açıldı çünkü yārem göz göz yā Resūlallāh
3. Açukdur vuşlatıñ rāhı ‘adüvlerden emān yokdur
Za ‘ifem³¹⁵⁴ tākātım yokdur bî-ihtiyārem yā Resūlallāh

³¹⁴¹ Metinde mihnād şeklindedir.

³¹⁴² Metinde ātāş şeklindedir.

³¹⁴³ Metinde cigār şeklindedir.

³¹⁴⁴ Metinde mihmān şeklindedir.

³¹⁴⁵ Metinde levhi eöel şeklindedir.

³¹⁴⁶ Metinde müruvvet şeklindedir.

³¹⁴⁷ Metinde İhtibār şeklindedir.

³¹⁴⁸ Metinde sim şeklindedir.

³¹⁴⁹ Metinde dıldār şeklindedir.

³¹⁵⁰ Metinde faķîr şeklindedir.

³¹⁵¹ Metinde gādāyı hāk şeklindedir.

³¹⁵² Metinde azm şeklindedir.

³¹⁵³ Metinde hasreti firāğ şeklindedir.

³¹⁵⁴ Metinde zaif şeklindedir.

4. Beni kıoyma bu ĥasretle³¹⁵⁵ varam ol ĥāk-i pāyiñe³¹⁵⁶
Başım açuık ölem ‘üryān yoluñda yā Resūlallāh
5. Elimde kıurudu ĥāmeme seniñ ‘aşkıñ buĥārından³¹⁵⁷
Mülk ü tāk-ı kemteriñ³¹⁵⁸ ağlar meded kııl yā Resūlallāh

Şiir 158

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. ‘Aşkıla el ele duıub eyledik biz ‘azm u rāh³¹⁵⁹
Baş açuık cānān elinde eyledik biz ‘azm u rāh³¹⁶⁰
2. Gerçi cān fedā edüp cānān elinde ārzūmuz³¹⁶¹
Rehberim³¹⁶² ol ‘aşk-ı mevlā gideriz bezme hey rāh
3. Akıdı çeşmimden sirişk³¹⁶³ sele verdi ‘ālemi³¹⁶⁴
‘Andelîb virdin³¹⁶⁵ unuddu gördi beni iddi āh

[69]

4. Bilmenem kıanda durağı ol güzeller şāhı
Kıanda baıdımdı anda gördüm lā-mekānda ol penāh
5. N’ideyim sevdi bu göñlüm geçmez andan ey ĥıca³¹⁶⁶
Ne kıadar idseñ naşîĥat işi anıñ ‘azm-i rāh³¹⁶⁷

³¹⁵⁵ Metinde ĥaşret şeklindedir.

³¹⁵⁶ Metinde gāki pāy şeklindedir.

³¹⁵⁷ Metinde buĥār şeklindedir.

³¹⁵⁸ Metinde taç şeklindedir.

³¹⁵⁹ Metinde ‘āzmu rāh şeklindedir.

³¹⁶⁰ Metinde ‘āzmu rāh şeklindedir.

³¹⁶¹ Metinde ārzü şeklindedir.

³¹⁶² Metinde rāhber şeklindedir.

³¹⁶³ Metinde sirişk şeklindedir.

³¹⁶⁴ Metinde ‘ālem şeklindedir.

³¹⁶⁵ Metinde vird şeklindedir.

³¹⁶⁶ Metinde ĥocā şeklindedir.

³¹⁶⁷ Metinde ‘azm u rāh şeklindedir.

6. Ey mülk ü t̄ac³¹⁶⁸ dönme sen bakma o mülhid³¹⁶⁹ sözine
Hoş gelür ma‘şūkhuna³¹⁷⁰ ‘āşıkların iddügi āh
7. Hūdā³¹⁷¹ luṭf ı iḥsāndır³¹⁷² bize elḥamdülillāh
Elest bezminde ikrār virmişüz elḥamdülillāh
8. Ketm ü ‘ademden³¹⁷³ götürdi cümle³¹⁷⁴ eşyāyı hūdā³¹⁷⁵
Dirildi nūh³¹⁷⁶ felek bu kā’ ināt³¹⁷⁷ elḥamdülillāh
9. Kuru balçıkdan yaradı Ādemi ol bî-zevāl³¹⁷⁸
Bize mîrāâ³¹⁷⁹ kaldı andan çünkü elḥamdülillāh
10. Şükr ü minnet³¹⁸⁰ ol hūdāya viridi islām ni ‘metin³¹⁸¹
Ḥamd ü sipās³¹⁸² oldu çünkü bize elḥamdülillah
11. Ḥamd ile buldu erenner kurb u yezdānı³¹⁸³ hemān
Bu ḥuşuşda³¹⁸⁴ bize rehber³¹⁸⁵ oldu elḥamdülillāh
12. Ey mülk ü t̄ac³¹⁸⁶ ḥamdini kesme diliñden dā’ imā³¹⁸⁷
Mağfired bābında ḥüccet³¹⁸⁸ bize elḥamdülillāh

³¹⁶⁸ Metinde t̄ac şeklindedir.

³¹⁶⁹ Metinde mülhid şeklindedir.

³¹⁷⁰ Metinde māşūg şeklindedir.

³¹⁷¹ Metinde hūdā şeklindedir.

³¹⁷² Metinde luṭfi iḥsān şeklindedir.

³¹⁷³ Metinde adem şeklindedir.

³¹⁷⁴ Metinde cümle şeklindedir.

³¹⁷⁵ Metinde hūdā şeklindedir.

³¹⁷⁶ Metinde nūh şeklindedir.

³¹⁷⁷ Metinde kā’ināt şeklindedir.

³¹⁷⁸ Metinde zevāl şeklindedir.

³¹⁷⁹ Metinde mîrāş şeklindedir.

³¹⁸⁰ Metinde şükr u minnād şeklindedir.

³¹⁸¹ Metinde niğmet şeklindedir.

³¹⁸² Metinde ḥamdi sipāh şeklindedir.

³¹⁸³ Metinde kurb u yezdān şeklindedir.

³¹⁸⁴ Metinde ḥuşuş şeklindedir.

³¹⁸⁵ Metinde rāḥber şeklindedir.

³¹⁸⁶ Metinde t̄ac şeklindedir.

³¹⁸⁷ Metinde dā’imā şeklindedir.

³¹⁸⁸ Metinde ḥüccet şeklindedir.

Şiir 159

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Ey güzeller şāhı dostum³¹⁸⁹ cān fedā olşun şana
Yalğız bir ben degil benim gibi biñ bir ğulām³¹⁹⁰ olsun sana
2. Ağlaram iki gözim ƙan yāş döker senin içüñ
Yüzüm üzre baş kerem ƙıl pāy ü taht olsun şana
3. Yandı derūnum tutuşdu ey risālet m'ad menba'
'İyd-ı vaşlıñda³¹⁹¹ bu cānım biñ fedā olşun şana
4. Ğasretiñle³¹⁹² ƙalmadı şabra ƙararım ey Ğabib
Gece gündüz 'aşƙla yüz biñ selām olsun şana
5. Ğasretiñle³¹⁹³ şoldu rengim gül gibi tāze iken
Māl mülküm³¹⁹⁴ āervetim³¹⁹⁵ cānım fedā olşun şana
6. İsmi güzel cismi güzel bir melek sımā melek
İddüğüm āh u fiĝān³¹⁹⁶ Ğeb belğüzār olsun şana
7. Ben mülk ü tācem³¹⁹⁷ şefā'at ƙıl şāhım meded
Ğāk-i pāyiñ³¹⁹⁸ olayım çok merĞabā³¹⁹⁹ olsun şana

Şiir 160

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Fānì dünyā Ğoş şafādır müft dildār³²⁰⁰ olmaşa

³¹⁸⁹ Metinde dos şeklindedir.

³¹⁹⁰ Metinde ƙulām şeklindedir.

³¹⁹¹ Metinde 'ıyd u vaşl şeklindedir.

³¹⁹² Metinde Ğaşret şeklindedir.

³¹⁹³ Metinde Ğaşret şeklindedir.

³¹⁹⁴ Metinde mülk şeklindedir.

³¹⁹⁵ Metinde sārvet şeklindedir.

³¹⁹⁶ Metinde efƙān şeklindedir.

³¹⁹⁷ Metinde tāc şeklindedir.

³¹⁹⁸ Metinde Ğāki pāy şeklindedir.

³¹⁹⁹ Metinde mārĞabā şeklindedir.

³²⁰⁰ Metinde dî l dār şeklindedir.

Gülşen³²⁰¹ şafası hoşdur amā arada hār olmaşa

[70]

2. Sevdüğim gitmezse gelmez mäh-ı peyker³²⁰² sevgülüm
Hağ muhabbet hoşdur ama ayruluk zār olmaşa
3. Sîneme dağlar çeken dilber³²⁰³ mı bu medh³²⁰⁴ iddüğün
Hoş güzel zîbâdır amma tîğ-ı gaddâr³²⁰⁵ olmaşa
4. Gerçi baksañ yüzine biñ kârı birden gösterir
Hem çıkar gider eliñden bir büyük kâr olmaşa
5. Mevsim-i evvel³²⁰⁶ bahârda³²⁰⁷ bezenir zîbâ gibi hem³²⁰⁸ şallanır
Hîle-bâzır³²⁰⁹ çok oyunbâz böyle 'ayyâr olmaşa
6. Bir zâman gün gösterir pes³²¹⁰ aḥîr³²¹¹ eyler aḥşâm
Tolunup gider hemân aḥîr³²¹² ölüm kâr olmaşa
7. Güler oynar yüziñe aḥîr³²¹³ seni bed-nâm³²¹⁴ eder
Zâhire³²¹⁵ iḥsânı³²¹⁶ çokdur fâ'ili bed-kâr³²¹⁷ olmaşa
8. Hağ yaradmış āhū gözlü sırma telden perçemi
Yok hüsünde³²¹⁸ meyli amma göñlü hünkâr³²¹⁹ olmaşa

³²⁰¹ Metinde gülşân şeklindedir.

³²⁰² Metinde peykâr şeklindedir.

³²⁰³ Metinde dilbâr şeklindedir.

³²⁰⁴ Metinde mâth şeklindedir.

³²⁰⁵ Metinde tîğî ḳaddâr şeklindedir.

³²⁰⁶ Metinde mâvsîmi evvel şeklindedir.

³²⁰⁷ Metinde bahâr şeklindedir.

³²⁰⁸ Metinde hem şeklindedir.

³²⁰⁹ Metinde hîle şeklindedir.

³²¹⁰ Metinde pās şeklindedir.

³²¹¹ Metinde āḥîr şeklindedir.

³²¹² Metinde āḥîr şeklindedir.

³²¹³ Metinde āḥîr şeklindedir.

³²¹⁴ Metinde bāt şeklindedir.

³²¹⁵ Metinde zâhîr şeklindedir.

³²¹⁶ Metinde iḥşân şeklindedir.

³²¹⁷ Metinde bāt-kâr şeklindedir.

³²¹⁸ Metinde hüsñ şeklindedir.

³²¹⁹ Metinde hünkâr şeklindedir.

9. Yağadı al sen elinden dehr-i dūnıñ³²²⁰ Nūrî be
Çok güneşi ferāhdır amma aḥîri³²²¹ dār olmaşa

Şiir 161

3222

1. Seniñ nūrîñ bütün ‘ālemde³²²³ leme ‘āndır yā Resūlallāh
Kelāmın³²²⁴ gevheriñ yanında leme ‘āndır yā Resūlallāh
2. Şems görse unudur devrini ol demde ey cānım
Kamerden hem müberrādır³²²⁵ ki ḥüsnün³²²⁶ yā Resūlallāh
3. Cemāliñ görse gül terler hicābından āyā cānım
Sekiz cennetde nūrîñ leme ‘āndır yā Resūlallāh
4. Düşer ḥāk ile pāyiñde bütün ‘ālemde³²²⁷ her ne var
Sekiz cennet dıñıñ seniñ hem yā Resūlallāh
5. Şefa‘at kānımız şāhım Muḥammed Muştafîdir hem³²²⁸
Mülk ü tāk³²²⁹ ‘āşıkıñ nūrîñla leme ‘āndır yā Resūlallāh

Şiir 162

3230

1. Çekemem ğayrı yeter derd-i ‘ālem³²³¹ ḥüzn i ğamı³²³²
Yetiş ‘arşa³²³³ çıkar felîk bu sitemi³²³⁴

³²²⁰ Metinde dehr-i dūn şeklindedir.

³²²¹ Metinde aḥîr şeklindedir.

³²²² Bazı beyitlerde vezin birliğı sağlanmamakla birlikte şiirin veznini
“Mefāilun MefāilunMefāilunMefāilun” olarak tespit etmekteyiz.

³²²³ Metinde ‘ālem şeklindedir.

³²²⁴ Metinde kamār şeklindedir.

³²²⁵ Metinde müberrā şeklindedir.

³²²⁶ Metinde ḥüsn şeklindedir.

³²²⁷ Metinde ālem şeklindedir.

³²²⁸ Metinde hem şeklindedir.

³²²⁹ Metinde tāk şeklindedir.

³²³⁰ Bu şiirde vezin birliğı sağlanmamaktadır.

³²³¹ Metinde derdi ālem şeklindedir.

³²³² Metinde ḥüzn i ğamı şeklindedir.

³²³³ Metinde ‘arş şeklindedir.

³²³⁴ Metinde sitem şeklindedir.

2. Dağuban boynuma çek resenim
Kırdı fülk-i keşdi³²³⁵ güzârda dümeni
3. Eser ol gönlüme gâh sevdâ³²³⁶ yeli
Ne ‘aceb³²³⁷ küsdi bu dîdem âkıdır kıanı demi
4. Dağuban boynuma çek resenim
Kırdı fülk-i keşdi³²³⁸ güzârda dümeni
5. Beni Mecnûn gibi gezdürdi o küh ı cebeli³²³⁹
Beni sevdâ ile gezdirdi o Şâm Yemeni

[71]

6. Dağuben boynuma sen çek resenim
Kırdı fülk-i keşdi³²⁴⁰ güzârda dümeni
7. İnşâfa gelüb bakmadı bir kez yüzüme
Beni ol gâmzeye³²⁴¹ devreddi o kişver kemendi³²⁴²
8. Dağuben boynuma sen çek resenim
Kırdı fülk-i keşdi³²⁴³ güzârda dümeni

Şiir 163

Fâ ‘ilâtün Fâ ‘ilâtün Fâ ‘ilâtün Fâ ‘ilün

1. Nürdan oldu bu iki şâhzâde-yi dîn³²⁴⁴ serveri
Mü’miniñ şâhı iki şâhzâde-yi dîn³²⁴⁵ serveri
2. Nürî dîdemdir dedi şâh-ı risâlet annara
Bu gözüm nürü şâhzâde-yi dîn³²⁴⁶ serveri

³²³⁵ Metinde fülki keşdi şeklindedir.

³²³⁶ Metinde sâvdâ şeklindedir.

³²³⁷ Metinde ‘acâb şeklindedir.

³²³⁸ Metinde fülki keşdi şeklindedir.

³²³⁹ Metinde kühü cebeli şeklindedir.

³²⁴⁰ Metinde fülki keşdi şeklindedir.

³²⁴¹ Metinde kıamze şeklindedir.

³²⁴² Metinde kişfâr kemeni şeklindedir.

³²⁴³ Metinde fülki keşdi şeklindedir.

³²⁴⁴ Metinde şâh-zâdeyi dîn şeklindedir.

³²⁴⁵ Metinde şâh-zâdeyi dîn şeklindedir.

³²⁴⁶ Metinde şâh-zâdeyi dîn şeklindedir.

3. Evvel aḥîr³²⁴⁷ bu iki şâh cümleñiñ³²⁴⁸ sertâcıdır³²⁴⁹
Nürî dîdem bu iki şâhzâde-yi dîn³²⁵⁰ serveri
4. Ey Yezîd-i dūn-i kâr sen bilme mi señ zūnnârı
Fâtımâdan bu iki şâhzâde-yi dîn³²⁵¹ serveri
5. Sen ‘aceb fikredmediñ mi sū-i kaşdıñ³²⁵² ne idi
Şağa netdi bu iki şâhzâde-yi dîn³²⁵³ serveri
6. Kıoymaşun Rab sana âhım Muḥammed ‘aşkına
Ser-ṭabîbdir iki şâhzâde-yi dîn³²⁵⁴ serveri
7. Ca ‘fer-i Âbdullâhı³²⁵⁵ ne eddiñ ey peld ibn-i pelîd
Dökdüñüz yaşın iki şâhzâde-yi dîn³²⁵⁶ serveri
8. Gözlerinden yaş yerine kıan döker âh ideler
Giddiler şusuz iki şâhzâde-yi dîn³²⁵⁷ serveri
9. Ehl-i beyte³²⁵⁸ çok ḥasâret³²⁵⁹ eylediñ sen ey gedâ
Seniñ eliñde şehîd oldu iki şâhzâde-yi dîn³²⁶⁰ serveri

³²⁴⁷ Metinde aḥîr şeklindedir.

³²⁴⁸ Metinde cümle şeklindedir.

³²⁴⁹ Metinde ser-ṭâc şeklindedir.

³²⁵⁰ Metinde şâh-zâdeyi dîn şeklindedir.

³²⁵¹ Metinde şâh-zâdeyi dîn şeklindedir.

³²⁵² Metinde kaşd şeklindedir.

³²⁵³ Metinde şâh-zâdeyi dîn şeklindedir.

³²⁵⁴ Metinde şâh-zâdeyi dîn şeklindedir.

³²⁵⁵ Metinde Cağfârı Abdüllâh şeklindedir.

³²⁵⁶ Metinde şâh-zâdeyi dîn şeklindedir.

³²⁵⁷ Metinde şâh-zâdeyi dîn şeklindedir.

³²⁵⁸ Metinde ehl-i beyt şeklindedir.

³²⁵⁹ Metinde ḥaşârad şeklindedir.

³²⁶⁰ Metinde şâh-zâdeyi dîn şeklindedir.

10. Doldu derūnumda mātem ateşi dağlar gibi
Yanmama baḥiāî³²⁶¹ iki şāhzāde-yi dîn³²⁶² serveti
11. Kendümi ḳurbān³²⁶³ idem men ehl-i beytiñ yoluna
Medḥe³²⁶⁴ sezādır iki şāhzāde-yi dîn serveri
12. Nūrîyem kemter ḳuluyam ehl-i beytiñ ey Yezîdî
Cānımıñ cānı iki şāhzāde-yi dîn serveri
13. Başımıñ sertāci³²⁶⁵ Aḥmed ḳanda bulayım seni
Ḳan doker bu iki çeşmim ḳanda bulayım seni
14. Seniñ ‘aşıklarıñ çokdur ārzūlar³²⁶⁶ göñlüm seni
Cümleden³²⁶⁷ kemteri benim ārzūlar³²⁶⁸ göñlüm seni
Şalli ‘alā³²⁶⁹ Muḥammed ḳanda bulayım seni
15. ‘Aşkıñla olmuşam za ‘îf³²⁷⁰ yanar bu cism ü cānım
Medḥiñi³²⁷¹ söyler demem ārzūlar³²⁷² göñlüm seni
- [72]
16. Başımda sevdāñ³²⁷³ ağıladır ‘aşkıñ beni hem söylerdir
Soyub anadan ‘üryān³²⁷⁴ ‘aşḳ deryāsına³²⁷⁵ boyandı

³²⁶¹ Metinde bāîs şeklindedir.

³²⁶² Metinde şāh-zādeyi dîn şeklindedir.

³²⁶³ Metinde ḳurbān şeklindedir.

³²⁶⁴ Metinde meth şeklindedir.

³²⁶⁵ Metinde sār-tāc şeklindedir.

³²⁶⁶ Metinde ārzū şeklindedir.

³²⁶⁷ Metinde cümle şeklindedir.

³²⁶⁸ Metinde ārzū şeklindedir.

³²⁶⁹ Metinde alā şeklindedir.

³²⁷⁰ Metinde zāîf şeklindedir.

³²⁷¹ Metinde meth şeklindedir.

³²⁷² Metinde ārzū şeklindedir.

³²⁷³ Metinde sāvda şeklindedir.

³²⁷⁴ Metinde üryān şeklindedir.

³²⁷⁵ Metinde dāryā şeklindedir.

Şalli ‘alā³²⁷⁶ Muhammed kıanda bulayım seni

Şiir 164

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün

1. ‘Arş-ı a ‘zam³²⁷⁷ rikābında tahte’s- âerā ayağıında
Güller kıoķar yanağıında kevâer³²⁷⁸ aķar dudağıında
2. Perçemiñ³²⁷⁹ tūbā dalıdır biñ bir dal var budağıında
Yedi ırmaķ aķar şāhım seniñ ol su dağıında
Şalli ‘alā Muhammed kıanda bulayım seni
3. Melekler seniñ müştāķiñ çeker felek iştiyāķiñ
Maķām-ı Maķmūddur³²⁸⁰ durağıın nūrın ‘alennūr yanağıın
4. Cihānı ıřıdūr hem ol mūnevver³²⁸¹ çerāğıın³²⁸²
‘Aşķiñla başımdan aşdı seniñ ĥasretle³²⁸³ firāķiñ³²⁸⁴
Şalli ‘alā Muhammed kıanda bulayım seni
5. Nūrîyem buldum tesellî bađlandım şana temelli
İķrār virdim çün ezeli³²⁸⁵ ümmetiñ³²⁸⁶ oldum olalı
6. Ben seni bildim bileli güzel ismini seveli
Āh u efgānım³²⁸⁷ eksilmez göñlüme sevgüñ geleli
Şalli ‘alā Muhammed kıanda bulayım seni

³²⁷⁶ Metinde alā şeklindedir.

³²⁷⁷ Metinde ‘ārşı āzām rikābında tahte’â- serā şeklindedir.

³²⁷⁸ Metinde kāvser şeklindedir.

³²⁷⁹ Metinde pârçem şeklindedir.

³²⁸⁰ Metinde maķāmı Maķmūddur şeklindedir.

³²⁸¹ Metinde mūnāvvar şeklindedir.

³²⁸² Metinde çirāğ şeklindedir.

³²⁸³ Metinde ĥaşret şeklindedir.

³²⁸⁴ Metinde firāğ şeklindedir.

³²⁸⁵ Metinde eöel şeklindedir.

³²⁸⁶ Metinde ümmet şeklindedir.

³²⁸⁷ Metinde efgān şeklindedir.

7. Uyğuda bu hâliyle hâllendüren sensîñ beni
‘Aşk ile şallanduran sensîñ beni
8. Beklerem kapuñda dā’ im³²⁸⁸ rahmetiñi gözlerem
Bu lisānım³²⁸⁹ öikr³²⁹⁰ ile ballanduran sensîñ beni
9. Dā’ imā³²⁹¹ rızgın virüp hālîk yiyen ni ‘metleriñ³²⁹²
Kūt³²⁹³ u lā-yemūt hâllendiren sensîñ beni
10. Düşüren ‘aşkıñ beni Mecnūn gibi dağ başına
Bād-ı şarşar³²⁹⁴ gibi dā’ im³²⁹⁵ yalduran sensîñ beni
11. Nuţfeden halk eyleyüp insān eden
Ol ‘anāşır gömlegini giydiren sensîñ beni
12. Bilmeyüb ben noqtayı³²⁹⁶ pes cāhil-i nādān iken
Şun’ı kudretle³²⁹⁷ ve ‘ilmi³²⁹⁸ oğudan sensîñ beni
13. Bu mülk ü tāc³²⁹⁹ қо desünler oldu hey vāh serseri
Çarq gibi meydān-ı ‘aşqda³³⁰⁰ döndüren sensîñ beni

Şiir 165

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. Ğavā³³⁰¹ u a ‘zamdur³³⁰² sırr- ı sübhāndur³³⁰³ hazreti Sa ‘dî

³²⁸⁸ Metinde dāim şeklidir.

³²⁸⁹ Metinde lişān şeklidir.

³²⁹⁰ Metinde zıkr şeklidir.

³²⁹¹ Metinde dāimā şeklidir.

³²⁹² Metinde niğmet şeklidir.

³²⁹³ Metinde kud şeklidir.

³²⁹⁴ Metinde bādı şarşar şeklidir.

³²⁹⁵ Metinde dāim şeklidir.

³²⁹⁶ Metinde noқта şeklidir.

³²⁹⁷ Metinde şünı kudret şeklidir.

³²⁹⁸ Metinde ‘ilm şeklidir.

³²⁹⁹ Metinde tāc şeklidir.

³³⁰⁰ Metinde meydānı ‘aşq şeklidir.

³³⁰¹ Metinde ğāvş şeklidir.

³³⁰² Metinde a ‘zām şeklidir.

³³⁰³ Metinde sırr sübhān şeklidir.

Pîr-i üstâdım³³⁰⁴ sırr-ı esrârım³³⁰⁵ hâzreti³³⁰⁶ Sa'dî

2. Virmişem ikrâr dönmezem artuğ cân ana kurbân³³⁰⁷
Başımıñ tâcı³³⁰⁸ derdim 'ilâcı³³⁰⁹ hâzreti³³¹⁰ Sa'dî

[73]

3. Olmuşam kulu mağrib meşrîkda³³¹¹ iki kolu
Şâh-ı 'irfândır³³¹² öikr-i devrândır³³¹³ hâzreti³³¹⁴ Sa'dî

4. Anıñ³³¹⁵ ihvâni³³¹⁶ 'aşkla dutar çünkü pervâne³³¹⁷
Men 'aref³³¹⁸ dersin virdi ihvân hâzreti³³¹⁹ Sa'dî

5. Bu mülk ü tâcîñ³³²⁰ şana ikrârı tâ ezeldendir³³²¹
Feyzini³³²² iksîr iddi ihvâna hâzreti³³²³ Sa'dî

6. Şanma sen bu 'âlemi boş bir virâne³³²⁴ ey deli
Al göziñden perdeyi³³²⁵ her³³²⁶ köşede bir velî

³³⁰⁴ Metinde pîri üstât şeklindedir.

³³⁰⁵ Metinde sırrı esrâr şeklindedir.

³³⁰⁶ Metinde hâzret şeklindedir.

³³⁰⁷ Metinde kurbân şeklindedir.

³³⁰⁸ Metinde tâc şeklindedir.

³³⁰⁹ Metinde ilâc şeklindedir.

³³¹⁰ Metinde hâzret şeklindedir.

³³¹¹ Metinde meşrîk şeklindedir.

³³¹² Metinde irfân şeklindedir.

³³¹³ Metinde zîkri dâvrân şeklindedir.

³³¹⁴ Metinde hâzret şeklindedir.

³³¹⁵ Metinde 'anıñ şeklindedir.

³³¹⁶ Metinde ihvân şeklindedir.

³³¹⁷ Metinde pârâne şeklidir.

³³¹⁸ Metinde 'araf şeklindedir.

³³¹⁹ Metinde hâzret şeklindedir.

³³²⁰ Metinde tâc şeklindedir.

³³²¹ Metinde ezel şeklindedir.

³³²² Metinde feyz şeklindedir.

³³²³ Metinde hâzret şeklindedir.

³³²⁴ Metinde virâne şeklindedir.

³³²⁵ Metinde pârde şeklindedir.

³³²⁶ Metinde hâr şeklindedir.

7. Annarı gizler görünmez bu 'anāşır³³²⁷ gömlegi
Annara olmaz zamān ile mekān 'arşa³³²⁸ yetişür çün eli
8. Annarıñ³³²⁹ destinde bir hoşka gibidir bu cihān
Demez annar şāh sulṭāna³³³⁰ bu 'ālemde belî
9. Annarı³³³¹ köhne³³³² palās³³³³ içre hūdāsı³³³⁴ gizlemiş
Olamazşın şınma destin³³³⁵ hār içindedir güli
10. Annarıñ³³³⁶ pāyinde yüz sürsün qarışma hikmeti
Ey mülk ü tēc³³³⁷ olmazsın bu gidişle sen velî
11. Ey şabā³³³⁸ es ammā uyarma ol nigārın zülfün³³³⁹
Mu'tedil³³⁴⁰ es sen üşütme ol nigārın cildini³³⁴¹
12. Dür gibi tārlar dökülmüş gerden-i kāfūruna³³⁴²
Sen esüp himāye³³⁴³ eyle Nūrî envār-ı rüyini³³⁴⁴
13. Her³³⁴⁵ seher³³⁴⁶ gel āhı benden al götür ol yār[e] sen

³³²⁷ Metinde 'anāşır şeklindedir.

³³²⁸ Metinde 'arş şeklindedir.

³³²⁹ Metinde 'annar şeklindedir.

³³³⁰ Metinde sūltān şeklindedir.

³³³¹ Metinde 'annarı şeklindedir.

³³³² Metinde köhne şeklindedir.

³³³³ Metinde palāş şeklindedir.

³³³⁴ Metinde hūdā şeklindedir.

³³³⁵ Metinde desd şeklindedir.

³³³⁶ Metinde 'annar şeklindedir.

³³³⁷ Metinde tēc şeklindedir.

³³³⁸ Metinde şabā şeklindedir.

³³³⁹ Metinde öülf şeklindedir.

³³⁴⁰ Metinde mu'tedil şeklindedir.

³³⁴¹ Metinde cild şeklindedir.

³³⁴² Metinde kārdeni kāfūr şeklindedir.

³³⁴³ Metinde himāye şeklindedir.

³³⁴⁴ Metinde envārî rüy şeklindedir.

³³⁴⁵ Metinde hār şeklindedir.

³³⁴⁶ Metinde seher 'ar şeklindedir.

Rıfķ³³⁴⁷ ile ‘arz³³⁴⁸ et bu hālīm tā ‘āciz³³⁴⁹ idme rūḥunı

14. Derd-i hicr³³⁵⁰ ile dili dîvāneyim³³⁵¹ şāhımıñ
Es seḥer³³⁵² yeli ḥaber³³⁵³ vir būs³³⁵⁴ idem rıķābını³³⁵⁵
15. Tā elest bezminde³³⁵⁶ iķrār virdi rūḥum³³⁵⁷ rūḥına³³⁵⁸
Şimdi taşdıķ³³⁵⁹ iddi göñlüm ol iķrārını
16. Yā Muḥammed deyü bir ün geldi yaķdı varlıķım
Bir mülk ü tāc³³⁶⁰ ‘ıydına ķurbān³³⁶¹ ider bu cānını

Şiir 166

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

1. İsmiñi yād eylemek ‘āşıklarıñ eylencesi
Ol yüziñdeki niķābıñ ‘āşıkıñ işkencesi
2. Aç yüzüñi bir kez göreyim rūḥumıñ³³⁶² eāer-i māyesi³³⁶³
Şana ķurbān³³⁶⁴ olmaķa geldi ķapuña dilenci
3. Geç suçumdan eyledim cürm³³⁶⁵ ü ḥatā³³⁶⁶ men ey ḥudā³³⁶⁷
Olmuşam ‘āşkıñla destān-ı ‘ālemin³³⁶⁸ eylencesi

³³⁴⁷ Metinde rîfķ şeklidir.

³³⁴⁸ Metinde arz şeklidir.

³³⁴⁹ Metinde ‘acîz şeklidir.

³³⁵⁰ Metinde derdi hicr şeklidir.

³³⁵¹ Metinde dili dîvāne şeklidir.

³³⁵² Metinde seḥ ‘ar şeklidir.

³³⁵³ Metinde ḥabār şeklidir.

³³⁵⁴ Metinde püş şeklidir.

³³⁵⁵ Metinde rîķāb şeklidir.

³³⁵⁶ Metinde bāzm şeklidir.

³³⁵⁷ Metinde rūḥ şeklidir.

³³⁵⁸ Metinde rūḥ şeklidir.

³³⁵⁹ Metinde tasdıķ şeklidir.

³³⁶⁰ Metinde tāc şeklidir.

³³⁶¹ Metinde ķurbān şeklidir.

³³⁶² Metinde rūḥ şeklidir.

³³⁶³ Metinde eseri māye şeklidir.

³³⁶⁴ Metinde ķurbān şeklidir.

³³⁶⁵ Metinde cürm şeklidir.

³³⁶⁶ Metinde ḥatā şeklidir.

³³⁶⁷ Metinde ḥudā şeklidir.

³³⁶⁸ Metinde destānı alem şeklidir.

4. Çün hatâ benden 'atâ' senden raḥîm³³⁶⁹ u girdigâr
Nefsimüz ḥayvân³³⁷⁰ gibi yoḥdur anîñ 'irfâncası
- [74]
5. Men mülk ü tâcim³³⁷¹ kapuñda müflis-i bî-çâreyim³³⁷²
Yok anîñ gönlünde senden ğayrı hîç³³⁷³ eylencesi
6. Âh efendim gel bana aġyâre virmem ben seni
Şu cihânîñ³³⁷⁴ şâhı ol hünkâra³³⁷⁵ virmem ben seni
7. Gelseler tabûrât³³⁷⁶ düşmannar almağa seni
Tende cânım şaġ iken düşman³³⁷⁷ virmem ben seni
8. Gel temâşâ id meni meydânda cânını sâr idem
Çekseler dâra beni serdâra³³⁷⁸ virmem ben seni
9. Virseler yüz biñ güzeller mâhını ben almanam
Top kâküllî³³⁷⁹ hürîyi ğilmâna³³⁸⁰ virmem ben seni
10. Cânumu terk³³⁸¹ edeyim cânân için cânım fedâ
İderim ğavġa³³⁸² nice biñ kıana virmem ben seni
11. Söyleyin 'adüvlere gelsünler er meydânına
Niçe yüz biñ leşker-i merdâne³³⁸³ virmem ben seni

³³⁶⁹ Metinde raḥm şeklindedir.

³³⁷⁰ Metinde ḥâyvân şeklindedir.

³³⁷¹ Metinde tâc şeklindedir.

³³⁷² Metinde müflîzi bî-çâre şeklindedir.

³³⁷³ Metinde hiç şeklindedir.

³³⁷⁴ Metinde cihân şeklindedir.

³³⁷⁵ Metinde hünkâr şeklindedir.

³³⁷⁶ Metinde taburât şeklindedir.

³³⁷⁷ Metinde düşmân şeklindedir.

³³⁷⁸ Metinde sârdâr şeklindedir.

³³⁷⁹ Metinde kâhkül şeklindedir.

³³⁸⁰ Metinde ğilmân şeklindedir.

³³⁸¹ Metinde târk şeklindedir.

³³⁸² Metinde kıavġa şeklindedir.

³³⁸³ Metinde leşkeri mardâne şeklindedir.

12. Cān fedā olsun seniñ çün aqsın ol kızıl qanım
Men mülk ü təcim³³⁸⁴ o şîr u ejdere³³⁸⁵ virmem seni
13. Teşneyim vaşlıñda cānān ārzūlar³³⁸⁶ göñlüm seni
Vechiñi görmek diler rūh-ı hayātım³³⁸⁷ ārzūlar³³⁸⁸ göñlüm seni
14. Ayrulıq tîğ³³⁸⁹ sînemde³³⁹⁰ açdı yaralar n' idem āh
Derdimiñ dermānı Loqmān ārzūlar³³⁹¹ göñlüm seni
15. Hāb[a] varmaz gözlerim men bî-devāyım ey perî
Vuşlatıñ derde³³⁹² devādır ārzūlar³³⁹³ göñlüm seni
16. Hāk-i pāyiñ³³⁹⁴ tozı iksîr derdine 'āşıklarıñ
Kapuña kıl olmağ ister ārzūlar³³⁹⁵ göñlüm seni
17. Kim beşer³³⁹⁶ der şana vechiñ iki cihān mir' āti³³⁹⁷
Sırrıña men olduram āgāh ārzūlar³³⁹⁸ göñlüm seni
18. Nūrî yem maṭlūb u maṣṣūdum³³⁹⁹ hemān³⁴⁰⁰ sensiñ benim
Sînem³⁴⁰¹ 'üryān³⁴⁰² sâ' iliñem³⁴⁰³ ārzūlar³⁴⁰⁴ göñlüm seni

Şiir 167

³³⁸⁴ Metinde təc şeklidir.

³³⁸⁵ Metinde ezder şeklidir.

³³⁸⁶ Metinde ārzū şeklidir.

³³⁸⁷ Metinde rūhı hayāt şeklidir.

³³⁸⁸ Metinde ārzū şeklidir.

³³⁸⁹ Metinde tîğ şeklidir.

³³⁹⁰ Metinde sînā şeklidir.

³³⁹¹ Metinde ārzū şeklidir.

³³⁹² Metinde dārd şeklidir.

³³⁹³ Metinde ārzū şeklidir.

³³⁹⁴ Metinde hāki pāy şeklidir.

³³⁹⁵ Metinde ārzū şeklidir.

³³⁹⁶ Metinde beşār şeklidir.

³³⁹⁷ Metinde mir 'at şeklidir.

³³⁹⁸ Metinde ārzū şeklidir.

³³⁹⁹ Metinde maṣṣūd şeklidir.

³⁴⁰⁰ Metinde hemān şeklidir.

³⁴⁰¹ Metinde sînā şeklidir.

³⁴⁰² Metinde üryān şeklidir.

³⁴⁰³ Metinde sâîl şeklidir.

³⁴⁰⁴ Metinde ārzū şeklidir.

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Cānıma her³⁴⁰⁵ dem³⁴⁰⁶ cefādır fānî 'ālem pîşesi
Gönlümü işğāl³⁴⁰⁷ ider bu dūnî kār endîşesi³⁴⁰⁸
 2. Her gelen bu kā' inātda³⁴⁰⁹ ağladı gülmez gider
Nice yüz biñ gām³⁴¹⁰ kasāvet³⁴¹¹ doldu her³⁴¹² köşesi
 3. 'Aşk tecellî olmaşa zulmetde³⁴¹³ kalurdu cihān³⁴¹⁴
Nice cebbār begleri maḥv³⁴¹⁵ iddi er endîşesi³⁴¹⁶
 4. 'Aşk gelüp yağmaya virdi küllî varın anlarıñ
Nefhā-yı 'aşk³⁴¹⁷ ile dağıldı hemān 'ar³⁴¹⁸ şîşesi
- [75]
5. 'Aşk ile id ülfeti³⁴¹⁹ sen ey begim ağıyārı ko
Bu mülk ü tāc³⁴²⁰ gibi baṭṭāl³⁴²¹ olma ciger³⁴²² köşesi
 6. Hūnı apıp çeşm³⁴²³ u āhumdan çāryān eyledi
Bülbül-i şeydā³⁴²⁴ görüb bu ḥālime āh eyledi

³⁴⁰⁵ Metinde hār şeklidir.

³⁴⁰⁶ Metinde dām şeklidir.

³⁴⁰⁷ Metinde işğāl şeklidir.

³⁴⁰⁸ Metinde entîşe şeklidir.

³⁴⁰⁹ Metinde kā'inād şeklidir.

³⁴¹⁰ Metinde kām şeklidir.

³⁴¹¹ Metinde kasavāt şeklidir.

³⁴¹² Metinde hār şeklidir.

³⁴¹³ Metinde zūlmet şeklidir.

³⁴¹⁴ Metinde cihān şeklidir.

³⁴¹⁵ Metinde māf şeklidir.

³⁴¹⁶ Metinde 'antişe şeklidir.

³⁴¹⁷ Metinde nefkayı 'aşk şeklidir.

³⁴¹⁸ Metinde ār şeklidir.

³⁴¹⁹ Metinde ülfet şeklidir.

³⁴²⁰ Metinde tāj şeklidir.

³⁴²¹ Metinde bāddāl şeklidir.

³⁴²² Metinde cigār şeklidir.

³⁴²³ Metinde çeşm şeklidir.

³⁴²⁴ Metinde bülbülü şeydā şeklidir.

7. Her³⁴²⁵ seher³⁴²⁶ ah ile efgān³⁴²⁷ tab'ima³⁴²⁸ nāhîş gelür
Şoydu 'aşk benden serirrim şimdi 'üryan³⁴²⁹ eyledi
8. Murğı-veş³⁴³⁰ pervāz³⁴³¹ ider gönüm o cānān eline
Her seher³⁴³² vardım beni 'ıydında kurbān³⁴³³ eyledi
9. Berķ-ı hātîf³⁴³⁴ gibi gönüm fedā ider biñ mendile
Kalmadı yüzinde varlık mest-i hayrān³⁴³⁵ eyledi
10. Pençe-yi 'aşk³⁴³⁶ tutdu varlık perdesin³⁴³⁷ çāk eyledi
Vehleten³⁴³⁸ gelüb gönül mülkini garîbān eyledi
11. Mātemi doldu bu dil³⁴³⁹ mülkinde³⁴⁴⁰ kıldı çok fiğān³⁴⁴¹
Geldi ol meydāne 'aşkda nefsi bî-cān eyledi
12. Şanma sen zāhid³⁴⁴² bu dilden³⁴⁴³ söylenen beyhüdedir
Bu mülk ü tēc³⁴⁴⁴ hemdeminde 'aşkı sultān³⁴⁴⁵ eyledi

Şiir 168

Mefā 'îlün Mefā 'îlün Mefā 'îlün Mefā 'îlün

³⁴²⁵ Metinde hār şeklidir.

³⁴²⁶ Metinde sehār şeklidir.

³⁴²⁷ Metinde 'afkān şeklidir.

³⁴²⁸ Metinde tāb' şeklidir.

³⁴²⁹ Metinde üryan şeklidir.

³⁴³⁰ Metinde mürğî vāş şeklidir.

³⁴³¹ Metinde pārvāz şeklidir.

³⁴³² Metinde sehār şeklidir.

³⁴³³ Metinde kurbān şeklidir.

³⁴³⁴ Metinde bārgî hātîf şeklidir.

³⁴³⁵ Metinde meste hayrān şeklidir.

³⁴³⁶ Metinde pānçeyi 'aşk şeklidir.

³⁴³⁷ Metinde pārde şeklidir.

³⁴³⁸ Metinde vehleten şeklidir.

³⁴³⁹ Metinde dîl şeklidir.

³⁴⁴⁰ Metinde mülk şeklidir.

³⁴⁴¹ Metinde fiğān şeklidir.

³⁴⁴² Metinde zāhîd şeklidir.

³⁴⁴³ Metinde dîl şeklidir.

³⁴⁴⁴ Metinde tēc şeklidir.

³⁴⁴⁵ Metinde sultān şeklidir.

1. Benim gönülüm seherlerde³⁴⁴⁶ arar gülşende³⁴⁴⁷ dildârî³⁴⁴⁸
O derdli³⁴⁴⁹ bülbülî³⁴⁵⁰ işğâl³⁴⁵¹ edüb andan sorar yârî
2. Semâ ile ider öikri³⁴⁵² a bülbül³⁴⁵³ unudur virdin³⁴⁵⁴
Hemân fikri hüdâsıdur³⁴⁵⁵ n'ider ol başka eökârı³⁴⁵⁶
3. Hâber³⁴⁵⁷ vir ey şabâ bu dîl³⁴⁵⁸ perîşânıma dildâre³⁴⁵⁹
Bu firqâtle³⁴⁶⁰ beni koydu anıñ çün eylerim zârî
4. 'Acebdir³⁴⁶¹ merhâmet³⁴⁶² etmez bu bî-çâre şu kemtere
Anıñ³⁴⁶³ 'aşkıyla kırdım ben hemân bu şîşe-i 'ârî³⁴⁶⁴
5. Mülk ü tâc³⁴⁶⁵ çekmedi ağyârî elemin çünki aşlâ hîç³⁴⁶⁶
Aña 'aşk ile eyle ilhâmî³⁴⁶⁷ hüdâ-dîd³⁴⁶⁸ çünki iş 'ârî³⁴⁶⁹

Şiir 169

Fe ilâtün Fe ilâtün Fe ilâtün Fe i lun

1. Beni terk³⁴⁷⁰ iddi niçün serv-i revânım³⁴⁷¹ şormalı
Bana kahreddi³⁴⁷² niçün serv-i revânım³⁴⁷³ şormalı

³⁴⁴⁶ Metinde sehâr şeklidir.
³⁴⁴⁷ Metinde gülşen şeklidir.
³⁴⁴⁸ Metinde dîldâr şeklidir.
³⁴⁴⁹ Metinde dert şeklidir.
³⁴⁵⁰ Metinde bülbül şeklidir.
³⁴⁵¹ Metinde işğâl şeklidir.
³⁴⁵² Metinde zîkr şeklidir.
³⁴⁵³ Metinde bülbül şeklidir.
³⁴⁵⁴ Metinde vird şeklidir.
³⁴⁵⁵ Metinde fikri hüdâ şeklidir.
³⁴⁵⁶ Metinde ezkâr şeklidir.
³⁴⁵⁷ Metinde habâr şeklidir.
³⁴⁵⁸ Metinde dîl şeklidir.
³⁴⁵⁹ Metinde dîl şeklidir.
³⁴⁶⁰ Metinde firqât şeklidir.
³⁴⁶¹ Metinde 'acâb şeklidir.
³⁴⁶² Metinde mârhamet şeklidir.
³⁴⁶³ Metinde 'anıñ şeklidir.
³⁴⁶⁴ Metinde şîşeyi ar şeklidir.
³⁴⁶⁵ Metinde tâc şeklidir.
³⁴⁶⁶ Metinde hiç şeklidir.
³⁴⁶⁷ Metinde ilhâm şeklidir.
³⁴⁶⁸ Metinde hüdâ-dîd şeklidir.
³⁴⁶⁹ Metinde iş 'âr şeklidir.
³⁴⁷⁰ Metinde târk şeklidir.
³⁴⁷¹ Metinde sârvi revân şeklidir.
³⁴⁷² Metinde kâhr şeklidir.
³⁴⁷³ Metinde sârvi revân şeklidir.

2. Beni virmez idi aṣlā felek ol dīl-i şeydā³⁴⁷⁴
Ağyāre göñül virdi niçün serv-i revānım³⁴⁷⁵ şormalı
3. Beni bend³⁴⁷⁶ etdi o zülf-i teline³⁴⁷⁷ ebru kemānım
Ġām güzār iddi niçün serv-i revānım³⁴⁷⁸ şormalı
4. Āğyār ile ülfet³⁴⁷⁹ ider ol ġamzeṣi³⁴⁸⁰ ġaddār³⁴⁸¹
Āğyār ile yār oldu niçün serv-i revānım³⁴⁸² şormalı

[76]

5. Beni Mecnūn ġibi sevdālara³⁴⁸³ Őaldı o dilber³⁴⁸⁴
Nūrīyi tīr ü kemān iddi niçün serv-i revānım³⁴⁸⁵ şormalı

Şiir 170

Fe ilātün Fe ilātün Fe ilātün Fe ilun

1. Beni baġt-ı siyāhımdan³⁴⁸⁶ mıdur hūzn i elemi³⁴⁸⁷
N'ideyim levh-i ezel³⁴⁸⁸ böyle çalınmış ġalemi
2. Bu vücūd iġlîmine³⁴⁸⁹ doldu Őu ġāmıla Őikārı
O göñül taṣrına dikdi sitemkār³⁴⁹⁰ elemi³⁴⁹¹
3. Serpildi cefā doldu Őu ġām Őikārı yā hū
Vezne sıġar mı bize virdüġi derd-i elemi³⁴⁹²

³⁴⁷⁴ Metinde dīli şeydā Şeklindedir.

³⁴⁷⁵ Metinde sārvi revān Şeklindedir.

³⁴⁷⁶ Metinde bānd Şeklindedir.

³⁴⁷⁷ Metinde zülf-i tel Şeklindedir.

³⁴⁷⁸ Metinde sārvi revān Şeklindedir.

³⁴⁷⁹ Metinde ülfet Şeklindedir.

³⁴⁸⁰ Metinde ġamza Şeklindedir.

³⁴⁸¹ Metinde ġaddār Şeklindedir.

³⁴⁸² Metinde sārvi revān Şeklindedir.

³⁴⁸³ Metinde sävdā Şeklindedir.

³⁴⁸⁴ Metinde dīlbār Şeklindedir.

³⁴⁸⁵ Metinde sārvi revān Şeklindedir.

³⁴⁸⁶ Metinde baġtı siyāh Şeklindedir.

³⁴⁸⁷ Metinde hūzni 'alem Őeklindedir.

³⁴⁸⁸ Metinde levhi ezel Şeklindedir.

³⁴⁸⁹ Metinde iġlim Şeklindedir.

³⁴⁹⁰ Metinde sitemkār Şeklindedir.

³⁴⁹¹ Metinde 'alem Şeklindedir.

³⁴⁹² Metinde derdi 'alem Şeklindedir.

4. Nūrî bu 'aşk geldi gönül tahtını aldı yā hū
Vuşlat-ı cānān³⁴⁹³ olam yokşa bu derd³⁴⁹⁴ bizde gālî³⁴⁹⁵
5. Āta bey gāzi³⁴⁹⁶ sirāc-ı şāhî³⁴⁹⁷ bayrām-ı velî
Yağmış anda bir çerāğ³⁴⁹⁸ ol ḥaşbî³⁴⁹⁹ bir ümmî velî
6. Yā ilāhî müstaķîm³⁵⁰⁰ kıl ol çerāğı anda sen
Sönmesün tā ḥaşre³⁵⁰¹ dek çerāğı³⁵⁰² bir ümmî velî
7. Tāc-ı güherden³⁵⁰³ sezādır şeyhine ihvānına
Gül³⁵⁰⁴ fıdanın işlemiş ol ḥaşbî³⁵⁰⁵ bir ümmî velî
8. Muṭlakā³⁵⁰⁶ yāreniñi gördüm aniñ feyz³⁵⁰⁷ aḥar
Mevc³⁵⁰⁸ ider deryā³⁵⁰⁹ misālî ḥaşbî³⁵¹⁰ bir ümmî velî
9. Bā-ḥuşuş³⁵¹¹ şeyhi zîbādır bāb u irşādda yükün

³⁴⁹³ Metinde vuşlatı cānān şeklindedir.

³⁴⁹⁴ Metinde dert şeklindedir.

³⁴⁹⁵ Metinde gālî şeklindedir.

³⁴⁹⁶ Metinde kāzî şeklindedir.

³⁴⁹⁷ Metinde sîrācî şāh şeklindedir.

³⁴⁹⁸ Metinde çerāğ şeklindedir.

³⁴⁹⁹ Metinde ḥaşbî şeklindedir.

³⁵⁰⁰ Metinde müstaķim şeklindedir.

³⁵⁰¹ Metinde ḥaşr şeklindedir.

³⁵⁰² Metinde çerāğ şeklindedir.

³⁵⁰³ Metinde tācî güvhār şeklindedir.

³⁵⁰⁴ Metinde gül şeklindedir.

³⁵⁰⁵ Metinde ḥaşbî şeklindedir.

³⁵⁰⁶ Metinde müdlakā şeklindedir.

³⁵⁰⁷ Metinde feyz şeklindedir.

³⁵⁰⁸ Metinde māvc şeklindedir.

³⁵⁰⁹ Metinde deryā şeklindedir.

³⁵¹⁰ Metinde ḥaşbî şeklindedir.

³⁵¹¹ Metinde bā-ḥuşuş şeklindedir.

Pîst-nişîni³⁵¹² pîr-i şâhî³⁵¹³ ḥasbî³⁵¹⁴ bir ümmî velî

10. Bu mülk ü tâc³⁵¹⁵ himmet-i pîrâna³⁵¹⁶ muhtâcdır hemân³⁵¹⁷
Sāyebân idsün bizi feyzinde³⁵¹⁸ Bayrām-ı velî³⁵¹⁹

Şiir 171

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

1. Ey gönül gel etme ağıyar ile bir dem³⁵²⁰ ülfeti³⁵²¹
Etme kâdrîñ³⁵²² bilmeyen nādāna bir dem³⁵²³ ülfeti³⁵²⁴
2. Sen şahın aldanma zîrā ol zenān mekkāreye
Teslîm³⁵²⁵ olma sen şahın rif 'atle³⁵²⁶ etme ülfeti³⁵²⁷
3. Bir kūsūr³⁵²⁸ görmekle senden unudur iḥsānlarıñ³⁵²⁹
Aldadır şahın ki seni etme bir dem³⁵³⁰ ülfeti³⁵³¹
4. Der ki cānım sen gibi şāh-ı cihān³⁵³² var mı 'aceb³⁵³³
Hoş görüb hoşılanma andan etme bir dem³⁵³⁴ ülfeti³⁵³⁵

³⁵¹² Metinde poşnişîni şeklidir.

³⁵¹³ Metinde pîri şâhî şeklidir.

³⁵¹⁴ Metinde ḥasbî şeklidir.

³⁵¹⁵ Metinde tâc şeklidir.

³⁵¹⁶ Metinde himmeti pîrân şeklidir.

³⁵¹⁷ Metinde hemân şeklidir.

³⁵¹⁸ Metinde feyz şeklidir.

³⁵¹⁹ Metinde Bayramı velî şeklidir.

³⁵²⁰ Metinde dām şeklidir.

³⁵²¹ Metinde ülfet şeklidir.

³⁵²² Metinde kâdr şeklidir.

³⁵²³ Metinde dām şeklidir.

³⁵²⁴ Metinde ülfet şeklidir.

³⁵²⁵ Metinde teslim şeklidir.

³⁵²⁶ Metinde rif 'at şeklidir.

³⁵²⁷ Metinde ülfet şeklidir.

³⁵²⁸ Metinde kūsūr şeklidir.

³⁵²⁹ Metinde iḥsān şeklidir.

³⁵³⁰ Metinde dām şeklidir.

³⁵³¹ Metinde ülfet şeklidir.

³⁵³² Metinde şâhî cihān şeklidir.

³⁵³³ Metinde acâb şeklidir.

³⁵³⁴ Metinde dām şeklidir.

³⁵³⁵ Metinde ülfet şeklidir.

5. Bağrına başar öper oşar seni bir cān gibi
Hāl̄būki göñlünde ağıyār etme bir dem³⁵³⁶ ülfeti³⁵³⁷
6. Öyle mekkār³⁵³⁸ h̄ilesin sırrı dermez ašlā dostuna³⁵³⁹
S̄im u zer³⁵⁴⁰ ‘āşıkdır hep etme bir dem³⁵⁴¹ ülfeti³⁵⁴²
7. Ey mülk ü t̄ac³⁵⁴³ şanma benden ğayrı anıñ yāri yok
Günde biñ cāna kıyar şahın ki etmez ülfeti³⁵⁴⁴

[77]

Şiir 172

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün
Dāsītān-ı Serencām-ı Hāl³⁵⁴⁵

1. Dinleyiñ ahibbā³⁵⁴⁶ serencām-ı hāl̄i³⁵⁴⁷
Vaşfedeyim başdan geçen aḥvāli
2. Şabāvet hāl̄imde on iki yaşımda
Var idi bu sevdā³⁵⁴⁸ benim başımda
3. Ağlar idim gider hāl̄i³⁵⁴⁹ çöllerde
Bilmez idim sırr-ı aḥvāli³⁵⁵⁰
4. Girdim on üç on dört yaşıma
Māh-liḳālar³⁵⁵¹ düşdü benim peşime

³⁵³⁶ Metinde dām şeklidir.

³⁵³⁷ Metinde ülfet şeklidir.

³⁵³⁸ Metinde makkār şeklidir.

³⁵³⁹ Metinde dosd şeklidir.

³⁵⁴⁰ Metinde zār şeklidir.

³⁵⁴¹ Metinde dām şeklidir.

³⁵⁴² Metinde ülfet şeklidir.

³⁵⁴³ Metinde t̄ac şeklidir.

³⁵⁴⁴ Metinde ülfet şeklidir.

³⁵⁴⁵ Metinde tāsītānı evhāmı hāl şeklidir.

³⁵⁴⁶ Metinde aḥibbā şeklidir.

³⁵⁴⁷ Metinde serencāmı hāl şeklidir.

³⁵⁴⁸ Metinde sävdā şeklidir.

³⁵⁴⁹ Metinde hāl̄i şeklidir.

³⁵⁵⁰ Metinde sırrı aḥvāl şeklidir.

³⁵⁵¹ Metinde māh-liḳā şeklidir.

5. Yaşam dayanmazdı çeşm-i yaşına³⁵⁵²
Vâlidem³⁵⁵³ der idi âh n'olur hâli
6. On beş yaşında durmaz yilerdim
Güzeller peşinde fir fir dönerdim
7. Bilmez idim anı dost³⁵⁵⁴ mu düşman³⁵⁵⁵ mı
Söyler idim hemân sırr-ı ahvâli³⁵⁵⁶
8. On altı yaşında edâlanurdım
Bağlama kucağında sedâlanırdım
9. Sevdâ³⁵⁵⁷ hâletiyle kadalanırdım
Ne olur bilmezdim açlıkñ hâli
10. On yedi yaşında bilem hâlimi
Güzeller yağma iddi mālımı
11. On sekize kadem³⁵⁵⁸ basınca
Şorma birâder³⁵⁵⁹ şahın ahvâli³⁵⁶⁰

Şiir 173

10'lu ve 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır.

2. On toktuzumda oldum kâhrımân³⁵⁶¹
Gördüğüm dilbere³⁵⁶² virmedim amân
Yatağan³⁵⁶³ bıçağım çekdüğüm zamân
Perîşân olur derdi düşmanın³⁵⁶⁴ hâli³⁵⁶⁵

³⁵⁵² Metinde çeşmi yaş şeklidir.

³⁵⁵³ Metinde vâlidâ şeklidir.

³⁵⁵⁴ Metinde doş şeklidir.

³⁵⁵⁵ Metinde düşmæn şeklidir.

³⁵⁵⁶ Metinde sırrı ahvâl şeklidir.

³⁵⁵⁷ Metinde sävdâ şeklidir.

³⁵⁵⁸ Metinde kâdâm şeklidir.

³⁵⁵⁹ Metinde birâdâr şeklidir.

³⁵⁶⁰ Metinde ahval şeklidir.

³⁵⁶¹ Metinde kâhrımân şeklidir.

³⁵⁶² Metinde dilbâr şeklidir.

³⁵⁶³ Metinde yatağan şeklidir.

³⁵⁶⁴ Metinde düşmen şeklidir.

³⁵⁶⁵ Metinde hâl şeklidir.

3. Yigirmimde virdüñ yahayı a ele
 Çıgırdılar bizi kırāya mollā
 İmām-ı muhtār³⁵⁶⁶ yok varduk āerāya³⁵⁶⁷
 Bismillāh deyüb ālet³⁵⁶⁸ ü qaralı
4. Nihāyet³⁵⁶⁹ varduk āsitāneye
 Virdiler bizi serince hāneye
 Başladık anda kayış delmeye
 Ellerim yağlı yüzüm qaralı
5. Üç telli curayı aldım elime
 ‘Aşk sırrı olan geldi yanım[a]
 Amān hemşeri ver şu curanıñ telini
 Sīnemüz³⁵⁷⁰ ‘üryān³⁵⁷¹ yürek yaralı
6. Serince hāndān³⁵⁷² bıkdım uşandım
 Kulhan³⁵⁷³ beyliğine haylî³⁵⁷⁴ özendim
 Elim ermeyecek yere uzandım
 Var yıkıl gid dedi anda ahālî
- [78]**
7. Girdim on üç on dört yaşıma
 Felek ağı katdı benim datlı aşıma
 Çok felāket geldi benim başıma
 Ne hikmetdir bilmem başım belālî

³⁵⁶⁶ Metinde imāmı muhtār şeklindedir.

³⁵⁶⁷ Metinde serā şeklindedir.

³⁵⁶⁸ Metine aled şeklindedir.

³⁵⁶⁹ Metinde nihāyet şeklindedir.

³⁵⁷⁰ Metinde sinā şeklindedir.

³⁵⁷¹ Metinde üryān şeklindedir.

³⁵⁷² Metinde hān şeklindedir.

³⁵⁷³ Metinde külhān şeklindedir.

³⁵⁷⁴ Metinde haylî şeklindedir.

8. Doĥuzan üçde girdiñ 'askere
 Beş sene deyince çıkdı teökere³⁵⁷⁵
 Kesede yok idi manķır beş pāre
 'Aceb³⁵⁷⁶ nolur şorma ğurbetiñ³⁵⁷⁷ ĥāli
9. Qaymaķām³⁵⁷⁸ dedi oĝul biraķ teökereyi³⁵⁷⁹
 Bir daĥı bulmazsıñ sen bu sırayı
 Dedi oĝlum ister iseñ ĥanki alayı
 Dedim efendim qalır memleket³⁵⁸⁰ mālı
10. Nihāyet³⁵⁸¹ bu sevdādan gördiñ zararı
 'Āşıklıķda³⁵⁸² kıldıķ şimdi qarārı
 Alınca kucaĝa koca bir sazi
 Vaşfederdim yārāna ĥāli
11. Varub ğurbet³⁵⁸³ elde qalmaduķ ĥālā³⁵⁸⁴
 'Aşķ yüzinden çekdi biñ dürli belā
 Bir düzen virince on iki tele
 Artururđı başda sevdā-yı ĥāli³⁵⁸⁵
12. Yirmi altı yirmi yedi yaşımda
 Qalmadı öerre³⁵⁸⁶ 'aqlım başımda
 Gören koymaķ ister yüzük qaşına
 Altını gümüşe katup eyledik qalı

³⁵⁷⁵ Metinde teskere şeklindedir.

³⁵⁷⁶ Metinde 'acāb şeklindedir.

³⁵⁷⁷ Metinde kūrbet şeklindedir.

³⁵⁷⁸ Metinde kaymāķam şeklindedir.

³⁵⁷⁹ Metinde teskeri şeklindedir.

³⁵⁸⁰ Metinde memlāket şeklindedir.

³⁵⁸¹ Metinde nihāyet şeklindedir.

³⁵⁸² Metinde 'āşik şeklindedir.

³⁵⁸³ Metinde kūrbet şeklindedir.

³⁵⁸⁴ Metinde ĥālā şeklindedir.

³⁵⁸⁵ Metinde sävdāyı ĥāli şeklindedir.

³⁵⁸⁶ Metinde zārre şeklindedir.

13. Yirmi sekiz otuzumda eyledik kârı
 ‘Aşk sırrı gelüb virdi efkârı
 Şarmağ isterdim gül yüzlü yâri
 ‘Aşk ı muhabbet olanıñ baldır hâli
14. Oğuz bir otuz ikimde severdim kaşdı
 Meyhânelerde sermişim poşdu
 Keseniñ dibini güve mi kesdi
 Ahîr³⁵⁸⁷ zâm zümdur serhîşuñ³⁵⁸⁸ hâli
15. Uzatma bu yolda hâyli şavaşdım
 İstemem böyle dirliğı vazgeçdim
 Yanuç gibi yân üzre giderdim
 Nefse uyanıñ helbet³⁵⁸⁹ böyledir hâli
16. Oğuz üç otuz dört yaşımda demler çekerdim
 Mâzrübâ-yı dilde³⁵⁹⁰ dildâr³⁵⁹¹ añardım
 Sevdâ³⁵⁹² hâletini gizli çekerdim
 Āşikâre çekenıñ ne olur hâli
- [79]**
17. Otuz altımda oldum mışra sultânı³⁵⁹³
 Giymişem başıma tâc-ı abdâli³⁵⁹⁴
 Erenner gösterdi yolu erkânı
 Yol erkân bilmeyeniñ ne olur hâli
18. Olur şeylerdir Nürî sözleriñ

³⁵⁸⁷ Metinde ahîr şeklindedir.

³⁵⁸⁸ Metinde sarhîş şeklindedir.

³⁵⁸⁹ Metinde hâlbet şeklindedir.

³⁵⁹⁰ Metinde mazrübâ-yı dilde dîl şeklindedir.

³⁵⁹¹ Metinde dîldâr şeklindedir.

³⁵⁹² Metinde sävdâ şeklindedir.

³⁵⁹³ Metinde sülân şeklindedir.

³⁵⁹⁴ Metinde tâcı abdâl şeklindedir.

Çannı yaşlar döker her³⁵⁹⁵ dem³⁵⁹⁶ gözleriñ
 ‘Arîf³⁵⁹⁷ olan alur bu rumûzlarıñ³⁵⁹⁸
 Şoñ nefesde bilmem ne olur hâli

19. Mülk ü tãc³⁵⁹⁹ altmış yetmiş deyince yaşın
 Nātuvān³⁶⁰⁰ olursuñ vay ġarîb³⁶⁰¹ başın
 Aħar gözyaşlarıñ şallanur başın
 Yetmişinden şoñra ne olur hâli

20. Bana imdād ider Rabb-i penāhim³⁶⁰²
 Maġfiret³⁶⁰³ eder beni Allāhim
 Kaf daġından büyük benim günāhim³⁶⁰⁴
 Yarın haķ deyü anda ne olur hâli

Şiir 174

Destān-ı Evhāmî³⁶⁰⁵

3606

1. Dinle şāhim ramazānda³⁶⁰⁷ olan şafāyı
 Unuddurur on bir ayda geġen cefāyı
 Düş mü desem yāħud bilmem ġayālî³⁶⁰⁸
 Evhām³⁶⁰⁹ ile gönülden geġen şafāyı
2. Altun sâ ‘at haķķıñ ismin zikreder
 İftārılık ni ‘metin³⁶¹⁰ görüb şükreder³⁶¹¹

³⁵⁹⁵ Metinde hār şeklidir.

³⁵⁹⁶ Metinde dām şeklidir.

³⁵⁹⁷ Metinde ārîf şeklidir.

³⁵⁹⁸ Metinde rümüz şeklidir.

³⁵⁹⁹ Metinde tãc şeklidir.

³⁶⁰⁰ Metinde nātuvān şeklidir.

³⁶⁰¹ Metinde ġarîb şeklidir.

³⁶⁰² Metinde rabbi penāh şeklidir.

³⁶⁰³ Metinde maġfirād şeklidir.

³⁶⁰⁴ Metinde günāh şeklidir.

³⁶⁰⁵ Metinde destānı evhām şeklidir.

³⁶⁰⁶ Dörtlüklerde hece birliġi sağlanmamakla birlikte
 en çok 11’li hece ölçüsünün kullanıldığını görmekteyiz.

³⁶⁰⁷ Metinde ramazān şeklidir.

³⁶⁰⁸ Metinde ġayālî şeklidir.

³⁶⁰⁹ Metinde evhām şeklidir.

³⁶¹⁰ Metinde ni ‘met şeklidir.

³⁶¹¹ Metinde şükreder şeklidir.

Luġat-i Fārisîde³⁶¹² kuş dilin çalar
Akrēb³⁶¹³ ile yelkovan³⁶¹⁴ verir şafâyı

3. Vaşfedeyim bir bir iftâr ta'âmın³⁶¹⁵
Limon portakal fişne reçeli
Siyah zeytün ile yüzi peçeli
Turub tultası verir güzel şafâyı
4. Alma siyehlügüm üstü örtülü
Şeker şerbetiniñ başı kaykulu
Yalancı dolma yeşil şarkulu
Tabaqlar maşası verir şafâyı
5. Buyruñ namāz geçdi kalhın kıyām
El bağlayub duralım ulu dîvâne
Niyet edelim vaqte uyalım imāma³⁶¹⁶
Kul haq dîvânında bulur şafâyı
6. Namāz biddi iddük haqqa du 'ā'yi³⁶¹⁷
Sofrada³⁶¹⁸ suyunuñ virmez zararî³⁶¹⁹
Beş sofrada on kişi buldu qarârı
Çokluk ile verir it'ām³⁶²⁰ şafâyı

[80]

³⁶¹² Metinde lügati Fārisî şeklidir.

³⁶¹³ Metinde akrēb şeklidir.

³⁶¹⁴ Metinde yālkovān şeklidir.

³⁶¹⁵ Metinde tā 'ām şeklidir.

³⁶¹⁶ Metinde imām şeklidir.

³⁶¹⁷ Metinde dūā şeklidir.

³⁶¹⁸ Metinde şüfrā şeklidir.

³⁶¹⁹ Metinde zarar şeklidir.

³⁶²⁰ Metinde it 'ām şeklidir.

7. Tarhâne³⁶²¹ çorbası yürek merhemi³⁶²²
 Han şāhibine³⁶²³ hūdā³⁶²⁴ virsün ilhāmı
 Hele bir ile veriñ ta‘āmı³⁶²⁵
 Yumurtadan soñra paça verir şafāyı
8. İyi doldur maşanın kāfını yufka
 Kaldurmayalım bunu yedinde ibkā’
 Hizmetçiler³⁶²⁶ du ‘ā’yı³⁶²⁷ eylesün haqqa
 Torba yoğurdunuñ ezmesi verir şafāyı
9. Bamye geldi şimdi limon şıkmalı
 Yufka böreyini durub bakmalı
 Yaşşı kadayıfa kıyām idmeli
 ‘Üryāniyle³⁶²⁸ bunlar verir şafāyı
10. Hangisin vaşfedem şaşdım da kaldım
 Yā bir kerre aldım yā ki hiç³⁶²⁹ almadım
 Şalgam kelem anı hiç³⁶³⁰ görmedim
 Manda dudagından paça verir şafāyı
11. Pupaz yañnisiyle imām³⁶³¹ bayıldı
 Bilmem bunu naşıl aşçı kırdı
 Dolma daneleri anları bir bir şayıldı
 İncir³⁶³² ezmesiyle südli aşı verir şafāyı
12. Karada deryāda³⁶³³ midye pilavı
 Zerdāliye götür bizden selāmı

³⁶²¹ Metinde tarhâne şeklindedir.

³⁶²² Metinde mālhem şeklindedir.

³⁶²³ Metinde şahib şeklindedir.

³⁶²⁴ Metinde hūdā şeklindedir.

³⁶²⁵ Metinde tāām şeklindedir.

³⁶²⁶ Metinde hizmet şeklindedir.

³⁶²⁷ Metinde dūa şeklindedir.

³⁶²⁸ Metinde üryāni şeklindedir.

³⁶²⁹ Metinde hiç şeklindedir.

³⁶³⁰ Metinde hiç şeklindedir.

³⁶³¹ Metinde imām şeklindedir.

³⁶³² Metinde incir şeklindedir.

³⁶³³ Metinde deryā şeklindedir.

Uşqumrunuñ güzel mir-keġımı
Lüfer o yanar yağda verir şafâyı

13. Güllâb ile işhâkiye irmik ġalvâsı
Kımkıl kâtâ' if saray loğması
ġalva-yı ġâkânî vişne ekmeği
Nezle³⁶³⁴ aş turuncu verir şafâyı
14. Kuzu kızartması lezîz ni 'metdir³⁶³⁵ fevkinde³⁶³⁶ yokdur
Mi 'de nüvâzlı yahni çünki avâġdır³⁶³⁷
Terbiyeli köfte katar³⁶³⁸ zarîfdir³⁶³⁹
Kadun budu verir güzel şafâyı
15. Badılcânıñ meşhür ġaleb tölması
Rüm elinde menşür³⁶⁴⁰ midye şalması
Olşa şimdi güzel çağla turşusu
Sardalya istağoz verir şafâyı
16. Şiş kebâbı meşhür dillerde dâ' im³⁶⁴¹
Taâ kebâbı güzel olalım kâ' im³⁶⁴²
Süd kebâbı lezizdir bulunmaz dâ' im³⁶⁴³
Hindibâ' şalatası verir şafâyı

³⁶³⁴ Metinde nâzle şeklindedir.

³⁶³⁵ Metinde niğmet şeklindedir.

³⁶³⁶ Metinde fâvk şeklindedir.

³⁶³⁷ Metinde âvâh şeklindedir.

³⁶³⁸ Metinde kâtâr şeklindedir.

³⁶³⁹ Metinde zarîf şeklindedir.

³⁶⁴⁰ Metinde mânşür şeklindedir.

³⁶⁴¹ Metinde dâ'im şeklindedir.

³⁶⁴² Metinde kâ'im şeklindedir.

³⁶⁴³ Metinde dâ'im şeklindedir.

17. -----³⁶⁴⁴ fayda üç buçuk çalar
 Keklik eti leöiödir pek güzel қоһar
 Ördek -----³⁶⁴⁵
 Āniñ kızartması verir şafāyı
- [81]
18. Portakal hişāvı virmez zahmeti³⁶⁴⁶
 Lüfer pilāvına oқuñ rahmeti
 ‘Acem³⁶⁴⁷ pilāvıyla öziñ buldu serveti
 Nar hoşāvıyla tıflat verir şafāyı
19. ‘Aceblemeñ benim āh u efgānım³⁶⁴⁸ ey yā
 Tel қadayıfı verdi rāhatım³⁶⁴⁹ emānım
 Böyle evhām³⁶⁵⁰ ile geçdi zamānım
 Hulyā³⁶⁵¹ içinde cilve verir şafāyı
20. Aldanma cihān³⁶⁵² zıll-i hayāldir³⁶⁵³
 Nefsi bu ‘āleme çünki meyyāldir
 Çok yemek çünki sene gāfletdir³⁶⁵⁴
 Gāflet³⁶⁵⁵ ile қulluқ virmez şafāyı
21. Uzatma destāni³⁶⁵⁶ virmesün āiқlet³⁶⁵⁷
 Ramāzān-ı şerif³⁶⁵⁸ bizlere çok büyük ni ‘met

³⁶⁴⁴ Sayfa yırtık olduğı için okunamamaktadır.

³⁶⁴⁵ Sayfadaki kelimeler silik çıkmıştır.

³⁶⁴⁶ Metinde zahmet şeklindedir.

³⁶⁴⁷ Metinde ‘acām şeklindedir.

³⁶⁴⁸ Metinde efgān şeklindedir.

³⁶⁴⁹ Metinde rāhat şeklindedir.

³⁶⁵⁰ Metinde evhām şeklindedir.

³⁶⁵¹ Metinde hulyā şeklindedir.

³⁶⁵² Metinde cihān şeklindedir.

³⁶⁵³ Metinde zıll-i hayāl şeklindedir.

³⁶⁵⁴ Metinde gāflet şeklindedir.

³⁶⁵⁵ Metinde gāflet şeklindedir.

³⁶⁵⁶ Metinde testān şeklindedir.

³⁶⁵⁷ Metinde şiklet şeklindedir.

³⁶⁵⁸ Metinde ramāzānı şerif şeklindedir.

Dünyāda³⁶⁵⁹ t̄acımız³⁶⁶⁰ uçmağda ħil 'at³⁶⁶¹
Kevâer-i sebilullāh³⁶⁶² verir şafāyı

22. Hāğķıñ ni 'metine³⁶⁶³ ideyim şükri³⁶⁶⁴
Nihāyet³⁶⁶⁵ 'ağlen³⁶⁶⁶ idelim fikri³⁶⁶⁷
Her nefes her³⁶⁶⁸ demde idelim fikri³⁶⁶⁹
Sofra³⁶⁷⁰ başında du 'ā verir şafāyı

23. Destānımda kuşur³⁶⁷¹ 'afva şāyāndır
Kuşurumuz³⁶⁷² ehli- 'aşğa³⁶⁷³ beyāndır
'Uşşāk vezîr mevzūn beyāndır
Biddi destānımız verdi şafāyı

24. Muḥammed mülk ü t̄ac³⁶⁷⁴ Nūrî maḥlaşım³⁶⁷⁵
Altı kulaçdır benim şān-ı şöhretim³⁶⁷⁶
Sana geleli ey ra 'nā³⁶⁷⁷ düşdü minnetim
Ebem gümece pilāvı verir şafāyı

³⁶⁵⁹ Metinde dünyā şeklidir.

³⁶⁶⁰ Metinde t̄ac şeklidir.

³⁶⁶¹ Metinde ħil 'at şeklidir.

³⁶⁶² Metinde kevsār şeklidir.

³⁶⁶³ Metinde niğmet şeklidir.

³⁶⁶⁴ Metinde şükri şeklidir.

³⁶⁶⁵ Metinde nihāyād şeklidir.

³⁶⁶⁶ Metinde āğlen şeklidir.

³⁶⁶⁷ Metinde fikri şeklidir.

³⁶⁶⁸ Metinde hār şeklidir.

³⁶⁶⁹ Metinde fikri şeklidir.

³⁶⁷⁰ Metinde şüfra şeklidir.

³⁶⁷¹ Metinde kuşūr şeklidir.

³⁶⁷² Metinde kuşūr şeklidir.

³⁶⁷³ Metinde kuşūr şeklidir.

³⁶⁷⁴ Metinde t̄ac şeklidir.

³⁶⁷⁵ Metinde maḥlās şeklidir.

³⁶⁷⁶ Metinde şöhret şeklidir.

³⁶⁷⁷ Metinde rāna şeklidir.

SONUÇ

Çalışmamızın amacına yönelik incelediğimizde Devrekānili Muhammed Nûrî'nin eserlerinde şu özellikleri tespit ettik:

1. Devrekānili Muhammed Nûrî'nin eserlerinde toplam 50 tane sıfat fiil fonksiyonu tespit edilmiştir. Tespit edilen fonksiyonlar “üst fonksiyon” ve “alt fonksiyon” olarak sınıflandırılmıştır. 50 fonksiyondan 33 tanesi alt fonksiyonu 7 tanesi ise üst fonksiyonu oluşturmaktadır.

2. Çalışmamızda tespit ettiğimiz üst fonksiyonlar şunlardır; *Alışkanlık, Diğerlerinden Ayırma, İstek-Emir, Olgu, Rivayet, Tahmin, Yetkinlik- Elverişlik.*

3. Çalışmamızda tespit edilen alt fonksiyonlar ise şunlardır; “*Alışkanlık, Acıma, Adet, Alay, Belirtme, Benzetme, Diğerlerinden Ayırma, Eleştiri, Emir, Farkına Varma, Gereklik, Gösterme, İhtar, İhtimal, İmkan, İnanmama, İstidat, İstek, Küçümseme, Rica, Rivayet, Sebep, Sınırlama, Olan, Olgu, Oluş, Tahayyül, Tahmin, Tasvir, Temenni, Tespit, Yetkinlik, Zümre Oluşturma.*”

4. Devrekānili Muhammed Nûrî Divanı'nda en fazla alt fonksiyona sahip olansıfat fiil eki “Yetkinlik ve Rivayet” üst fonksiyonundadır. Yetkinlik üst fonksiyonunda tespit edilen sıfat fiil eklerinin ait olduğu cümlelerde insanoğlunun iyiliğe ve kötülüğe ulaşabileceği; güzel olaylara da kötü olaylarla karşılaşabileceği ve insanoğlunun her olayı yaşamasının mümkün olduğunu anlatılmaktadır. Rivayet üst fonksiyonunda ise geçmişte yaşanan olaylardan örnek vererek insanların ibret almaları sağlanmakta; ne yapmaları ve ne yapmamaları konusunda yol gösterilmektedir. Nasihatname özelliği taşıyan bir eser için en fazla kullanılan üst fonksiyonun “Yetkinlik ve Rivayet” fonksiyonu olması olağan bir durumdur.

5. Yetkinlik ve rivayet fonksiyonundan sonra en fazla kullanılan sıfat fiilise “İstek-Emir” üst fonksiyonuna aittir. Allāh'a ve peygambere iman, dinin emirlerine

gereklilik konusunun işlendiği ve bu minvalde tavsiyelerin verildiği bir eserde yine “Emir-İstek” fonksiyonunun kullanılması beklenen bir durumdur.

6. En az alt fonksiyona sahip olan üst fonksiyon ise “*olgu*” dur. Devrekani’nin şiirlerinde sadece iki tane alt fonksiyonu olduğu görülmektedir. Geçmişteki olaylardan yada gelecekte olması gereken olaylardan bahsettiği için olağan bir durumla ilgili söyledikleri azdır ve bu yüzden bu fonksiyon daha az kullanılmıştır.

7. Devrekani’nin şiirlerindeki sıfat fiil şekli yedi tanedir. Bunlar; -Ø, -AcAk, -(y)An, -Dık, -mİş, -GUn, -(I/U)k, -sA, -z şekilleridir.

8. Devrekani’nin eserlerinde en çok kullanılan sıfat fiil morfemi -(A/U)r morfemidir.

9. -(A/U)r sıfat fiil morfeminden sonra en çok kullanılan “-mİş” morfemidir.

10. Devrekani’nin eserlerinde en az kullanılan ise “(I/U)k ve GUn” morfemleridir.

11. Çalışmamızda bir sıfat fiil şeklinin birden fazla sıfat fiil fonksiyonlarını içerdiği görülmektedir. Bununla birlikte bir sıfat fiil fonksiyonu da birden fazla sıfat fiil şeklini içermektedir.

12. Bir şairin yada yazarın eserlerini sıfat fiil yönünden ele almanın önemi çalışmamızla birlikte gösterilmiştir. Bir şairin kullandığı sıfat fiiller, bu sıfat fiillerin fonksiyonu ve sayısı; şairin hayat görüşü, şiirin muhtevası ve konusu ile ilgili bilgi vermektedir. Üzerinde çok fazla durulmayan ve akademik araştırmalarda hak ettiği değeri göremeyen sıfat fiiller, yazar ve esere ait bilgiyi özet şekilde bize vermekte ve içerik hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlamaktadır.

13. Edebi eserlerin dile dayalı oluşturulduğu düşüncesine dayanarak sıfat fiil konusu hem Türk Dili hem de Edebiyat için büyük bir önem arz etmektedir. Nitekim bir metni anlamak ve yorumlamak için kolaylık sağlayan ve metnin özünü bize veren sıfat fiiler konusunda yapılan her çalışma her iki alana da katkı sağlayacaktır. Bu

çalışmanın ileride yapılacak olan sıfat fiil çalışmalarına fayda sağlayacağını ümit ediyoruz.

LÜGAT³⁶⁷⁸

Ābad [Ābat]: *F. (mec)* Şen, neşeli.

‘Aqıl [Aḥıl]: *A.* Akıl, us.

Āqıl [Āḥil]: *A.* Akıllı kimse.

Battāl [Batdal]: *A.* Cesur, kahraman, pek büyük.

Bed-nām: [Bet-nām] *F.* Kötü adlı, fena tanınmış

Ber-güzār: [Belgüzār]: *F.* Hediye, hatıra.

Cādū: [Cazı] *F.* Cadı, büyücü

Çerāğ: [Çerāk] *F.* Fitol, mum

Dost [Dos]: *F.* Sevilen kimse, hakiki sevgili.

Efğan: [Efḡān] *F.* Izdırap ile haykırma.

Endîşe: [Entişe] *F.* Düşünce, vesvese, merak.

Envār [‘Anvār]: *A.* Ziyalar, aydınlıklar.

Faḡir [Faḡir]: *A.* Zengin olmayan, yoksul, fakir.

Ġanî [Ġanî]: *A.* Zengin varlıklı, bol, doygun.

³⁶⁷⁸ Lügat bölümünde, sözlükte yazılışlar en başta yazılmış ve şairin eserinde kullandığı kelimeler köşeli parantez [] içinde verilmiştir.

Ġaraz [Ġarez]: A. Hedef, gaye, maksat.

Gonce: [Ġonca] *F.* Konca, tomurcuk, açılmamış çiçek.

Hakikat: [Ġakkat] A. Bir şeyin aslı ve esası

Heva: [Ġeva] A. heves, istek, arzu

İşgâl: [İşkâl] A. Meşgul etme, işle uğraştırma

Kalkan: [Ġalhan] *Tr.*Eski savaşlarda savaşçının kılıç, kargı, mızrak ve ok darbelerine karşı kendini korumak için sol elinde tutarak kullandığı siper.

Ġana'at: [Ġanâhad] A. Kısmete razı olma.

Ġaranfil: [Ġalanfil] *F.* Kırmızı, pembe, alaca ve çeşitli renklerde çiçekler açan, düğüm düğüm ince saplı otsu süs bitkisi.

Lâ-yemût: [Lâ- yemüd] A. ölmez

Maşşuş: [Maşşuş] A. hususileşmiş,baikasında bulunmayan.

Meger [Meyer]: *F.* Meğer, oysaki, halbuki.

Mukîm [Muğim]: A. İkamet eden, oturan.

Müstağfir [Müstağrif]: A. İstiğfar eden, günahlarının bağışlanmasını dileyen.

Nergis: [Nergiz] *F.* Çiçekleri ayrı veya bir köksap üzerinde şemsiye vaziyetinde bulunan ve beyaz, sarı nevileride olan bir süs çiçeği.

Şaltanat [Şaltanad] A. Sultanlık, padişahlık.

Serv: [Zelvi]: *F.* Servi, selvi. 2. Sevgilinin boyu, bosu.

Ṭahāret [Ṭahāred]: A. Temizlik.

Zinet [Zined]:A. Süs, bezek

EKLER DİZİNİ

-Ø	44, 45, 46,47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 69, 70
-(y) AcAk	55, 71
-(y)An	37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 57, 62, 64, 65, 67, 71, 72, 73, 74
-DIk	38, 42, 63, 74, 75
-GUn	55, 69, 78
-(I/U)k	68, 69, 78
-mIş	30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 44, 75, 76, 77
-(A/I) r	27, 28, 30, 31, 43,49, 50, 56, 57, 58, 61, 66, 78, 79, 80
-sA	53, 54, 55, 56, 81, 82, 83
-z	29, 31, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 67, 68, 83, 84, 85, 86

KAYNAKÇA

- Acar, E. (2008). *Kastamonu merkez ilçe ve köyleri ağızı*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi] Trakya Üniversitesi
- Ali Akar. (2005). *Türk dili tarihi*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Altın, R. (2013,18 Mayıs). "Osmanlı saray mutfağı ve deniz ürünleri." [Web günlük postası] Erişim adresi <https://m.bianet.org/biamag/yasam/146670-osmanli-saray-mutfagi-ve-deniz-urunleri>
- Banguoğlu, T. (1974). *Türkçe'nin grameri*. İstanbul: Baha Matbaası.
- Başdaş, C. (2006, Eylül 26-27). Türkçe'de üçüncü grup (ara) ekler. 2006 I. Uluslararası Türk Dili Kurultayı Bildirileri. İstanbul, http://turkoloji.cu.edu.tr/dilbilim/cahit_basdas_ara_ekler.pdf
- Bilgegil, K. (1984). *Türkçe dilbilgisi*. İstanbul: Dergâh Yayınları
- Develi, H. (2003). *Osmanlı Türkçesi dönemi*. İstanbul: Eko Ofset Yayınevi.
- Devellioğlu.F. (2012). *Osmanlı-Türkçe ansiklopedik lügat*. Ankara: Aydın Kitabevi.
- Ediskun, H. (1992). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Ercilasun, A. B. (2014). *Türk dili tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Erdem, M. (2011). Türkçe'de çekim ve yapım eklerinin özellikleri ve sınırları. *Bilig Dergisi*.58,71-90. <https://www.academia.edu/34178458/>
- Ergin, M. (2009). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım Yayım Tanıtım, (80-91)
- Gemalmaz, E. (1998). Stt'nde sıfat fiillerden geçici isim yapımı. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 3-16.
- Gencan, T. N. (1979). *Dilbilgisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Gökdağ, B.A. (1993).*Oğuz grubu Türk şivelerinde sıfat filleri*. [Yayımlanmamış doktora tezi] Erciyes Üniversitesi.
- Gülensoy, T. (1988). *Kütahya ve yöresi ağızları*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Gürer, G. ve Boz, E. (2013). *Eski anadolu Türkçesi*. Ankara: Gazi Kitabevi Yayınları.
- Hengirmen, M. (1999). *Dilbilgisi ve dilbilim terimleri sözlüğü*. Ankara:Engin Yayınları.
- Karadoğan, A. (2008). Türkiye Türkçesi'nde yeni bir sıfat fiil eki -I. *Bilig Dergisi* 46,57-58.<https://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423873224.pdf>
- Karahan, L. (1994). Türkçe'de birleşik cümle problemi. *Türk dili* (22 ss.). Ankara, http://turkoloji.cu.edu.tr/yeni%20turk%20dili/leyla_karahan_birlesik_cumle_problemi.pdf
- Karahan, L. (1999). *Türkçe'de söz dizimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2017). *Türkiye Türkçesi grameri şekil bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Köprülü, M. F. (1981). *Türk edebiyatı tarihi*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Leontiç, P. D. (2017). Türkçe'de fiilimsiler, *Hikmet Dergisi* 29, 72. <https://eprints.ugd.edu.mk/19365/2/hikmet-29-marija%20leontik.pdf>
- Özgün, C. (2017). Türkiye'nin askerlik sisteminin tarihsel süreç bağlamında incelenmesi. *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 0 (4), 56 <https://sosyalbilimlerdergisi.com/makale/33>
- Sebzecioğlu, T. (2004). *Türkiye Türkçesi'nde eylemsilerle kurulan tümcelerin yapısı*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi] Mersin Üniversitesi.
- Sevinçli, M. Ö. (2009). *Türkiye Türkçesi söz dizimi*. İstanbul: Akademik Kitaplar.
- Şahin, H. (2011). *Eski Anadolu Türkçesi*. Ankara: Akçağ Yayıncılık.
- Tek, A. (2009). Sa'dilik ve Sa'diye kültürünün Bursa'daki temsilcileri. *T.C. Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 18(1), 226. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/143705>
- Timurtaş, F. K. (1976). Küçük Eski Anadolu Türkçesi grameri. *Türkiyat Mecmuası*, 18(0),351-353. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/172646>
- Topçu, Ç. (2011). *Türkçe'de sıfat fiil kategorisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.

Turan, Z. (2016, Kasım 24-25). Türk dilinin eklerini sınıflandırmanın esasları. *Türk bilig*, (35) 97-110 <https://dergipark.org.tr/tr/pub/turkbilig/issue/52835/697942>

Üstüner, A. (1999). *Anadolu ağızlarında sıfat fiil ekleri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Yücer, H.M. (2008). *Sadiyye*. TDV İslâm Ansiklopedisi: <https://islamansiklopedisi.org.tr/sadiyye>